

Ustawy ustrojowe Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej

Constitutional Statutes of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Wielka Karta Wolności z 1297 r. • Ustawa o prawach z 1688 r. • Ustawa o prawach człowieka z 1998 r. • Ustawa o postępowaniach prawnych z udziałem Korony z 1947 r. • Ustawa o następstwie tronu z 1700 r. • Ustawa o przedstawicielstwie narodowym z 1981 r. • Ustawa o przedstawicielstwie narodowym z 1983 r. • Ustawa o przedstawicielstwie narodowym z 2000 r. • Ustawa o okręgach wyborczych do Parlamentu z 1986 r. • Ustawa o partiach politycznych, wyborach i referendach z 2000 r. • Ustawa o wykluczeniu zdolności do zasiadania w Izbie Gmin z 1975 r. • Ustawa o Parlamencie z 1911 r. • Ustawa o parostwach dożywotnich z 1958 r. • Ustawa o parostwie z 1963 r. • Ustawa o Izbie Lordów z 1999 r. • Ustawa o aktach prawnych z 1946 r. • Ustawa o Parlamentarnym Komisarzu z 1967 r. • Ustawa o ministrach Korony z 1975 r. • Ustawa o sądach wyższych z 1981 r. • Ustawa o trybunałach i postępowaniach z 1992 r. • Ustawa o reformie konstytucyjnej z 2005 r. • Statut westminsterski z 1931 r.

Tłumaczenie: Sebastian Kubas

Inspiracją wyboru aktów ustrojowych były brytyjskie wydawnictwa źródłowe m.in.: *Constitutional and Administrative Law*, M. Molan (ed.), London, Old Bailey Press 2001; *Blackstone's Statutes. Public Law and Human Rights 2006-7*, P. Wellington (ed.), R.G. Lee, Oxford, Oxford University Press 2006. W toku prac korzystano również z tekstów zamieszczonych w Internecie na stronie <legislation.gov.uk>.

Spis treści

A. Status jednostki	875
Wielka Karta Wolności z 1297 r. (<i>Magna Carta, 1297</i>)	875
Ustawa o prawach z 1688 r. (<i>Bill of Rights, 1688</i>)	876
Ustawa o prawach człowieka z 1998 r. (<i>Human Rights Act, 1998</i>)	877
Wprowadzenie	877
Prawodawstwo	878
Władze publiczne	879
Środki ochronne	881
Inne prawa i postępowania	882
Uchylenia lub zastrzeżenia	882
Sędziowie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	884
Procedura parlamentarna	884
Sprawy dodatkowe	885
Ustawa o postępowaniach prawnych z udziałem Korony z 1947 r. (<i>Crown Proceedings Act, 1947</i>)	887
Część I. Prawo materialne	887
Część II. Właściwość i procedura	888
Część III. Orzeczenia i wykonanie	889
Część IV. Sprawy różne i dodatkowe	889
B. Monarchia	891
Ustawa o następstwie tronu z 1700 r. (<i>Act of Settlement, 1700</i>)	891
C. Parlament	893
Ustawa o przedstawicielstwie narodowym z 1981 r. (<i>Representation of the People Act, 1981</i>)	893
Ustawa o przedstawicielstwie narodowym z 1983 r. (<i>Representation of the People Act, 1983</i>)	893
Ustawa o przedstawicielstwie narodowym z 2000 r. (<i>Representation of the People Act, 2000</i>)	895
Część I. Rejestracja wyborcza i prawo wyborcze	895
Nowy system rejestracji	895
Pozbawienie prawa wyborczego	896
Stałe miejsce zamieszkania na potrzeby rejestracji	897
Wyborcy na służbie wojskowej	900
Dalsze zmiany	900
Część II. Przeprowadzanie wyborów	901
Nowe procedury wyborcze	901
Osoby niepełnosprawne	902
Ustawa o okręgach wyborczych do Parlamentu z 1986 r. (<i>Parliamentary Constituencies Act, 1986</i>)	904
Ustawa o partiach politycznych, wyborach i referendach z 2000 r. (<i>Political Parties, Elections and Referendums Act, 2000</i>)	905
Część I. Komisja Wyborcza	905
Ustanowienie Komisji Wyborczej i jednostek organizacyjnych o powiązanych kompetencjach	905
Główne funkcje Komisji	907

Kompetencje Komisji dotyczące granic okręgów wyborczych	911
Sprawy dodatkowe	913
Część II. Rejestracja partii politycznych	913
Wymóg rejestracji	913
Rejestry partii politycznych	913
Wymagania wstępne	914
Rejestracja	917
Sprawy dodatkowe	920
Część VII. Referenda	920
Rozdział I. Sprawy wstępne	920
Referenda, do których ma zastosowanie niniejsza Część	920
Dopuszczeni uczestnicy	922
Pomoc wyznaczonym organizacjom	923
Rozdział III. Kontrola publikacji	924
Rozdział IV. Przebieg referendów	925
Ustawa o wykluczeniu zdolności do zasiadania w Izbie Gmin z 1975 r. (<i>House of Commons Disqualification Act, 1975</i>)	926
Załącznik nr 1. Urzędy powodujące utratę zdolności do sprawowania mandatu	927
Część I. Urzędy sędziowskie	927
Załącznik nr 2. Urzędy ministerialne	928
Ustawa o Parlamencie z 1911 r. (<i>Parliament Act, 1911</i>)	928
Ustawa o parostwach dożywotnich z 1958 r. (<i>Life Peerages Act, 1958</i>)	930
Ustawa o parostwie z 1963 r. (<i>Peerage Act, 1963</i>)	930
Ustawa o Izbie Lordów z 1999 r. (<i>House of Lords Act, 1999</i>)	931
Ustawa o aktach prawnych z 1946 r. (<i>Statutory Instruments Act, 1946</i>)	932
Ustawa o Parlamentarnym Komisarzu z 1967 r. (<i>Parliamentary Commissioner Act, 1967</i>)	935
D. Rząd	942
Ustawa o ministrach Korony z 1975 r. (<i>Ministers of the Crown Act, 1975</i>)	942
E. Wymiar Sprawiedliwości	944
Ustawa o sądach wyższych z 1981 r. (<i>Senior Courts Act, 1981</i>)	944
Ustawa o trybunałach i postępowaniach z 1992 r. (<i>Tribunals and Inquiries Act, 1992</i>)	945
Rada Trybunałów i jej funkcje	945
Skład trybunałów i procedura dotycząca trybunałów i postępowań	946
Sądowa kontrola trybunałów itp.	947
Ustawa o reformie konstytucyjnej z 2005 r. (<i>Constitutional Reform Act, 2005</i>)	949
Część I. Zasada rządów prawa	949
Część II. Ustalenia dotyczące przekształceń urzędu Lorda Kanclerza	950
Kwalifikacje wymagane do objęcia urzędu Lorda Kanclerza	950
Trwała niezawisłość sędziowska	950
Wystąpienia sędziów wyższych rangą	951
Sędziowie i sądy w Anglii i Walii	951
Przysięga Lorda Kanclerza	952

Część III. Sąd Najwyższy	952
Sąd Najwyższy	952
Mianowanie sędziów	953
Warunki mianowania	955
Właściwość, stosunek do innych sądów itp.	956
Skład orzekający	956
Praktyka i procedura	957
Sprawy dodatkowe	957
Część IV. Mianowanie sędziów i sprawy dyscyplinarne	958
Rozdział 1. Komisja i Ombudsman	958
Rozdział 2. Mianowanie	959
Przepisy ogólne	959
Lord Główny Sędzia i Zwierzchnicy Wydziałów	959
Lordowie Sędziowie Apelacyjni	962
Dodatkowe przepisy dotyczące wyboru	963
Pomoc w związku z innymi mianowaniami	965
Skargi i wnioski	965
Rozdział 3. Sprawy dyscyplinarne	966
Uprawnienia dyscyplinarne	966
Podania o przeprowadzenie kontroli i wnioski	967
Sprawy ogólne	969
Szkocja i Irlandia Północna	970
Rozdział 4. Objąśnienie wyrażeń ustawowych w Części IV	972
Część VI. Inne postanowienia dotyczące sędziów	972
Część VII. Sprawy ogólne	972
F. Brytyjska Wspólnota Narodów	974
Statut westminsterski z 1931 r. (<i>Statute of Westminster, 1931</i>)	974

– A –

STATUS JEDNOSTKI

Wielka Karta Wolności z 1297 r. (*Magna Carta*, 1297)¹

(*Statute 25 Edw. 1*, 1297)

Potwierdzenie wolności

1. Po pierwsze, przyznaliśmy wobec Boga, a poprzez tę naszą kartę potwierdziliśmy, w imieniu naszym i naszych następców po wsze czasy, że kościół Anglii jest wolny, a jego wszystkie prawa i wolności są nienaruszalne. Przyznaliśmy także i daliśmy wszyst-

¹ *Magna Carta* to określenie obejmujące kilka powiązanych kwestii. 15 czerwca 1215 r., w siedemnastym roku rządów króla Jana, przymuszony przez zbuntowanych baronów, którzy zbrojnie wkroczyli do Londynu, król podpisał i opieczętownął dokument zawierający żądania baronów. Miesiąc później kancelaria królewska opublikowała formalny zapis tego aktu. To była pierwotna *Magna Carta* w języku łacińskim. Gdy bezpośrednie zagrożenie ze strony baronów minęło, król Jan wypowiedział częściowo to „porozumienie”. Rozpoczęła się wojna domowa, w której rychły tryumf króla udaremniła jego nagła choroba i śmierć. W trakcie tych zmaganiń papież ekskomunikował baronów, którzy zmusili króla do podpisania Karty, a samą Kartę unieważnił. Następca tronu, król Henryk III, kilkakrotnie potwierdzał treść Wielkiej Karty, ale w różnych redakcjach (obejmujących dodatkowo Charter of Forest z 1217 r.). Szczególne znaczenie przypisuje się zwłaszcza skróconej wersji z 1225 r. Istotne jest to, że skróty te dotyczyły kluczowych rozstrzygnięć, zwłaszcza art. 61, który przewidywał, że komisja 25 baronów miała prawo wezwać do wystąpienia przeciwko królowi. Przeszło półwieczne rządy Henryka III spowodowały utrwalenie statusu Wielkiej Karty, ale tylko w części był to dokument, do którego podpisania przymusiły króla Jana okoliczności w 1215 r.

kim wolnym ludziom naszego królestwa, po wsze czasy w imieniu naszym i naszych następców, te wolności podpisane, aby dysponowali nimi oni i ich następcy wobec nas i naszych następców po wsze czasy.

Uwięzienie itp. niezgodne z prawem

29. Żaden wolny człowiek nie zostanie zatrzymany lub uwięziony, ani wyzuty z jego własności lub wolności lub swobodnych obyczajów, ani wyjęty spod prawa, lub wygnany, ani w żaden inny sposób nie zostanie naruszony jego status; ani nie zastosujemy wobec niego siły i nie skłonimy innych do tego, bez prawowitego wyroku równych mu lub bez podstawy w prawie krajowym.

Nikomui nie odmówimy prawa i sprawiedliwości, ani ich nie wstrzymamy i nie sprzedamy.

W 1297 r. następca Henryka III, Edward I, ponownie pod naciskiem baronów, wydał akt o nazwie *Potwierdzenie Kart* (*Confirmatio Cartarum*), w którym potwierdził obowiązywanie Wielkiej Karty (w wersji z 1225 r.). Wersja Karty zawarta w akcie z 1297 r. była następnie potwierdzana przez kolejnych monarchów i stanowiła składnik prawa Królestwa. W zasadzie należy tu mówić o „drugiej” Wielkiej Karcie. Prześledzenie kolejnych uchyleń poszczególnych przepisów Wielkiej Karty wymagałoby osobnego studium. Część przepisów utraciła realne znaczenie w związku z ewolucją i porzuceniem ustroju feudalnego. Począwszy od 1829 r. uchylano kolejne postanowienia Karty ustawami. Obecnie charakter obowiązujący przypisuje się art. 1, 9 (prawa Londynu) i 29.

Ustawa o prawach z 1688 r. (*Bill of Rights, 1688*)

(1 *Will. & Mar. sess 2, c. 2*)

Ustawa proklamująca prawa i wolności poddanych i ustalająca sukcesję tronu.

Zważywszy, że lordowie duchowni i świeccy oraz lud pospolity zgromadzeni w Westminsterze, zgodnie z prawem, w pełni i swobodnie reprezentujący wszystkie stany ludu tego Królestwa, trzynastego dnia lutego roku pańskiego tysiąc sześćset osiemdziesiątego ósmego przedstawili Ich Królewskim Mościom, znanym wtedy jako Wilhelm Orański i Maria, księżkę i księżniczka orańscy, pewną deklarację pisemną zawierającą następujące słowa wspomnianych lordów i ludu pospolitego.

Zważywszy, że były Król Jakub Drugi, przy pomocy różnych złych doradców, sędziów i ministrów zatrudnionych przez niego, usiłował obalić i wykorzenić religię protestancką oraz prawa i wolności tego Królestwa poprzez:

uzurpowanie i wykonywanie uprawnienia do pomijania i zawieszania praw oraz wykonywania praw bez zgody Parlamentu.

oskarżanie i ściganie różnych czcigodnych duchownych za pokorne petycje o zwolnienie z przystawiania na wspomniane usurpowane uprawnienie.

wydanie i spowodowanie wykonania polecenia opatrzonego wielką pieczęcią w sprawie powołania sądu zwanego sądem komisarzy do spraw kościelnych.

pozbieranie pieniędzy na rzecz Korony pod pretekstem prerogatywy w innym czasie i sposobie niż zatwierdzonym przez Parlament.

zebranie i utrzymywanie stałej armii w tym królestwie w czasie pokoju bez zgody Parlamentu i kwatrowanie żołnierzy sprzecznie z prawem.

spowodowanie rozbrojenia kilku dobrych protestanckich poddanych, w czasie gdy papistów uzbrojono i pozostawiono w służbie sprzecznie z prawem.

naruszanie wolności wyboru posłów do Parlamentu. oskarżanie w Sądzie Ławy Królewskiej za sprawy i z powodów podlegających rozpatrzeniu wyłącznie przez Parlament i poprzez różne inne arbitralne i nielegalne czyny.

Zważywszy ponadto, że w ostatnich latach osoby stronnice, skorumpowane i niewykwalifikowane zostały wybrane i służyły w ławach przysięgłych, a szczególnie członkami ław przysięgłych w procesach o zdradę stanu były osoby niebędące właścicielami majątków.

Zas od osób oskarżanych w sprawach karnych żądano wygórowanych kaucji, aby pozbawić korzyści wynikających z praw ustanowionych na rzecz wolności poddanych.

Zas nakładano wygórowane grzywny.

Zas wymierzano niezgodne z prawem i okrutne kary.

Zas przed skazaniem na grzywny lub orzeczeniem konfiskaty przyznawano lub przyrzekano te grzywny lub skonfiskowane mienie.

A wszystko to jest całkowicie i bezpośrednio sprzeczne ze znanymi prawami i ustawami oraz wolnościami tego królestwa.

Zważywszy ponadto, że wspomniany były Król Jakub Drugi zrezygnował z rządu i tronu, który tym samym pozostał zwolniony, Jego Wysokość Księżka Orańska (którego Wszechmocny Bóg uczynił chwalebny narzędnym wybawienia tego królestwa od papizmu i arbitralnej władzy) spowodował (za radą lordów duchownych i świeckich oraz różnych głównych postaci z ludu pospolitego) napisanie listów do protestanckich lordów duchownych i świeckich oraz innych listów do niektórych hrabstw, miast, uniwersytetów, gmin i miast portowych, dotyczących wyboru reprezentujących je osób, które mają prawo zostać posłane do Parlamentu, spotkać się i zasiąść w Westminsterze, dwudziestego drugiego stycznia tego roku tysiąc sześćset osiemdziesiątego ósmego w celu dokonania takich ustaleń, aby ich religia, prawa i wolności nie mogły zostać ponownie zagrożone obaleniem, na podstawie których to listów stosownie przeprowadzono wybory.

Zas po tym wspomniani lordowie duchowni i świeccy oraz lud pospolity zgodnie z tymi listami i wyborami zgromadzeni obecnie w pełnej i wolnej representa-

² Niektóre tłumaczenia tego aktu (zob. np. przekład S. Gebethnera w zbiorze „Konstytucje Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych, Belgii, Szwajcarii” pod red. A. Burdy i A. Rybickiego. Wrocław 1970, s. 34–40) podają rok 1689. Otóż w 1750 r. przyjęto ustawę o kalendarzu, na mocy której wprowadzono w Królestwie kalendarz gregoriański. Uprzednio początkiem roku był 25 marca, a nie 1 stycznia, stąd też retrospektywnie sesję parlamentu rozpoczętą w lutym 1688 r. uznano za rozpoczętą w 1689 r.

cji tego narodu, biorąc pod najpoważniejszą rozważanie najlepsze środki w celu osiągnięcia wyżej wspomnianych celów, na pierwszym miejscu (jak ich przodkowie zwykle czynili w podobnych sytuacjach) w celu obrony i zmanifestowania ich pradawnych praw i wolności, proklamują

1. Uprawnienie do zawieszania praw

Że rzekome uprawnienie do zawieszania praw lub wykonywania praw na mocy władzy królewskiej bez zgody Parlamentu jest niezgodne z prawem.

2. Niedawne uprawnienie do pomijania praw

Że rzekome uprawnienie do pomijania praw lub wykonywania praw na mocy władzy królewskiej, jakie niedawno uzurpowano i wykonywano, jest niezgodne z prawem.

3. Nielegalność sądów kościelnych

Że upoważnienie do powołania sądu komisarzy do spraw kościelnych oraz wszelkie inne upoważnienia i sądy takiego charakteru są niezgodne z prawem i szkodliwe.

4. Pobieranie pieniędzy

Że pobieranie pieniędzy na rzecz Korony pod pretekstem prerogatywy, na dłuższy czas niż wyraził zgodę Parlament, lub w inny sposób bez zgody Parlamentu, jest niezgodne z prawem.

5. Prawo petycji

Że prawem poddanych jest wnoszenie petycji do Króla, a wszelkie oskarżenia i ściganie za wnoszenie takich petycji jest niezgodne z prawem.

6. Stała armia

Że zebranie lub utrzymywanie stałej armii w królestwie w czasie pokoju bez zgody Parlamentu jest niezgodne z prawem.

7. Prawo do broni

Że protestanci poddani mogą posiadać broń dla swojej obrony zgodnie z ich statusem i zgodnie z prawem.

8. Wolność wyborów

Że wybory posłów do Parlamentu winny być wolne.

9. Wolność słowa

Że wolność słowa i debat lub postępowania w Parlamencie nie będzie powodem do stawiania w stan oskarżenia lub kwestionowania w jakimkolwiek sądzie lub miejscu poza Parlamentem.

10. Wygórowane kaucje

Że nie będzie się żądać wygórowanych kaucji ani nakładać wygórowanych grzywien, ani wymierzać okrutnych i niezwyuczajnych kar.

11. Członkowie ław przysięgłych

Że członkowie ław przysięgłych będą należycie powoływani i wybierani.

12. Przyznanie skonfiskowanego mienia

Że przyznawanie lub przyrzekanie przed skazaniem grzywien i skonfiskowanego mienia jest niezgodne z prawem i nieważne.

13. Częste zwoływanie Parlamentu

Że w celu zadośćuczynienia wszelkim skargom oraz w celu zmiany, wzmacniania i utrzymywania praw, Parlament winien być często zwoływany.

Ustawa o prawach człowieka z 1998 r. (Human Rights Act, 1998)

(1998, c. 42)

*Ustawa wprowadzająca w większym stopniu prawa i wolności gwarantowane w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka; regulująca status osób piastujących pewne urzędy sędziowskie, które stają się sędziami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i służąca związanym z tym celom
[9 listopada 1998]*

Za radą i zgodą lordów duchownych i świeckich oraz Izby Gmin, zebranych w obecnym Parlamencie, i z ich upoważnienia Jej Królewska Mość zarządza co następuje:

Wprowadzenie

Prawa określone w Konwencji

1. – (1) W ustawie niniejszej termin „prawa określone w Konwencji” oznacza prawa i podstawowe wolności zawarte w:

(a) art. 2–12 i 14 Konwencji,

(b) art. 1–3 Protokołu pierwszego oraz

(c) art. 1–2 Protokołu szóstego,

interpretowane zgodnie z art. 16–18 Konwencji.

(2) Artykuły te obowiązują na potrzeby niniejszej ustawy z uwzględnieniem określonego uchylecia lub zastrzeżenia (których dotyczy art. 14 i 15).

(3) Artykuły te zawarte są w Załączniku nr 1.

(4) Sekretarz stanu³ może zarządzeniem dokonać takich zmian w niniejszej ustawie, jakie uzna za właściwe w celu odzwierciedlenia skutków protokołu, w odniesieniu do Zjednoczonego Królestwa.

(5) W ustępie (4) termin „protokół” oznacza protokół do Konwencji:

- (a) który Zjednoczone Królestwo ratyfikowało lub
- (b) który Zjednoczone Królestwo podpisało z zamiarem ratyfikacji.

(6) Zarządzenie określone w ust. (4) nie może dokonać zmian, które weszłyby w życie przed wejściem danego protokołu w życie w odniesieniu do Zjednoczonego Królestwa.

Interpretacja praw określonych w Konwencji

2. – (1) Sąd lub trybunał rozstrzygający kwestię, która powstała w związku z prawami określonymi w Konwencji, jest obowiązany do wzięcia pod uwagę:

- (a) wyroków, postanowień, deklaracji lub opinii doradczych Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
- (b) opinii Komisji wyrażonych w sprawozdaniu przyjętym na podstawie art. 31 Konwencji,
- (c) decyzji Komisji w związku z art. 26 lub 27(2) Konwencji lub
- (d) decyzji Komitetu Ministrów podjętych na podstawie art. 46 Konwencji,

niezależnie od tego, kiedy zostały wydane lub ogłoszone, w zakresie w jakim w opinii sądu lub trybunału mają związek z postępowaniem, w którym powstała ta kwestia.

(2) Dowód istnienia wyroku, postanowienia, deklaracji lub opinii, która może być wzięta pod uwagę na podstawie niniejszego artykułu, przedstawiany jest w postępowaniu przed sądem lub trybunałem w sposób określony w zasadach.

(3) W artykule niniejszym termin „zasady” oznacza zasady postępowania przed sądem, lub w przypadku postępowania przed trybunałem, zasady ustanowione na potrzeby niniejszego artykułu:

- (a) przez Lorda Kanclerza lub sekretarza stanu, w odniesieniu do postępowań poza Szkocją;
- (b) sekretarza stanu, w odniesieniu do postępowań w Szkocji lub
- (c) departament Irlandii Północnej, w odniesieniu do tych postępowań przed trybunałem w Irlandii Północnej;

³ Chodzi o wskazanie, że daną czynność może podjąć członek rządu o charakterze szefa departamentu rządowego.

- (i) które dotyczą spraw przekazanych oraz
- (ii) do których nie odnoszą się zasady określone w lit. (a).

Prawodawstwo

Interpretacja prawodawstwa

3. – (1) W stopniu, w jakim jest to możliwe, akty ustawowe i akty podustawowe są interpretowane i stosowane w sposób zgodny z prawami określonymi w Konwencji.

(2) Artykuł niniejszy:

- (a) ma zastosowanie do aktów ustawowych i aktów podustawowych niezależnie od daty uchwalenia;
- (b) nie wpływa na ważność, dalsze stosowanie lub wykonywanie niezgodnego aktu ustawowego oraz
- (c) nie wpływa na ważność, dalsze stosowanie lub wykonywanie niezgodnych aktów podustawowych, jeżeli (nie uwzględniając możliwości uchylenia) akt ustawy wyklucza usunięcie niezgodności.

Deklaracja niezgodności

4. – (1) Ustęp (2) ma zastosowanie we wszelkich postępowaniach, w których sąd rozstrzyga, czy przepis aktu ustawowego jest zgodny z prawem określonym w Konwencji.

(2) Jeżeli sąd jest przekonany o niezgodności przepisu z prawem określonym w Konwencji, może wydać deklarację tej niezgodności.

(3) Ustęp (4) ma zastosowanie we wszelkich postępowaniach, w których sąd rozstrzyga, czy przepis aktu podustawowego, wydany w ramach wykonywania kompetencji przyznanej przez akt ustawy, jest zgodny z prawem określonym w Konwencji.

(4) Jeżeli sąd jest przekonany:

- (a) że przepis jest niezgodny z prawem określonym w Konwencji, oraz
- (b) że (nie uwzględniając możliwości uchylenia) dany akt ustawy wyklucza usunięcie niezgodności, może wydać deklarację tej niezgodności.

(5) W artykule niniejszym termin „sąd” oznacza:

- (a) Izbę Lordów;
- (b) Komisję Sądowniczą Królewskiej Tajnej Rady;
- (c) Wojskowy Sąd Apelacyjny;
- (d) w Szkocji, Najwyższy Sąd Karny obradujący nie w charakterze sądu pierwszej instancji lub Najwyższy Sąd Cywilny;

- (e) w Anglii i Walii lub Irlandii Północnej, Wysocki Sąd lub Sąd Apelacyjny.
- (6) Deklaracja określona w niniejszym artykule („deklaracja niezgodności”):
 - (a) nie wpływa na ważność, dalsze stosowanie lub wykonywanie przepisu, w stosunku do którego została wydana oraz
 - (b) nie wiąże stron postępowania, w którym została wydana.

Prawo Korony do interwencji

5. – (1) W przypadku, gdy sąd rozważa wydanie deklaracji niezgodności, Korona winna zostać powiadomiona zgodnie z zasadami postępowania przed sądem.

(2) W przypadku, do którego zastosowanie ma ust. (1):

- (a) minister Korony (lub osoba nominowana przez niego),
- (b) członek rządu szkockiego,
- (c) minister Irlandii Północnej,
- (d) departament Irlandii Północnej,

jest – po powiadomieniu zgodnym z zasadami postępowania przed sądem – uprawniony do przyłączenia się do postępowania jako strona.

(3) Powiadomienie określone w ust. (2) może zostać dokonane w dowolnej chwili w trakcie postępowania.

(4) Osoba, która stała się stroną postępowania karnego (poza Szkocją), na skutek powiadomienia określonego w ust. (2), może, po uzyskaniu przyzwolenia, wnieść odwołanie do Izby Lordów w sprawie deklaracji niezgodności wydanej w trakcie postępowania.

(5) W ustępie (4):

termin „postępowanie karne” obejmuje wszystkie postępowania przed Wojskowym Sądem Apelacyjnym oraz

termin „przyzwolenie”⁴ oznacza przyzwolenie udzielone przez sąd, który wydał deklarację niezgodności, lub przez Izbę Lordów.

Władze publiczne

Działania władz publicznych

6. – (1) Działanie władzy publicznej niezgodne z prawem określonym w Konwencji jest niedozwolone⁵.

⁴ *leave*.

⁵ *unlawful*.

(2) Ustęp (1) nie ma zastosowania do działania, jeżeli:

- (a) na skutek przepisu lub przepisów aktu ustawowego, władza nie mogła działać inaczej lub
- (b) władza działała w celu stosowania lub wykonania przepisu lub przepisów aktu ustawowego bądź przepisu albo przepisów wydanych na podstawie aktu ustawowego, który nie może być interpretowany lub stosowany w sposób zgodny z prawami określonymi w Konwencji.

(3) W artykule niniejszym termin „władza publiczna” obejmuje:

- (a) sąd lub trybunał oraz
- (b) osobę, której kompetencje mają publiczny charakter,

ale nie obejmuje izby parlamentu ani osoby wykonującej kompetencje związane z pracami parlamentu.

(4) W ustępie (3) termin „parlament” nie obejmuje Izby Lordów jako organu sądowiczego.

(5) W odniesieniu do konkretnego działania, osoba nie staje się władzą publiczną z mocy wyłącznie ust. (3)(b), jeżeli jej działanie ma charakter prywatny.

(6) Termin „działanie” obejmuje zaniechanie, ale nie obejmuje zaniechania:

- (a) złożenia lub przedłożenia parlamentowi projektu ustawy albo
- (b) wydania aktu ustawowego lub zarządzenia ochronnego.

Postępowanie

7. – (1) Osoba, która twierdzi, że władza publiczna działała (lub zamierza działać) w sposób niedozwolony przez art. 6(1) może:

- (a) wszcząć postępowanie przeciwko władzy określonej w niniejszej ustawie przed właściwym sądem lub trybunałem albo
- (b) powoływać się na dane prawo lub prawa określone w Konwencji w postępowaniach prawnych, ale wyłącznie, jeżeli jest (lub byłaby) ofiarą niedozwolonego działania.

(2) W ustępie (1)(a) termin „właściwy sąd lub trybunał” oznacza sąd lub trybunał wyznaczony zgodnie z zasadami postępowania; zaś postępowanie przeciwko władzy obejmuje roszczenie wzajemne lub podobne postępowanie.

(3) Jeżeli postępowanie jest wszczynane na podstawie wniosku o sądową kontrolę legalności⁶, wnio-

⁶ *judicial review*.

skodawca uznawany jest za osobę posiadającą wystarczający interes w stosunku do niedozwolonego działania wyłącznie, jeżeli jest lub mógłby być ofiarą tego działania.

(4) Jeżeli postępowanie wszczynane jest na podstawie petycji o sądową kontrolę legalności w Szkocji, wnioskodawca uznawany jest za posiadającego tytuł prawny i interes pozwalający na wszczęcie postępowania w sprawie niedozwolonego działania wyłącznie, jeżeli jest lub mógłby być ofiarą tego działania.

(5) Postępowanie określone w ust. (1) musi być wszczęte przed końcem:

- (a) okresu jednego roku rozpoczynającego się w dniu, w którym doszło do kwestionowanego działania albo
- (b) takiego dłuższego okresu, jaki sąd lub trybunał uzna za słuszny z uwzględnieniem wszystkich okoliczności,

ale uwzględnią się wszelkie zasady nakładające bardziej rygorystyczny termin w odniesieniu do danej procedury.

(6) W ustępie (1)(b) termin „postępowanie prawne” obejmuje:

- (a) postępowania wszczynane przez władzę publiczną lub na jej wniosek oraz
- (b) odwołanie od orzeczenia sądu lub trybunału.

(7) W rozumieniu niniejszego artykułu, osoba jest ofiarą niedozwolonego działania wyłącznie, jeżeli miałaby status ofiary w rozumieniu art. 34 Konwencji, gdyby przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka zostało wszczęte postępowanie dotyczące tego działania.

(8) Ustawa niniejsza nie ustanawia jakichkolwiek przestępstw.

(9) W artykule niniejszym termin „zasady” oznacza:

- (a) w odniesieniu do postępowań przed sądem lub trybunałem poza Szkocją, zasady ustanowione przez Lorda Kanclerza lub sekretarza stanu na potrzeby niniejszego artykułu lub zasady obowiązujące przed sądem,
- (b) w odniesieniu do postępowań przed sądem lub trybunałem w Szkocji, zasady ustanowione na te potrzeby przez sekretarza stanu,
- (c) w odniesieniu do postępowań przed trybunałem w Irlandii Północnej:
 - (i) które dotyczą spraw przekazanych oraz
 - (ii) do których nie odnoszą się zasady określone w lit. (a),

zasady ustanowione na te potrzeby przez departament Irlandii Północnej,

oraz obejmują przepisy zarządzenia określonego w art. 1 ustawy o sądach i usługach prawnych z 1990 r.

(10) Zasady ustanawia się z uwzględnieniem postanowień art. 9.

(11) Minister właściwy do ustanowienia zasad w odniesieniu do konkretnego trybunału może, w zakresie, w jakim uzna to za niezbędne do zagwarantowania, aby trybunał mógł zapewnić właściwe zadośćuczynienie w stosunku do działania (lub zamiaru działania) władzy publicznej, które jest (lub byłoby) niedozwolone na mocy art. 6(1), zarządzeniem rozszerzyć:

- (a) rekompensatę lub zadośćuczynienie, jakie może przyznać trybunał lub
- (b) powody, na podstawie których może je przyznać.

(12) Zarządzenie określone w ust. (11) może zawierać przepisy poboczne, dodatkowe, wtórne lub przejściowe, jakie minister wydający je uzna za właściwe.

(13) Termin „minister” obejmuje także departament Irlandii Północnej.

Zadośćuczynienie sądowe⁷

8. – (1) W stosunku do działania (lub zamiaru działania) władzy publicznej, które sąd uzna za niedozwolone, może on przyznać środek ochronny lub zadośćuczynienie lub wydać takie zarządzenie, w ramach swoich uprawnień, jakie uzna za słuszne i właściwe.

(2) Odszkodowanie może być jednak przyznane wyłącznie przez sąd, który posiada uprawnienie do przyznawania odszkodowań lub do zarządzenia wypłaty kompensaty w postępowaniu cywilnym.

(3) Odszkodowanie nie zostaje przyznane, chyba że, uwzględnivszy wszystkie okoliczności sprawy, łącznie z:

- (a) przyznaniem innym środkiem ochronnym lub zadośćuczynieniem lub wydanym zarządzeniem, w stosunku do danego działania (przez ten lub inny sąd), oraz
- (b) konsekwencjami orzeczenia (tego lub innego sądu) dotyczącego tego działania,

sąd jest przekonany, że przyznanie odszkodowania jest niezbędne dla słusznego zaspokojenia osoby, na korzyść której jest przyznawane.

⁷ *Judicial remedies.*

(4) Rozstrzygając:

(a) czy przyznać odszkodowanie lub

(b) o wysokości odszkodowania,

sąd bierze pod uwagę zasady stosowane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w stosunku do przyznawania zadośćuczynienia określonego w art. 41 Konwencji.

(5) Władza publiczna, za działanie której przyznawane jest odszkodowanie, traktowana jest:

(a) w Szkocji, w rozumieniu art. 3 ustawy o reformie prawa (przepisy różne) (Szkocja) z 1940 r.,

jak gdyby przyznano odszkodowanie w sprawie o odszkodowanie, w której władza została uznana za odpowiedzialną za stratę lub szkodę po stronie osoby, której przyznano odszkodowanie;

(b) na potrzeby ustawy o odpowiedzialności cywilnej (roszczenie zwrotne) z 1978 r., jako odpowiedzialna za szkody poniesione przez osobę, której przyznano odszkodowanie.

(6) W artykule niniejszym:

termin „sąd” obejmuje także trybunał;

termin „odszkodowanie” oznacza odszkodowanie za niedozwolone działanie władzy publicznej;

termin „niedozwolone” oznacza niedozwolone na mocy art. 6(1).

Akty sądowe

9. – (1) Postępowanie określone w art. 7(1)(a) dotyczące aktu sądowego może być wszczęte wyłącznie:

(a) przez skorzystanie z prawa do odwołania;

(b) na podstawie wniosku (w Szkocji petycji) o sądową kontrolę legalności lub

(c) w innej formie określonej w zasadach.

(2) Nie wpływa to na żadną zasadę prawną, która wyłącza sąd spod zastosowania sądowej kontroli legalności.

(3) W postępowaniach określonych w niniejszej ustawie dotyczących aktu sądowego dokonanego w dobrej wierze, odszkodowanie nie może zostać przyznane w celu innym niż zadośćuczynienie osobie w zakresie wymaganym przez art. 5(5) Konwencji.

(4) Przyznanie odszkodowania, o którym mowa w ust. (3), obciąża Koronę; ale odszkodowanie może zostać przyznane tylko pod warunkiem, że właściwa osoba zostanie przyłączona do postępowania, jeśli nie była jego stroną.

(5) W artykule niniejszym:

termin „właściwa osoba” oznacza ministra właściwego w sprawach danego sądu lub osobę, lub departament rządowy wskazany przez niego;

termin „sąd” obejmuje także trybunał;

termin „sędzia” obejmuje także członka trybunału, sędziego pokoju oraz sekretarza lub innego urzędnika uprawnionego do wykonywania kompetencji sądu;

termin „akt sądowy” oznacza akt dokonany przez sąd i obejmuje akty podjęte z polecenia lub w imieniu sędziego;

termin „zasady” ma znaczenie określone w art. 7(9).

Środki ochronne

Uprawnienie do podjęcia środka ochronnego⁸

10. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie, jeżeli:

(a) przepis prawodawstwa został uznany na podstawie deklaracji określonej w art. 4 za niezgodny z prawem określonym w Konwencji oraz jeżeli przysługuje odwołanie:

(i) wszystkie osoby, które mogą się odwołać, stwierdziły pisemnie, że nie zamierzają tego uczynić;

(ii) czas na wniesienie odwołania upłynął, a żadne odwołanie nie zostało wniesione w tym czasie albo

(iii) odwołanie wniesione w tym czasie zostało rozpatrzone lub wycofane;

(b) minister Korony lub Jej Królewska Mość w Radzie uzna, że, uwzględniając orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości wydane w postępowaniu przeciwko Zjednoczonemu Królestwu po wejściu w życie niniejszego artykułu, przepis prawodawstwa jest niezgodny ze zobowiązaniem Zjednoczonego Królestwa istniejącym na mocy Konwencji.

(2) Jeżeli minister Korony uzna, że ważkie przyczyny przemawiają za podjęciem postępowania określonego w niniejszym artykule, może zarządzeniem wprowadzić zmiany w prawodawstwie, jakie uzna za niezbędne w celu usunięcia niezgodności.

(3) Jeżeli, w przypadku aktu podustawowego, minister Korony uzna:

(a) że niezbędna jest zmiana aktu ustawowego, na podstawie którego wydano dany akt podustawowy, w celu umożliwienia usunięcia niezgodności,

⁸ Remedial action.

- (b) że ważne przyczyny przemawiają za podjęciem postępowania określonego w niniejszym artykule,

może zarządzeniem wprowadzić zmiany w akcie ustawowym, jakie uzna za niezbędne.

(4) Artykuł niniejszy ma zastosowanie także w przypadku, gdy dany przepis zawarty był w akcie podstawowym oraz został uchylony lub unieważniony z powodu niezgodności z prawem określonym w Konwencji, a minister zamierza podjąć postępowanie określone w ust. 2(b) Załącznika nr 2.

(5) Jeżeli prawodawstwo ma postać rozporządzenia królewskiego⁹, uprawnienie przyznane przez ust. (2) lub (3) wykonywane jest przez Jej Królewską Mość w Radzie.

(6) W artykule niniejszym termin „prawodawstwo” nie obejmuje aktów Zgromadzenia Kościelnego lub Synodu Generalnego Kościoła anglikańskiego.

(7) Załącznik nr 2 zawiera dalsze przepisy dotyczące zarządzeń ochronnych.

Inne prawa i postępowania

Ochrona istniejących praw człowieka

11. Powołanie się osoby na prawo określone w Konwencji nie ogranicza:

- (a) innego prawa lub wolności przyznanej jej prawem obowiązującym w dowolnej części Zjednoczonego Królestwa lub na jego podstawie;
- (b) jej uprawienia do wysunięcia roszczenia lub wszczęcia postępowania, które mogłaby wysunąć lub wszcząć pomijając art. 7–9.

Wolność wyrażania opinii

12. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie, jeżeli sąd rozważy orzeczenie środków ochronnych¹⁰, a orzeczenie to mogłoby wpłynąć na korzystanie z określonej w Konwencji wolności wyrażania opinii.

(2) Jeżeli osoba, przeciwko której wystąpiono z wnioskiem o wydanie takiego orzeczenia („pозwany”), nie jest obecna ani reprezentowana, środki ochronne nie zostaną orzeczone, chyba że sąd jest przekonany:

- (a) że wnioskodawca podjął wszelkie możliwe kroki w celu powiadomienia pozwanego lub

⁹ *Order in Council.*

¹⁰ *to grant any relief.*

- (b) że są ważne przyczyny uzasadniające niepowiadomienie pozwanego.

(3) Nie orzeka się środków prawnych zakazujących dokonania publikacji przed procesem, chyba że sąd jest przekonany, iż wnioskodawca prawdopodobnie dowiedzie, że publikacja nie powinna być dozwolona.

(4) Sąd szczególnie uwzględni znaczenie określonej w Konwencji wolności wyrażania opinii, a w przypadku gdy postępowanie dotyczy materiału, który zgodnie z twierdzeniami pozwanego lub uznaniem sądu ma charakter dziennikarski, literacki lub artystyczny (lub zachowania związanego z takim materiałem), uwzględni:

- (a) zakres, w jakim
 - (i) materiał został lub ma zostać udostępniony publicznie, lub czy
 - (ii) opublikowanie materiału leży lub leżałoby w interesie publicznym;

(b) odpowiednie zasady prywatności.

(5) W artykule niniejszym:

termin „sąd” obejmuje także trybunał;

termin „środek ochronny” obejmuje wszelkie zażalenie lub zarządzenie (poza postępowaniem karnym).

Wolność myśli, sumienia i wyznania

13. – (1) Jeżeli rozstrzygnięcie przez sąd kwestii, która powstała w związku z niniejszą ustawą, mogłoby wpłynąć na korzystanie przez związek wyznaniowy (lub jego członków działających wspólnie) z określonej w Konwencji wolności myśli, sumienia i wyznania, sąd szczególnie uwzględni znaczenie tej wolności.

(2) W artykule niniejszym termin „sąd” obejmuje także trybunał.

Uchylenia lub zastrzeżenia

Uchylenia¹¹

14. – (1) W ustawie niniejszej termin „określone uchylenie” oznacza:

- (a) uchylenie przez Zjednoczone Królestwo stosowania zobowiązania wynikającego z art. 5(3) Konwencji; oraz
- (b) uchylenie przez Zjednoczone Królestwo stosowania zobowiązania wynikającego z artykułu

¹¹ *derogations* (zob. art. 15 EKPC).

Konwencji lub protokołu do Konwencji, które jest określone na potrzeby niniejszej ustawy w zarządzeniu sekretarza stanu.

(2) Uchylenie wskazane w ust. (1)(a) określone jest w Części I Załącznika nr 3.

(3) Jeżeli określone uchylenie zostanie zmienione lub zastąpione, traci charakter określonego uchylenia.

(4) Ustęp (3) nie stanowi jednak przeszkody do wykonywania przez sekretarza stanu uprawnień określonego w ust. (1)(b) do wydania nowego zarządzenia określającego w stosunku do danego artykułu.

(5) Sekretarz stanu zarządzeniem wprowadza w Załączniku nr 3 zmiany, jakie uzna za właściwe w celu odzwierciedlenia:

- (a) zarządzenia określającego lub
- (b) skutku ust. (3).

(6) Zarządzenie określające może być wydane w oczekiwaniu na dokonanie przez Zjednoczone Królestwo zamierzonego uchylenia.

Zastrzeżenie¹²

15. – (1) W artykule niniejszym termin „określone zastrzeżenie” oznacza:

- (a) zastrzeżenie Zjednoczonego Królestwa do art. 2 Protokołu pierwszego do Konwencji oraz
- (b) inne zastrzeżenie Zjednoczonego Królestwa do artykułu Konwencji lub protokołu do Konwencji, które jest określone na potrzeby niniejszej ustawy w zarządzeniu sekretarza stanu.

(2) Zastrzeżenie wskazane w ust. (1)(a) określone jest w Części II Załącznika nr 3.

(3) Jeżeli określone zastrzeżenie zostaje wycofane całkowicie lub w części, traci charakter określonego zastrzeżenia.

(4) Ustęp (3) nie stanowi jednak przeszkody do wykonywania przez sekretarza stanu uprawnień określonego w ust. (1)(b) do wydania nowego zarządzenia określającego w stosunku do danego artykułu.

(5) Sekretarz stanu zarządzeniem wprowadza zmiany w niniejszej ustawie, jakie uzna za właściwe w celu odzwierciedlenia:

- (a) zarządzenia określającego lub
- (b) skutku ust. (3).

Okres obowiązywania określonego uchylenia

16. – (1) Jeśli określone uchylenie nie zostało uprzednio wycofane przez Zjednoczone Królestwo,

traci ono moc obowiązującą na potrzeby niniejszej ustawy:

- (a) w przypadku uchylenia wskazanego w art. 14(1)(a), z upływem okresu pięciu lat rozpoczynającego się w dniu, w którym art. 1(2) wszedł w życie;
- (b) w przypadku innego uchylenia, z upływem okresu pięciu lat rozpoczynającego się w dniu wydania określonego zarządzenia.

(2) W dowolnej chwili, zanim okres:

- (a) ustalony w ust. (1)(a) lub (b), lub
- (b) przedłużony w zarządzeniu określonym w niniejszym ustępie,

dobiegnie końca, sekretarz stanu może zarządzeniem przedłużyć go na dalszy okres pięciu lat.

(3) Zarządzenie określone w art. 14(1)(b) traci moc obowiązującą z upływem okresu dla jego rozpatrzenia, chyba że przyjęta zostanie uchwała każdej z izb zatwierdzająca zarządzenie.

(4) Ustęp (3) nie wpływa:

- (a) na działania podjęte na podstawie zarządzenia;
- (b) na uprawnienie do wydania nowego zarządzenia określonego w art. 14(1)(b).

(5) W ustępie (3) termin „okres rozpatrzenia” oznacza okres czterdziestu dni rozpoczynający się w dniu wydania zarządzenia.

(6) Podczas obliczania okresu rozpatrzenia, nie bierze się pod uwagę czasu, w którym:

- (a) Parlament jest rozwiązany lub odroczone sesję;
- (b) zawieszono obrady obu izb na ponad cztery dni.

(7) Jeżeli określone uchylenie zostaje wycofane przez Zjednoczone Królestwo, sekretarz stanu zarządzeniem wprowadza zmiany w niniejszej ustawie, jakie uzna za wymagane do odzwierciedlenia tego wycofania.

Okresowa kontrola określonych zastrzeżeń

17. – (1) Właściwy minister kontroluje określone zastrzeżenia wskazane w art. 15(1)(a):

- (a) przed końcem okresu pięciu lat rozpoczynającego się w dniu, w którym art. 1(2) wszedł w życie oraz
- (b) jeżeli określenie to nadal obowiązuje, przed końcem okresu pięciu lat rozpoczynającego się w dniu, w którym zgodnie z ust. (3) przedłożono dotyczące go ostatnie sprawozdanie.

(2) Właściwy minister kontroluje każde z innych określonych zastrzeżeń (jeśli takie istnieją):

- (a) przed końcem okresu pięciu lat rozpoczynającego się w dniu, w którym zarządzenie określa-

¹² *reservations* (zob. art. 57 EKPC).

jące zastrzeżenie po raz pierwszy weszło w życie oraz

(b) jeżeli określenie to nadal obowiązuje, przed końcem okresu pięciu lat rozpoczynającego się w dniu, w którym zgodnie z ust. (3) przedłożono dotyczące go ostatnie sprawozdanie.

(3) Minister prowadzący kontrolę określoną w niniejszym artykule przygotowuje sprawozdanie z wyników kontroli i przedkłada jego kopię każdej z izb Parlamentu.

Sędziowie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Mianowanie do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

18. – (1) W artykule niniejszym termin „urząd sędziowski” oznacza urząd:

- (a) sędziego Sądu Apelacyjnego, sędziego Wysokiego Sądu lub sędziego sądu hrabstwa, w Anglii i Walii;
- (b) sędziego Najwyższego Sądu Cywilnego lub sędziego okręgowego, w Szkocji;
- (c) sędziego Sądu Apelacyjnego, sędziego Wysokiego Sądu lub sędziego sądu okręgowego hrabstwa, w Irlandii Północnej.

(2) Osoba piastująca urząd sędziowski może zostać sędzią Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („Trybunału”) bez konieczności rezygnacji z urzędu.

(3) Osoba ta nie jest jednak zobowiązana do wykonywania obowiązków wynikających z urzędu sędziowskiego, gdy jest sędzią Trybunału.

(4) W stosunku do okresu, w trakcie którego osoba ta jest sędzią Trybunału:

- (a) sędziego Sądu Apelacyjnego lub sędziego Wysokiego Trybunału nie zalicza się do sędziów danego sądu na potrzeby art. 2(1) i 4(1) ustawy o Sądzie Najwyższym z 1981 r. (maksymalna liczba sędziów) ani do sędziów Sądu Najwyższego na potrzeby art. 12(1)–(6) tej ustawy (wynagrodzenie itp.);
- (b) sędziego Najwyższego Sądu Cywilnego nie zalicza się do sędziów tego sądu na potrzeby art. 1(1) ustawy o Najwyższym Sądzie Cywilnym z 1988 r. (maksymalna liczba sędziów) lub art. 9(1)(c) ustawy o wymiarze sprawiedliwości z 1973 r. („ustawa z 1973 r.”) (wynagrodzenie itp.);

(c) sędziego Sądu Apelacyjnego lub sędziego Wysokiego Trybunału w Irlandii Północnej nie zalicza się do sędziów danego sądu na potrzeby art. 2(1) lub 3(1) ustawy o sądownictwie (Irlandia Północna) z 1978 r. (maksymalna liczba sędziów) ani do sędziów Sądu Najwyższego Irlandii Północnej na potrzeby art. 9(1)(d) ustawy z 1973 r. (wynagrodzenie itp.);

(d) sędziego sądu hrabstwa nie zalicza się do takich sędziów na potrzeby art. 18 ustawy o sądach z 1971 r. (wynagrodzenie itp.);

(e) sędziego okręgowego nie zalicza się do takich sędziów na potrzeby art. 14 ustawy o sądach okręgowych (Szkocja) z 1907 r. (wynagrodzenie itp.);

(f) sędziego sądu okręgowego hrabstwa w Irlandii Północnej nie zalicza się do takich sędziów na potrzeby art. 106 ustawy o sądach okręgowych hrabstw (Irlandia Północna) z 1959 r. (wynagrodzenie itp.).

(5) Jeżeli główny sędzia okręgowy zostanie mianowany na sędziego Trybunału, w trakcie piastowania tego urzędu ma zastosowanie art. 11(1) ustawy o sądach okręgowych (Szkocja) z 1907 r. (tymczasowe mianowanie głównego sędziego okręgowego), jak gdyby urząd głównego sędziego okręgowego był nieobsadzony.

(6) Załącznik nr 4 zawiera przepisy dotyczące emerytur sędziowskich w odniesieniu do osób piastujących urzędy sędziowskie, które sprawują urząd sędziego Trybunału.

(7) Lord Kanclerz lub sekretarz stanu może zarządzeniem ustanowić przepisy przejściowe (obejmujące w szczególności czasowe zwiększenie maksymalnej liczby sędziów), jakie uzna za właściwe w stosunku do osób piastujących urzędy sędziowskie, które zakończyły sprawowanie urzędu sędziego Trybunału.

Procedura parlamentarna

Oświadczenia o zgodności

19. – (1) Minister Korony odpowiedzialny za projekt ustawy w izbie Parlamentu, przed drugim czytaniem projektu:

- (a) wydaje oświadczenie, że w jego ocenie przepisy projektu są zgodne z prawami określonymi w Konwencji („oświadczenie o zgodności”) lub

(b) wydaje oświadczenie, że chociaż nie może złożyć oświadczenia o zgodności, rząd wnosi jednak o kontynuowanie prac nad projektem przez izbę.

(2) Oświadczenie ma formę pisemną i ogłaszane jest w sposób, jaki minister składający je uzna za właściwy.

Sprawy dodatkowe

Zarządzenia itp. określone w niniejszej ustawie

20. – (1) Uprawnienie ministra Korony do wydania zarządzenia określonego w niniejszej ustawie wykonywane jest w formie aktu prawnego.

(2) Uprawnienie Lorda Kanclerza lub sekretarza stanu do ustanowienia zasad (poza zasadami obowiązującymi przed sądem) określone w art. 2(3) lub 7(9) wykonywane jest w formie aktu prawnego.

(3) Akt prawny wydany na podstawie art. 14, 15 lub 16(7) przedkładany jest Parlamentowi.

(4) Zarządzenie określone w art. 1(4), 7(11) lub 16(2) nie może zostać wydane przez Lorda Kanclerza lub sekretarza stanu przed przedłożeniem projektu zarządzenia izbom Parlamentu i zatwierdzeniem go uchwałą każdej z izb.

(5) Akty prawne wydane na podstawie art. 18(7) lub Załącznika nr 4 lub te, do których zastosowanie ma ust. (2), podlegają uchyleniu na podstawie uchwały jednej z izb Parlamentu.

(6) Uprawnienie departamentu Irlandii Północnej do:

(a) ustanowienia zasad określonych w art. 2(3)(c) lub 7(9)(c) lub

(b) wydania zarządzenia określonego w art. 7(11), wykonywane jest w formie aktu prawnego w rozumieniu zarządzenia o aktach prawnych (Irlandia Północna) z 1979 r.

(7) Zasady określone w art. 2(3)(c) lub 7(9)(c) podlegają uchwałom zakazującym, zaś art. 41(6) ustawy o interpretacji (Irlandia Północna) z 1954 r. (definicja „podlegania uchwałom zakazującym”) ma zastosowanie w taki sposób, jakby uprawnienie do ustanowienia zasad zostało przyznane ustawą Zgromadzenia Irlandii Północnej.

(8) Zarządzenie określone w art. 7(11) nie może zostać wydane przez departament Irlandii Północnej przed przedłożeniem projektu zarządzenia Zgromadzeniu Irlandii Północnej i zatwierdzeniu przez nie.

Wyjaśnienie wyrażeń ustawowych itp.

21. – (1) W ustawie niniejszej termin „akt podstawowy” oznacza:

(a) rozporządzenie królewskie inne niż:

(i) wydane w ramach wykonywania prerogatywy królewskiej Jej Królewskiej Mości;

(ii) wydane na podstawie art. 38(1)(a) ustawy konstytucyjnej Irlandii Północnej z 1973 r. lub analogicznego przepisu ustawy o Irlandii Północnej z 1998 r.;

(iii) zmieniające ustawę wskazaną w definicji aktu ustawowego;

(b) ustawę Parlamentu Szkockiego;

(c) ustawę Parlamentu Irlandii Północnej;

(d) akt Zgromadzenia utworzonego na podstawie art. 1 ustawy o Zgromadzeniu Irlandii Północnej z 1973 r.;

(e) ustawę Zgromadzenia Irlandii Północnej;

(f) zarządzenie, przepisy, plan, statut i inny akt wydany na podstawie aktu ustawowego (z wyjątkiem zakresu, w jakim powoduje on wejście w życie jednego lub więcej przepisów aktu ustawowego lub zmienia akt ustawowy);

(g) zarządzenie, przepisy, plan, statut i inny akt wydany na podstawie prawodawstwa wskazanego w lit. (b), (c), (d) lub (e) lub wydany na podstawie rozporządzenia królewskiego mającego zastosowanie wyłącznie do Irlandii Północnej;

(h) zarządzenie, przepisy, plan, statut i inny akt wydany przez członka rządu szkockiego, ministra Irlandii Północnej lub departament Irlandii Północnej w ramach wykonywania prerogatywy lub innych kompetencji wykonawczych Jej Królewskiej Mości, które wykonywane są przez taką osobę w imieniu Jej Królewskiej Mości;

termin „akt ustawowy” oznacza:

(a) ustawę generalną i publiczną;

(b) ustawę miejscową i osobistą;

(c) ustawę prywatną;

(d) akt Zgromadzenia Kościelnego;

(e) akt Synodu Generalnego Kościoła anglikańskiego;

(f) rozporządzenie królewskie:

(i) wydane w ramach wykonywania prerogatywy królewskiej Jej Królewskiej Mości;

(ii) wydane na podstawie art. 38(1)(a) ustawy konstytucyjnej Irlandii Północnej z 1973 r. lub analogicznego przepisu ustawy o Irlandii Północnej z 1998 r. lub

(iii) zmieniające ustawę wskazaną w lit. (a), (b) lub (c);
oraz obejmuje zarządzenie lub inny akt wydany na podstawie aktu ustawowego (nie przez Narodowe Zgromadzenie Walijskie, członka rządu szkockiego, ministra Irlandii Północnej lub departament Irlandii Północnej) w zakresie, w jakim powoduje on wejście w życie jednego lub więcej przepisów aktu ustawowego lub zmienia akt ustawowy;
termin „deklaracja niezgodności” oznacza deklarację określoną w art. 4;
termin „Komisja” oznacza Europejską Komisję Praw Człowieka;
termin „Konwencja” oznacza Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, przyjętą przez Radę Europy w Rzymie 4 listopada 1950 r., w zakresie obowiązującym w stosunku do Zjednoczonego Królestwa;
termin „minister Irlandii Północnej” obejmuje Pierwszego Ministra i zastępcę Pierwszego Ministra w Irlandii Północnej;
termin „minister Korony” ma znaczenie określone w ustawie o ministrach Korony z 1975 r.;
termin „Protokół pierwszy” oznacza protokół do Konwencji przyjęty w Paryżu 20 marca 1952 r.;
termin „Protokół szósty” oznacza protokół do Konwencji przyjęty w Strasburgu 28 kwietnia 1983 r.;
termin „Protokół jedenasty” oznacza protokół do Konwencji (przekształcający mechanizm kontrolny ustanowiony przez Konwencję) przyjęty w Strasburgu 11 maja 1994 r.;
termin „sprawy przekazane” ma znaczenie określone w ustawie o Irlandii Północnej z 1998 r.;
termin „trybunał” oznacza każdy trybunał, przed którym może być wszczęte postępowanie prawne;
termin „właściwy minister” oznacza ministra Korony kierującego właściwym i upoważnionym departamentem rządowym (w znaczeniu określonym w ustawie o postępowaniu z udziałem Korony z 1947 r.);
termin „zarządzenie ochronne” oznacza zarządzenie określone w art. 10;
termin „zmiana” obejmuje uchylenie i zastosowanie (ze zmianami lub bez nich).

(2) Odniesienia w lit. (b) i (c) art. 2(1) do artykułów są odniesieniami do artykułów Konwencji obowiązujących bezpośrednio przed wejściem w życie Protokołu jedenastego.

(3) Odniesienie w lit. (d) art. 2(1) do art. 46 obejmuje odniesienie do art. 32 i 54 Konwencji obowiązujących przed wejściem w życie Protokołu jedenastego.

(4) Odniesienia w art. 2(1) do sprawozdania lub decyzji Komisji lub decyzji Komitetu Ministrów obejmują odniesienia do sprawozdania lub decyzji wydanych w sposób przewidziany w ust. 3, 4 i 6 art. 5 Protokołu jedenastego (przepisy przejściowe).

(5) Określona w ustawie o siłach zbrojnych z 1955 r., ustawie o siłach powietrznych z 1955 r. lub ustawie o dyscyplinie w marynarce wojennej z 1957 r. kara śmierci za przestępstwo zostaje zastąpiona karą dożywotniego pozbawienia wolności lub mniej dotkliwą karą przewidzianą przez te ustawy; zaś ustawy te obowiązują odpowiednio z niezbędnymi zmianami.

Krótki tytuł, wejście w życie, stosowanie i odniesienie

22. – (1) Ustawa niniejsza może być przytaczana jako ustawa o prawach człowieka z 1998 r.

(2) Artykuły 18, 20 i 21(5) oraz niniejszy artykuł wchodzi w życie z dniem przyjęcia niniejszej ustawy.

(3) Pozostałe przepisy niniejszej ustawy wchodzi w życie w dniu wyznaczonym zarządzeniem przez sekretarza stanu; zaś dla różnych celów mogą być wyznaczone różne dni.

(4) Litera (b) ust. (1) art. 7 ma zastosowanie do postępowań wszczętych przez władzę publiczną lub na jej wniosek niezależnie od tego, kiedy doszło do danego działania; poza tym jednak ustęp ten nie ma zastosowania do działania, do którego doszło przed wejściem w życie tego artykułu.

(5) Ustawa niniejsza wiąże Koronę.

(6) Ustawa niniejsza odnosi się również do Irlandii Północnej.

(7) Artykuł 21(5), w zakresie w jakim dotyczy przepisów zawartych w ustawie o siłach zbrojnych z 1955 r., ustawie o siłach powietrznych z 1955 r. lub ustawie o dyscyplinie w marynarce wojennej z 1957 r. odnosi się do dowolnego miejsca, do którego odnoszą się te przepisy.

Ustawa o postępowaniach prawnych z udziałem Korony z 1947 r. (Crown Proceedings Act, 1947)

(10 & 11 Geo 6, c. 44)

Ustawa zmieniająca prawo dotyczące odpowiedzialności cywilnej Korony i jej uprawnień oraz postępowania cywilnego uszczynanego przez Koronę lub przeciwko niej, zmieniająca prawo dotyczące odpowiedzialności cywilnej osób innych niż Korona w niektórych przypadkach związanych ze sprawami lub mieniem Korony, oraz dotycząca spraw związanych z wyżej wymienionymi
[31 lipca 1947]

Część I Prawo materialne

Prawo do pozywania Korony

1. W przypadku, gdy ktokolwiek wysuwa roszczenie przeciwko Koronie po wejściu w życie niniejszej ustawy, zaś, gdyby niniejszej ustawy nie przyjęto, roszczenia tego można byłoby, po przyzwoleniu przez Jego Królewską Mość¹³, dochodzić poprzez petycję o prawo, lub roszczenia tego można byłoby dochodzić w postępowaniu przewidzianym przez przepis uchylony przez niniejszą ustawę; wówczas, z uwzględnieniem postanowień niniejszej ustawy, roszczenie może być dochodzone sądownie jako prawo, bez przyzwolenia Jego Królewskiej Mości, w postępowaniu przeciwko Koronie zgodnie z postanowieniami niniejszej ustawy.

Odpowiedzialność Korony za delikt

2. – (1) Z uwzględnieniem postanowień niniejszej ustawy, Korona podlega wszelkiej odpowiedzialności za delikty, za które, gdyby była osobą fizyczną pełnoletnią o pełnej zdolności, podlegałaby:

- (a) w związku z deliktami popełnionymi przez jej sługi lub przedstawicieli;
- (b) w związku z naruszeniem tych obowiązków, które ciążyą na osobie w stosunku do jej sług lub przedstawicieli z powodu bycia ich pracodawcą;
- (c) w związku z naruszeniem obowiązków, które prawo zwyczajowe wiąże z własnością, zajmowaniem, posiadaniem lub kontrolowaniem nieruchomości;

¹³ subject to the grant of His Majesty's fiat.

ale z zastrzeżeniem, że nie może być prowadzone postępowanie przeciwko Koronie na podstawie lit. (a) niniejszego ustępu w związku z działaniem lub zaniechaniem sługi lub przedstawiciela Korony, chyba że, pomijając postanowienia niniejszej ustawy, to działanie lub zaniechanie dałoby podstawę do powództwa w sprawie o delikt przeciwko temu słudze lub przedstawicielowi lub jego majątkowi.

(2) W przypadku, gdy Korona związana jest prawnym obowiązkiem, który wiąże również osoby inne niż Korona i jej urzędnicy, wówczas, z uwzględnieniem postanowień niniejszej ustawy, Korona w związku z niedopełnieniem tego obowiązku podlega wszelkiej takiej odpowiedzialności za delikty (jeśli w ogóle podlega), za które podlegałaby, gdyby była osobą fizyczną pełnoletnią o pełnej zdolności.

(3) W przypadku, gdy przyznano lub nałożono na urzędnika Korony kompetencje na podstawie normy prawa zwyczajowego lub ustawy, a urzędnik ten dopuszcza się deliktu, gdy wykonuje lub rzekomo wykonuje te kompetencje, odpowiedzialność Korony w związku z deliktem jest taka, jaka byłaby, gdyby kompetencje te przyznano lub nałożono wyłącznie na podstawie zgodnych z prawem poleceń Korony.

(4) Akt prawny, który wyłącza lub ogranicza zakres odpowiedzialności departamentu rządowego, części administracji szkockiej lub urzędnika Korony w związku z deliktem popełnionym przez taki departament, część lub urzędnika, ma zastosowanie w stosunku do Korony, w przypadku postępowania przeciwko Koronie na podstawie niniejszego artykułu w związku z deliktem popełnionym przez ten departament, część lub urzędnika, w taki sposób, w jaki miałby zastosowanie w stosunku do tego departamentu, części lub urzędnika, jeżeli postępowanie przeciwko Koronie byłoby postępowaniem przeciwko temu departamentowi, części lub urzędnikowi.

(5) Nie może być prowadzone przeciwko Koronie postępowanie na podstawie niniejszego artykułu w związku z działaniem lub zaniechaniem osoby sprawującej lub rzekomo sprawującej nadane jej obowiązki o charakterze sądowniczym lub obowiązki związane z prowadzeniem postępowania sądowego.

(6) Nie może być prowadzone przeciwko Koronie postępowanie na podstawie niniejszego artykułu w związku z działaniem, zaniedbaniem lub uchy-

bieniem urzędnika Korony, chyba że urzędnik ten został bezpośrednio lub pośrednio mianowany przez Koronę, a w istotnym dla sprawy czasie był opłacany w związku z jego obowiązkami urzędnika Korony całkowicie z Funduszu Skonsolidowanego Zjednoczonego Królestwa, środków przekazanych przez Parlament, Szkockiego Funduszu Skonsolidowanego lub innego funduszu uznanego przez ministerstwo skarbu na potrzeby niniejszego ustępu, lub też w istotnym dla sprawy czasie piastował urząd, w stosunku do którego ministerstwo skarbu zaświadczy, że jego piastun w normalnych warunkach byłby tak opłacany.

Postanowienia dotyczące sił zbrojnych

10. – (1) Działanie lub zaniechanie członka sił zbrojnych Korony na służbie nie powoduje, że podlega on lub Korona odpowiedzialności deliktowej za spowodowanie śmierci innej osoby lub za spowodowanie uszkodzenia ciała innej osoby, w zakresie, w jakim śmierć lub uszkodzenie ciała wynika z czegokolwiek, czego doznała ta inna osoba w czasie, gdy była członkiem sił zbrojnych Korony, jeżeli:

- (a) w czasie, gdy ta inna osoba doznała tego, była ona na służbie jako członek sił zbrojnych Korony lub też, choć nie była na służbie, przebywała na gruncie, terenie, okręcie, statku powietrznym lub pojeździe używanym przez siły zbrojne Korony;
- (b) sekretarz stanu¹⁴ stwierdzi, że to, czego doznała, traktowane jest lub będzie jako związane ze służbą na potrzeby uprawnienia do otrzymania odszkodowania na podstawie nakazu królewskiego, rozporządzenia królewskiego lub rozporządzenia Jego Królewskiej Mości odnoszącego się do kalectwa lub śmierci członków sił, których była ona członkiem.

Zastrzega się jednak, że niniejszy ustęp nie zwalnia członka wskazanych sił od odpowiedzialności za delikt w przypadku, w którym sąd jest przekonany, że działanie lub zaniechanie nie było związane z pełnieniem obowiązków członka tych sił.

(2) Nie może być prowadzone postępowanie w sprawie deliktu przeciwko Koronie z powodu śmierci lub uszkodzenia ciała wynikającego z czegokolwiek, czego doznał członek sił zbrojnych Korony, jeżeli:

- (a) doznał tego w następstwie charakteru lub stanu powyższego gruntu, terenu, okrętu, statku

powietrznego lub pojazdu, albo w następstwie charakteru lub stanu wyposażenia lub zaopatrzenia używanego przez te siły oraz

- (b) sekretarz stanu stwierdzi to samo, co wskazano w poprzedzającym ustępie;

ani też żadne działanie lub zaniechanie urzędnika Korony nie poddaje go odpowiedzialności za delikt, za śmierć lub uszkodzenie ciała, w zakresie, w jakim śmierć lub uszkodzenie ciała wynika z czegokolwiek, czego doznał członek sił zbrojnych Korony, a co spełnia powyższe warunki.

- (3) Sekretarz stanu, jeżeli jest przekonany:

- (a) że dana osoba była lub nie była w określonej sytuacji na służbie jako członek sił zbrojnych Korony lub
- (b) że w określonym czasie grunt, teren, okręt, statek powietrzny, pojazd, wyposażenie lub zaopatrzenie było lub nie było używane przez wskazane siły;

może wydać zaświadczenie to stwierdzające; zaś takie zaświadczenie, na potrzeby niniejszego artykułu, jest rozstrzygającym dowodem tego, co stwierdza.

Zastrzeżenie dotyczące działań dokonanych w ramach prerogatywy i uprawnień ustawowych

11. – (1) Część I niniejszej ustawy nie znosi ani nie ogranicza uprawnień, ani zakresu kompetencji, które, gdyby nie przyjęto niniejszej ustawy, wykonywane byłyby w ramach prerogatywy Korony, uprawnień lub zakresu kompetencji przyznanych Koronie ustawą, w szczególności zaś wskazana Część I nie znosi ani nie ogranicza uprawnień, ani zakresu kompetencji wykonywanych przez Koronę w okresie pokoju lub wojny, w celu obrony królestwa, szkolenia lub utrzymania sprawności sił zbrojnych Korony.

Część II

Właściwość i procedura

Nakaz

21. – (1) W postępowaniu cywilnym wszczynanym przez Koronę lub przeciwko niej sąd, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy, ma prawo do wydawania wszystkich takich zarządzeń, jakie ma prawo wydawać w postępowaniu pomiędzy poddanymi, a ponadto do wydania takiego nakazu, jakiego wymaga sprawa. Zastrzega się jednak, że:

¹⁴ Chodzi o wskazanie, że daną czynność może podjąć członek rządu o charakterze szefa departamentu rządowego.

- (a) w przypadku, gdy w postępowaniu przeciwko Koronie wystąpiono o nakaz, jaki w postępowaniu pomiędzy poddanymi mógłby być przyznany w formie nakazu sądowego lub nakazu określonego zachowania, sąd nie wydaje nakazu sądowego ani zarządzenia w sprawie określonego zachowania, ale zamiast tego może wydać zarządzenie deklaratywne o prawach stron; oraz
- (b) w postępowaniach przeciwko Koronie w sprawie odzyskania gruntu lub innego mienia sąd nie wydaje zarządzenia w sprawie odzyskania gruntu lub wydania mienia, ale zamiast tego może wydać zarządzenie stwierdzające, że powód w stosunku do Korony ma prawo do gruntu lub mienia albo do jego posiadania.
- (2) Sąd w postępowaniu cywilnym nie wydaje nakazu sądowego ani zarządzenia przeciwko urzędnikowi Korony, jeżeli skutkiem wydania nakazu sądowego lub zarządzenia byłoby wydanie takiego nakazu przeciwko Koronie, jaki nie mógłby zostać uzyskany w postępowaniu przeciwko Koronie.

Część III

Orzeczenia i wykonanie

Wypełnienie zarządzeń przeciwko Koronie

25. – (1) W przypadku, gdy w postępowaniu cywilnym wszczynanym przez Koronę lub przeciwko niej albo w postępowaniu w Dziale Korony Wydziału Ławy Królewskiej, lub w związku z arbitrażem, którego Korona jest stroną, wydane zostaje przez sąd na korzyść osoby zarządzenie (łącznie z zarządzeniem w sprawie kosztów sądowych) przeciwko Koronie albo przeciwko departamentowi rządowemu lub przeciwko urzędnikowi Korony,

właściwy urzędnik sądowy na wniosek tej osoby lub złożony w jej imieniu w dowolnym czasie po upływie dwudziestu jeden dni od daty zarządzenia lub w przypadku, gdy zarządzenie przewiduje zapłatę kosztów sądowych, a wysokość kosztów wymaga ustalenia, w dowolnym czasie po tym ustaleniu, zależnie od tego, co przypada później,

wydaje tej osobie zaświadczenie w określonej formie zawierające opis zarządzenia.

Zastrzega się jednak, że, jeśli sąd tak poleci, oddzielne zaświadczenie wydawane jest w stosunku do kosztów sądowych (jeżeli występują), które nakazano zapłacić na rzecz wnioskodawcy.

(3) Jeżeli zarządzenie przewiduje zapłatę pieniędzy tytułem odszkodowania lub z innego powodu albo zapłatę kosztów sądowych, zaświadczenie określa sumę podlegająca zapłacie, zaś właściwy departament rządowy wypłaca, z poniższymi zastrzeżeniami, uprawnionej osobie lub jej adwokatowi¹⁵ sumę należną zgodnie z zaświadczeniem wraz z należnymi zgodnie z prawem odsetkami.

Zastrzega się jednak, że sąd, który wydał wspomniane zarządzenie, lub sąd, do którego przysługuje odwołanie od zarządzenia, może polecić, że do czasu rozstrzygnięcia odwołania lub w innym terminie, zapłata całej tej sumy lub jej części podlega zawieszeniu, a jeżeli zaświadczenie nie zostało wydane, może zarządzić o umieszczeniu w nim takich poleceń.

(4) Poza powyższym sąd nie może wydać nakazu egzekucji lub zajęcia ani prowadzić takich czynności w celu wyegzekwowania zapłaty przez Koronę wskazanych wyżej pieniędzy lub kosztów sądowych; nikt także nie ponosi osobistej odpowiedzialności za zapłatę przez Koronę, departament rządowy lub urzędnika Korony takich pieniędzy lub kosztów sądowych.

Część IV

Sprawy różne i dodatkowe

Ujawnienie

28. – (1) Z zastrzeżeniem zasad postępowania przed sądem i zasad obowiązujących w sądzie hrabstwa oraz zgodnie z nimi:

(a) w postępowaniu cywilnym przed Wysokim Trybunałem lub sądem hrabstwa, w którym Korona jest stroną, sąd może żądać od Korony ujawnienia dokumentów i przedstawienia dokumentów do wglądu, a także

(b) w powyższych postępowaniach, sąd może żądać od Korony odpowiedzi na pytania.

Zastrzega się jednak, że artykuł niniejszy nie wyłącza zasady prawnej, która upoważnia lub nakazuje odmowę ujawnienia dokumentu lub odpowiedzi na pytanie z tego powodu, że ujawnienie dokumentu lub odpowiedź na pytanie byłaby szkodliwa dla interesu publicznego. Zarządzenie sądu wydane na podstawie uprawnień przyznanych przez lit. (b) niniejszego ustępu określa urzędnika Korony zobowiązanego do odpowiedzi na pytania.

¹⁵ *solicitor*.

(2) Nie wyłączając zastrzeżenia z powyższego ustępu, zasady wydane na potrzeby niniejszego artykułu winny zapewniać, że istnienie dokumentów nie zostanie ujawnione, jeżeli zdaniem ministra Korony ujawnienie to byłoby szkodliwe dla interesu publicznego.

Zastrzeżenia

40. – (1) Niniejsza ustawa nie ma zastosowania do postępowań wszczynanych przeciwko lub z udziałem Jego Królewskiej Mości jako osoby prywatnej ani nie upoważnia do wszczynania postępowań w sprawie deliktu przeciwko Jego Królewskiej Mości jako osoby prywatnej.

– B –

MONARCHIA

Ustawa o następstwie tronu z 1700 r. (*Act of Settlement, 1700*)

(12 & 13 Will 3 c. 2)

*Ustawa zwiększająca ograniczenia Korony i lepiej
zabezpieczająca prawa i wolności poddanych*

1. Księżniczka Zofia, elektorka i księżna wdowa Hanoweru, córka zmarłej królowej Czech, córka króla Jakuba Pierwszego, dziedzicząca po królu i księżniczce Annie, wobec braku potomstwa wspomnianej księżniczki i odpowiednio Jego Królewskiej Mości; oraz jej protestancy spadkobiercy w linii zstępnej

Jej Ekscelencja Księżniczka Zofia, elektorka i księżna wdowa Hanoweru, córka Jej Ekscelencji Księżniczki Elżbiety, zmarłej królowej Czech, córka naszego zmarłego monarchy, króla Jakuba Pierwszego, życzyliwie wspomnianego;

jest i niniejszym zostaje obwołana następną w sukcesji w linii protestanckiej do korony imperialnej oraz tytułu w królestwach Anglii, Francji i Irlandii wraz z dominiami i terytoriami należącymi do nich, po Jego Królewskiej Mości i Annie, księżniczce Danii, a wobec braku potomstwa wspomnianej księżniczki Anny i odpowiednio Jego Królewskiej Mości,

zaś po zgonach wspomnianej Jego Królewskiej Mości, naszego monarchy, oraz Jej Królewskiej Wysokości Anny, księżniczki Danii, wobec braku potomstwa wspomnianej Księżniczki Anny i odpowiednio Jego Królewskiej Mości,

korona i rząd królewski wspomnianych królestw Anglii, Francji i Irlandii oraz dominiów i terytoriów należących do nich, wraz z tytułami we wspomnianych królestwach i wszystkimi zaszczytami, tytułami, uprawnieniami królewskimi, prerogatywami, jurysdykcją i władzą związanymi z nimi i przysługującymi w nich,

jest, pozostaje i będzie w rękach Jej Ekscelencji Księżniczki Zofii oraz jej protestanckich spadkobierców w linii zstępnej.

Zaś lordowie duchowni i świeccy oraz lud pospolity¹, w imieniu ludu tego królestwa, najpokorniej i solennie poddają się panowaniu, wraz ze swymi potomkami i przyszłymi pokoleniami, oraz solennie przyrzekają, że po zgonach Jego Królewskiej Mości i Jej Królewskiej Wysokości i wobec braku ich spadkobierców, staną w gotowości do utrzymania i obrony, ze wszystkich sił, swym życiem i majątkiem, wspomnianej Księżniczki Zofii oraz jej protestanckich spadkobierców w linii zstępnej, zgodnie z ograniczeniami i zasadami następstwa tronu określonymi i zawartymi w niniejszej ustawie, przeciwko wszystkim podejmującym przeciwne usiłowania.

2. Osoby dziedziczące na podstawie niniejszej ustawy, pozostające we wspólnocie z kościołem rzymskim, tracą zdolność do złożenia przysięgi koronacyjnej, zgodnie z Stat 1 W & M c. 6

Postanawia się na zawsze i niniejszym zarządza, że każdy, kto ma lub może przyjąć lub odziedziczyć wspomnianą koronę na podstawie niniejszej ustawy, a kto pojedna się z biskupstwem lub kościołem rzymskim lub pozostanie we wspólnocie z nim, lub wyznać będzie religię papistyczną lub poślubi papistę, podlega takim wyłączeniom zdolności, jakie w takich przypadkach przewiduje, zarządza i ustanawia przytoczona ustawa. Oraz, że każdy Król i Królowa tego królestwa obejmujący imperialną koronę tego królestwa na podstawie niniejszej ustawy złoży przysięgę koronacyjną podczas koronacji zgodnie z ustawą parlamentu wydaną w pierwszym roku rządów Jego Królewskiej Mości i wspomnianej zmarłej Królowej Marii, noszącą nazwę „Ustawa ustanawiająca przysięgę koronacyjną”, oraz wygłosi, podpisze i powtórzy oświadczenie wskazane we wspomnianej ustawie według sposobu i formy w niej określonej.

¹ *the commons.*

3. Dalsze postanowienia służące zabezpieczeniu religii, praw i wolności tych królestw

Zważywszy ponadto, że wymagane i niezbędne jest wydanie dalszych postanowień służących zabezpieczeniu naszej religii, praw i wolności po śmierci Jego Królewskiej Mości i Anny, księżniczki Danii, i wobec braku potomstwa wspomnianej księżniczki Anny i odpowiednio Jego Królewskiej Mości. Za radą i zgodą lordów duchownych i świeckich oraz ludu pospolitego, zebranych w parlamencie, i z ich upoważnienia Jego Królewska Mość zarządza co następuje.

Ktokolwiek odtąd obejmie tę koronę, przyłączy się do wspólnoty Kościoła anglikańskiego ustanowionego przez prawo.

W przypadku, gdy korona i tytuł imperialny tego królestwa przejdą odtąd na osobę nie pochodzącą z tego królestwa Anglii, ten naród nie będzie zobowiązany do włączenia się do wojny w celu obrony dominiów lub terytoriów, które nie należą do korony Anglii, bez zgody parlamentu.

Po wejściu w życie wspomnianych wyżej ograniczeń, nikt urodzony poza królestwami Anglii, Szkocji lub Irlandii, lub dominiów należących do nich (choćby został naturalizowany, poza jednak osobami pochodzącymi od rodziców Anglików), nie może być członkiem Królewskiej Tajnej Rady lub członkiem izb Par-

lamentu lub zajmować cywilnego lub wojskowego urzędu, stanowiska lub pozycji wymagającej zaufania, ani nie może otrzymać bezpośrednio lub na jego rzecz gruntu, nieruchomości lub podlegającej dziedziczeniu własności od Korony.

Ułaskawienie opatrzone wielką pieczęcią Anglii nie może znajdować zastosowania do postawienia w stan oskarżenia² przez lud pospolity w parlamencie.

4. Potwierdzenie praw i ustaw królestwa

Zważywszy ponadto, że prawa Anglii są przyrodzone jej ludowi, a wszyscy królowie i królowe obejmujące tron tego królestwa winni sprawować w nim rządy zgodnie ze wspomnianymi prawami, a wszyscy ich urzędnicy i ministrowie winni służyć im zgodnie z nimi. Wspomniani lordowie duchowni i świeccy oraz lud pospolity pokornie nadal przeto upraszają, aby wszystkie prawa i ustawy tego królestwa służące zabezpieczeniu uznawanej religii oraz praw i wolności jego ludu, oraz wszystkie inne prawa i ustawy tegoż, obowiązujące teraz, zostały zaakceptowane i potwierdzone. Są one za radą i zgodą lordów duchownych i świeckich oraz ludu pospolitego, i z ich upoważnienia, zaakceptowane i potwierdzone odpowiednio przez Jego Królewską Mość.

² *impeachment.*

– C –

PARLAMENT

Ustawa o przedstawicielstwie narodowym z 1981 r. (Representation of the People Act, 1981)

(1981, c. 34)

Utrata zdolności do sprawowania mandatu posła do Izby Gmin przez niektórych przestępców

1. Osoba uznana za winną jednego lub więcej przestępstw (niezależnie od tego, czy przed czy po przyjęciu niniejszej ustawy oraz niezależnie od tego, czy w Zjednoczonym Królestwie czy gdzie indziej), skazana na karę pozbawienia wolności lub zatrzymana, bezterminowo lub na dłużej niż rok, traci zdolność do sprawowania mandatu posła do Izby Gmin w okresie zatrzymania w dowolnym miejscu na Wyspach Brytyjskich lub w Republice Irlandii, zgodnie z wyro-

kiem, lub w trakcie niedozwolonego przebywania na wolności w czasie, w którym winna być zatrzymana.

Konsekwencje utraty zdolności

2. – (1) Jeżeli osoba, która na podstawie niniejszej ustawy utraciła zdolność sprawowania mandatu posła do Izby Gmin, zostanie wybrana do tej Izby, jej wybór będzie nieważny; a jeżeli taka osoba zostanie zgłoszona w wyborach posła do Izby Gmin, jej zgłoszenie będzie nieważne.

(2) Jeżeli poseł do Izby Gmin utraci na podstawie niniejszej ustawy zdolność do sprawowania mandatu posła tej Izby, jego mandat wygasa.

Ustawa o przedstawicielstwie narodowym z 1983 r. (Representation of the People Act, 1983)

(1983, c. 2)

*Ustawa łącząca ustawy o przedstawicielstwie narodowym z 1949 r., 1969 r., 1977 r., 1978 r. i 1980 r., ustawy o rejestrach wyborców z 1949 r. i 1953 r., ustawę o wyborach (wersja walijska) z 1964 r., Część III ustawy o zarządzie lokalnym z 1972 r., art. 6–10 ustawy o zarządzie lokalnym (Szkocja) z 1973 r., ustawę o przedstawicielstwie narodowym (siły zbrojne) z 1976 r., ustawę o przewodniczących komisji wyborczych (Szkocja) z 1977 r., art. 3 ustawy o przedstawicielstwie narodowym z 1981 r., art. 62 i Załącznik nr 2 do ustawy o zdrowiu psychicznym (zmiana) z 1982 r. i przepisy powiązane; uchylająca jako przestarzałą ustawę o przedstawicielstwie narodowym z 1979 r. i inne akty prawne związane z ustawami o przedstawicielstwie narodowym
[8 lutego 1983]*

Pozbawienie praw wyborczych przestępców w więzieniach itp.

3. – (1) Skazany w okresie, w którym pozostaje w zakładzie karnym zgodnie z wyrokiem lub w sposób niedozwolony przebywa na wolności w czasie, w którym winien być zatrzymany, jest prawnie niezdolny do głosowania w wyborach parlamentarnych lub zarządu lokalnego.

[...]

Mianowanie przedstawicieli wyborczych

67. – (1) Nie później niż z końcem okresu na dostarczenie zawiadomienia o wycofaniu się z wyborów, wskazywany jest przez każdego kandydata lub w jego imieniu przedstawiciel wyborczy kandydata, zaś nazwisko i adres przedstawiciela wyborczego kandydata zgłaszane jest pisemnie przez kandydata lub przez inną osobę w jego imieniu właściwemu urzędnikowi nie później niż we wskazanym okresie.

(2) Kandydat może wskazać siebie jako przedstawiciela wyborczego, zaś jeśli to uczyni, podlega przepisom niniejszej ustawy zarówno jako kandydat, jak i jako przedstawiciel wyborczy, na ile pozwalają okoliczności, a odniesienia w niniejszej ustawie do przedstawiciela wyborczego interpretowane są jako odniesienia do kandydata występującego w charakterze przedstawiciela wyborczego, poza przypadkami, w których kontekst wskazuje inaczej.

(3) (...) mianuje się jednego przedstawiciela dla każdego kandydata, ale mianowanie może być cofnięte, niezależnie od tego, czy mianowanym przedstawicielem wyborczym jest sam kandydat [...]

Płatności wydatków za pośrednictwem przedstawiciela wyborczego

73. – (1) Z wyjątkami przewidzianymi przez poniższy art. 74 (wydatki osobiste kandydata itp.), art. 78 (czas na nadsyłanie i spłatę roszczeń) lub art. 79 (roszczenia sporne), wszelkie płatności, zaliczki lub zastawy dokonywane przez:

- (a) kandydata lub
- (b) przedstawiciela kandydata albo
- (c) inną osobę,

w dowolnym czasie w związku z wydatkami wyborczymi, dokonywane są przez lub za pośrednictwem przedstawiciela wyborczego kandydata.

(2) Każda płatność dokonywana przez przedstawiciela wyborczego w związku z wydatkami wyborczymi, z wyjątkiem niższych od 20 funtów, potwierdzana jest szczegółowym rachunkiem oraz pokwitowaniem.

(3) Odniesienia w powyższych postanowieniach niniejszego artykułu do przedstawiciela wyborczego w stosunku do wyborów parlamentarnych, w których dopuszczalni są podprzedstawiciele, uznawane są za odniesienia do przedstawicieli wyborczych działających samodzielnie lub do podprzedstawicieli.

(4) Pieniądze przekazane przez osobę inną niż kandydat na wydatki wyborcze zarówno w formie darowizn, pożyczek, zaliczek, jak i zastawów, wpłacane są wyłącznie kandydatowi lub jego przedstawicielowi wyborczemu.

(5) Powyższe postanowienia niniejszego artykułu nie mogą być uznawane za odnoszące się do kwot wydatkowanych przez kogokolwiek z jego własnych pieniędzy na drobne wydatki zgodnie z prawem ponoszone przez niego, jeżeli kwot tych nie spłacono.

(6) Osoba, która dokonuje płatności, zaliczki lub zastawu z naruszeniem ust. (1), lub wpłaca pieniądze z naruszeniem ust. (4), dopuszcza się niedozwolonych praktyk.[...]

Zakaz dokonywania wydatków bez upoważnienia przez przedstawiciela wyborczego

75. – (1) Nikt poza kandydatem, jego przedstawicielem wyborczym oraz osobami pisemnie upoważnionymi przez przedstawiciela wyborczego nie może dokonywać żadnych wydatków na rzecz lub w celu wyboru kandydata w wyborach w związku:

- (a) z odbywaniem zgromadzeń publicznych lub organizowaniem publicznych pokazów lub
- (b) z publikowaniem reklam, druków lub publikacji lub
- (c) z innym prezentowaniem wyborcom kandydata i jego poglądów albo zakresu lub charakteru udzielanego mu poparcia, lub z dyskredytowaniem innego kandydata lub
- (d) w przypadku wyborów londyńskich członków Zgromadzenia Londynu w zwykłych wyborach, z innym prezentowaniem wyborcom zarejestrowanej partii politycznej kandydata (jeśli istnieje) i poglądów tej partii albo zakresu lub charakteru udzielanego jej poparcia lub z dyskredytowaniem innej zarejestrowanej partii politycznej; jednak postanowienia lit. (c) ani (d) niniejszego ustępu:

- (i) nie ograniczają publikowania materiałów dotyczących wyborów w gazecie lub innym periodyku lub w programie Brytyjskiej Rozgłośni Radiowo-telewizyjnej (British Broadcasting Corporation) lub przez Walijski Program Czwarty (Sianel Pedwar Cymru), lub w programie w ramach usługi objętej licencją na podstawie Części I lub II ustawy o radiofonii i telewizji z 1990 r. lub Części I lub II ustawy o radiofonii i telewizji z 1996 r., a także
- (ii) nie mają zastosowania do wydatków nieprzekraczających w sumie kwoty 5 funtów, które mogą być ponoszone przez osobę fizyczną oraz nie są ponoszone na podstawie planu zaproponowanego przez inne osoby lub uzgodnionego z nimi, lub do wydatków ponoszonych przez osobę podróżującą lub żyjącą poza domem, lub podobnych wydatków.[...]

Zakłócenia zebrań wyborczych

97. – (1) Kto na zgodnym z prawem publicznym zebraniu, do którego ma zastosowanie niniejszy artykuł, działa w sposób awanturniczy lub podburza innych do takiego działania, w celu niedopuszczenia do prowadzenia spraw, dla których zebranie zostało zwołane, dopuszcza się praktyk bezprawnych.

Ustawa o przedstawicielstwie narodowym z 2000 r. (Representation of the People Act, 2000)

(2000, c. 2)

Ustawa wprowadzająca nowe uregulowania dotyczące rejestracji wyborców na potrzeby wyborów parlamentarnych i zarządu lokalnego; regulująca inne kwestie związane z głosowaniem w takich wyborach i służąca związanym celom
[9 marca 2000]

Za radą i zgodą lordów duchownych i świeckich oraz Izby Gmin, zebranych w obecnym Parlamencie, i z ich upoważnienia Jej Królewska Mość zarządza co następuje:

Część I

Rejestracja wyborcza i prawo wyborcze

Nowy system rejestracji

Nowy system rejestracji wyborczej

1. – (1) Artykuł 1 i 2 ustawy o przedstawicielstwie narodowym z 1983 r. („ustawy z 1983 r.”) uzyskują brzmienie:

„Prawo głosowania w wyborach parlamentarnych

1. – (1) Uprawniony do głosowania w okręgu jako wyborca w wyborach parlamentarnych jest ten, kto w dniu głosowania:

- (a) jest zarejestrowany w rejestrze wyborców w wyborach parlamentarnych w tym okręgu;
 - (b) nie jest objęty prawnym brakiem zdolności do głosowania (poza wiekiem);
 - (c) jest obywatelem Wspólnoty Narodów lub obywatelem Republiki Irlandii;
 - (d) osiągnął wiek uprawniający do głosowania (to znaczy 18 lat).
- (2) Wyborca nie może głosować:
- (a) więcej niż raz w tym samym okręgu w wyborach parlamentarnych;
 - (b) w więcej niż jednym okręgu w wyborach powszechnych.

Wyborcy w wyborach zarządu lokalnego

2. – (1) Uprawniony do głosowania w obszarze wyborczym jako wyborca w wyborach zarządu lokalnego jest ten, kto w dniu głosowania:

- (a) jest zarejestrowany w rejestrze wyborców w wyborach zarządu lokalnego w tym obszarze;
- (b) nie jest objęty prawnym brakiem zdolności do głosowania (poza wiekiem);
- (c) jest obywatelem Wspólnoty Narodów lub obywatelem Republiki Irlandii lub odpowiednim obywatelem Unii;
- (d) osiągnął wiek uprawniający do głosowania (to znaczy 18 lat).

(2) Wyborca nie może głosować:

- (a) więcej niż raz w tym samym obszarze wyborczym w wyborach zarządu lokalnego lub
- (b) w więcej niż jednym obszarze wyborczym w zwykłych wyborach w obszarze zarządu lokalnego, który nie jest pojedynczym obszarem wyborczym”.

(2) Artykuł 4 ustawy z 1983 r. uzyskuje brzmienie: „Uprawnienie do rejestracji

Uprawnienie do rejestracji jako wyborca w wyborach parlamentarnych lub wyborach zarządu lokalnego

4. – (1) Uprawniony do rejestracji w rejestrze wyborców w wyborach parlamentarnych w okręgu lub części okręgu jest ten, kto w odpowiednim dniu:

- (a) mieszka na stałe w okręgu lub tej jego części;
- (b) nie jest objęty prawnym brakiem zdolności do głosowania (poza wiekiem);
- (c) jest kwalifikującym się obywatelem Wspólnoty Narodów lub obywatelem Republiki Irlandii;
- (d) osiągnął wiek uprawniający do głosowania.

(2) Nie jest uprawniony do rejestracji w rejestrze wyborców w wyborach parlamentarnych w okręgu w Irlandii Północnej ten, kto poza spełnieniem wymogów z ust. (1) nie mieszkał na stałe w Irlandii Północnej w okresie trzech miesięcy kończącym się w odpowiednim dniu.

(3) Uprawniony do rejestracji w rejestrze wyborców w wyborach zarządu lokalnego na obszarze wyborczym jest ten, kto w odpowiednim dniu:

- (a) mieszka na stałe na tym obszarze;
- (b) nie jest objęty prawnym brakiem zdolności do głosowania (poza wiekiem);
- (c) jest kwalifikującym się obywatelem Wspólnoty Narodów, obywatelem Republiki Irlandii lub odpowiednim obywatelem Unii;
- (d) osiągnął wiek uprawniający do głosowania.

- (4) Powyższe postanowienia obowiązują:
- (a) z uwzględnieniem:
- (i) aktów prawnych ustanawiających przesłanki braku zdolności do rejestracji w rejestrze wyborców w wyborach parlamentarnych lub (zgodnie z okolicznościami) w rejestrze wyborców w wyborach zarządu lokalnego oraz
 - (ii) zgodności z wszelkimi ustanowionymi wymaganiami; oraz
- (b) (w odniesieniu do rejestracji wyborców w wyborach parlamentarnych) z zastrzeżeniem art. 2(1) ustawy o przedstawicielstwie narodowym z 1985 r. (rejestracja obywateli brytyjskich zagranicą).
- (5) Osoba spełniająca inne przesłanki jest uprawniona do rejestracji w rejestrze wyborców w wyborach parlamentarnych lub wyborach zarządu lokalnego (pomimo ust. (1)(d) lub (3)(d), zgodnie z okolicznościami), jeżeli osiągnie wiek uprawniający do głosowania przed końcem okresu 12 miesięcy rozpoczynającego się 1 grudnia następującego po odpowiednim dniu, ale:
- (a) dotycząca jej pozycja w rejestrze powinna zawierać datę, w której osiągnie ten wiek oraz
 - (b) przed datą zawartą w pozycji osoba ta nie będzie na podstawie pozycji uważana za wyborcę dla wszelkich celów innych niż wybory odbywające się w takim dniu lub później.
- (6) W artykule niniejszym termin »kwalifikujący się obywatel Wspólnoty Narodów« oznacza obywatela Wspólnoty Narodów, który:
- (a) nie jest osobą wymagającą na podstawie ustawy o imigracji z 1971 r. zezwolenia na przekroczenie granicy Zjednoczonego Królestwa lub pozostanie w nim, lub
 - (b) jest taką osobą, ale w danym czasie uzyskał takiego rodzaju zezwolenie (lub na podstawie aktu prawnego ma być uważany za posiadającego je); termin »odpowiedni dzień«, w odniesieniu do osoby, oznacza:
- (a) dzień złożenia przez nią wniosku o rejestrację (lub, na podstawie art. 10A(2), dzień uważany za dzień złożenia takiego wniosku);
 - (b) w przypadku osoby składającej wniosek o rejestrację zgodnie z deklaracją związku lokalnego lub deklaracją służby, dzień sporządzenia tej deklaracji³.

Pozbawienie prawa wyborczego

Pozbawienie praw wyborczych przestępców zatrzymanych w szpitalach dla umysłowo chorych

2. Po art. 3 ustawy z 1983 r. dodaje się:
„Pozbawienie praw wyborczych przestępców zatrzymanych w szpitalach dla umysłowo chorych

3A. – (1) Osoba, do której ma zastosowanie niniejszy artykuł, w okresie, w którym

(a) jest zatrzymana w dowolnym miejscu zgodnie z zarządzeniem lub poleceniem, na podstawie którego niniejszy artykuł ma zastosowanie do niej, lub

(b) przebywa bezprawnie na wolności, gdy powinna być w ten sposób zatrzymana,

nie ma prawnej zdolności do głosowania w wyborach parlamentarnych lub wyborach zarządu lokalnego.

(2) W odniesieniu do Anglii i Walii, niniejszy artykuł ma zastosowanie do:

(a) osób, w stosunku do których:

(i) wydano zarządzenie na podstawie art. 37, 38, 44 lub 51(5) ustawy o zdrowiu psychicznym z 1983 r., lub

(ii) wydano polecenie na podstawie art. 45A, 46 lub 47 tej ustawy;

(b) osób, w stosunku do których wydano zarządzenie na podstawie art. 5(2)(a) ustawy o postępowaniu karnym (niepoczytalność) z 1964 r.;

(c) osób, w stosunku do których sąd apelacyjny wydał zarządzenie na podstawie:

(i) art. 6(2)(a) ustawy o apelacjach w sprawach karnych z 1968 r., lub

(ii) art. 14(2)(a) tej ustawy.

(3) W odniesieniu do Szkocji, niniejszy artykuł ma zastosowanie do:

(a) osób, w stosunku do których wydano zarządzenie na podstawie art. 53, 54, 57(2)(a) lub (b) lub 58 ustawy o postępowaniu karnym (Szkocja) z 1995 r.; oraz

(b) osób, w stosunku do których wydano polecenie na podstawie art. 69 ustawy o zdrowiu psychicznym (Szkocja) z 1984 r. lub art. 71 tej ustawy [będącej osobą, do której artykuł ten ma zastosowanie na podstawie ust. (2)(a) tego artykułu] lub art. 59A tej ustawy z 1995 r.

(4) W odniesieniu do Irlandii Północnej, niniejszy artykuł ma zastosowanie do:

(a) osób, w stosunku do których:

- (i) wydano zarządzenie na podstawie art. 44, 45, 50A(2)(a) lub 57(5) zarządzenia o zdrowiu psychicznym (Irlandia Północna) z 1986 r., lub
- (ii) wydano polecenie na podstawie art. 52 lub 53 tego zarządzenia; oraz
- (b) osób, w stosunku do których sąd apelacyjny wydał zarządzenie na podstawie:
 - (i) art. 11(1)(b) lub (2)(b) ustawy o apelacjach w sprawach karnych (Irlandia Północna) z 1980, lub;
 - (ii) art. 13(5A) tej ustawy.
- (5) W odniesieniu do dowolnej części Zjednoczonego Królestwa, niniejszy artykuł ma zastosowanie do osób, w stosunku do których wydano skierowanie do szpitala na podstawie:
 - (a) art. 116B ustawy o siłach zbrojnych z 1955 r. lub ustawy o siłach powietrznych z 1955 r., lub
 - (b) art. 63B ustawy o dyscyplinie w marynarce wojennej z 1957 r.
- (6) W artykule niniejszym odniesienie do osoby, w stosunku do której wydano zarządzenie lub polecenie, o którym mowa w ust. (2), (3) lub (4), obejmuje odniesienie do osoby, w stosunku do której na podstawie aktu prawnego uważa się, że wydano takie zarządzenie lub polecenie w związku z jej przeniesieniem do miejsca na terenie części Zjednoczonego Królestwa wskazanej w danym ustępie.
- (7) Odniesienia w powyższych ust. (2)–(4) do postanowień ustawy lub zarządzenia obejmują odniesienia do wywołujących podobne skutki wcześniejszych postanowień (danej ustawy lub zarządzenia w postaci, w jakiej zostały początkowo wydane lub wcześniej zmienione)”.

Stale miejsce zamieszkania na potrzeby rejestracji

Stale miejsce zamieszkania na potrzeby rejestracji: sprawy ogólne

3. Artykuł 5 ustawy z 1983 r. uzyskuje brzmienie:
„Stale miejsce zamieszkania: sprawy ogólne
5. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie w przypadku, gdy kwestia stałego zamieszkania pod konkretnym adresem danej osoby w odpowiednim dniu w rozumieniu powyższego art. 4 wymaga ustalenia na potrzeby tego artykułu.
- (2) Wraz z faktem obecności lub nieobecności tej osoby pod adresem w tym dniu uwzględnienia

wymaga w szczególności cel i inne okoliczności tej obecności lub nieobecności.

Na przykład w przypadku, gdy w określonym czasie osoba przebywa w dowolnym miejscu nie na stałe, to przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności może być uznana w tym czasie:

- (a) za mieszkającą tam na stałe, jeżeli nie ma innego miejsca zamieszkania, lub
- (b) za niemieszkającą tam, jeżeli ma inne miejsce zamieszkania.
- (3) Na potrzeby ustalenia, czy dana osoba mieszka na stałe w danym miejscu w odpowiednim dniu w rozumieniu powyższego art. 4, uważa się, że zamieszkanie w tym miejscu nie ulega przerwaniu z powodu jej nieobecności wywołanej wykonywaniem obowiązku wynikającego lub związanego z jej urzędem, służbą lub zatrudnieniem, jeżeli:
 - (a) zamierza ona wznowić faktyczne zamieszkanie w okresie sześciu miesięcy od jego porzucenia, a wykonywanie tego obowiązku nie będzie stało na przeszkodzie lub
 - (b) miejsce to służy jako miejsce stałego zamieszkania (wyłącznie dla niej lub dla niej i innych osób) i faktycznie zamieszkiwałaby tam, gdyby nie nieobecność wywołana wykonywaniem tego obowiązku.
- (4) Na potrzeby ust. (3) nie uwzględnia się tymczasowych okresów braku zatrudnienia.
- (5) Powyższy ust. (3) ma takie zastosowanie w stosunku do nieobecności danej osoby wywołanej jej uczestnictwem w kursie prowadzonym przez placówkę edukacyjną, jakie ma do nieobecności tej osoby wywołanej wykonywaniem obowiązku wskazanego w tym ustępie.
- (6) Z uwzględnieniem poniższego art. 7 i 7A, osoba zatrzymana w dowolnym miejscu w areszcie nie jest z tego powodu uważana za osobę mieszkającą tam na stałe”.

Stale miejsce zamieszkania: pacjenci

**w szpitalach dla umysłowo chorych,
którzy nie są zatrzymanymi przestępcami
ani którzy nie są aresztowani**

4. Artykuł 7 ustawy z 1983 r. zastępuje się:

„Stale miejsce zamieszkania: pacjenci w szpitalach dla umysłowo chorych, którzy nie są zatrzymanymi przestępcami, ani którzy nie są aresztowani

7. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie do osoby, która:

- (a) jest pacjentem w szpitalu dla umysłowo chorych (niezależnie od tego, czy podlega tam zatrzymaniu), ale
 - (b) nie jest osobą, do której ma zastosowanie powyższy art. 3A lub poniższy art. 7A.
- (2) Osoba, do której ma zastosowanie niniejszy artykuł uważana jest [z uwzględnieniem poniższego ust. (5)] na potrzeby powyższego art. 4 za mieszkającą na stałe w danym szpitalu dla umysłowo chorych, jeżeli długość okresu, który prawdopodobnie spędzi w szpitalu, jest wystarczająca dla uznania jej za mieszkającą tam na potrzeby rejestracji wyborczej.
- (3) Osoba zarejestrowana w rejestrze wyborców zgodnie z wnioskiem o rejestrację złożonym na podstawie powyższego ust. (2) jest uprawniona do pozostania w rejestrze:
- (a) do końca okresu 12 miesięcy rozpoczynającego się w dniu, w którym dochodzi do wpisu, lub
 - (b) do następnego jej wpisu do dowolnego rejestru wyborców [niezależnie od tego, czy zgodnie z wnioskiem złożonym na podstawie ust. (2)], zależnie od tego, co wystąpi wcześniej.
- (4) W przypadku, gdy uprawnienie takiej osoby do pozostania w rejestrze wygasa na podstawie powyższego ust. (3), właściwy urzędnik rejestracyjny usuwa pozycję dotyczącą tej osoby z rejestru, chyba że jest ona uprawniona do pozostania w rejestrze zgodnie z kolejnym wnioskiem złożonym na podstawie ust. (2).
- (5) Ustęp (2) nie wyłącza możliwości rejestracji przez osobę, do której ma zastosowanie niniejszy artykuł:
- (a) na podstawie innego stałego miejsca zamieszkania niż szpital dla umysłowo chorych, w którym jest pacjentem, lub
 - (b) zgodnie z deklaracją związku lokalnego.
- (6) W artykule niniejszym termin »szpital dla umysłowo chorych« oznacza instytucję (lub część instytucji) utrzymywaną całkowicie lub głównie dla przyjmowania i opieki medycznej nad osobami cierpiącymi na zaburzenia umysłowe; zaś w tym rozumieniu termin »zaburzenia umysłowe«:
- (a) w odniesieniu do Anglii lub Walii, ma znaczenie określone w ustawie o zdrowiu psychicznym z 1983 r.,
 - (b) w odniesieniu do Szkocji, ma znaczenie określone w ustawie o zdrowiu psychicznym (Szkocja) z 1984 r., oraz
 - (c) w odniesieniu do Irlandii Północnej, ma znaczenie określone w zarządzeniu o zdrowiu psychicznym (Irlandia Północna) z 1986 r.»

Stale miejsce zamieszkania: osoby tymczasowo aresztowane itp.

5. Po art. 7 ustawy z 1983 r. dodaje się:

„Stale miejsce zamieszkania: osoby tymczasowo aresztowane itp.

7A. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie do osób, które są zatrzymane w dowolnym miejscu na podstawie odpowiedniego zarządzenia lub polecenia i które pozostają zatrzymane na tej podstawie w innych okolicznościach niż:

- (a) po skazaniu za przestępstwo, lub
- (b) po stwierdzeniu w postępowaniu karnym, że dokonały zarzucanego czynu lub zaniechania.

(2) Osoby, do których ma zastosowanie niniejszy artykuł, uważane są [z uwzględnieniem poniższego ust. (5)] za mieszkające na stałe w danym miejscu zatrzymania, jeżeli długość okresu, który prawdopodobnie spędzą w tym miejscu, jest wystarczająca dla uznania ich za mieszkające tam na potrzeby rejestracji wyborczej.

(3) Osoba zarejestrowana w rejestrze wyborców zgodnie z wnioskiem o rejestrację złożonym na podstawie powyższego ust. (2) jest uprawniona do pozostania w rejestrze:

- (a) do końca okresu 12 miesięcy rozpoczynającego się w dniu, w którym dochodzi do wpisu, lub
- (b) do następnego jej wpisu do dowolnego rejestru wyborców [niezależnie od tego, czy zgodnie z wnioskiem złożonym na podstawie ust. (2)], zależnie od tego, co wystąpi wcześniej.

(4) W przypadku, gdy uprawnienie takiej osoby do pozostania w rejestrze wygasa na podstawie powyższego ust. (3), właściwy urzędnik rejestracyjny usuwa pozycję dotyczącą tej osoby z rejestru, chyba że jest ona uprawniona do pozostania w rejestrze zgodnie z kolejnym wnioskiem złożonym na podstawie ust. (2).

(5) Ustęp (2) nie wyłącza możliwości rejestracji przez osobę, do której ma zastosowanie niniejszy artykuł:

- (a) na podstawie innego stałego miejsca zamieszkania niż miejsce, w którym jest zatrzymana, lub
- (b) na podstawie deklaracji związku lokalnego.

(6) W artykule niniejszym termin »odpowiednie zarządzenie lub polecenie« oznacza:

- (a) odesłanie lub skierowanie do aresztu śledczego,
- (b) odesłanie do szpitala na podstawie art. 35 lub 36 ustawy o zdrowiu psychicznym z 1983 r. lub art. 42 lub 43 zarządzenia o zdrowiu psychicznym (Irlandia Północna) z 1986 r.;

- (c) poleceniu przeniesienia do szpitala na podstawie art. 48 tej ustawy lub art. 54 tego zarządzenia;
- (d) skierowanie do szpitala na podstawie art. 52 ustawy o postępowaniu karnym (Szkocja) z 1995 r.;
- (e) zarządzenie przeniesienia na podstawie art. 70 ustawy o zdrowiu psychicznym (Szkocja) z 1984 r. lub zarządzenie przeniesienia na podstawie art. 71 tej ustawy, wydane w stosunku do osoby, do której zastosowanie ma ten artykuł na podstawie ust. (2)(c) tego artykułu”.

Przypuszczalne miejsce stałego zamieszkania: deklaracje związku lokalnego

6. Po art. 7A ustawy z 1983 r. (wstawionym na podstawie powyższego art. 5) wstawia się:

„Przypuszczalne miejsce stałego zamieszkania: deklaracje związku lokalnego

7B. – (1) Deklaracja określona w niniejszym artykule („deklaracja związku lokalnego”):

- (a) może być złożona wyłącznie przez osobę, do której ma zastosowanie niniejszy artykuł, ale
 - (b) może być złożona przez taką osobę, pomimo tego, że z powodu wieku nie jest uprawniona do głosowania.
- (2) Artykuł niniejszy ma zastosowanie do osoby, która w dniu sporządzenia deklaracji:
- (a) jest osobą, do której ma zastosowanie powyższy art. 7, i która nie byłaby uprawniona do zarejestrowania na podstawie zamieszkania w innym miejscu niż szpital dla umysłowo chorych (w rozumieniu tego artykułu), w którym jest pacjentem, lub
 - (b) jest osobą, do której ma zastosowanie powyższy art. 7A, i która nie byłaby uprawniona do zarejestrowania na podstawie zamieszkania w innym miejscu niż miejsce, w którym jest zatrzymana, zgodnie z ust. (1) tego artykułu, lub
 - (c) jest osobą, której nie dotyczą powyższe lit. (a) i (b) (oraz nie jest w inny sposób aresztowana), a która w rozumieniu powyższego art. 4 nie mieszka na stałe pod adresem w Zjednoczonym Królestwie („osoba bezdomna”).
- (3) Deklaracja lokalnego związku zawiera:
- (a) nazwisko składającej ją osoby oraz
 - (i) adres, na który można dostarczać korespondencję do niej od właściwego urzędnika rejestrującego lub komisarza wyborczego, lub
 - (ii) stwierdzenie, że jest ona skłonna odbierać okresowo taką korespondencję z biura urzędnika rejestrującego;

- (b) datę sporządzenia deklaracji;
 - (c) stwierdzenie, że w dniu sporządzenia deklaracji osoba ją składająca mieści się w jednej z kategorii osób, do których zastosowanie ma niniejszy artykuł i które określa:
 - (i) tę kategorię, oraz
 - (ii) nazwę i adres szpitala dla umysłowo chorych, w którym jest pacjentem [w przypadku osoby, której dotyczy ust. (2)(a) lub (b)] lub (zgodnie z okolicznościami) miejsca, w którym jest zatrzymana;
 - (d) wymagany adres, zgodnie z definicją zawartą w poniższym ust. (4);
 - (e) stwierdzenie, że w dniu sporządzenia deklaracji osoba ją składająca jest obywatelem Wspólnoty Narodów lub obywatelem Republiki Irlandii lub (jeżeli deklaracja składana jest wyłącznie na potrzeby wyborów zarządu lokalnego) odpowiednim obywatelem Unii;
 - (f) stwierdzenie, czy osoba składająca deklarację w dniu sporządzenia deklaracji osiągnęła wiek 18 lat oraz, jeżeli nie osiągnęła, datę urodzin.
- (4) Na potrzeby niniejszego artykułu »wymaganym adresem« jest:
- (a) w przypadku osoby, której dotyczy powyższy ust. (2)(a) lub (b):
 - (i) adres w Zjednoczonym Królestwie, w którym mieszkałaby ona na stałe, jeżeli nie byłaby takim pacjentem lub nie była zatrzymana, zgodnie z takim przepisem, lub
 - (ii) jeżeli nie może ona podać takiego adresu, adres w Zjednoczonym Królestwie, pod którym mieszkała na stałe;
 - (b) w przypadku osoby bezdomnej, adres miejsca w Zjednoczonym Królestwie, w którym zwykle przebywa (w ciągu dnia lub nocy) lub adres najbliższy do tego miejsca.
- (5) W przypadku, gdy deklaracja związku lokalnego składana jest na potrzeby rejestracji w Irlandii Północnej, deklaracja musi zawierać stwierdzenie, że składająca ją osoba przebywała w Irlandii Północnej w okresie trzech miesięcy kończącym się w dniu sporządzenia deklaracji.
- (6) W przypadku, gdy deklaracja związku lokalnego składana przez osobę bezdomną doręczana jest właściwemu urzędnikowi rejestracyjnemu w okresie:
- (a) rozpoczynającym się w dniu, gdy dochodzi do wygaśnięcia:

- (i) mandatu w okręgu parlamentarnym obejmującym wymagany adres, lub
 - (ii) mandatu w okręgu do Parlamentu Szkockiego lub do Narodowego Zgromadzenia Walijskiego, obejmującym ten adres, oraz
- (b) kończącym się w ostatecznym dniu nominacji (w rozumieniu poniższego art. 13B) do parlamentarnych wyborów uzupełniających lub (zgodnie z okolicznościami) do wyborów określonych w art. 9 ustawy o Szkocji z 1998 r. lub art. 8 ustawy o ustroju Walii z 1998 r., przeprowadzanych w związku z tym wygaśnięciem;
- deklaracja musi zawierać stwierdzenie, że w okresie trzech miesięcy kończącym się w dniu sporządzenia deklaracji, osoba ją składająca zwykle przebywała (w ciągu dnia lub nocy) pod wymaganym adresem lub w jego pobliżu.

(7) Nie składa się deklaracji związku lokalnego specjalnie na potrzeby wyborów zarządu lokalnego, za każda taka deklaracja złożona na potrzeby wyborów parlamentarnych dotyczy również wyborów zarządu lokalnego; ale:

- (a) deklaracja związku lokalnego może być złożona na potrzeby wyłącznie wyborów zarządu lokalnego przez osobę będącą parem podlegającym prawnemu brakowi zdolności do głosowania w wyborach parlamentarnych lub przez odpowiedniego obywatela Unii; oraz
- (b) w przypadku takiego złożenia, powinna być oznaczona tak, aby wskazywać, że dotyczy wyłącznie wyborów zarządu lokalnego, ale pod wszystkimi innymi względami powinna być taka sama, jak inne deklaracje związku lokalnego.

(8) Jeżeli osoba:

- (a) składa deklarację związku lokalnego zawierającą więcej niż jeden adres określony w powyższym ust. (3)(d), lub
- (b) składa więcej niż jedną deklarację związku lokalnego, a deklaracje te noszą te same daty, lecz zawierają inne adresy określone w tym przepisie,

taka deklaracja lub deklaracje są nieważne.

(9) Deklaracja związku lokalnego może być w dowolnym czasie wycofana przez osobę ją składającą.

(10) Deklaracja związku lokalnego nie jest uwzględniana, chyba że zostaje otrzymana przez właściwego urzędnika rejestracyjnego w okresie trzech miesięcy rozpoczynającym się w dniu sporządzenia deklaracji.

Skutek deklaracji związku lokalnego

7C. – (1) W przypadku, gdy deklaracja związku lokalnego danej osoby zachowuje ważność, gdy składa ona wniosek o rejestrację, osoba ta uważana jest na potrzeby powyższego art. 4:

- (a) za mieszkającą na stałe w dniu sporządzenia deklaracji pod adresem zawartym w deklaracji zgodnie z powyższym art. 7B(3)(d); oraz
- (b) na potrzeby rejestracji w Irlandii Północnej, za mieszkającą na stałe w Irlandii Północnej w okresie trzech miesięcy kończącym się w tym dniu.

(2) Osoba zarejestrowana w rejestrze wyborców na podstawie deklaracji związku lokalnego jest uprawniona do pozostania w rejestrze:

- (a) do końca okresu 12 miesięcy rozpoczynającego się w dniu, w którym dochodzi do wpisu,
- (b) do wycofania deklaracji na podstawie powyższego art. 7B(9), lub
- (c) do następnego jej wpisu do dowolnego rejestru wyborców (niezależnie od tego, czy na podstawie deklaracji związku lokalnego),

zależnie od tego, co wystąpi wcześniej.

(3) W przypadku, gdy uprawnienie takiej osoby do pozostania w rejestrze wygasa na podstawie powyższego ust. (2), właściwy urzędnik rejestracyjny usuwa pozycję dotyczącą tej osoby z rejestru, chyba że jest ona uprawniona do pozostania w rejestrze na podstawie kolejnej deklaracji związku lokalnego.

(4) Artykuł niniejszy nie wyłącza możliwości rejestracji osoby, której dotyczy powyższy art. 7B(2)(a) lub (b), zgodnie z wnioskiem złożonym na podstawie powyższego art. 7(2) lub 7A(2)”.

Wyborcy na służbie wojskowej

Deklaracje służby

7. Artykuł 12(3) i (4) ustawy z 1983 r. (zgodnie z którym osoby na służbie wojskowej mogą być zarejestrowane wyłącznie na podstawie deklaracji służby, nawet jeżeli w innych okolicznościach byłyby uprawnione do rejestracji na podstawie stałego zamieszkania w Zjednoczonym Królestwie) traci moc obowiązującą.

Dalsze zmiany

Dalsze zmiany dotyczące rejestracji

8. Załączniki 1, 2 i 3, zawierające wtórne i związane zmiany:

- (a) ustawy z 1983 r.,
 - (b) art. 1–3 ustawy o przedstawicielstwie narodowym z 1985 r. (wyborcy zagraniczni), oraz
 - (c) ustawy o władzach pochodzących z wyborów (Irlandia Północna) z 1989 r.,
- uzyskują moc obowiązującą.

Część II

Przeprowadzanie wyborów

Nowe procedury wyborcze

Plany pilotażowe dotyczące wyborów lokalnych w Anglii i Walii

10. – (1) W przypadku, gdy

- (a) odpowiedni organ władzy lokalnej przedstawi sekretarzowi stanu propozycje dotyczące planu określonego w niniejszym artykule, w celu zastosowania ich w konkretnych wyborach zarządu lokalnego przeprowadzanych w obszarze właściwości tego organu, zaś
- (b) propozycje te zostaną zatwierdzone przez sekretarza stanu,
 - (i) bez zmian, lub
 - (ii) ze zmianami, jakie uzna za właściwe, po konsultacji z tym organem władzy,

sekretarz stanu w zarządzeniu ustanowi takie postanowienia, dotyczące i związane z wdrożeniem tego planu w stosunku do tych wyborów, jakie uzna za właściwe (łącznie z postanowieniami zmieniającymi akty prawne lub nakazującymi ich niestosowanie).

(2) Plan określony w niniejszym artykule to plan, który w odniesieniu do wyborów zarządu lokalnego w obszarze właściwości odpowiedniego organu władzy lokalnej, ustanawia postanowienia różniące się pod jakimkolwiek względem od postanowień zawartych w ustawach o przedstawicielstwie narodowym lub wydanych na ich podstawie, w odniesieniu do jednej lub więcej z poniższych kwestii, a mianowicie:

- (a) tego, kiedy, gdzie i jak odbywać się ma głosowanie w wyborach;
- (b) tego, jak przeliczane mają być głosy oddane w wyborach;
- (c) przesyłania przez kandydatów materiałów wyborczych bez opłaty pocztowej.

(3) Nie wyłączając ogólnego zakresu poprzednich przepisów niniejszego artykułu, plan określony w niniejszym artykule może zawierać postanowienia:

- (a) dotyczące głosowania w więcej niż jednym dniu (niezależnie od tego, czy każdy z tych dni jest wyznaczony jako dzień głosowania) oraz w innych miejscach niż lokale wyborcze,
 - (b) dotyczące pokrywania przez dane organy opłaty pocztowej za przesyłanie przez kandydatów materiałów wyborczych zgodnie z ust. (2)(c),
- zaś w przypadku, gdy plan zawiera postanowienia wskazane w lit. (b), zarządzenie sekretarza stanu określone w ust. (1) może zawierać postanowienia dotyczące niestosowania art. 75(1) ustawy z 1983 r. (ograniczenie wydatków wyborczych osób trzecich) w odniesieniu do spłaty takich opłat przez te organy władzy.
- (4) Odniesienie w ust. (2) do wyborów zarządu lokalnego w obszarze właściwości odpowiedniego organu władzy publicznej to odniesienie do takich wyborów:
- (a) w całym tym obszarze, lub
 - (b) w poszczególnej jego części lub częściach,
- zgodnie z postanowieniami planu.
- (5) W przypadku, gdy sekretarz stanu wyda zarządzenie określone w ust. (1):
- (a) przesyła kopię zarządzenia danemu organowi;
 - (b) organ zaś ogłasza to zarządzenie na tym obszarze w sposób, jaki uzna za odpowiedni.
- (6) Po przeprowadzeniu wyborów, w stosunku do których zastosowano plan określony w niniejszym artykule, dany organ przedstawia sprawozdanie na temat planu.
- (7) Sprawozdanie zawiera:
- (a) opis planu i zakres, w jakim jego postanowienia różniły się od postanowień zawartych w ustawach o przedstawicielstwie narodowym lub wydanych na ich podstawie;
 - (b) kopię zarządzenia sekretarza stanu określonego w ust. (1) oraz
 - (c) ocenę, czy dzięki planowi doszło do ułatwienia
 - (i) głosowania w danych wyborach, oraz
 - (ii) przeliczania głosów (jeżeli plan zawierał postanowienia dotyczące przeliczania głosów w tych wyborach),
- lub do zachęcania do głosowania w danych wyborach, lub umożliwiania wyborcom podejmowania przemyślanych decyzji w tych wyborach.
- (8) Ocena określona w ust. (7)(c)(i) obejmuje stwierdzenie danego organu, czy w jego opinii:
- (a) frekwencja wyborcza była wyższa dzięki zastosowaniu planu;
 - (b) procedury przewidziane przez plan dla pomagania wyborcom zostały uznane przez nich za łatwe w użyciu;

- (c) procedury przewidziane przez plan doprowadziły do zwiększenia liczby przypadków podawania się za inną osobę lub innych przestępstw wyborczych lub wszelkich innych nadużyć związanych z wyborami;
 - (d) procedury te doprowadziły do zwiększenia wydatków tego organu lub do zaoszczędzenia środków.
- (9) Jeżeli sekretarz stanu zażąda tego pisemnie, sprawozdanie winno również zawierać ocenę także innych spraw dotyczących planu, jakie określone zostaną w jego żądaniu.

(10) Dany organ:

- (a) przesyła kopię sprawozdania sekretarzowi stanu, oraz
- (b) ogłasza sprawozdanie na swoim obszarze w sposób, jaki uzna za odpowiedni,

do końca okresu trzech miesięcy rozpoczynającego się w dniu ogłoszenia wyników danych wyborów.

(11) W artykule niniejszym termin „odpowiedni organ władzy lokalnej” oznacza:

- (a) w odniesieniu do Anglii:
 - (i) radę hrabstwa, radę okręgową lub radę miejską Londynu, lub
 - (ii) po utworzeniu, Władzę Konurbacji Londyńskiej;
- (b) w odniesieniu do Walii, radę hrabstwa lub radę miasta wydzielonego.

(12) Na potrzeby niniejszego artykułu propozycje określone w ust. (1) i przedstawione sekretarzowi stanu przed dniem przyjęcia niniejszej ustawy traktowane są tak, jakby zostały przedstawione w tym dniu lub po nim.

Zmiany procedur na podstawie planów pilotażowych

11. – (1) Jeżeli sekretarz stanu uzna, na podstawie sprawozdania przedstawionego na podstawie art. 10 na temat planu określonego w tym artykule, że pożądane byłoby wprowadzenie powszechne i na stałe postanowień podobnych do ustanowionych w planie, w odniesieniu do:

- (a) wyborów zarządu lokalnego w Anglii i Walii, lub
 - (b) określonego rodzaju takich wyborów,
- może zarządzeniem ustanowić takie przepisy służące osiągnięciu tego celu oraz związane z tym, jakie uzna za właściwe (w tym przepisy zmieniające lub nakazujące niestosowanie przepisów ustaw, łącznie z niniejszą ustawą).

(2) Zarządzenie określone w ust. (1):

- (a) może wyłączać spod obowiązywania jego przepisów dowolny obszar zarządu lokalnego określony w zarządzeniu; ale
- (b) z uwzględnieniem tego, musi zawierać takie same przepisy:
 - (i) w odniesieniu do wyborów zarządu lokalnego, lub
 - (ii) jeśli ma zastosowanie wyłącznie do określonego rodzaju takich wyborów, w odniesieniu do tego ich rodzaju,

w całej Anglii i Walii.

(3) Zarządzenie określone w ust. (1) wymaga formy aktu prawnego; a zarządzenie takie nie zostanie wydane przed przedłożeniem projektu aktu prawnego zawierającego to zarządzenie izbom Parlamentu i z twierdzeniem go uchwałą każdej z izb.

(4) Przedkładając taki projekt przed izbą Parlamentu sekretarz stanu przekłada także izbie kopię określonego w art. 10 sprawozdania każdego odpowiedniego organu władzy lokalnej (w rozumieniu tego artykułu), na obszarze właściwości którego wdrożono plan ustanawiający postanowienia podobne do zawartych w zarządzeniu.

(5) Jeżeli zarządzenie wyłączające obszar zarządu lokalnego w sposób wskazany w ust. (2) w rozumieniu regulaminu izby Parlamentu, stanowiłoby akt prawny mieszany, podlega postępowaniu w tej izbie w taki sposób, jakby nie stanowiło takiego aktu prawnego.

(6) Przepisy ustanowione na podstawie art. 36 ustawy z 1983 r. (wybory lokalne w Anglii i Walii) mogą zawierać takie postanowienia, jakie sekretarz stanu uzna za właściwe w związku z postanowieniami zawartymi w zarządzeniu określonym w ust. (1).

(7) Artykuł niniejszy nie wyłącza ogólnego zakresu przewidzianych w innych ustawach uprawnień do wydawania aktów podustawowych (w rozumieniu ustawy o interpretacji z 1978 r.) odnoszących się do określonych wyborów.

Osoby niepełnosprawne

Pomoc w głosowaniu dla osób niepełnosprawnych

13. – (1) Załącznik nr 1 do ustawy z 1983 r. (zasady dotyczące wyborów parlamentarnych) zmienia się w następujący sposób.

(2) W zasadzie nr 29 (wyposażenie lokali wyborczych), po pkt (3) wstawia się:

„(3A) Komisarz wyborczy zaopatruje każdy lokal wyborczy w:

- (a) co najmniej jedną powiększoną wersję karty do głosowania wywieszoną w lokalu wyborczym w celu pomocy wyborcom niedowidzącym; oraz
- (b) urządzenie umożliwiające wyborcom niedowidzącym lub niewidomym głosowanie bez potrzeby pomocy ze strony przewodniczącego komisji lub towarzysza [w rozumieniu zasady 39(1)]”.

(3) Zasadę nr 39 zastępuje się:

„Głosowanie przez osoby niepełnosprawne

39. (1) Jeżeli wyborca, z powodu:

- (a) ślepoty lub innej fizycznej ułomności, lub
- (b) niezdolności do czytania,

występuje do przewodniczącego komisji z wnioskiem o zezwolenie na głosowanie z pomocą innej osoby, która mu towarzyszy (określanej w niniejszych zasadach jako „towarzysz”), przewodniczący komisji występuje z żądaniem zadeklarowania przez wyborcę, ustnie lub pisemnie, czy jest w takim stopniu niesprawny z powodu ślepoty lub innej ułomności lub niezdolności do czytania, że nie jest zdolny do głosowania bez pomocy.

(2) Jeżeli przewodniczący komisji:

- (a) jest przekonany, że wyborca jest w takim stopniu niesprawny, oraz
- (b) jest także przekonany na podstawie pisemnej deklaracji złożonej przez towarzysza (określanej w niniejszych zasadach jako „deklaracja towarzysza wyborcy niepełnosprawnego”), że towarzysz:
 - (i) jest osobą uprawnioną w rozumieniu niniejszej zasady, oraz
 - (ii) uprzednio nie pomagał więcej niż jednemu wyborcy niepełnosprawnemu w głosowaniu w wyborach,

przewodniczący komisji udziela zezwolenia, zaś następnie wszystkie działania, których niniejsze zasady wymagają wykonania przez wyborcę lub w stosunku do niego w związku z oddaniem głosu, mogą być wykonane w stosunku do towarzysza lub z jego pomocą.

(3) W rozumieniu niniejszych zasad, osoba jest wyborcą niepełnosprawnym, jeżeli zadeklarowała to

zgodnie z powyższym ust. (1), zaś osobą uprawnioną do pomocy wyborcy niepełnosprawnemu w głosowaniu jest ten, kto:

(a) jest uprawniony do głosowania w tych wyborach; oraz

(b) jest ojcem, matką, bratem, siostrą, mężem, żoną, synem lub córką wyborcy i osiągnął wiek 18 lat.

(4) Nazwisko i numer w rejestrze wyborców każdego wyborcy oddającego głos zgodnie z niniejszą zasadą oraz nazwisko i adres towarzysza wprowadzane są do wykazu (określanego w niniejszych zasadach jako „wykaz wyborców niepełnosprawnych korzystających z pomocy towarzysza”).

W przypadku osoby głosującej jako pełnomocnik wyborcy, razem z nazwiskiem osoby głosującej wprowadza się numer wyborcy.

(5) Deklaracja towarzysza:

(a) wymaga formy określonej w Aneksie oraz

(b) składana jest przewodniczącemu komisji w chwili, gdy wyborca występuje z wnioskiem o głosowanie z pomocą towarzysza oraz niezwłocznie przekazywana jest przewodniczącemu, który ją poświadcza i zatrzymuje.

(6) W związku z deklaracją nie jest pobierana żadna opłata”.

(4) W zasadach 32(1)(e), 43(1)(f) oraz 55(1)(c) wyrażenie „wyborcy niewidomi” (niezależnie od wystąpienia) zastępuje się słowami „wyborcy niepełnosprawni”.

(5) W Aneksie, w formule deklaracji składanej przez towarzysza wyborcy niewidomego:

(a) wyrażenia „niewidomy” lub „wyborca niewidomy” (niezależnie od wystąpienia) zastępuje się słowami „wyborca niepełnosprawny”; oraz

(b) po uwadze na końcu formuły (która staje się uwagą nr 1), wstawia się:

„2. Wyborca niepełnosprawny to wyborca, który złożył deklarację zgodnie z zasadami dotyczącymi wyborów parlamentarnych, że jest w takim stopniu niesprawny z powodu ślepoty lub innej ułomności lub niezdolności do czytania, że nie jest zdolny do głosowania bez pomocy”.

Ustawa o okręgach wyborczych do Parlamentu z 1986 r. (*Parliamentary Constituencies Act, 1986*)

(1986, c. 56)

Ustawa łącząca ustawy o Izbie Gmin (rozdział mandatów) z lat 1949–1979 i niektóre związane akty prawne
[7 listopada 1986]

Okręgi wyborcze do Parlamentu

1. – (1) Na potrzeby wyborów parlamentarnych ustanawia się jednomandatowe okręgi wyborcze hrabstw i okręgi wyborcze miejskie (w tym okręgi wyborcze hrabstw i okręgi wyborcze miejskie Szkocji), określone w rozporządzeniu królewskim wydanym na podstawie niniejszej ustawy.

(2) W ustawie niniejszej oraz, poza przypadkami, w których kontekst wskazuje inaczej, w każdej ustawie późniejszej od ustawy o przedstawicielstwie narodowym z 1948 r., termin „okręg wyborczy” oznacza obszar posiadający odrębnego przedstawiciela w Izbie Gmin.

Komisje rozgraniczające

2. – (1) W celu stałej kontroli rozdziału mandatów w wyborach parlamentarnych, utrzymuje się nadal cztery stałe komisje rozgraniczające, to jest Komisję Rozgraniczającą dla Anglii, Komisję Rozgraniczającą dla Szkocji, Komisję Rozgraniczającą dla Walii i Komisję Rozgraniczającą dla Irlandii Północnej.

(2) Załącznik nr 1 do niniejszej ustawy, dotyczący ustroju i innych spraw związanych z Komisjami Rozgraniczającymi, uzyskuje moc obowiązującą.

Sprawozdania Komisji

3. – (1) Każda Komisja Rozgraniczająca poddaje kontroli reprezentację w Izbie Gmin odpowiedniej części Zjednoczonego Królestwa i zgodnie z poniższym ust. (2) przedstawia sekretarzowi stanu¹ sprawozdania dotyczące całej tej części Zjednoczonego Królestwa, które:

(a) wskazują okręgi wyborcze, których podział zalecają w celu realizacji zasad określonych w pkt 1–6 Załącznika nr 2² do niniejszej usta-

wy (interpretowanych zgodnie z pkt 7 tego Załącznika), lub

(b) stwierdzają, że zdaniem Komisji nie jest konieczna zmiana dotycząca tej części Zjednoczonego Królestwa w celu realizacji wspomnianych zasad (interpretowanych zgodnie z pkt 7).

(2) Sprawozdania określone w ust. (1) przedstawiane są przez Komisję Rozgraniczającą nie mniej niż po ośmiu i nie więcej niż po dwunastu latach od daty przedstawienia ostatniego sprawozdania zgodnie z tym ustępem.

(2A) Nieprzedstawienie przez Komisję Rozgraniczającą sprawozdania w wymaganym dla tego sprawozdania terminie nie stanowi podstawy dla unieważnienia sprawozdania w rozumieniu dowolnego aktu prawnego.

(3) Komisja Rozgraniczająca może także od czasu do czasu przedstawiać sekretarzowi stanu sprawozdania dotyczące obszarów w konkretnym okręgu wyborczym lub okręgach odpowiedniej części Zjednoczonego Królestwa, wskazujące okręgi wyborcze, na jakie zaleca podział tego obszaru w celu realizacji zasad określonych w pkt 1–6 Załącznika nr 2 do niniejszej ustawy (interpretowanych zgodnie z pkt 7 tego Załącznika).

(4) Sprawozdanie Komisji Rozgraniczającej określone w niniejszej ustawie, wskazujące okręgi wyborcze, na jakie zaleca ona podział obszaru, określa w stosunku do każdego okręgu zalecaną nazwę, a także to, czy zaleca ona ustanowienie okręgu wyborczego hrabstwa czy okręgu wyborczego miejskiego (w tym okręgu wyborczego hrabstwa lub okręgu wyborczego miejskiego w Szkocji).

(5) Gdy tylko jest to możliwe po przedstawieniu sekretarzowi stanu przez Komisję Rozgraniczającą sprawozdania określonego w niniejszej ustawie, składa on sprawozdanie w Parlamencie razem z projektem rozporządzenia królewskiego wprowadzającego, ze zmianami lub bez, zalecenia zawarte w sprawozdaniu,

w Walii nie powinna być mniejsza od 35, w Irlandii Północnej nie powinna być większa od 18 ani mniejsza od 16. W każdym okręgu wybiera się jednego posła. Granice okręgów wyborczych uwzględniać winny podział na hrabstwa i inne jednostki podziału terytorialnego, ale Komisje Rozgraniczające mogą zalecać inny podział okręgów w związku z nadmiernymi dysproporcjami w liczbie wyborców lub szczególnymi względami geograficznymi.

¹ Chodzi o wskazanie, że daną czynność może podjąć członek rządu o charakterze szefa departamentu rządowego.

² Załącznik nr 2 zawiera m.in. następujące przepisy. Liczba okręgów wyborczych w Wielkiej Brytanii nie powinna być zasadniczo większa ani mniejsza od 613. Liczba okręgów

chyba że sprawozdanie stwierdza, że nie jest wymagana zmiana dotycząca odpowiedniej części Zjednoczonego Królestwa.

(6) Załącznik nr 2 do niniejszej ustawy, który zawiera powyżej wspomniane zasady oraz powiązane przepisy, uzyskuje moc obowiązującą.

Rozporządzenia królewskie

4. – (1) Projekt rozporządzenia królewskiego składanego Parlamentowi przez sekretarza stanu na podstawie niniejszej ustawy, wprowadzającego, ze zmianami lub bez, zalecenia zawarte w sprawozdaniu Komisji Rozgraniczającej może zawierać przepisy dotyczące spraw, które jego zdaniem są poboczne lub wtórne w stosunku do zaleceń.

(2) W przypadku, gdy taki projekt wprowadza zalecenia ze zmianami, sekretarz stanu składa Parlamentowi razem z projektem oświadczenie uzasadniające zmiany.

(3) Jeżeli projekt taki zostanie zatwierdzony uchwałą każdej z izb Parlamentu, sekretarz stanu przedstawia go Jej Królewskiej Mości w Radzie.

(4) Jeżeli wniosek o zatwierdzenie takiego projektu zostanie odrzucony przez izbę Parlamentu lub wyco-

fany za zgodą izby, sekretarz stanu może zmienić projekt i złożyć zmieniony projekt Parlamentowi, a jeżeli tak zmieniony projekt zostanie zatwierdzony uchwałą każdej z izb Parlamentu, sekretarz stanu przedstawia go Jej Królewskiej Mości w Radzie.

(5) W przypadku, gdy projekt rozporządzenia królewskiego zostaje przedstawiony Jej Królewskiej Mości w Radzie na podstawie niniejszej ustawy, Jej Królewska Mość w Radzie może wydać rozporządzenie na podstawie projektu, które [z uwzględnieniem ust. (6)] wchodzi w życie w dniu wyznaczonym w rozporządzeniu i obowiązuje pomimo innych unormowań prawnych.

(6) Wejście w życie takiego rozporządzenia nie wpływa na przeprowadzanie wyborów parlamentarnych, dopóki nie zostanie wydana proklamacja Jej Królewskiej Mości zwołująca nowy Parlament, ani nie wpływa na skład Izby Gmin do rozwiązania danego Parlamentu.

(7) Ważność rozporządzenia królewskiego stwierdzającego, iż wydane zostało na podstawie niniejszej ustawy oraz stwierdzającego, że projekt rozporządzenia został zatwierdzony uchwałą każdej z izb Parlamentu, nie może być kwestionowany w żadnym postępowaniu prawnym.

Ustawa o partiach politycznych, wyborach i referendach z 2000 r. (*Political Parties, Elections and Referendums Act, 2000*)

(2000, c. 41)

*Ustawa ustanawiająca Komisję Wyborczą; regulująca rejestrację i finansowanie partii politycznych; regulująca datki i wydatki na cele polityczne; regulująca kampanie wyborcze i referendalne oraz przebieg referendów; regulująca petycje wyborcze i inne postępowania prawne związane z wyborami; zmniejszająca okresy kwalifikacyjne ustanowione w art. 1 i 3 ustawy o przedstawicielstwie narodowym z 1985 r.; wprowadzająca wstępne zmiany ujednociające dotyczące wyborów do Parlamentu Europejskiego; oraz służąca związanym celom.
[30 listopada 2000 r.]*

Za radą i zgodą lordów duchownych i świeckich oraz Izby Gmin, zebranych w obecnym Parlamencie, i z ich upoważnienia Jej Królewska Mość zarządza co następuje:

Część I

Komisja Wyborcza

Ustanowienie Komisji Wyborczej i jednostek organizacyjnych o powiązanych kompetencjach

Ustanowienie Komisji Wyborczej

1. – (1) Ustanawia się osobę prawną zwaną Komisją Wyborczą lub, w języku walijskim, Comisiwn Etholiadol (określaną w niniejszej ustawie jako „Komisja”).

(2) Komisja składa się z członków zwanych Komisarzami Wyborczymi.

(3) Komisarzy Wyborczych jest nie mniej niż pięciu, ale nie więcej niż dziewięciu.

(4) Komisarze Wyborczy mianowani są przez Jej Królewską Mość (zgodnie z art. 3).

(5) Jej Królewska Mość mianuje (zgodnie z art. 3) jednego z Komisarzy Wyborczych na przewodniczącego Komisji.

(6) Załącznik nr 1, zawierający dalsze przepisy dotyczące Komisji, uzyskuje moc obowiązującą.

Komisja Spikera

2. – (1) Ustanawia się komisję parlamentarną (zwaną Komisją Spikera) wykonującą kompetencje przyznane jej przez niniejszą ustawę.

(2) Komisja Spikera składa się z spikera Izby Gmin, będącego przewodniczącym komisji, oraz następujących członków:

- (a) posła do Izby Gmin będącego przewodniczącym Komisji Specjalnej do Spraw Wewnętrznych Izby Gmin;
- (b) sekretarza stanu w Departamencie Spraw Wewnętrznych (niezależnie do tego, czy jest posłem do Izby Gmin);
- (c) posła do Izby Gmin będącego ministrem Korony właściwym w sprawach zarządu lokalnego; oraz
- (d) pięciu posłów do Izby Gmin niebędących ministrami Korony.

(3) Członka komisji wskazanego w art. (2)(c) mianuje premier.

(4) Członków komisji wskazanych w art. (2)(d) mianuje spiker Izby Gmin.

(5) Załącznik nr 2, zawierający dalsze przepisy dotyczące Komisji Spikera, uzyskuje moc obowiązującą.

(6) W artykule niniejszym i w tym Załączniku, odniesienia do Komisji Specjalnej do Spraw Wewnętrznych:

- (a) w przypadku zmiany nazwy tej komisji, są odniesieniami [z uwzględnieniem lit. (b)] do tej komisji o nowej nazwie;
- (b) w przypadku, gdy kompetencje tej komisji, w chwili przyjęcia niniejszej ustawy, dotyczące spraw wyborczych (lub kompetencje zasadniczo odpowiadające im) staną się kompetencjami innej komisji Izby Gmin, są odniesieniami do tej komisji, która wykonuje te kompetencje.

Mianowanie Komisarzy Wyborczych i przewodniczącego Komisji

3. – (1) Uprawnienia Jej Królewskiej Mości określone w art. 1(4) i (5) wykonywane są na podstawie adresu Izby Gmin.

- (2) Wniosek o adres może być złożony wyłącznie:
- (a) w porozumieniu ze spikerem Izby Gmin; oraz
 - (b) po konsultacji z zarejestrowanym liderem każdej zarejestrowanej partii, do której należy w tym czasie dwoje lub więcej posłów Izby Gmin.

(3) Adres taki określa okres (nieprzekraczający 10 lat), przez który każdy z proponowanych Komisarzy Wyborczych, do których odnosi się adres, ma piastować urząd Komisarza lub (zgodnie z okolicznościami) okres, przez który proponowany przewodniczący Komisji ma piastować urząd jako przewodniczący.

(4) Nie może być mianowana na Komisarza Wyborczego osoba, która:

- (a) jest członkiem zarejestrowanej partii;
- (b) jest przedstawicielem lub pracownikiem zarejestrowanej partii lub jednostki obrachunkowej takiej partii;
- (c) piastuje właściwy urząd obieralny (w rozumieniu Załącznika nr 7) lub
- (d) w przeciągu minionych dziesięciu lat:
 - (i) była przedstawicielem lub pracownikiem wskazanym w lit. (b) albo
 - (ii) piastowała urząd wskazany w lit. (c), lub
 - (iii) wymieniona została jako darczyńca w rejestrze datków zgłoszonym na podstawie Rozdziału III lub V Części IV.

(5) Komisarz Wyborczy lub przewodniczący Komisji może zostać ponownie mianowany (lub kolejny raz ponownie mianowany).

(6) W ustępie (2)(b) odniesienia do posłów Izby Gmin nie obejmują posła tej Izby, który w danym czasie:

- (a) nie złożył i nie podpisał przysięgi wymaganej przez ustawę o przysięgach parlamentarnych z 1866 r. (lub analogicznej przysięgi) lub
- (b) utracił zdolność do zasiadania i głosowania w tej Izbie.

(7) W artykule niniejszym termin „zarejestrowana partia”:

- (a) obejmuje (w odniesieniu do okresu przed dniem wejścia w życie w rozumieniu Części II niniejszej ustawy) partię zarejestrowaną na podstawie ustawy o rejestracji partii politycznych z 1998 r. oraz
- (b) w ust. (4)(b) obejmuje także (w odniesieniu do okresu przed 1 kwietnia 1999 r.) dowolną partię polityczną.

Zespół Partii Parlamentarnych

4. – (1) Ustanawia się zespół (zwany Zespołem Partii Parlamentarnych) składający się z przedstawicieli uprawnionych partii mianowanych zgodnie z niniejszym artykułem.

(2) Zespół przedstawia Komisji wystąpienia i informacje dotyczące takich spraw związanych z partiami politycznymi, jakie uzna za odpowiednie.

(3) W przypadku, gdy zespół przedstawia Komisji takie wystąpienia lub informacje, Komisja:

- (a) rozpatruje wystąpienia i informacje oraz
- (b) podejmuje decyzję, czy i w jakim zakresie podjąć działania na podstawie wystąpień lub informacji.

(4) Każda uprawniona partia reprezentowana jest w zespole przez osobę mianowaną przez skarbnika partii.

(5) Z uwzględnieniem ust. (6), osoba tak mianowana jest członkiem zespołu na czas określony przez skarbnika partii podczas mianowania.

(6) Osoba tak mianowana przestaje być członkiem zespołu, jeżeli:

- (a) tak zdecyduje skarbnik partii lub
- (b) partia przestanie być partią uprawnioną.
- (7) Zespół może określić własne procedury.

(8) Na ważność prac zespołu nie wpływa naruszenie niniejszego artykułu przez skarbnika uprawnionej partii podczas mianowania.

(9) W artykule niniejszym termin „uprawniona partia” oznacza zarejestrowaną partię:

- (a) do której należy dwoje lub więcej posłów do Izby Gmin, którzy złożyli ślubowanie wymagane przez ustawę o ślubowaniach parlamentarnych z 1866 r. (lub odpowiadające mu przyrzeczenie) oraz nie utracili zdolności do zasiadania lub głosowania w Izbie, lub
- (b) do której dwoje lub więcej takich posłów należało bezpośrednio po ostatnich parlamentarnych wyborach powszechnych.

Główne funkcje Komisji

Sprawozdania na temat wyborów i referendów

5. – (1) Komisja po:

- (a) każdych wyborach, do których ma zastosowanie niniejszy artykuł, oraz
- (b) każdym referendum, do którego ma zastosowanie Część VII,

sporządza i ogłasza (w sposób, jaki Komisja może ustalić) sprawozdanie na temat przeprowadzenia wyborów lub referendum.

(2) Wybory, do których ma zastosowanie niniejszy artykuł, to:

- (a) parlamentarne wybory powszechne;
- (b) wybory powszechne do Parlamentu Europejskiego;
- (c) wybory powszechne do Parlamentu Szkockiego;

(d) wybory zwykłe do Narodowego Zgromadzenia Walijskiego;

(e) wybory powszechne do Zgromadzenia Irlandii Północnej.

(3) Po głosowaniu sondażowym przeprowadzonym na podstawie art. 36 ustawy o ustroju Walii z 1998 r., Komisja na koszt Narodowego Zgromadzenia Walijskiego sporządza i ogłasza (w sposób, jaki Komisja może ustalić) sprawozdanie na temat przeprowadzenia głosowania, jeżeli zażąda tego Zgromadzenie.

Kontrola spraw wyborczych i politycznych

6. – (1) Komisja dokonuje stałego przeglądu i od czasu do czasu przedstawia sekretarzowi stanu sprawozdania na temat:

- (a) takich spraw dotyczących wyborów, do których ma zastosowanie niniejszy artykuł, jakie Komisja może od czasu do czasu określić;
- (b) takich spraw dotyczących referendów, do których ma zastosowanie niniejszy artykuł, jakie Komisja może od czasu do czasu określić;
- (c) podziału mandatów w wyborach parlamentarnych;
- (d) spraw, w związku z którymi wykonywane są kompetencje przekazane na podstawie zarządzenia określonego w art. 18(1), 19(1) lub 20(1), jeżeli jakiegokolwiek kompetencje zostały w ten sposób przekazane;
- (e) rejestracji partii politycznych oraz uregulowań dotyczących ich dochodów i wydatków;
- (f) reklam politycznych w radiu, telewizji i innych mediach elektronicznych;
- (g) regulacji prawnych dotyczących spraw wskazanych w lit. (a)–(f).

(2) Na żądanie sekretarza stanu i w terminie, jaki sekretarz stanu może określić, Komisja:

- (a) dokonuje przeglądu, oraz
- (b) przedstawia sprawozdanie sekretarzowi stanu, na temat sprawy lub spraw [niezależnie od tego, czy objęte są zakresem ust. (1)], jakie określi sekretarz stanu.

(3) Komisja nie może jednak dokonać przeglądu (ani sporządzić sprawozdania) na podstawie niniejszego artykułu w odniesieniu do:

- (a) finansowania partii politycznych na podstawie art. 97 ustawy o Szkocji z 1998 r. lub w celu pomocy członkom Zgromadzenia Irlandii Północnej powiązanych z takimi partiami w wykonywaniu ich obowiązków w ramach Zgromadzenia;

- (b) przebiegu referendów przeprowadzanych na podstawie przepisów ustaw Parlamentu Szkockiego lub przepisów wydanych na ich podstawie, lub przepisów ustaw Zgromadzenia Irlandii Północnej lub przepisów wydanych na ich podstawie, lub przebiegu głosowań sondażowych określonych w art. 36 ustawy o ustroju Walii z 1998 r.;
- (c) regulacji prawnych dotyczących spraw wskazanych w lit. (a) i (b).
- (4) W przypadku, gdy przegląd prowadzony na podstawie niniejszego artykułu dotyczy wyborów lub referendów w Irlandii Północnej, Komisja konsultuje się z Głównym Komisarzem Wyborczym Irlandii Północnej co do takich wyborów lub referendów.
- (5) Każde sprawozdanie sporządzone przez Komisję na podstawie niniejszego artykułu jest przez nią ogłaszane w sposób przez nią określony.
- (6) Wybory i referenda, do których ma zastosowanie niniejszy artykuł to:
 - (a) w odniesieniu do wyborów:
 - (i) wybory wskazane w art. 5(2),
 - (ii) wybory zarządu lokalnego w Anglii i Walii, oraz
 - (iii) wybory lokalne w Irlandii Północnej, oraz
 - (b) w odniesieniu do referendów – referenda, do których ma zastosowanie Część VII oraz referenda określone w Części II ustawy o zarządzie lokalnym z 2000 r.

Konsultacja z Komisją na temat zmian w prawie wyborczym

7. – (1) Przed wydaniem aktu, do którego ma zastosowanie niniejszy artykuł, organ wydający akt konsultuje się z Komisją.
- (2) Artykuł niniejszy ma zastosowanie do aktów mających postać:
- (a) przepisów określonych w pkt 2 Załącznika nr 1 do ustawy o wyborach do Parlamentu Europejskiego z 1978 r. (przebieg i kwestionowanie wyborów do Parlamentu Europejskiego);
 - (b) zarządzenia określonego w ust. 4(1)(a) lub (b) tego Załącznika (wyznaczenie regionalnych komisarzy wyborczych);
 - (c) zarządzenia określonego w art. 24(1)(c), (cc) lub (e), 25(1)(b), 28(1)(b) lub 35(2B) ustawy o przedstawicielstwie narodowym z 1983 r. (wyznaczenie komisarzy wyborczych i tymczasowych komisarzy wyborczych);

- (d) zasad określonych w art. 36 tej ustawy (wybory zarządu lokalnego w Anglii i Walii);
 - (e) przepisów określonych w tej ustawie („ustawie z 1983 r.”) lub ustawie o przedstawicielstwie narodowym z 1985 r., w stosunku do których obowiązuje art. 201(2) ustawy z 1983 r. (przepisy, które nie mogą zostać wydane przed przedłożeniem ich projektowi izbom Parlamentu i zatwierdzeniem uchwałą każdej z izb);
 - (f) zarządzenia określonego w art. 11 lub 36(4) lub (5) ustawy o ustroju Walii z 1998 r. (przebieg wyborów do Narodowego Zgromadzenia Walijskiego oraz głosowania sondażowe przeprowadzane przez Zgromadzenie);
 - (g) zarządzenia określonego w art. 12(1) lub (6) ustawy o Szkocji z 1998 r. (przebieg wyborów do Parlamentu Szkockiego);
 - (h) zarządzenia określonego w art. 34(4) ustawy o Irlandii Północnej z 1998 r. (przebieg wyborów do Zgromadzenia Irlandii Północnej);
 - (i) zarządzenia określonego w art. 17A(3) ustawy o Władzy Konurbacji Londyńskiej z 1999 r. (bezpłatne dostarczanie przesyłek wyborczych w wyborach Władzy Konurbacji Londyńskiej).
- (3) Projekt rozporządzenia określonego w art. 84(4) ustawy o Irlandii Północnej (uprawnienie do ustanowienia przepisów dotyczących wyborów w Irlandii Północnej) nie zostanie przedłożony Parlamentowi przed konsultacją z Komisją.

Uprawnienia dotyczące wyborów wykonywane wyłącznie na podstawie zaleceń Komisji

8. – (1) Uprawnienie udzielania wytycznych określone w art. 52(1) ustawy o przedstawicielstwie narodowym z 1983 r. (wytyczne dotyczące wykonywania obowiązków rejestracyjnych) wykonywane jest wyłącznie na podstawie zaleceń Komisji i zgodnie z nimi.
- (2) Kompetencje, do których ma zastosowanie niniejszy artykuł, wykonywane są wyłącznie na podstawie zaleceń Komisji i zgodnie z nimi, chyba że sekretarz stanu uzna, iż wykonanie kompetencji jest wskazane w następstwie zmian wartości pieniądza.
- (3) Ustęp (2) ma zastosowanie do następujących kompetencji:
- (a) wydawanie zarządzeń określonych w art. 76(2A) niniejszej ustawy (ograniczenie wydatków w związku z wyborami Władzy Konurbacji Londyńskiej);

- (b) wydawanie zarządzeń określonych w art. 11 ustawy o ustroju Walii z 1998 r. lub art. 12 ustawy o Szkocji z 1998 r. w zakresie dotyczącym spraw wskazanych w ust. (2)(c) tego artykułu (ograniczenie wydatków w związku z wyborami Narodowego Zgromadzenia Walijskiego lub Parlamentu Szkockiego);
- (c) wydawanie przepisów określonych w pkt 2(3A)(a) Załącznika nr 1 do ustawy o wyborach do Parlamentu Europejskiego z 1978 r. (ograniczenie wydatków w związku z wyborami do Parlamentu Europejskiego).

Udział Komisji w zmianach procedur wyborczych

9. – (1) Komisja:

- (a) może brać udział wraz z odpowiednim organem władzy lokalnej we wspólnym przedstawianiu propozycji mieszczących się w zakresie art. 10(1) ustawy o przedstawicielstwie narodowym z 2000 r. (plany pilotażowe); oraz
- (b) wykonuje inne kompetencje związane z:
 - (i) zarządzeniami i programami określonymi w art. 10 tej ustawy, oraz
 - (ii) zarządzeniami określonymi w art. 11 tej ustawy (zmiana procedur na podstawie planów pilotażowych),

jakie przyznane są Komisji na podstawie tych artykułów.

(2) W przypadku, gdy plan określony w art. 10 tej ustawy wprowadzany jest w następstwie zatwierdzenia przez sekretarza stanu propozycji przedstawionych wspólnie przez Komisję i odpowiedni organ władzy lokalnej w sposób wskazany w powyższym ust. (1)(a), Komisja może, w związku z wprowadzaniem planu, udzielać tej władzy pomocy, jaką Komisja uzna za odpowiednią (poza pomocą finansową).

(3) W artykule niniejszym termin „odpowiedni organ władzy lokalnej” ma znaczenie określone w art. 10 tej ustawy.

Udzielanie porad i pomocy

10. – (1) Komisja może, na żądanie właściwej jednostki organizacyjnej, udzielić tej jednostce porad i pomocy dotyczących spraw, co do których Komisja posiada wiedzę i doświadczenie.

(2) Pomoc, która może być w ten sposób udzielana, obejmuje (w szczególności) oddelegowanie członków personelu Komisji.

(3) Komisja może także:

- (a) udzielać porad i pomocy:
 - (i) urzędnikom rejestracyjnym,
 - (ii) komisarzom wyborczym we właściwych wyborach,
 - (iii) zarejestrowanym partiom,
 - (iv) uznawanym podmiotom trzecim w rozumieniu Części VI, oraz
 - (v) dopuszczonym uczestnikom w rozumieniu Części VII;

(b) udzielać innym osobom porad i pomocy pomocnej lub w inny sposób związanej z wykonywaniem kompetencji przez Komisję.

(4) Komisja:

- (a) może ustanawiać opłaty za porady lub pomoc udzielaną na podstawie ust. (1), ale
- (b) nie może ustanawiać opłat za porady lub pomoc udzielaną na podstawie ust. (3).

(5) Artykuł niniejszy nie upoważnia Komisji do udzielania pomocy finansowej w jakiegokolwiek formie.

(6) W artykule niniejszym termin „właściwa jednostka organizacyjna” oznacza:

- (a) Parlament Szkocki;
- (b) Rząd Szkocki;
- (c) Narodowe Zgromadzenie Walijskie;
- (d) Zgromadzenie Irlandii Północnej;
- (e) komisję wykonawczą Zgromadzenia Irlandii Północnej;
- (f) poniższe władze lokalne:
 - (i) w Anglii, rady hrabstw, rady okręgów, rady miejskie w Londynie,
 - (ii) w Walii, rady hrabstw lub rady miast wydzielonych, oraz
 - (iii) w Szkocji, rady utworzone na podstawie art. 2 ustawy o zarządzie lokalnym itp. (Szkocja) z 1994 r.;

(g) narodowe lub regionalne parlamenty lub rządy państw innych niż Zjednoczone Królestwo;

(h) jednostki organizacyjne w takich innych państwach o kompetencjach odpowiadających kompetencjom Komisji;

(i) organizacje, których członkami są dwa lub więcej państwa (lub ich rządy), lub jednostki podrzędne takich organizacji.

(7) W artykule niniejszym termin „właściwe wybory” oznacza wybory objęte zakresem art. 22(5), poza wyborami zarządu lokalnego w Szkocji.

(8) Ministrowie szkoccy mogą zarządzeniem postanowić, że ust. (7) obowiązuje, jak gdyby słowa „poza

wyborami zarządu lokalnego w Szkocji” zostały pominięte.

(9) Artykuł 156(5) ma takie zastosowanie do zarządzenia ministrów szkockich określonego w ust. (8), jakie ma do zarządzenia sekretarza stanu określonego w niniejszej ustawie, a odniesienia w tym artykule do aktów prawnych obejmują odniesienia do aktów prawnych mających postać ustaw Parlamentu Szkockiego lub aktów wydanych na ich podstawie.

(10) Uprawnienie ministrów szkockich do wydania zarządzenia określonego w niniejszym artykule wykonywane jest w formie aktu prawnego podlegającego uchyleńiu na podstawie uchwały Parlamentu Szkockiego.

Uwzględnianie przez nadawców poglądów Komisji na temat partyjnych politycznych programów radiowo-telewizyjnych

11. – (1) W art. 36 ustawy o radiofonii i telewizji z 1990 r. (niezależne usługi telewizyjne: partyjne polityczne programy), po ust. (4) dodaje się:

„(5) Przed wydaniem zasad na potrzeby niniejszego artykułu Komisja uwzględni poglądy wyrażone przez Komisję Wyborczą”.

(2) W art. 107 tej ustawy (niezależne dźwiękowe usługi nadawcze: partyjne polityczne programy) po ust. (3) dodaje się:

„(4) Przed wydaniem zasad na potrzeby niniejszego artykułu władza uwzględni opinie wyrażone przez Komisję Wyborczą”.

(3) Brytyjska Rozgłośnia Radiowo-telewizyjna (British Broadcasting Corporation) oraz Walijski Program Czwarty (Sianel Pedwar Cymru) ustalając własne zasady postępowania dotyczące partyjnych politycznych programów radiowo-telewizyjnych uwzględniają opinie wyrażone przez Komisję Wyborczą na potrzeby niniejszego ustępu.

Subwencje na rozwój strategii politycznych

12. – (1) W rozumieniu niniejszego artykułu:

(a) termin „subwencja na rozwój strategii politycznych” to subwencja dla reprezentowanej zarejestrowanej partii na rzecz wsparcia rozwijania przez partię strategii politycznych w celu włączenia ich do programu wyborczego, na podstawie którego:

(i) kandydaci wystawieni przez partię ubiegać się będą o wybór we właściwych wyborach w rozumieniu Części II, lub

(ii) sama partia ubiegać się będzie o wybór (w przypadku wyborów, w których wystawić się może sama partia) oraz

(b) zarejestrowana partia jest „reprezentowana”, jeżeli do partii należy co najmniej dwoje posłów Izby Gmin, którzy:

(i) złożyli i podpisali przysięgę wymaganą przez ustawę o przysięgach parlamentarnych z 1866 r. (lub analogiczną przysięgę), oraz

(ii) nie utracili zdolności do zasiadania lub głosowania w tej Izbie.

(2) Komisja przedstawia sekretarzowi stanu zalecenia co do postanowień planu dotyczącego udzielania przez Komisję subwencji na rozwój strategii politycznych.

(3) W przypadku, gdy sekretarz stanu otrzyma zalecenia określone w ust. (2), wydaje zarządzenie określające taki plan, którego postanowienia realizują te zalecenia, ze zmianami, jakie uzna on za właściwe.

(4) Plan ten, w szczególności, określa lub przewiduje określenie:

(a) partii mających prawo ubiegać się o subwencje na rozwój strategii politycznych, oraz

(b) sposobu rozdziału pomiędzy uprawnione partie pieniędzy przekazanych Komisji na udzielanie subwencji na rozwój strategii politycznych.

(5) Komisja kontroluje postanowienia planu określonego w niniejszym artykule i przedstawia zalecenia sekretarzowi stanu co do zmian planu, jakie uzna za właściwe.

(6) W przypadku, gdy sekretarz stanu otrzyma zalecenia określone w ust. (5), wydaje zarządzenie realizujące te zalecenia, ze zmianami, jakie uzna za właściwe.

(7) W przypadku zmian wskazanych w ust. (3) lub (6), które spowodowałyby, że zarządzenie realizowałoby ze zmianami zalecenia Komisji dotyczące spraw wskazanych w ust. (4), zarządzenie nie może zostać wydane bez zgody Komisji na zmiany dotyczące tych spraw.

(8) Komisja udziela subwencji przewidzianych w planie określonym w niniejszym artykule, zaś subwencje takie mogą być udzielane pod takimi warunkami, jakie (zgodnie z postanowieniami planu) Komisja uzna za właściwe, ale plan taki nie może upoważniać Komisji do udzielenia w roku budżetowym subwencji na rozwój strategii politycznych przewyższających 2 miliony funtów.

(9) Sekretarz stanu zarządzeniem wydanym za zgodą ministerstwa skarbu może zmienić kwotę określoną w ust. (8).

Edukacja w zakresie systemów wyborczych i demokratycznych

13. – (1) Komisja propaguje w społeczeństwie wiedzę na temat:

- (a) obecnych systemów wyborczych w Zjednoczonym Królestwie i ewentualnych ich zmian, łącznie z wiedzą na temat takich spraw związanych z takimi obecnymi lub zmienianymi systemami, jakie Komisja może ustalić;
 - (b) obecnych systemów zarządu lokalnego i rządowych w Zjednoczonym Królestwie i ewentualnych ich zmian; oraz
 - (c) instytucji Unii Europejskiej.
- (2) W rozumieniu ust. (1) system wskazany w lit. (a) lub (b) tego ustępu podlega zmianie, w czasie, gdy nie weszły jeszcze w życie postanowienia aktu prawnego zmieniającego taki system.

(3) Ustęp (1) nie ma zastosowania do wyborów zarządu lokalnego lub do zarządu lokalnego w Szkocji, ale w lit. (b) tego ustępu odniesienie do systemu rządowego obejmuje (oprócz rządu Zjednoczonego Królestwa) rządy części Zjednoczonego Królestwa, na których funkcjonują legislatury powstałe w ramach dewolucji.

(4) Komisja wykonuje swoje funkcje określone w ust. (1) w sposób, jaki uzna za odpowiedni, ale, w szczególności, może czynić to poprzez:

- (a) prowadzenie programów edukacyjnych lub informacyjnych w celu propagowania wiedzy w społeczeństwie na temat spraw wskazanych w ust. (1) lub
 - (b) udzielanie subwencji innym osobom lub jednostkom organizacyjnym w celu umożliwienia im prowadzenia takich programów.
- (5) Subwencja określona w ust. (4)(b) może być udzielona pod warunkami, jakie Komisja uzna za właściwe.

(6) Wydatki ponoszone w roku budżetowym przez Komisję w ramach wykonywania funkcji określonych w ust. (1) (w związku z udzielaniem subwencji lub w inny sposób) nie mogą przekraczać kwoty określonej na potrzeby niniejszego ustępu w zarządzeniu wydanym przez sekretarza stanu za zgodą ministerstwa skarbu.

(7) Ministrowie szkoccy mogą zarządzeniem postanowić, że pomimo ust. (3) Komisja może wy-

konywać funkcje przyznane niniejszym artykułem, w odniesieniu do wyborów zarządu lokalnego lub zarządu lokalnego w Szkocji.

(8) Ustęp (6) nie ma zastosowania do wydatków ponoszonych przez Komisję w ramach wykonywania funkcji na podstawie zarządzenia wydanego przez ministrów szkockich na podstawie ust. (7), ale wydatki takie nie mogą przekraczać kwoty określonej na potrzeby niniejszego ustępu w zarządzeniu wydanym przez ministrów szkockich.

(9) Ministrowie szkoccy zwracają Komisji poniesione przez nią wydatki, które związane są z wykonywaniem funkcji wskazanych w ust. (8).

(10) Artykuł 156(5) ma zastosowanie do określonego w niniejszym artykule zarządzenia wydanego przez ministrów szkockich w taki sposób, w jaki ma zastosowanie do zarządzenia wydanego na podstawie niniejszej ustawy przez sekretarza stanu, zaś odniesienia w tym artykule do aktów prawnych obejmują odniesienia do aktów prawnych mających postać ustaw Parlamentu Szkockiego lub aktów wydanych na ich podstawie.

(11) Uprawnienie ministrów szkockich do wydania zarządzenia określonego w niniejszym artykule wykonywane jest w formie aktu prawnego podlegającego uchyleniu na podstawie uchwały Parlamentu Szkockiego.

Kompetencje Komisji dotyczące granic okręgów wyborczych

Komisje rozgraniczające

14. – (1) Komisja ustanawia cztery komisje rozgraniczające, po jednej dla Anglii, Szkocji, Walii i Irlandii Północnej.

(2) Każda Komisja Rozgraniczająca składa się z:

- (a) przewodniczącego, oraz
- (b) co najmniej odpowiedniej liczby innych członków,

mianowanych przez Komisję.

(3) Na potrzeby ust. (2) „odpowiednią liczbą” w odniesieniu do Komisji Rozgraniczającej, jest:

- (a) dwa, jeżeli przez Komisję Rozgraniczającą nie będą wykonywane kompetencje na podstawie art. 18(1), 19(1) lub 20(1) (zgodnie z okolicznościami); oraz
- (b) cztery, jeżeli będą wykonywane takie kompetencje.

(4) Mianowany na członka Komisji Rozgraniczającej może być wyłącznie Komisarz Wyborczy lub

zastępca Komisarza Wyborczego; zaś na przewodniczącego Komisji Rozgraniczającej może być mianowany wyłącznie Komisarz Wyborczy.

(5) W przypadku, gdy przez Komisje Rozgraniczającą będą wykonywane kompetencje wskazane w ust. (3), Komisja dokonuje mianowania określonego w niniejszym artykule i art. 15 w taki sposób, aby zapewnić:

- (a) że co najmniej jeden z członków Komisji Rozgraniczającej posiada doświadczenie w sprawach zarządu lokalnego Anglii, Szkocji lub Walii (zgodnie z okolicznościami); oraz
 - (b) że, w przypadku Komisji Rozgraniczającej dla Walii, co najmniej jeden z członków Komisji mówi w języku walijskim.
- (6) Ekspertami Komisji Rozgraniczającej są:
- (a) w przypadku Komisji Rozgraniczającej dla Anglii i Komisji Rozgraniczającej dla Walii, Kierownik Centralnego Urzędu Statystycznego dla Anglii i Walii oraz Dyrektor Generalny Urzędu Kartograficznego;
 - (b) w przypadku Komisji Rozgraniczającej dla Szkocji, Kierownik Urzędu do Spraw Narodzin, Zgonów i Małżeństw w Szkocji oraz Dyrektor Generalny Urzędu Kartograficznego;
 - (c) w przypadku Komisji Rozgraniczającej dla Irlandii Północnej, Kierownik Urzędu do Spraw Narodzin i Zgonów w Irlandii Północnej, Komisarz do spraw Wyceny w Irlandii Północnej oraz Główny Komisarz Wyborczy Irlandii Północnej.

Zastępcy Komisarzy Wyborczych

15. – (1) Komisja może mianować zastępców Komisarzy Wyborczych.

(2) Liczba zastępców Komisarzy Wyborczych nie może przekraczać liczby ustalonej przez Komisję, za zgodą Komisji Spikera.

(3) Na zastępcę Komisarza Wyborczego nie może zostać mianowana osoba, która nie może zostać mianowana na Komisarza Wyborczego [na podstawie art. 3(4)].

(4) Kompetencje zastępców Komisarzy Wyborczych ograniczone są do pełnienia obowiązków członków Komisji Rozgraniczających, na jakich są mianowani.

(5) Załącznik nr 1 zawiera dalsze postanowienia dotyczące zastępców Komisarzy Wyborczych.

Przekazanie kompetencji

poprzednich Komisji Rozgraniczających

16. – (1) Ustawa o okręgach wyborczych do Parlamentu z 1986 r. obowiązuje z uwzględnieniem zmian określonych w Części I Załącznika nr 3, na podstawie których:

- (a) kompetencje każdej z poprzednich Komisji Rozgraniczających określone w art. 3(1) i (3) tej ustawy (poddawanie kontroli reprezentacji w Izbie Gmin odpowiedniej części Zjednoczonego Królestwa i przedstawianie na ten temat sprawozdań) przekazane są Komisji Wyborczej; oraz
- (b) kompetencje dotyczące:
 - (i) przeprowadzania kontroli określonej w tej ustawie w odniesieniu do konkretnej części Zjednoczonego Królestwa, a także
 - (ii) przedstawiania Komisji Wyborczej zalecanych rekomendacji w następstwie takich kontroli,

przyznane zostają Komisji Rozgraniczającej ustanowionej dla tej części Zjednoczonego Królestwa na podstawie powyższego art. 14.

(2) Wtórne zmiany innych ustaw określone w Części II Załącznika nr 3 uzyskują moc obowiązującą.

(3) Poprzednie Komisje Rozgraniczające ulegają likwidacji w chwili, gdy sekretarz stanu poleci to zarządzeniem, przekonany, że nie wykonują już one żadnych kompetencji.

(4) W artykule niniejszym termin „poprzednie Komisje Rozgraniczające” oznacza Komisje Rozgraniczające istniejące na podstawie ustawy z 1986 r.

Przekazanie mienia itp.

poprzednich Komisji Rozgraniczających

17. – (1) Mienie, prawa i zobowiązania, do których prawa mają lub za które ponoszą odpowiedzialność poprzednie Komisje Rozgraniczające w chwili przekazania ich kompetencji Komisji na podstawie art. 16(1), zgodnie z niniejszym ustępem przekazane i nadane zostają Komisji.

(2) Zaświadczenie wydane przez sekretarza stanu stwierdzające, że mienie zostało przekazane na podstawie ust. (1), jest rozstrzygającym dowodem takiego przekazania.

(3) Ustęp (1) obowiązuje w stosunku do mienia, praw lub zobowiązań, do których ma zastosowanie, pomimo przepisów (dowolnego charakteru), które zapobiegałyby lub ograniczałyby przekazanie mienia, praw lub zobowiązań w inny sposób niż ten ustęp.

Sprawy dodatkowe

Objaśnienie wyrażeń ustawowych w Części I

21. W Części niniejszej termin „rok budżetowy”, w odniesieniu do Komisji, oznacza okres 12 miesięcy kończący się 31 marca; ale pierwszym rokiem budżetowym Komisji jest okres rozpoczynający się w dniu ustanowienia Komisji i kończący się następnego 31 marca.

Część II

Rejestracja partii politycznych

Wymóg rejestracji

Partie rejestrujące się w celu wystawiania kandydatów w wyborach

22. – (1) Z uwzględnieniem ust. (4), zgłoszenie we właściwych wyborach może zostać dokonane w przypadku:

- (a) osoby kandydującej w wyborach w imieniu uprawnionej zarejestrowanej partii;
- (b) osoby niereprezentującej żadnej partii;
- (c) uprawnionej zarejestrowanej partii, w przypadku wyborów, w których mogą być zgłaszane zarejestrowane partie.

(2) W rozumieniu ust. (1) partia (inna niż pomniejsza partia)³ jest „uprawnioną zarejestrowaną partią” w odniesieniu do właściwych wyborów, jeżeli:

- (a) okręg wyborczy, obszar zarządu lokalnego lub region wyborczy, w którym przeprowadzane są wybory:

- (i) znajduje się w Anglii, Szkocji lub Walii, lub
- (ii) jest regionem wyborczym w Szkocji lub Walii,

zaś partia w ostatnim dniu na ogłoszenie wyborcze była zarejestrowana w odniesieniu do tej części Zjednoczonego Królestwa w rejestrze Wielkiej Brytanii prowadzonym przez Komisję na podstawie art. 23, lub

- (b) okręg wyborczy, obszar dystryktu wyborczego lub regionu wyborczego, w którym przeprowadzane są wybory:

- (i) znajduje się w Irlandii Północnej, lub
- (ii) jest regionem wyborczym w Irlandii Północnej,

zaś partia w tym dniu była zarejestrowana w rejestrze Irlandii Północnej prowadzonym przez Komisję na podstawie tego artykułu.

(3) W rozumieniu ust. (1) osoba nie reprezentuje partii, jeżeli:

(a) opis kandydata w jego zgłoszeniu to:

- (i) „Niezależny”, lub
- (ii) „Spiker ubiegający się o ponowny wybór”, w przypadku spikera Izby Gmin ubiegającego się o ponowny wybór lub

(b) brak opisu kandydata w jego zgłoszeniu.

(4) Ustęp (1) nie ma zastosowania do wyborów gminnych lub wspólnoty lokalnej.

(5) W rozumieniu niniejszej Części właściwe wybory to:

- (a) wybory parlamentarne,
- (b) wybory do Parlamentu Europejskiego,
- (c) wybory do Parlamentu Szkockiego,
- (d) wybory do Narodowego Zgromadzenia Walijskiego,
- (e) wybory do Zgromadzenia Irlandii Północnej,
- (f) wybory zarządu lokalnego, oraz
- (g) wybory lokalne w Irlandii Północnej.

(6) W rozumieniu niniejszej ustawy osoba kandyduje w wyborach w imieniu zarejestrowanej partii, jeżeli jej zgłoszenie zawiera opis, którego podstawą jest zaświadczenie wydane przez zarejestrowanego pełnomocnika wyborczego tej partii lub w jego imieniu.

Rejestry partii politycznych

Nowe rejestry

23. – (1) Zamiast rejestrów partii politycznych prowadzonych przez rejestratora przedsiębiorstw na podstawie ustawy o rejestracji partii politycznych z 1998, ustanawia się nowe rejestry partii politycznych wskazane w ust. (2), które:

- (a) prowadzone są przez Komisję, oraz
- (b) prowadzone są w formie określonej przez Komisję (z uwzględnieniem postanowień niniejszego artykułu).

(2) Nowe rejestry partii politycznych to:

- (a) rejestr partii zamierzających rywalizować we właściwych wyborach w Anglii, Szkocji lub Walii (określany w niniejszej ustawie jako „rejestr Wielkiej Brytanii”); oraz
- (b) rejestr partii zamierzających rywalizować we właściwych wyborach w Irlandii Północnej

³ Zob. art. 34.

(określany w niniejszej ustawie jako „rejestr Irlandii Północnej”).

(3) Każda partia zarejestrowana w rejestrze Wielkiej Brytanii rejestrowana jest w odniesieniu do Anglii, Szkocji lub Walii; zaś pozycja dotycząca każdej zarejestrowanej partii zawiera oznaczenie wskazujące:

- (a) część lub części Zjednoczonego Królestwa, w odniesieniu do których jest zarejestrowana; oraz
- (b) że jest to pomniejsza partia, w przypadku takiej partii.

(4) Partia może być zarejestrowana na podstawie niniejszej Części w obu nowych rejestrach, ale w takim przypadku:

- (a) partia zarejestrowana w rejestrze Wielkiej Brytanii, oraz
- (b) partia zarejestrowana w rejestrze Irlandii Północnej,

stanowią dwie odrębne zarejestrowane partie.

(5) W takim przypadku:

- (a) partia powinna być na potrzeby niniejszej ustawy zorganizowana i zarządzana w taki sposób, aby zapewnić odrębne prowadzenie spraw finansowych tej partii w Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej;
- (b) sprawy finansowe tej partii w Wielkiej Brytanii lub (odpowiednio) w Irlandii Północnej, stanowią na te potrzeby sprawy finansowe partii zarejestrowanej w rejestrze Wielkiej Brytanii lub (odpowiednio) w rejestrze Irlandii Północnej;
- (c) wniosek o rejestrację partii zgodnie z ust. (4) ma być podobnie sporządzony i wynikać z odniesień do organizacji i działalności partii odpowiednio w Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

(6) Sekretarz stanu może zarządzeniem uregulować przekazanie Komisji mienia, praw i zobowiązań, do których prawa ma lub za które ponosi odpowiedzialności rejestrator przedsiębiorstw w związku z jego kompetencjami określonymi w ustawie o rejestracji partii politycznych z 1998 r.; zaś zarządzenie określone w niniejszym ustępie może w szczególności przewidywać obowiązywanie zarządzenia pomimo przepisów (dowolnego charakteru), które zapobiegałyby lub ograniczałyby przekazanie mienia, praw lub zobowiązań w inny sposób niż to zarządzenie.

Wymagania wstępne

Rejestracja osób piastujących określone stanowiska

24. – (1) Każda partia w ramach rejestracji wskazuje:

- (a) lidera partii;
- (b) pełnomocnika wyborczego partii oraz
- (c) skarbnika partii,

ale osoba zarejestrowana jako lider może być także zarejestrowana jako pełnomocnik wyborczy lub skarbnik (lub jako pełnomocnik wyborczy i skarbnik).

(2) Osoba zarejestrowana jako lider partii musi być:

- (a) ogólnym liderem partii lub
- (b) w przypadku, gdy nie ma ogólnego lidera partii, osobą, która pod pewnym względem jest liderem partii.

(3) Osoba zarejestrowana jako pełnomocnik wyborczy partii musi być odpowiedzialna za:

- (a) składanie przez przedstawicieli partii list kandydatów w wyborach;
- (b) wydawanie zaświadczeń wskazanych w art. 22(6);
- (c) zatwierdzanie opisów i symboli używanych na zgłoszeniach i kartach do głosowania w wyborach.

(4) Osoba zarejestrowana jako skarbnik partii odpowiedzialna jest za zgodność działań partii z:

- (a) postanowieniami Części III i IV (wymogi dotyczące rachunkowości i kontroli nad datkami)
- (b) postanowieniami Części V–VII (wydatki na kampanię, wydatki związane z podmiotami trzecimi, referenda), chyba że zgodnie z art. 25 zarejestrowany także został pełnomocnik partii do spraw kampanii.

(5) W przypadku partii posiadającej jednostki obrachunkowe, osoba zarejestrowana jako skarbnik partii odpowiedzialna jest, w stosunku do postanowień Części III, za zgodność działań centralnej organizacji partyjnej (a nie całej partii).

(6) W przypadku, gdy:

- (a) osoba zarejestrowana jako skarbnik partii umrze lub
- (b) jej mianowanie na skarbnika wygaśnie z jakiegokolwiek przyczyny,

wówczas do zarejestrowania kolejnej osoby jako skarbnika partii zgodnie z wnioskiem określonym w art. 31(3)(a), odpowiednia osoba traktowana jest na potrzeby niniejszej ustawy, poza ust. (8), jakby była zarejestrowana także jako skarbnik.

(7) W ust. (6) termin „odpowiednia osoba” oznacza:

- (a) osobę zarejestrowaną jako lider partii lub
- (b) jeżeli osoba ta jest także zarejestrowana jako skarbnik, ale nie jako pełnomocnik wyborczy, osobę zarejestrowaną jako pełnomocnik wyborczy albo
- (c) jeżeli osoba ta jest zarejestrowana zarówno jako skarbnik, jak i pełnomocnik wyborczy, osobę piastującą w partii inne stanowisko zarejestrowane zgodnie z Załącznikiem nr 4.

(8) Popelnia przestępstwo osoba, która:

- (a) jest zarejestrowana jako skarbnik zarejestrowanej partii, oraz
- (b) została, w okresie pięciu lat kończącym się w dniu rejestracji, skazana za przestępstwo określone w niniejszej ustawie lub inne przestępstwo popełnione w związku z właściwymi wyborami lub referendum w rozumieniu Części VII.

(9) W przypadku, gdy osoba zarejestrowana jako skarbnik zarejestrowanej partii zostaje skazana za przestępstwo określone w ust. (8)(b), jej mianowanie na skarbnika partii wygasa w dniu skazania.

(10) W związku z rejestracją partii zarówno w rejestrze Wielkiej Brytanii, jak i rejestrze Irlandii Północnej zgodnie z art. 23(4):

- (a) osoba może być zarejestrowana w rejestrze Irlandii Północnej jako lider odrębnej partii zarejestrowanej w tym rejestrze, jeżeli jest liderem partii w Irlandii Północnej [choć nie jest liderem partii w rozumieniu powyższego ust. (2)]; oraz
- (b) odniesienia do zakresu odpowiedzialności danej osoby określonego w powyższym ust. (3) lub (4) rozumiane są jako odniesienia do jej zakresu odpowiedzialności w stosunku do odrębnej partii zarejestrowanej odpowiednio w rejestrze Wielkiej Brytanii lub Irlandii Północnej.

Partie z pełnomocnikami do spraw kampanii

25. – (1) W przypadku zarejestrowanej partii:

- (a) można zarejestrować osobę, jako pełnomocnika partii do spraw kampanii, oraz
- (b) można ją tak zarejestrować niezależnie od tego, czy jest ona zarejestrowana jako lider partii lub pełnomocnik wyborczy (lub jako lider partii i pełnomocnik wyborczy).

(2) Osoba zarejestrowana jako pełnomocnik partii do spraw kampanii odpowiedzialna jest za zgodność działań partii z postanowieniami Części V–VII.

(3) Tak długo, jak partia jest zarejestrowana jako partia z pełnomocnikiem do spraw kampanii, art. 24(6), (8) i (9) mają takie zastosowanie do osoby zarejestrowanej jako pełnomocnik partii do spraw kampanii, jakie mają zastosowanie do osoby zarejestrowanej jako skarbnik partii, z wyjątkiem tego, że odniesienie w art. 24(6) do odpowiedniej osoby rozumiane jest jako odniesienie do osoby zarejestrowanej jako skarbnik partii.

(4) Osoba zarejestrowana jako pełnomocnik partii do spraw kampanii może wyznaczyć, na warunkach jakie może określić, jednego lub więcej zastępców pełnomocnika partii do spraw kampanii na potrzeby Części V, ale nie więcej niż 12 osób może pełnić jednocześnie to stanowisko.

(5) Na potrzeby niniejszego artykułu:

- (a) postanowienia art. 74(2)–(10) mają takie zastosowanie do pełnomocnika partii do spraw kampanii i wyznaczenia zastępców pełnomocnika, jakie mają w odniesieniu do skarbnika partii i mianowania zastępcy skarbnika, oraz
- (b) odniesienia w tych postanowieniach do skarbnika lub (zgodnie z okolicznościami) do zastępcy skarbnika są odpowiednio rozumiane jako odniesienia do pełnomocników do spraw kampanii lub (zgodnie z okolicznościami) do zastępców pełnomocników.

(6) W odniesieniu do okresu, w którym partia jest (lub była) zarejestrowana jako partia z pełnomocnikiem do spraw kampanii:

- (a) postanowienia Części V (poza art. 74) i Części VI i VII mają zastosowanie, jak gdyby odniesienia do skarbnika partii były odniesieniami do zarejestrowanego pełnomocnika do spraw kampanii, a odniesienia do zastępców skarbnika partii były odniesieniami do zastępców pełnomocnika; oraz
- (b) postanowienia Części X (wykonanie) mają zastosowanie w odniesieniu do spraw związanych na potrzeby Części V–VII, jak gdyby odniesienia do osoby, która jest lub była skarbnikiem partii były odniesieniami do osoby, która jest lub była zarejestrowanym pełnomocnikiem do spraw kampanii.

Struktura finansowa zarejestrowanej partii: przyjęcie planu

26. – (1) Partia nie może zostać zarejestrowana, o ile nie przyjmie planu, który:

- (a) określa ustalenia dotyczące spraw finansowych partii na potrzeby niniejszej ustawy;
 - (b) zostanie pisemnie zatwierdzony przez Komisję.
- (2) Plan określa w szczególności na potrzeby niniejszej ustawy, czy partia ma być uważana za składającą się z:
- (a) jednej organizacji bez podziału odpowiedzialności dotyczącej spraw finansowych oraz transakcji partii na potrzeby Części III (wymogi księgowo), lub
 - (b) centralnej organizacji oraz jednej lub więcej odrębnych jednostek obrachunkowych, to znaczy organizacji składowych lub stowarzyszonych, z których każda odpowiedzialna jest za własne sprawy finansowe i transakcje na potrzeby tej Części.
- (3) W drugim przypadku, plan musi:
- (a) określać organizacje stanowiące odpowiednio organizację centralną i jednostki obrachunkowe, poprzez odniesienie do organizacji wskazanych w statucie partii; oraz
 - (b) podać nazwę każdej z tych organizacji.
- (4) W każdym przypadku plan musi zawierać informacje wymagane przez przepisy wydane przez Komisję.
- (5) W przypadku, gdy projekt planu przedstawiany jest Komisji przez partię do zatwierdzenia, Komisja może:
- (a) zatwierdzić plan, lub
 - (b) zażądać od partii przedstawienia poprawionego planu,
- zgodnie z tym, co uzna za właściwe.
- (6) Jeżeli na podstawie ust. (5) Komisja zażąda od partii przedstawienia poprawionego planu, może określić:
- (a) kwestie, które jej zdaniem powinny być poprawione; oraz
 - (b) zmiany, które jej zdaniem powinny być wprowadzone do niego.
- (7) Zarejestrowana partia może w dowolnym czasie powiadomić Komisję, że pragnie zastąpić plan zatwierdzony na podstawie niniejszego artykułu kolejnym planem zgodnie z ust. (1)–(4), a w przypadku takiego powiadomienia:
- (a) przedstawia Komisji projekt nowego planu do zatwierdzenia;
 - (b) ustępy (5) i (6) mają zastosowanie w związku z zatwierdzeniem przez Komisję tego planu; oraz
 - (c) po pisemnym zatwierdzeniu tego planu przez Komisję, obowiązuje on jako plan partii określony w niniejszym artykule.

(8) W rozumieniu niniejszego artykułu nie są uważane za organizacje składowe lub stowarzyszone z partią poniższe podmioty:

- (a) związek zawodowy w rozumieniu ustawy o związkach zawodowych i stosunkach pracy (ujednoczenie) z 1992 r. lub zarządzenia o stosunkach pracy w przemyśle (Irlandia Północna) z 1992 r.;
- (b) towarzystwo wzajemnej pomocy zarejestrowane na podstawie ustawy o towarzystwach wzajemnej pomocy z 1974 r. lub kasa zarejestrowana (lub uważana za zarejestrowaną) na podstawie ustawy o kasach przemysłowych i kasach wzajemnej pomocy z 1965 r. lub ustawy o kasach przemysłowych i kasach wzajemnej pomocy (Irlandia Północna) z 1969 r.;
- (c) inna organizacja określona w zarządzeniu wydanym przez sekretarza stanu na podstawie zalecenia Komisji.

(9) W artykule niniejszym termin „statut”, w odniesieniu do partii, oznacza dokument lub dokumenty określające strukturę i organizację partii (niezależnie od nazwy).

(10) W związku z rejestracją partii zarówno w rejestrze Wielkiej Brytanii, jak i rejestrze Irlandii Północnej, ust. (1)(a) i inne postanowienia niniejszego artykułu mają zastosowanie [zgodnie z art. 23(5)] odrębnie w odniesieniu do partii w Wielkiej Brytanii i partii w Irlandii Północnej, a w ramach tego związku:

- (a) odniesienie w niniejszym artykule do organizacji składowej lub stowarzyszonej w odniesieniu do partii rozumiane jest jako odniesienie do organizacji składowej lub stowarzyszonej odpowiednio w odniesieniu do partii w Wielkiej Brytanii lub partii w Irlandii Północnej; oraz
- (b) odniesienie w niniejszej Części do statutu partii rozumiane jest jako odniesienie do statutu partii w zakresie, w jakim odnosi się odpowiednio do partii w Wielkiej Brytanii lub partii w Irlandii Północnej;

zaś plan partii musi wykazywać, że sprawy finansowe partii w Wielkiej Brytanii prowadzone będą odrębnie od tych spraw partii w Irlandii Północnej.

(11) W rozumieniu niniejszej ustawy:

- (a) termin „jednostka obrachunkowa” oznacza organizację składową lub stowarzyszoną objętą zakresem lit. (b) ust. (2);
- (b) zarejestrowana partia „posiada jednostki obrachunkowe”, jeżeli określony w niniejszym arty-

kule plan partii określa partię jako partię objętą zakresem tej lit. (b); oraz

- (c) w przypadku takiej partii, „centralną organizacją” partii jest centralna organizacja, o której mowa w tej lit. (b).

Struktura finansowa zarejestrowanej partii: jednostki obrachunkowe

27. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie w przypadku zarejestrowanej partii posiadającej jednostki obrachunkowe.

(2) Dla każdej jednostki obrachunkowej:

- (a) rejestrowany jest skarbnik jednostki, który odpowiedzialny jest za zgodność działań jednostki z postanowieniami Części III i IV, w zakresie w jakim odnoszą się do niej; oraz

(b) rejestrowany jest pełnomocnik jednostki na potrzeby ust. (3).

(3) Artykuł 24(6), (8) i (9) mają takie zastosowanie do osoby zarejestrowanej jako skarbnik jednostki obrachunkowej, jakie mają zastosowanie do osoby zarejestrowanej jako skarbnik partii, jednak odniesienie w art. 24(6) do odpowiedniej osoby rozumiane jest jako odniesienie do pełnomocnika jednostki zarejestrowanego na potrzeby niniejszego artykułu.

Rejestracja

Rejestracja partii

28. – (1) Partia może wystąpić z wnioskiem o rejestrację określoną w niniejszej Części poprzez przesłanie Komisji wniosku:

(a) który jest zgodny z wymaganiami zawartymi w Części I Załącznika nr 4, oraz

(b) do którego dołączona jest deklaracja objęta zakresem ust. (2).

(2) Objęte zakresem niniejszego ustępu są następujące deklaracje:

(a) deklaracja, że partia:

(i) zamierza rywalizować we właściwych wyborach w Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, oraz

(ii) odpowiednio występuje z wnioskiem o rejestrację [jako dwie odrębne partie wskazane w art. 23(4)] zarówno w rejestrze Wielkiej Brytanii jak i rejestrze Irlandii Północnej;

(b) deklaracja, że partia:

(i) zamierza rywalizować we właściwych wyborach (nieograniczających się do wyborów

gminnych lub wspólnoty lokalnej) wyłącznie w Wielkiej Brytanii, oraz

(ii) odpowiednio występuje z wnioskiem o rejestrację wyłącznie w rejestrze Wielkiej Brytanii;

(c) deklaracja, że partia:

(i) zamierza rywalizować we właściwych wyborach wyłącznie w Irlandii Północnej, oraz

(ii) odpowiednio występuje z wnioskiem o rejestrację wyłącznie w rejestrze Irlandii Północnej;

(d) deklaracja, że partia:

(i) zamierza wyłącznie rywalizować w wyborach gminnych lub wspólnoty lokalnej, oraz

(ii) odpowiednio występuje z wnioskiem o rejestrację wyłącznie w rejestrze Wielkiej Brytanii.

(3) Deklaracja, o której mowa w ust. (2) lit. (a), (b) lub (d) musi określać część lub części Wielkiej Brytanii, w odniesieniu do których partia występuje z wnioskiem o rejestrację w rejestrze Wielkiej Brytanii.

(4) W przypadku, gdy partia przesyła wniosek Komisji zgodnie z ust. (1), Komisja przyjmuje wniosek, chyba że jej zdaniem partia proponuje rejestrację pod nazwą, która:

(a) byłaby:

(i) tożsama z nazwą partii uprzednio zarejestrowanej w rejestrze, w odniesieniu do którego partia występuje z wnioskiem o rejestrację lub

(ii) prawdopodobnie doprowadziłyby do mylenia partii przez wyborców z partią uprzednio zarejestrowaną w odniesieniu do odpowiedniej części Zjednoczonego Królestwa,

(b) składa się z więcej niż sześciu słów;

(c) jest nieprzyzwoita lub obraźliwa;

(d) zawiera słowa, których publikacja oznaczałaby prawdopodobnie popełnienie przestępstwa;

(e) zawiera znaki spoza alfabetu łacińskiego, lub

(f) zawiera słowo lub wyrażenie zakazane zarządzeniem sekretarza stanu po konsultacji z Komisją, lub

jeśli Komisja stwierdzi, że partia nie przyjęła planu zatwierdzonego na podstawie art. 26.

(5) W ustępie (4)(a) słowa „uprzednio zarejestrowaną w odniesieniu do odpowiedniej części Zjednoczonego Królestwa” oznaczają:

(a) w związku z rejestracją partii w rejestrze Wielkiej Brytanii, uprzednio zarejestrowaną w od-

niesieniu do tej części Wielkiej Brytanii, w odniesieniu do której ta partia występuje z wnioskiem o rejestrację;

(b) w związku z rejestracją partii w rejestrze Irlandii Północnej, uprzednio zarejestrowaną w tym rejestrze.

(6) Zarządzenie wskazane w ust. (4)(f) może w określonych okolicznościach dopuszczać użycie zakazanego słowa lub wyrażenia.

(7) Jeżeli:

(a) w danym czasie dwa lub więcej wnioski o rejestrację oczekują na rozpatrzenie, a każdy z nich (przy braku pozostałych) zostałby przyjęty przez Komisję, ale

(b) nazwy zaproponowane przez występujące z wnioskami partie są takie, że gdyby jedna z tych nazw została zarejestrowana zgodnie z danym wnioskiem, Komisja musiałaby odmówić przyjęcia pozostałych wniosków na podstawie ust. (4)(a),

Komisja poprzez zbadanie historii każdej z występujących z wnioskiem partii określa, która z nich, zdaniem Komisji, ma większe lub największe prawo do zaproponowanej nazwy, a następnie przyjmuje wniosek o rejestrację tej partii, zaś odmawia przyjęcia pozostałych wniosków.

(8) W przypadku, gdy Komisja przyjmuje wniosek o rejestrację partii na podstawie niniejszego artykułu, włącza do dotyczącej partii pozycji w rejestrze:

(a) szczegółowe dane, poza adresami zamieszkania, podane we wniosku zgodnie z ust. 2–4, 5(2) i 6 Załącznika nr 4; oraz

(b) datę rejestracji.

(9) W przypadku, gdy Komisja odmawia przyjęcia wniosku partii na podstawie niniejszego artykułu, powiadamia partię o powodach odmowy.

(10) W Części niniejszej termin „rejestr” oznacza:

(a) w odniesieniu do partii zarejestrowanej w rejestrze Wielkiej Brytanii, rejestr Wielkiej Brytanii, oraz

(b) w odniesieniu do partii zarejestrowanej w rejestrze Irlandii Północnej, rejestr Irlandii Północnej.

Symbole

29. – (1) Wniosek partii określony w art. 28 może zawierać żądanie rejestracji do trzech symboli, które będą używane przez partię na kartach do głosowania.

(2) W przypadku, gdy partia zgłasza określone w niniejszym artykule żądanie rejestracji symbolu, Komisja dokonuje jego rejestracji jako symbolu partii, chyba że jej zdaniem:

(a) byłby:

(i) on tożsamy z zarejestrowanym symbolem partii uprzednio zarejestrowanej w rejestrze, w odniesieniu do którego partia występuje z wnioskiem o rejestrację,

(ii) on prawdopodobnie mylony przez wyborców z zarejestrowanym symbolem partii uprzednio zarejestrowanej w rejestrze w odniesieniu do odpowiedniej części Zjednoczonego Królestwa,

(b) jest nieprzyzwoity lub obraźliwy,

(c) ma taki charakter, że jego publikacja oznaczałaby prawdopodobnie popełnienie przestępstwa,

(d) zawiera słowo lub wyrażenie zakazane na podstawie art. 28(4)(f).

(3) W ustępie (2)(a) słowa „uprzednio zarejestrowanej w odniesieniu do odpowiedniej części Zjednoczonego Królestwa” mają znaczenie określone w art. 28(5).

(4) Rejestrowanym symbolem jest czarno-białe odzwierciedlenie symbolu przedstawionego we wniosku.

(5) W przypadku, gdy Komisja odmawia żądania partii na podstawie niniejszego artykułu w odniesieniu do symbolu, powiadamia partię o powodach odmowy.

Zmiany w rejestrze

30. – (1) Partia może wystąpić do Komisji z wnioskiem o zmianę dotyczącą jej pozycji w rejestrze poprzez:

(a) zmianę zarejestrowanej nazwy,

(b) zmianę części Wielkiej Brytanii, w odniesieniu do której jest zarejestrowana (jeżeli jest zarejestrowana w rejestrze Wielkiej Brytanii),

(c) dodanie, zastąpienie lub usunięcie symbolu,

(d) dodanie lub usunięcie oświadczenia, że partia jest zarejestrowana jako partia z pełnomocnikami do spraw kampanii, lub

(e) dodanie informacji określonej w pkt 6 Załącznika 4 od:

(i) wystąpienia przez partię z wnioskiem o rejestrację, lub

(ii) ostatniego powiadomienia, jeżeli uprzednio przekazano dotyczące partii powiadomienie określone w art. 32.

(2) Z uwzględnieniem ust. (3)–(6), Komisja przyjmuje wniosek określony w niniejszym artykule.

(3) Komisja odmawia przyjęcia wniosku w sprawie zmiany zarejestrowanej nazwy partii, jeżeli jej zdaniem do nowej nazwy miałyby zastosowanie lit. (a)–(f) art. 28(4).

(4) Komisja odmawia przyjęcia wniosku o zmianę części Wielkiej Brytanii, w odniesieniu do której partia jest zarejestrowana, jeżeli jej zdaniem, zmiana spowodowałaby:

- (a) niejasność dotyczącą zarejestrowanej nazwy partii, jaka wskazana jest w lit. (a) art. 28(4), lub
- (b) niejasność dotyczącą zarejestrowanego symbolu partii, jaka wskazana jest w lit. (a) art. 29(2).

(5) Komisja odmawia przyjęcia wniosku o dodanie symbolu, jeżeli:

- (a) partia zarejestrowała już trzy symbole, lub
- (b) zdaniem Komisji, do symbolu miałyby zastosowanie lit. (a)–(d) art. 29(2).

(6) Komisja odmawia zastąpienia symbolu, jeżeli jej zdaniem do nowego symbolu miałyby zastosowanie lit. (a)–(d) art. 29(2).

(7) Na potrzeby ust. (3), (5) lub (6), obowiązują:

- (a) art. 28(4)(a) i art. 28(5), lub
- (b) art. 29(2)(a) i art. 28(5) [mający zastosowanie na podstawie art. 29(3)],

zgodnie z okolicznościami, jak gdyby zastąpiono słowa „występuje z wnioskiem o rejestrację” słowami „jest zarejestrowana”.

(8) W przypadku, gdy Komisja odmawia przyjęcia wniosku partii określonego w niniejszym artykule, powiadamia partię o powodach odmowy.

(9) Część II Załącznika nr 4 ma zastosowanie do wniosków określonych w niniejszym artykule.

Wykreślenie partii z rejestru

33. – (1) Po zarejestrowaniu partii dotycząca jej pozycja może zostać wykreślona z rejestru wyłącznie zgodnie z ust. (2).

(2) W przypadku, gdy:

- (a) partia występuje z wnioskiem o wykreślenie dotyczącej jej pozycji z rejestru, oraz
- (b) wniosek zawiera deklarację partii, że nie zamierza ona wystawić kandydatów we właściwych wyborach,

Komisja wykreśla pozycję dotyczącą partii z rejestru.

(3) Po wykreśleniu pozycji dotyczącej partii z rejestru, przestaje być ona zarejestrowaną partią.

(4) Jednakże, do końca roku budżetowego partii następującego po tym, w którym pozycję dotyczącą partii wykreślono z rejestru:

- (a) Komisja rozpatrując wnioski składane przez inne partie na podstawie niniejszej Części, traktuje tę pozycję jako nadal zawartą w rejestrze, oraz

(b) wymogi określone w Części III–V nadal mają zastosowanie do partii, jak gdyby nadal była zarejestrowana.

(5) Część IV Załącznika nr 4 ma zastosowanie do wniosków określonych w niniejszym artykule.

Rejestracja pomniejszych partii

34. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie do partii zarejestrowanej w rejestrze Wielkiej Brytanii na podstawie deklaracji objętej zakresem art. 28(2)(d) (określonej w niniejszej ustawie jako „pomniejsza partia”).

(2) Do pomniejszej partii nie mają zastosowania poniższe przepisy:

- (a) przepisy niniejszej Części w zakresie, w jakim odnoszą się do rejestracji skarbnika lub pełnomocników do spraw kampanii zarejestrowanej partii lub w inny sposób odnoszą się do zarejestrowanego skarbnika lub pełnomocników do spraw kampanii (lub zastępców pełnomocników do spraw kampanii);
- (b) art. 26 i 27; oraz
- (c) art. 36;

ale z uwzględnieniem ust. (8)(a).

(3) Zarejestrowany lider pomniejszej partii musi w przypadku każdej rocznicy włączenia partii do rejestru, złożyć Komisji określone w niniejszym ustępie powiadomienie w okresie rozpoczynającym się miesiąc przed rocznicą, a kończącym się trzy miesiące po niej.

(4) Powiadomienie określone w ust. (3) musi:

- (a) określać, że szczegółowe dane w dotyczącej partii pozycji w rejestrze pozostają ścisłe i zawierają informacje wymagane na podstawie pkt 6 Załącznika nr 4 od właściwej chwili, lub
- (b) w zakresie, w jakim jest to niezbędne w celu zapewnienia, że takie dane szczegółowe będą zarówno ścisłe, jak i zawierać będą wymagane informacje:
 - (i) wniosek określony w art. 30;
 - (ii) powiadomienie określone w art. 31, lub
 - (iii) wymaganą informację.

(5) W ust. (4) termin „właściwa chwila” oznacza:

- (a) chwilę złożenia wniosku przez partię o rejestrację, lub
 - (b) jeżeli uprzednio złożono dotyczące partii powiadomienie określone w ust. (3), chwilę ostatniego złożenia powiadomienia;
- zaś na potrzeby ust. (4) przekazane Komisji szczegółowe dane dotyczące adresu domowego zarejestrowanych pełnomocników partii uważane są za szczegółowe dane zawarte w dotyczącej partii pozycji w rejestrze.

(6) Powiadomieniu określonymu w ust. (3) musi towarzyszyć opłata wymagana zarządzeniem wydanym przez sekretarza stanu.

(7) Poza możliwością złożenia wniosku określonego w art. 30, pomniejsza partia może wystąpić do Komisji w celu:

- (a) odwołania deklaracji wskazanej w powyższym ust. (1), oraz
 - (b) zastąpienia istniejącej w rejestrze Wielkiej Brytanii pozycji dotyczącej partii przez taką pozycję lub pozycje (w tym rejestrze lub w rejestrze Irlandii Północnej), jaka wynika z nowej deklaracji przesłanej przez partię Komisji i objętej zakresem art. 28(2)(a), (b) lub (c).
- (8) W przypadku złożenia przez pomniejszą partię wniosku określonego w ust. (7):
- (a) przepisy wskazane w ust. (2)(a) i (b) mają zastosowanie do tej partii;
 - (b) partia musi dostarczyć Komisji informacje, jakie:
 - (i) na podstawie Załącznika nr 4 wymagane byłyby w związku z określonym w art. 28 wnioskiem partii o rejestrację zgodnie z nową deklaracją wskazaną w ust. (7)(b), oraz
 - (ii) nie zostały uprzednio dostarczone w związku z istniejącą rejestracją jako pomniejszej partii; oraz
 - (c) poniższe postanowienia, a mianowicie:
 - (i) art. 28(4)–(8) i 29, oraz
 - (ii) pkt 1(2) i 7 Załącznika nr 4mają zastosowanie, z niezbędnymi zmianami, w odniesieniu do wniosku partii, jak gdyby był to taki wniosek określony w art. 28, jaki wskazany jest w lit. (b)(i).

Sprawy dodatkowe

Partyjne polityczne programy radiowo-telewizyjne

37. – (1) Nadawca nie włącza do swoich usług nadawczych partyjnych politycznych programów radiowo-telewizyjnych w imieniu niezarejestrowanych partii.

(2) W ustawie niniejszej termin „nadawca” oznacza:

- (a) posiadacza licencji określonej w ustawie o radiofonii i telewizji z 1990 r. lub 1996 r.,
- (b) Brytyjską Rozgłośnię Radiowo-telewizyjną (British Broadcasting Corporation),
- (c) Walijski Program Czwarty (Sianel Pedwar Cymru).

Wyjaśnienie wyrażeń ustawowych w Części II

40. – (1) W Części niniejszej:

Termin „dzień wejścia w życie” oznacza dzień wyznaczony na podstawie art. 163(2) na wejście w życie art. 23;

termin „partia” obejmuje dowolną organizację lub osobę;

termin „rejestr” interpretowany jest zgodnie z art. 28(10);

termin „rejestrator przedsiębiorstw” oznacza rejestratora lub innego urzędnika pełniącego obowiązki związane z rejestracją przedsiębiorstw na podstawie ustawy o przedsiębiorstwach z 1985 r.;

termin „rok budżetowy”, w odniesieniu do zarejestrowanej partii, interpretowany jest zgodnie z art. 41(6);

termin „właściwe wybory” interpretowany jest zgodnie z art. 22(5).

termin „wybory gminne lub wspólnoty lokalnej” oznacza wybory radnych gminy w Anglii lub wspólnoty lokalnej w Walii;

termin „zarejestrowana” (o ile kontekst nie nakazuje inaczej) oznacza zarejestrowaną na podstawie niniejszej Części (w rejestrze Wielkiej Brytanii lub Irlandii Północnej), a inne odniesienia do rejestracji interpretowane są odpowiednio;

(2) W rozumieniu niniejszej Części zarejestrowana partia rywalizuje w wyborach:

- (a) wystawiając jednego lub więcej kandydatów w wyborach w imieniu tej partii, lub
- (b) wystawiając siebie w wyborach.

Część VII Referenda

Rozdział I Sprawy wstępne

Referenda, do których ma zastosowanie niniejsza Część

Referenda, do których ma zastosowanie niniejsza Część

101. – (1) Z uwzględnieniem poniższych postanowień niniejszego artykułu, niniejsza Część ma zastosowanie do referendum przeprowadzanego:

- (a) w całym Zjednoczonym Królestwie;

- (b) w całej Anglii, Szkocji, Walii lub Irlandii Północnej lub
 - (c) w całym regionie Anglii określonym w Załączniku nr 1 do ustawy o Agencjach Rozwoju Regionalnego z 1998 r.
- (2) W niniejszej Części:
- (a) termin „referendum” oznacza referendum lub inne głosowanie przeprowadzane, zgodnie z przepisami ustawy Parlamentu lub przepisów wydanych na jej podstawie, w sprawie jednego lub więcej pytań określonych w takich przepisach lub zgodnie z nimi;
 - (b) termin „pytanie” obejmuje propozycję (a termin „odpowiedź” odpowiednio obejmuje odzew).
- (3) Głosowanie sondażowe przeprowadzane na podstawie art. 36 ustawy o ustroju Walii z 1998 r. nie stanowi jednakże referendum w rozumieniu ust. (2).
- (4) Jeżeli sekretarz stanu postanowi tak zarządzeniem:
- (a) ustęp (2) ma zastosowanie do określonego projektu ustawy przedłożonego w Parlamencie przed wydaniem zarządzenia, jak gdyby był on ustawą;
 - (b) określone postanowienia niniejszej Części mają zastosowanie, z uwzględnieniem określonych zmian, w stosunku do określonego referendum, którego dotyczy przepis projektu ustawy.
- (5) W ust. (4) termin „określonego” oznacza określonego w zarządzeniu omówionym w tym ustępie.

Okres referendalny

102. – (1) Na potrzeby niniejszej Części okres referendalny w stosunku do referendum, do którego ma zastosowanie niniejsza Część, określany jest zgodnie z niniejszym artykułem.

(2) W przypadku referendum przeprowadzanego zgodnie z Załącznikiem nr 1 do ustawy o Irlandii Północnej z 1998 r., okres referendalny:

- (a) rozpoczyna się w dniu przedłożenia Parlamentowi projektu zarządzenia określonego w tym Załączniku w celu zatwierdzenia przez każdą z izb zgodnie z art. 96(2) tej ustawy;
 - (b) kończy się w dniu głosowania.
- (3) W przypadku referendum przeprowadzanego zgodnie z przepisami innej ustawy lub przepisami wydanymi na jej podstawie, okres referendalny [z uwzględnieniem ust. (4) i (5)] to okres ustanowiony w tej ustawie lub na jej podstawie.
- (4) W przypadku referendum, do którego ma zastosowanie zarządzenie określone w art. 101(4), okres

referendalny to okres określony w zarządzeniu (nieprzekraczający sześciu miesięcy).

(5) Jeżeli (pomijając niniejszy ustęp) okres referendalny w przypadku ust. (4) kończyłby się po dniu głosowania, zamiast tego kończy się w tym dniu.

Data głosowania

103. – (1) W przypadku, gdy dzień głosowania w referendum, do którego ma zastosowanie niniejsza Część, określany jest na podstawie przepisu ustawy lub przepisu wydanego na jej podstawie; określany tak dzień nie może przypadać wcześniej niż po 28 dniach od końca okresu 14 dni wskazanego w art. 109(3).

(2) Jeżeli zarządzenie określone w art. 109(6) ma zastosowanie do referendum, ust. (1) rozumiany jest jako odnoszący się do okresu, który ma być zastosowany na podstawie zarządzenia, zamiast okresu 14 dni.

Pytania referendalne

104. – (1) Ustęp (2) ma zastosowanie w przypadku, gdy przedkładany jest w Parlamencie projekt ustawy, który:

- (a) przewiduje przeprowadzenie głosowania, które miałyby postać referendum, do którego ma zastosowanie niniejsza Część, oraz
 - (b) zawiera sformułowanie pytania referendalnego.
- (2) Komisja rozpatruje sformułowanie pytania referendalnego i ogłasza oświadczenie wyrażające opinie Komisji na temat zrozumiałości tego pytania:
- (a) gdy tylko jest to uzasadnione i wykonalne po przedłożeniu projektu ustawy, oraz
 - (b) w określony przez siebie sposób.
- (3) Ustępy (4) i (5) mają zastosowanie w przypadku, gdy sformułowanie pytania referendalnego w głosowaniu, które miałyby postać referendum, do którego ma zastosowanie niniejsza Część, określone jest w akcie podstawowym w rozumieniu ustawy o interpretacji z 1978 r.

(4) Jeżeli projekt danego aktu wymaga przedłożenia Parlamentowi do zatwierdzenia przez każdą z izb, sekretarz stanu:

- (a) konsultuje się z Komisją na temat sformułowania pytania referendalnego przed wydaniem aktu, oraz
- (b) w czasie, gdy akt jest przedłożony Parlamentowi, składa w każdej z izb sprawozdanie zawierające opinie na temat zrozumiałości tego pytania, które Komisja wyraziła w odpowiedzi na te konsultacje.

(6) W przypadku, gdy projekt ustawy, projektu aktu lub akt, do którego ma zastosowanie ust. (2), (4) lub (5), określa nie tylko pytanie referendalne, ale także oświadczenie mające poprzedzać to pytanie na karcie do głosowania w referendum, odniesienia w tych ustępach do pytania referendalnego rozumiane są jako odniesienia do tego pytania łącznie z tym oświadczeniem.

(7) W artykule niniejszym termin „pytanie referendalne” oznacza pytanie lub pytania mające zostać zawarte na karcie do głosowania w referendum.

Dopuszczeni uczestnicy

Dopuszczeni uczestnicy

105. – (1) W Części niniejszej termin „dopuszczony uczestnik”, w odniesieniu do konkretnego referendum, do którego ma zastosowanie niniejsza Część, oznacza:

- (a) zarejestrowaną partię, która złożyła deklarację określoną w art. 106 w odniesieniu do referendum lub
- (b) podmioty, które złożyły powiadomienie określone w art. 106 w odniesieniu do referendum, a mianowicie:
 - (i) osoby fizyczne zamieszkałe na stałe w Zjednoczonym Królestwie lub zarejestrowane w rejestrze wyborczym (zdefiniowanym w art. 54(8)), lub
 - (ii) jednostki organizacyjne objęte zakresem lit. (b) lub (d)–(h) art. 54(2).

(2) W Części niniejszej termin „osoba odpowiedzialna” oznacza:

- (a) w przypadku dopuszczonego uczestnika będącego zarejestrowaną partią:
 - (i) skarbnika partii, lub
 - (ii) w przypadku pomniejszej partii, osobę, o której partia powiadomiła Komisję zgodnie z art. 106(2)(b);
- (b) w przypadku dopuszczonego użytkownika będącego osobą fizyczną, tę osobę fizyczną oraz
- (c) osobę lub przedstawiciela, o którym dopuszczony uczestnik powiadomi Komisję zgodnie z art. 106(4)(b)(ii).

Deklaracje i powiadomienia w rozumieniu art. 105

106. – (1) W rozumieniu art. 105(1) zarejestrowana partia składa deklarację Komisji, o której mowa

w tym artykule, jeżeli składa Komisji deklarację określającą:

- (a) referendum, do którego się odnosi, oraz
- (b) wynik lub wyniki, na rzecz których partia zamierza prowadzić kampanię.

(2) Deklaracja określona w niniejszym artykule:

- (a) musi być podpisana przez odpowiedzialnego pełnomocnika partii (w rozumieniu art. 64); oraz
- (b) w przypadku pomniejszej partii, musi być połączona z powiadomieniem zawierającym nazwisko osoby odpowiedzialnej za zgodność działań partii z postanowieniami Części II.

(3) W rozumieniu art. 105(1) osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna składa powiadomienie Komisji, o którym mowa w tym artykule, jeżeli składa Komisji powiadomienie określające:

- (a) referendum, do którego się odnosi, oraz
- (b) wynik lub wyniki, na rzecz których powiadomiamy zamierza prowadzić kampanię.

(4) Powiadomienie określone w niniejszym artykule musi:

- (a) w przypadku osoby fizycznej, zawierać:
 - (i) jej pełne imię i nazwisko, oraz
 - (ii) jej adres zamieszkania w Zjednoczonym Królestwie lub (jeżeli nie ma takiego adresu w Zjednoczonym Królestwie) jej inny adres zamieszkania,

oraz musi zostać przez nią podpisane;

- (b) w przypadku jednostki organizacyjnej objętej zakresem lit. (b) lub (d)–(h) art. 54(2), zawierać:
 - (i) wszystkie informacje szczegółowe dotyczące tej jednostki wymagane przez ppkt (4) i (6)–(10) pkt 2 Załącznika nr 6 w odniesieniu do takiej jednostki jako ofiarodawcy datku wymagającego zarejestrowania, oraz
 - (ii) nazwisko osoby lub pełnomocnika odpowiedzialnego za zgodność działań jednostki z postanowieniami Części II,

oraz musi zostać podpisane przez sekretarza jednostki lub osobę zajmującą podobne stanowisko w tej jednostce.

(5) Jeżeli przed końcem okresu zgodności jakiegokolwiek stwierdzenie, które, zgodnie z postanowieniami ust. (4) zawarte jest w powiadomieniu określonym w niniejszym artykule (w zakresie jego obowiązywania), przestaje być ściśle, dopuszczony uczestnik, który złożył powiadomienie, składa Komisji powiadomienie („powiadomienie o zmianie”) wskazujące, że takie stwierdzenie zostaje zastąpione przez inne stwierdzenie:

- (a) zawarte w powiadomieniu o zmianie, oraz
- (b) odpowiadające postanowieniom ust. (4).
- (6) W rozumieniu ust. (5):
 - (a) „okres zgodności” to okres, w którym dopuszczeni uczestnicy zobowiązani są do działania zgodnie z postanowieniami Części II; oraz
 - (b) odniesienia do ust. (4) rozumiane są, w odniesieniu do powiadomienia określonego w ust. (2), jako odniesienia do ust. (2).
- (7) W artykule niniejszym oraz art. 108 i 109 termin „wynik”, w przypadku referendum, oznacza konkretny wynik w odniesieniu do pytania zadanego w referendum.

Rejestr deklaracji i powiadomień w rozumieniu art. 105

107. – (1) Komisja prowadzi rejestr:

- (a) wszystkich deklaracji złożonych jej na podstawie art. 106; oraz
- (b) wszystkich powiadomień złożonych jej na podstawie tego artykułu.

(2) Rejestr prowadzony jest przez Komisję w określonej przez nią formie oraz zawiera, w przypadku każdej takiej deklaracji lub powiadomienia, wszystkie informacje podane Komisji w związku z taką deklaracją lub powiadomieniem zgodnie z art. 106.

(3) W przypadku, gdy Komisji składana jest deklaracja lub powiadomienie określone w art. 106, Komisja powołuje:

- (a) wprowadzenie do rejestru informacji wskazanych w ust. (2), lub
- (b) w przypadku powiadomienia określonego w art. 106(5), dokonanie zmiany w rejestrze w następstwie powiadomienia, gdy tylko jest to uzasadnione i wykonalne.

(4) Informacje wprowadzane do rejestru dotyczące dopuszczonego uczestnika będącego osobą fizyczną nie obejmują jednakże jego adresu zamieszkania.

Pomoc wyznaczonym organizacjom

Wyznaczenie organizacji, którym udostępniana jest pomoc

108. – (1) Komisja może, w związku z referendami, do którego ma zastosowanie niniejsza Część, wybrać dopuszczonych uczestników, które uzna za organizacje, którym udostępniana jest pomoc zgodnie z art. 110.

(2) W przypadku, gdy są wyłącznie dwa możliwe wyniki referendum, do którego ma zastosowanie niniejsza Część, Komisja:

- (a) może, w odniesieniu do każdego z tych wyników, wybrać jednego dopuszczonego uczestnika reprezentującego prowadzących kampanię na rzecz danego wyniku; ale
- (b) nie dokonuje wyboru w związku z referendami.
- (3) W przypadku, gdy są więcej niż dwa możliwe wyniki referendum, do którego ma zastosowanie niniejsza Część, sekretarz stanu może, po konsultacji z Komisją, zarządzeniem określić możliwe wyniki, w odniesieniu do których mogą być wybrani dopuszczeni uczestnicy zgodnie z ust. (4).

(4) W takim przypadku Komisja:

- (a) może, w odniesieniu do każdego z dwóch lub więcej wyników określonych w zarządzeniu, wybrać jednego dopuszczonego uczestnika reprezentującego prowadzących kampanię na rzecz danego wyniku; ale
- (b) nie dokonuje wyboru w związku z referendami.

Pomoc udostępniana wyznaczonym organizacjom

110. – (1) W przypadku, gdy Komisja dokonała wyboru na podstawie art. 108 w związku z referendami, wybranym organizacjom udostępniana jest pomoc zgodnie z niniejszym artykułem.

(2) Komisja udziela każdej z wybranych organizacji subwencji w tej samej wysokości, ustalonej przez Komisję, nieprzekraczającej 600 000 funtów.

(3) Subwencja określona w ust. (2) może być udzielona na warunkach, jakie Komisja uzna za właściwe.

(4) Każda z wybranych organizacji (lub, zgodnie z okolicznościami, osób upoważnionych przez organizację) ma prawa przyznane w Załączniku nr 12 (lub na jego podstawie), który reguluje:

- (a) bezpłatne przesyłanie materiałów referendalnych;
- (b) bezpłatne wykorzystywanie pomieszczeń na przeprowadzanie zgromadzeń publicznych; oraz
- (c) programy radiowo-telewizyjne w kampanii referendalnej.

(5) W artykule niniejszym oraz w Załączniku nr 12 termin „wybrana organizacja”, w odniesieniu do referendum, oznacza osobę lub jednostkę organizacyjną wybraną przez Komisję na podstawie art. 108 w związku z tym referendami.

Rozdział III **Kontrola publikacji**

Ograniczenia w publikacji itp. materiałów promocyjnych przez organy centralne i zarządu lokalnego itp.

125. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie do materiałów, które:

- (a) dostarczają ogólnych informacji na temat referendum, do którego zastosowanie ma niniejsza Część;
- (b) dotyczą kwestii podniesionych w pytaniach, na temat których przeprowadzane jest referendum;
- (c) przedstawiają argumenty na rzecz lub przeciwko konkretnej odpowiedzi na takie pytanie;
- (d) służą zachęceniu do głosowania w takim referendum.

(2) Z uwzględnieniem ust. (3), żaden materiał, do którego ma zastosowanie niniejszy artykuł, nie może być publikowany w trakcie właściwego okresu, przez lub w imieniu:

- (a) ministra Korony, departamentu rządowego lub organu władzy lokalnej, lub
- (b) innej osoby lub jednostki organizacyjnej, której wydatki pokrywane są całkowicie lub częściowo z funduszy publicznych lub przez organ władzy lokalnej.

(3) Ustęp (2) nie ma zastosowania do:

- (a) materiału udostępnionego w odpowiedzi na wyraźne żądanie informacji lub osobom wyraźnie ubiegającym się o dostęp do niej;
- (b) działań Komisji lub dokonywanych w jej imieniu lub osób i jednostek organizacyjnych wybranych na podstawie art. 108 (wybór organizacji, którym udostępniana jest pomoc);
- (c) publikacji informacji dotyczących przeprowadzania głosowania;

(d) wydawania obwieszczeń prasowych;

zaś ust. (2)(b) nie ma zastosowania do Brytyjskiej Rozgłośni Radiowo-telewizyjnej (British Broadcasting Corporation) ani do Walijskiego Programu Czwartego (Sianel Pedwar Cymru).

(4) W artykule niniejszym:

- (a) termin „publikować” oznacza udostępnić ogółowi społeczeństwa lub jego części, w dowolnej formie i przy użyciu dowolnych środków (zaś „publikacja” interpretowana jest odpowiednio);
- (b) termin „właściwy okres”, w odniesieniu do referendum, oznacza okres 28 dni kończący się w dniu głosowania.

Informacje szczegółowe ujawniane w materiałach referendalnych

126. – (1) Żaden materiał całkowicie lub częściowo odnoszący się do referendum, do którego ma zastosowanie niniejsza Część, nie może być publikowany w trakcie okresu referendalnego, chyba że:

- (a) w przypadku materiału w postaci dokumentu drukowanego wskazanego w ust. (3), (4) lub (5) lub materiału zawartego w takim dokumencie, spełnione zostały wymogi zawarte w tym ustępie lub
- (b) w przypadku innego materiału, spełnione zostały wymogi, których spełnienia w odniesieniu do materiału wymagają przepisy określone w ust. (6).

(2) W rozumieniu ust. (3) „właściwe informacje szczegółowe” w przypadku materiału objętego zakresem ust. (1)(a) to:

- (a) nazwisko i adres drukarza dokumentu,
- (b) nazwisko i adres inspiratora materiału oraz
- (c) nazwisko i adres osoby, w imieniu której materiał jest publikowany (a która nie jest inspiratorem).

(3) W przypadku, gdy materiał ma postać dokumentu składającego się (lub składającego się głównie) z jednostronnego nadruku, właściwe informacje szczegółowe muszą zostać ujawnione na wierzchniej stronie dokumentu.

(4) W przypadku, gdy materiał ma postać dokumentu drukowanego innego niż ten, do którego ma zastosowanie ust. (3), właściwe informacje szczegółowe muszą zostać ujawnione na pierwszej lub ostatniej stronie dokumentu.

(5) W przypadku, gdy materiał ma postać ogłoszenia zamieszczonego w dzienniku lub czasopiśmie:

- (a) nazwa i adres drukarza dziennika lub czasopisma musi zostać ujawniona na jego pierwszej lub ostatniej stronie; oraz
- (b) właściwe informacje szczegółowe określone w ust. (2)(b) i (c) muszą zostać zamieszczone w ogłoszeniu.

(6) Sekretarz stanu może, po konsultacji z Komisją, wydać przepisy ustanawiające obowiązek zawarcia w materiałach objętych zakresem ust. (1)(b) poniższych informacji szczegółowych:

- (a) nazwisko i adres inspiratora materiału oraz
- (b) nazwisko i adres osoby, w imieniu której materiał jest publikowany (a która nie jest inspiratorem).

(7) Przepisy określone w ust. (6) mogą w szczególności określać:

- (a) sposób i formę, w jakiej takie informacje szczegółowe muszą być zawarte w celu spełnienia takich wymogów;
- (b) okoliczności, w których:
 - (i) wymogi takie nie muszą zostać spełnione przez osoby określone w przepisach, lub
 - (ii) naruszenie takiego wymogu przez określoną w przepisach osobę nie powoduje popełnienia przestępstwa określonego w niniejszym artykule przez tę osobę lub inaczej określoną osobę;
- (c) okoliczności, w których materiał jest lub nie jest uważany w rozumieniu przepisów za opublikowany lub (zgodnie z okolicznościami) za opublikowany przez określoną osobę.

(8) W przypadku, gdy w trakcie okresu referendalnego publikowany jest z naruszeniem ust. (1) materiał objęty zakresem ust. (1)(a), wówczas [z uwzględnieniem ust. (10)]:

- (a) inspirator materiału,
- (b) inna osoba publikująca materiał oraz
- (c) drukarz dokumentu,

popelnia przestępstwo.

(9) W przypadku, gdy w trakcie okresu referendalnego publikowany jest z naruszeniem ust. (1) materiał objęty zakresem ust. (1)(b), wówczas [z uwzględnieniem przepisów wydanych na podstawie ust. (7)(b) oraz z uwzględnieniem ust. (10)]:

- (a) inspirator materiału oraz
- (b) inna osoba publikująca materiał,

popelnia przestępstwo.

(10) Na osobie oskarżonej o popełnienia przestępstwa określonego w niniejszym artykule spoczywa ciężar udowodnienia:

- (a) że naruszenie ust. (1) wyniknęło z okoliczności, na które nie miała wpływu, oraz
- (b) że podjęła ona wszelkie uzasadnione kroki oraz działała z należytą starannością, aby zapewnić, że nie dojdzie do naruszenia.

(11) W artykule niniejszym:

termin „drukować” oznacza druk przy użyciu dowolnych środków, a „drukarz” interpretowany jest odpowiednio;

termin „inspirator”, w odniesieniu do materiału objętego zakresem ust. (1), oznacza osobę powodującą publikację materiału;

termin „publikować” oznacza udostępnić ogółowi społeczeństwa lub jego części, w dowolnej formie i przy użyciu dowolnych środków.

Programy radiowo-telewizyjne w kampanii referendalnej

127. – (1) Nadawca nie włącza do swoich usług nadawczych programów radiowo-telewizyjnych w kampanii referendalnej w imieniu osób lub jednostek organizacyjnych innych niż wybrane w odniesieniu do danego referendum na podstawie art. 108.

(2) W artykule niniejszym termin „program radiowo-telewizyjny w kampanii referendalnej” oznacza program radiowo-telewizyjny, którego celem (lub głównym celem) jest lub można w uzasadniony sposób założyć, że jest:

- (a) wspieranie kampanii prowadzonej w celu propagowania lub uzyskania konkretnego wyniku w odniesieniu do pytania zadanego w referendum, do którego ma zastosowanie niniejsza Część, lub
- (b) propagowanie lub uzyskanie takiego wyniku w inny sposób.

Rozdział IV Przebieg referendów

Główny Komisarz Referendalny i komisarze referendalni

128. – (1) Artykuł niniejszy obowiązuje w odniesieniu do referendów, do których ma zastosowanie niniejsza Część.

(2) Ustanawia się Głównego Komisarza Referendalnego, którym [zgodnie z ust. (8)] jest:

- (a) przewodniczący Komisji, lub;
- (b) jeżeli przewodniczący Komisji wyznaczy inną osobę na Głównego Komisarza Referendalnego, tak wyznaczona osoba.

(3) Główny Komisarz Referendalny wyznacza komisarza referendalnego dla każdego właściwego obszaru Wielkiej Brytanii.

(4) Organy władzy lokalnej w każdym takim obszarze oddają do dyspozycji komisarza referendalnego usługi swoich urzędników w celu udzielania mu pomocy w sprawowaniu jego funkcji.

(5) Każdy komisarz referendalny zaświadcza, w związku z głosami oddanymi w obszarze, dla którego jest wyznaczony:

- (a) liczbę przeliczonych przez niego kart do głosowania;
 - (b) liczbę głosów oddanych za każdą z odpowiedzi na pytanie postawione w referendum.
- (6) Główny Komisarz Referendalny zaświadcza:

- (a) całkowitą liczbę przeliczonych kart do głosowania oraz
- (b) całkowitą liczbę głosów oddanych za każdą z odpowiedzi na pytanie postawione w referendum, na całym obszarze referendalnym.

(7) W przypadku, gdy w referendum używane są dwie lub więcej formy kart do głosowania, na podstawie ust. (5)(a) lub (6)(a) zaświadczone są odrębne liczby w odniesieniu do każdej użytej formy karty do głosowania.

(8) W przypadku, gdy referendum przeprowadzane jest w Irlandii Północnej, Główny Komisarz Wyborczy Irlandii Północnej:

- (a) jest Głównym Komisarzem Referendalnym, jeżeli referendum przeprowadzane jest wyłącznie w Irlandii Północnej, oraz
- (b) w każdym innym przypadku traktowany jest, na potrzeby ust. (5), jako komisarz referendalny dla całej Irlandii Północnej.
- (9) W artykule niniejszym:
 - (a) termin „właściwy obszar Wielkiej Brytanii” oznacza:
 - (i) okręg w Anglii lub dzielnicę Londynu,
 - (ii) Miasto Londyn (łącznie z Inner i Middle Temples), Wyspę Wight lub Wyspy Scilly,
 - (iii) obszar zarządu lokalnego w Szkocji, lub
 - (iv) hrabstwo lub miasto wydzielone w Walii, w przypadku, gdy objęte jest obszarem referendalnym;
 - (b) termin „organ władzy lokalnej”:
 - (i) w przypadku obszaru objętego zakresem lit. (a)(i), (iii) lub (iv), oznacza radę tego obszaru, oraz

- (ii) w przypadku obszaru objętego zakresem lit. (a)(ii), oznacza Radę Komunalną Miasta Londyn, Radę Wyspy Wight lub Radę Wysp Scilly, zgodnie z okolicznościami;
- (c) termin „obszar referendalny” oznacza część lub części Zjednoczonego Królestwa, lub (zgodnie z okolicznościami) region w Anglii, w którym przeprowadzane jest referendum zgodnie z art. 101(1).

Zarządzenia regulujące przebieg referendów

129. – (1) Sekretarz stanu może zarządzeniem ustanowić przepisy, jakie uzna za wskazane w celu lub w związku z uregulowaniem przebiegu referendów, do których ma zastosowanie niniejsza Część.

(2) Zarządzenie określone w niniejszym artykule może, w szczególności:

- (a) określać czyny stanowiące przestępstwa;
- (b) nakazać stosowanie (ze zmianami lub bez nich) przepisów aktów prawnych;

zaś na podstawie niniejszego artykułu mogą być ustanawiane różne przepisy dla różnych części Zjednoczonego Królestwa.

(3) Zarządzenie określone w niniejszym artykule nie ma zastosowania do referendum, w stosunku do którego obowiązuje konkretny przepis innego aktu prawnego dotyczący lub związany z uregulowaniem kwestii związanych z przebiegiem referendum, chyba że ten akt prawny określi zakres stosowania takiego zarządzenia.

(4) Przed wydaniem zarządzenia określonego w niniejszym artykule sekretarz stanu konsultuje się z Komisją.

Ustawa o wykluczeniu zdolności do zasiadania w Izbie Gmin z 1975 r. (*House of Commons Disqualification Act, 1975*)

(1975, c. 24)

Ustawa łącząca niektóre akty prawne dotyczące utraty zdolności do sprawowania mandatu posła do Izby Gmin
[8 maja 1975]

Utrata zdolności do sprawowania mandatu osób piastujących niektóre urzędy i stanowiska

1. – (1) Z uwzględnieniem postanowień niniejszej ustawy, nie ma zdolności do sprawowania mandatu posła do Izby Gmin, osoba która:

- (a) piastuje urząd sędziowski określony w Części I Załącznika nr 1 do niniejszej ustawy;
- (b) jest zatrudniona w służbie cywilnej Korony, na ustalonym lub innym stanowisku, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu;
- (c) jest członkiem regularnych sił zbrojnych Korony lub Regimentu Obrony Ulsteru;
- (d) jest członkiem sił policyjnych utrzymywanych przez władze policyjne;
- (da) jest członkiem Państwowej Służby Wywiadu Kryminalnego lub Krajowej Jednostki ds. Prześcigłości;

- (e) jest członkiem legislatury kraju lub terytorium poza Wspólnotą Narodów lub
- (f) piastuje urząd określony w Części II lub III Załącznika nr 1.

(2) Osoba piastująca urząd określony w Części IV Załącznika nr 1 nie ma zdolności do sprawowania mandatu posła do Izby Gmin z okręgu określonego w stosunku do tego urzędu w drugiej kolumnie Części IV.

(4) Poza wyjątkami przewidzianymi w niniejszej ustawie, nie traci zdolności do sprawowania mandatu posła do Izby Gmin osoba, która piastuje urząd lub stanowisko zarobkowe podległe Koronie lub inny urząd lub stanowisko; a także nie traci zdolności do mianowania na urząd lub stanowisko zarobkowe lub piastowania go osoba, która jest posłem do tej Izby.

Urzędy ministerialne

2. – (1) Jednorazowo nie więcej niż dziewięćdziesiąt pięć osób piastujących urzędy określone w Załączniku nr 2 do niniejszej ustawy (określane w niniejszym artykule jako urzędy ministerialne) uprawnionych jest do zasiadania i głosowania w Izbie Gmin.

(2) Jeżeli w dowolnym czasie liczba posłów do Izby Gmin, którzy piastują urzędy ministerialne, przekroczy liczbę uprawnionych do zasiadania i głosowania w tej Izbie na podstawie powyższego ust. (1), wyłącznie osoby, które były zarówno posłami do tej Izby i piastunami urzędów ministerialnych przed przekroczeniem, zasiadają i głosują w niej, dopóki liczba ta nie zostanie przez śmierć, rezygnację lub w inny sposób zmniejszona do wyżej wskazanej liczby uprawnionych do zasiadania i głosowania.

(3) Osoba piastująca urząd ministerialny nie traci zdolności do sprawowania mandatu na podstawie niniejszej ustawy z tytułu piastowania urzędu powiązanego z mocy prawa z tym urzędem ministerialnym.

Zarząd w majątku królewskim Chiltern Hundreds itp.

4. Na potrzeby postanowień niniejszej ustawy przewidujących wygaśnięcie mandatu posła do Izby Gmin, który traci na mocy niniejszej ustawy zdolność do sprawowania mandatu posła do tej Izby, urząd zarządcy lub rządcy majątku Jej Królewskiej Mości Three Chiltern Hundreds of Stoke, Desborough and Burnham lub posiadłości w Northstead, uznawany jest za ujęty wśród urzędów określonych w Części III Załącznika nr 3 do niniejszej ustawy.

Konsekwencje utraty zdolności i przywrócenie zdolności

6. – (1) Z uwzględnieniem zarządzenia wydanego przez Izbę Gmin na podstawie niniejszego artykułu:

(a) jeżeli osoba niemająca zdolności na podstawie niniejszej ustawy do sprawowania mandatu posła do tej Izby lub mandatu z określonego okręgu, zostanie odpowiednio wybrana na posła do tej Izby lub z tego okręgu, jej wybór będzie nieważny; oraz

(b) jeżeli osoba będąca posłem do tej Izby utraci na podstawie niniejszej ustawy zdolność do sprawowania mandatu lub mandatu z okręgu, który reprezentuje, jej mandat wygaśnie.

(2) Jeżeli, w przypadku objętym lub rzekomo objętym zakresem powyższego ust. (1), Izba Gmin uzna, że powody utraty zdolności lub rzekomej utraty zdolności określone w niniejszej ustawie, które występowały lub powstały wcześniej, ustały, oraz, że z innych powodów zasadne jest takie działanie, Izba ta może nakazać w zarządzeniu, że na potrzeby niniejszego artykułu nie będzie brana pod uwagę utrata zdolności wywołana z tych powodów (...)

Załącznik nr 1

Urzędy powodujące utratę zdolności do sprawowania mandatu

Część I

Urzędy sędziowskie

Sędzia Wysokiego Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu Apelacyjnego

Sędzia Najwyższego Sądu Cywilnego, lub sędzia tymczasowy mianowany na podstawie ustawy o reformie prawa (przepisy różne) (Szkocja) z 1990 r.

Sędzia Wysokiego Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu Apelacyjnego w Irlandii Północnej

Sędzia Wojskowego Sądu Apelacyjnego

Przewodniczący Szkockiego Sądu Ziemijskiego

Sędzia sądu hrabstwa

Główny sędzia okręgowy lub sędzia okręgowy (poza sędzią honorowym) mianowany na podstawie ustawy o sądach okręgowych (Szkocja) z 1907 r., tymczasowy główny sędzia okręgowy lub tymczasowy sędzia okręgowy mianowany na podstawie ustawy o sądach okręgowych (Szkocja) z 1971 r.

Sędzia sądu okręgowego hrabstwa lub zastępca sędziego sądu okręgowego w Irlandii Północnej

Sędzia rejonowy (sądu magistrackiego) [ale nie zastępca sędziego rejonowego (sądu magistrackiego)]

Zawodowy sędzia pokoju w Szkocji

Stały sędzia pokoju lub zastępca stałego sędziego pokoju mianowany na podstawie ustawy o sądach magistrackich (Irlandia Północna) z 1964 r.

Główny lub inny komisarz do spraw pomocy dzieciom (poza osobą mianowaną na podstawie pkt 4 Załącznika nr 4 do ustawy o pomocy dzieciom z 1991 r.) (...)

Główny lub inny komisarz do spraw pomocy społecznej (poza zastępcą komisarza)

Komisarz specjalny w związku z ustawami o podatku dochodowym mianowany na podstawie art. 4 ustawy o zarządzaniu podatkami z 1970 r.

Członek Trybunału do spraw Służb Imigracyjnych

Załącznik nr 2 Urzędy ministerialne

Premier i Pierwszy Lord Skarbcia

Lord Przewodniczący Rady

Lord Skarbnik Pieczęci

Kanclerz Księstwa Lancaster

Generalny Płatnik

Przewodniczący Rady Handlowej

Sekretarz stanu

Kanclerz Szachownicy

Minister Rolnictwa, Rybołówstwa i Wyżywienia

Minister stanu

Główny Sekretarz Skarbcia

Minister kierujący departamentem publicznym rządu Jej Królewskiej Mości w Zjednoczonym Królestwie (jeśli nieujęty w innych postanowieniach niniejszego Załącznika)

Prokurator Generalny

Adwokat Generalny do spraw Szkocji

Zastępca Prokuratora Generalnego

Parlamentarny Sekretarz w ministerstwie skarbu

Sekretarz finansowy w ministerstwie skarbu

Parlamentarny Sekretarz w departamencie rządowym innym niż ministerstwo skarbu lub poza departamentem

Młodszy Lord Skarbcia

Podskarbi Królewski

Kontroler Majątku Królewskiego

Wiceszambelan Majątku Królewskiego

Pomocniczy Whip Rządowy

Ustawa o Parlamencie z 1911 r. (*Parliament Act, 1911*)

(1 & 2 Geo 5, c. 13)

Ustawa regulująca uprawnienia Izby Lordów w stosunku do Izby Gmin oraz ograniczająca czas trwania Parlamentu

Zważywszy, że wskazane jest ustanowienie przepisów regulujących stosunki pomiędzy dwiema izbami Parlamentu;

Zważywszy ponadto, że zamierza się zastąpić obecnie istniejącą Izbę Lordów drugą izbą powoływaną na zasadzie powszechności, a nie dziedziczności, ale zastąpienie takie nie może być natychmiast wprowadzone w życie;

Zważywszy ponadto, że konieczne będzie następnie w akcie dokonującym takiego zastąpienia zawarcie przepisów ograniczających i definiujących uprawnienia nowej drugiej izby, wskazane jest ustanowienie przepisów niniejszej ustawy ograniczających istniejące uprawnienia Izby Lordów. [...]

Uprawnienia Izby Lordów w stosunku do projektów ustaw finansowych

1. – (1) Jeżeli projekt ustawy finansowej przyjęty przez Izbę Gmin i przekazany do Izby Lordów co najmniej na miesiąc przed końcem sesji, nie zostanie przyjęty przez Izbę Lordów bez zmian w ciągu miesiąca po przekazaniu do tej Izby, projekt ten przedstawiany jest Jego Królewskiej Mości, chyba że Izba Gmin postanowi przeciwnie, oraz staje się ustawą Parlamentu po wyrażeniu sankcji królewskiej, pomimo że Izba Lordów nie wyraziła na niego zgody.

(2) Projekt ustawy finansowej oznacza projekt ustawy publicznej, który zdaniem spikera Izby Gmin zawiera wyłącznie postanowienia dotyczące wszystkich lub niektórych poniższych kwestii, a mianowicie: nałożenia, uchylecia, zmiany lub uregulowania opodatkowania; ustanowienia podstawy do poboru z Funduszu Konsolidacyjnego, Państwowego Funduszu Pożyczkowego lub z pieniędzy przekazanych przez Parlament, środków w celu spłaty długu lub w innych

celach finansowych, lub zmiany lub uchylenia podstawy do poboru takich środków; przydziału pieniędzy z budżetu; przeznaczania, odbioru, pieczy, wydawania lub badania zestawień rachunkowych z pieniędzy publicznych; zaciągania lub gwarantowania pożyczek lub ich spłat; a także podrzędnych spraw pobocznych w stosunku do tych kwestii. W ustępie niniejszym wyrażenia „opodatkowanie”, „pieniądze publiczne” oraz „pożyczka” nie obejmują opodatkowania, pieniędzy lub pożyczek zaciąganych przez lokalne władze lub jednostki organizacyjne na cele lokalne.

(3) Do każdego projektu ustawy finansowej, gdy jest on przekazywany do Izby Lordów i gdy jest przedstawiany Jego Królewskiej Mości w celu uzyskania sankcji królewskiej, dołączane jest poświadczenie podpisane przez spikera Izby Gmin, że jest to projekt ustawy finansowej. Przed wydaniem poświadczenia spiker konsultuje się, jeśli jest to pożądane, z dwoma członkami mianowanymi spośród Zespołu Przewodniczących na początku każdej sesji przez Komisję Selekcyjną.

Ograniczenia uprawnień Izby Lordów w stosunku do projektów innych ustaw niż finansowe

2. – (1) Jeżeli projekt ustawy publicznej (poza projektem ustawy finansowej oraz projektem zawierającym postanowienie o przedłużeniu maksymalnego czasu trwania Parlamentu ponad pięć lat) zostaje przyjęty przez Izbę Gmin na dwóch kolejnych sesjach (tego samego Parlamentu lub nie), oraz – po przekazaniu do Izby Lordów co najmniej na miesiąc przed końcem sesji – zostaje odrzucony przez Izbę Lordów na każdej z tych sesji, projekt ten, po jego drugim odrzuceniu przez Izbę Lordów, przedstawiany jest Jego Królewskiej Mości, chyba że Izba Gmin postanowi przeciwnie, oraz staje się ustawą Parlamentu po wyrażeniu sankcji królewskiej, pomimo że Izba Lordów nie wyraziła na niego zgody: jednakże niniejszy przepis nie znajduje zastosowania, o ile nie minie rok pomiędzy datą drugiego czytania w pierwszej z tych sesji projektu ustawy w Izbie Gmin a datą, w której zostaje przyjęty w Izbie Gmin na drugiej z tych sesji.

(2) Kiedy projekt ustawy zostaje przedstawiony Jego Królewskiej Mości w celu uzyskania sankcji królewskiej zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu, dołączane jest do niego poświadczenie podpisane przez spikera Izby Gmin stwierdzające, że należycie zastosowano postanowienia niniejszego artykułu.

(3) Projekt ustawy uznawany jest za odrzucony przez Izbę Lordów, jeżeli nie zostaje przyjęty przez Izbę Lordów bez zmian lub wyłącznie ze zmianami uzgodnionymi przez obie izby.

(4) Projekt ustawy uznawany jest za ten sam projekt, co projekt przekazany Izbie Lordów na poprzedzającej sesji, jeżeli w chwili, gdy jest przekazywany Izbie Lordów, jest identyczny z poprzednim projektem lub zawiera wyłącznie takie zmiany, które zgodnie z poświadczeniem spikera Izby Gmin są niezbędne w związku z upływem czasu od poprzedniego projektu lub w związku z uwzględnieniem zmian wprowadzonych przez Izbę Lordów w poprzednim projekcie na poprzedzającej sesji, zaś zmiany, które zgodnie z poświadczeniem spikera Izby zostały wprowadzone przez Izbę Lordów na drugiej sesji i zostały zatwierdzone przez Izbę Gmin, wprowadzane są do projektu przedstawianego w celu uzyskania sankcji królewskiej zgodnie z niniejszym artykułem: jednakże Izba Gmin może, jeśli uzna to za odpowiednie, w trakcie prac nad takim projektem w Izbie na drugiej sesji, zaproponować dalsze zmiany bez wprowadzania ich do projektu, zaś tak zaproponowane zmiany rozpatrywane są przez Izbę Lordów, a jeżeli zostaną zatwierdzone przez tę Izbę, uznawane są za poprawki wprowadzone przez Izbę Lordów i zatwierdzone przez Izbę Gmin; ale wykorzystywanie tego uprawnienia przez Izbę Gmin nie wpływa na stosowanie niniejszego artykułu w przypadku odrzucenia projektu ustawy przez Izbę Lordów.

Poświadczenie spikera

3. Poświadczenie spikera Izby Gmin wydawane zgodnie z niniejszą ustawą jest wiążące i nie może być kwestionowane przed sądem.

Formuła promulgacyjna

4. – (1) W każdym projekcie ustawy przedstawianym Jego Królewskiej Mości, zgodnie z poprzednimi postanowieniami niniejszej ustawy, formuła promulgacyjna uzyskuje brzmienie:

„Za radą i zgodą Izby Gmin zebranej w obecnym Parlamencie i z jej upoważnienia, zgodnie z postanowieniami ustaw o Parlamencie z 1911 i 1949 r., Jego Królewska Mość zarządza co następuje”.

(2) Zmiana w projekcie ustawy niezbędna do wykonania niniejszego artykułu nie jest uznawana za zmianę projektu.

**Wyłączenie projektów ustaw
dotyczących rozporządzeń tymczasowych**

5. W ustawie niniejszej wyrażenie „projekt ustawy publicznej” nie obejmuje projektu ustawy zatwierdzającej rozporządzenie tymczasowe.

**Zastrzeżenia dotyczące istniejących
praw i przywilejów Izby Gmin**

6. Ustawa niniejsza nie zmniejsza ani nie ogranicza istniejących praw i przywilejów Izby Gmin.

Czas trwania Parlamentu

7. Pięć lat zastępuje siedem lat jako maksymalny czas trwania Parlamentu na podstawie ustawy o siedmioleciu z 1715 r.

[...]

**Ustawa o parostwach dożywotnich z 1958 r.
(*Life Peerages Act, 1958*)**

(6 & 7 Eliz 2, c. 21)

**Uprawnienie do tworzenia
parostw dożywotnich z prawem
do zasiadania w Izbie Lordów**

(1) Nie wyłączając uprawnień Jej Królewskiej Mości dotyczących mianowania Lordów Prawa, Jej Królewska Mość posiada uprawnienie do przyznania każdemu urzędowym aktem publicznym dożywotniego parostwa, z czym wiążą się skutki określone w ust. (2) niniejszego artykułu.

(2) Parostwo przyznane na podstawie niniejszego artykułu, za życia osoby, której je przyznano, uprawnia ją do:

(a) rangi barona z tytułem wyznaczonym w urzędowym akcie publicznym; oraz

(b) z uwzględnieniem ust. (4) niniejszego artykułu, otrzymywania wezwań do udziału w Izbie Lordów oraz zasiadania i głosowania w niej;

zaś wygasa z jej śmiercią.

(3) Parostwo dożywotnie może być przyznane na podstawie niniejszego artykułu kobiecie.

(4) Artykuł niniejszy nie upoważnia nikogo do otrzymywania wezwań do udziału w Izbie Lordów ani do zasiadania i głosowania w tej Izbie, w okresie, w którym prawo czyni go do tego niezdolnym.

**Ustawa o parostwie z 1963 r.
(*Peerage Act, 1963*)**

(1963, c. 48)

*Ustawa upoważniająca do dożywotniego zrzeczenia się pewnych parostw dziedzicznych; umożliwiająca zasiadanie w Izbie Lordów wszystkim parom Szkocji oraz parom żeńskim Anglii, Szkocji, Wielkiej Brytanii i Zjednoczonego Królestwa; usuwająca pewne przesłanki utraty zdolności do zasiadania w Izbie Gmin w stosunku do parów Irlandii; oraz dotycząca celów związanych z powyższymi sprawami.
[31 lipca 1963]*

Zrzeczenie się pewnych parostw dziedzicznych

1. – (1) Z uwzględnieniem postanowień niniejszego artykułu, osoby, które po wejściu w życie niniejszej

ustawy, dziedziczą parostwo Anglii, Szkocji, Wielkiej Brytanii lub Zjednoczonego Królestwa, mogą aktem zrzeczenia przekazanym Lordowi Kanclerzowi w okresie przewidzianym w niniejszej ustawie, dożywotnio zrzec się tego parostwa.

(2) Akt zrzeczenia dokonywany na podstawie niniejszego artykułu, przekazywany jest w okresie dwunastu miesięcy rozpoczynającym się w dniu, w którym osoba zrzekająca się dziedziczy to parostwo lub, jeżeli w chwili dziedziczenia ma poniżej dwudziestu jeden lat, w okresie dwunastu miesięcy rozpoczynającym się w dniu, w którym osiąga ten wiek; zaś żaden akt zrzeczenia nie może być dokonany przez osobę wyłączoną z zakresu art. 1 ustawy o Izbie Lordów z 1999 r. na podstawie art. 2 tej ustawy.

(4) W obliczaniu okresu przewidzianego w niniejszej ustawie na przekazanie aktu zrzeczenia nie bierze się pod uwagę czasu, w którym, jak wykaże się Lordowi Kanclerzowi, osoba ta doznaje niemocy ciała lub umysłu sprawiającej, że jest ona niezdolna do skorzystania z uprawnień określonego w niniejszym artykule lub podjęcia decyzji o skorzystaniu z niego. (...)

(5) Postanowienia Załącznika nr 1 do niniejszej ustawy uzyskują moc obowiązującą w stosunku do formy aktów zrzeczenia określonych w niniejszym artykule oraz przekazywania, poświadczania i przyjmowania takich aktów.

Skutki zrzeczenia

3. – (1) Zrzeczenie się parostwa dokonane na podstawie niniejszej ustawy jest nieodwołalne i od dnia, w którym przekazany zostaje akt zrzeczenia, powoduje:

- (a) pozbawienie tej osoby (oraz jego żony, jeżeli jest żonaty) wszystkich uprawnień lub udziałów związanych z tym parostwem, oraz wszystkich tytułów, praw, urzędów, przywilejów oraz pierwszeństwa łączących się nim; oraz
- (b) zwolnienie jej ze wszystkich zobowiązań oraz ograniczeń zdolności prawnej wynikających z niego,

ale nie przyspiesza dziedziczenia tego parostwa ani nie wpływa na jego przekazanie w chwili śmierci.

(2) Osobie, która zrzekła się parostwa na podstawie niniejszej ustawy, nie można nadać innego parostwa dziedzicznego.

(3) Zrzeczenie się parostwa na podstawie niniejszej ustawy nie wpływa na uprawnienia w stosunku

do związanych z tym parostwem nieruchomości lub innego mienia, na udziały w nim lub władzę nad nim (niezależnie od tego, czy powstały przed czy po zrzeczeniu) osoby, która się go zrzekła, lub innej osoby.

(4) Odniesienia w powyższym ustępie do nieruchomości lub innego mienia związanego z parostwem na potrzeby stosowania niniejszej ustawy w Szkocji rozumiane są jako obejmujące odniesienia do nieruchomości lub innych gruntów związanych z parostwem mocą ordynacji lub umowy szczególnego przeznaczenia spadkowego lub związanego z parostwem prawa użytkowania w ramach zarządu powierniczego.

Parostwa szkockie

4. Piastuni parostw szkockich mają takie samo uprawnienie do otrzymywania wezwań do udziału w Izbie Lordów oraz zasiadania i głosowania w niej, jak piastuni parostw w Zjednoczonym Królestwie; zaś akty prawne dotyczące wyboru szkockich parów przedstawicielskich tracą moc obowiązującą.

Parowie żeńscy

6. Kobiety będące piastunkami parostw dziedzicznych Anglii, Szkocji, Wielkiej Brytanii lub Zjednoczonego Królestwa mają takie samo uprawnienie (niezależnie od postanowień urzędowego aktu publicznego lub innego aktu, jeśli taki istniał, ustanawiającego to parostwo) do otrzymywania wezwań do udziału w Izbie Lordów lub do zasiadania i głosowania w tej Izbie, oraz podlegają tym samym przesłankom utraty zdolności dotyczącej członkostwa w Izbie Gmin oraz wyborów do tej Izby, co mężczyźni piastujący te parostwa.

Ustawa o Izbie Lordów z 1999 r. (House of Lords Act, 1999)

(1999, c. 34)

Ustawa ograniczająca członkostwo w Izbie Lordów na podstawie dziedzicznej godności para, regulująca kwestie braku zdolności do głosowania w wyborach do Izby Gmin i zasiadania w niej, i służąca związanym z tym celom.
[11 listopada 1999]

Za radą i zgodą lordów duchownych i świeckich oraz Izby Gmin, zebranych w obecnym Parlamen-

cie, i z ich upoważnienia Jej Królewska Mość zarządza, co następuje:

Wykluczenie parów dziedzicznych

1. Nikt nie może być członkiem Izby Lordów na podstawie dziedzicznej godności para.

Wyjątek od artykułu 1

2. – (1) Artykuł 1 nie ma zastosowania do osób wyłączonych z jego zakresu na podstawie regulaminu Izby lub zgodnie z nim.

(2) W każdym czasie 90 osób podlega wyłączeniu z zakresu art. 1; zaś osoba wyłączona jako piastująca urząd Lorda Marszałka lub urząd Wielkiego Marszałka Dworu nie jest wliczana do tego limitu.

(3) Wyłączenie z zakresu art. 1 ma skuteczność dożywotnią (chyba że ustawa Parlamentu postanowi inaczej).

(4) Regulamin określi sposób obsadzania opróżnionych miejsc wśród osób wyłączonych z zakresu art. 1; zaś w każdym przypadku, w którym:

(a) opróżnienie powstaje w wyniku śmierci następującej po końcu pierwszej sesji następnego Parlamentu po tym, w którym uchwalono niniejszą ustawę, oraz

(b) zmarła osoba podlegała wyłączeniu w następstwie wyborów,

wymagane będzie przeprowadzenie wyborów uzupełniających.

(5) Osoba może być wyłączona z zakresu art. 1 na podstawie lub zgodnie z przepisami regulaminu wydanymi dla przygotowania uchwalenia lub wejścia w życie niniejszego artykułu.

(6) Wątpliwości dotyczące wyłączenia osoby z zakresu art. 1 rozstrzygane są przez sekretarza Parlamentu, którego stwierdzenie jest rozstrzygające.

Usunięcie utraty zdolności w odniesieniu do Izby Gmin

3. – (1) Osoba piastująca dziedziczną godność para nie traci z tego powodu zdolności do:

(a) głosowania w wyborach do Izby Gmin, lub
(b) uzyskania członkostwa w tej Izbie.

(2) Ustęp (1) nie ma zastosowania do osób wyłączonych z zakresu art. 1 na podstawie art. 2.

Zmiany i uchylenia

4. – (1) Akty prawne wskazane w Załączniku nr 1 zostają zmienione w określony tam sposób.

(2) Akty prawne wskazane w Załączniku nr 2 zostają uchylone w zakresie tam określonym.

Wejście w życie i przepisy przejściowe

5. – (1) Artykuły 1–4 (łącznie z Załącznikiem 1 i 2) wchodzi w życie z końcem sesji Parlamentu, na której przyjęto niniejszą ustawę.

(2) Odpowiednio, nakaz stawiennictwa wydany na potrzeby obecnego Parlamentu na podstawie dziedzicznej godności para, nie obowiązuje po tej sesji, chyba że został wydany w stosunku do osoby, która z końcem sesji jest wyłączona z zakresu art. 1 na podstawie art. 2.

(3) Sekretarz stanu może zarządzeniem ustanowić przepisy przejściowe dotyczące prawa osób piastujących dziedziczną godność para do głosowania w wyborach do Izby Gmin lub Parlamentu Europejskiego, jakie uzna za właściwe.

(4) Zarządzenie określone w niniejszym artykule:

(a) może zmieniać skutki aktu prawnego lub przepisu wydanego na podstawie aktu prawnego;

(b) wymaga formy aktu prawnego, który podlega uchyleniu na podstawie uchwały jednej z izb Parlamentu.

Wyjaśnienie wyrażenia ustawowego i krótki tytuł

6. – (1) W ustawie niniejszej termin „dziedziczna godność para” obejmuje Księstwo Walii i hrabstwo Chester.

(2) Ustawa niniejsza może być przytaczana jako ustawa o Izbie Lordów z 1999 r.

Ustawa o aktach prawnych z 1946 r. (*Statutory Instruments Act, 1946*)

(9 & 10 Geo 6, c. 36)

Ustawa uchylająca ustawę o ogłaszaniu przepisów z 1893 r. i zawierająca dalsze przepisy dotyczące aktów, za pomocą których wykonywane są ustawowe uprawnienia do wydania zarządzeń, przepisów i innych aktów podstawowych
[26 marca 1946]

Definicja aktu prawnego⁴

1. – (1) W przypadku, gdy niniejszą ustawą lub ustawą przyjętą po jej wejściu w życie, przyznano Jej Królewskiej Mości w Radzie lub ministrowi Korony prawo do wydawania, potwierdzania lub zatwierdzania zarządzeń, przepisów lub innych aktów podustawowych⁵, a prawo to wykonywane ma być:

⁴ *Statutory Instrument.*

⁵ *subordinate legislation.*

(a) w przypadku Jej Królewskiej Mości, poprzez rozporządzenia królewskie;

(b) w przypadku ministra Korony, przez akt prawny, akt, poprzez który wykonywane jest to prawo, zwany jest aktem prawnym i mają do niego zastosowanie przepisy niniejszej ustawy.

(1A) Odniesienia w ust. (1) do ministra Korony są interpretowane jako obejmujące odniesienia do Narodowego Zgromadzenia Walijskiego.

(2) W przypadku, gdy ustawą przyjętą przed wejściem w życie niniejszej ustawy, przyznano władzy prawodawczej w rozumieniu ustawy o ogłaszaniu przepisów z 1893 r. prawo do wydawania przepisów w rozumieniu tej ustawy, akt, za pomocą którego wykonywane jest to prawo po wejściu w życie niniejszej ustawy, zwany jest aktem prawnym i mają do niego odpowiednio zastosowanie przepisy niniejszej ustawy, chyba że przepisy wydane na podstawie niniejszej ustawy przewidywać będą inaczej.

Numerowanie, drukowanie, ogłaszanie i przytaczanie

2. – (1) Bezpośrednio po wydaniu aktu prawnego przesyłany jest on do Królewskiego Drukarza Ustaw Parlamentu i numerowany zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie niniejszej ustawy, a jego kopie są jak najszybciej drukowane i sprzedawane przez Królewskiego Drukarza Ustaw Parlamentu lub z jego upoważnienia, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę przyjętą po wejściu w życie niniejszej ustawy lub określonych przez przepisy wydane na podstawie niniejszej ustawy.

(2) Akt prawny może być przytaczany poprzez numer nadany mu zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu i rok kalendarzowy, nie wyłączając innego sposobu przytaczania.

Dodatkowe postanowienia dotyczące ogłaszania

3. – (1) Przepisy wydane na potrzeby niniejszej ustawy uregulują ogłaszanie przez Drukarnię Państwową Jego Królewskiej Mości wykazów zawierających datę, z którą po raz pierwszy wydano przez tę drukarnię lub z jej upoważnienia każdy akt prawny wydrukowany i sprzedawany przez Królewskiego Drukarza Ustaw Parlamentu lub z jego upoważnienia; zaś w postępowaniach prawnych kopia ogłoszonego tak wykazu przyjmowana jest za dowód jako wierna kopia, a pozycja zawarta w nim jest rozstrzy-

gającym dowodem co do daty, z którą po raz pierwszy wydano akt prawny przez Drukarnię Państwową Jego Królewskiej Mości lub z jej upoważnienia.

(2) W postępowaniu prawnym przeciwko komukolwiek w sprawie o przestępstwo polegające na naruszeniu aktu prawnego, na osobie oskarżonej spoczywa ciężar udowodnienia, że akt nie był wydany przez Drukarnię Państwową Jej Królewskiej Mości lub z jej upoważnienia w dniu zarzuczonego naruszenia, o ile nie zostanie udowodnione, że w tym dniu podjęte zostały uzasadnione środki w celu podania treści aktu do wiadomości społeczeństwa lub osób, których przypuszczalnie może dotyczyć, lub osoby oskarżonej.

(3) Artykuł niniejszy nie wpływa na przepisy lub zasady prawa dotyczące czasu wejścia w życie aktu prawnego, z wyjątkiem wyraźnego odmiennego postanowienia.

Akty prawne wymagające przedłożenia w Parlamencie

4. – (1) W przypadku, gdy na mocy niniejszej ustawy lub ustawy przyjętej po wejściu w życie niniejszej ustawy, wymagane jest przedłożenie w Parlamencie aktu prawnego po jego wydaniu, kopia aktu składana jest każdej z izb Parlamentu przed wejściem aktu w życie, z uwzględnieniem poniższego postanowienia.

Jeżeli niezbędne jest wejście w życie takiego aktu zanim jego kopie zostaną w powyższy sposób przedłożone, akt może wejść w życie przed powyższym przedłożeniem; zaś w przypadku, gdy akt prawny wchodzi w życie przed przedłożeniem Parlamentowi, niezwłocznie przesyłane jest Lordowi Kanclerzowi i spikerowi Izby Gmin powiadomienie zwracające uwagę na okoliczność, iż kopie aktu prawnego jeszcze nie zostały przedłożone w Parlamencie i wyjaśniające, dlaczego nie przedłożono tych kopii przed wejściem aktu w życie.

(2) Każda kopia takiego aktu prawnego sprzedawana przez Królewskiego Drukarza Ustaw Parlamentu lub z jego upoważnienia zawiera na jej tytułowej stronie:

- (a) stwierdzenie wskazujące datę, z którą akt prawny wszedł lub wejdzie w życie; oraz
- (b) stwierdzenie wskazujące datę, z którą kopia aktu przedłożono w Parlamencie albo stwierdzenie, że takie kopie mają zostać przedłożone w Parlamencie.

Akty prawne podlegające uchynieniu poprzez uchwałę izby Parlamentu

5. – (1) W przypadku, gdy niniejsza ustawa lub ustawa przyjęta po wejściu w życie niniejszej ustawy przewiduje, że akt prawny podlega uchynieniu poprzez uchwałę izby Parlamentu, akt przedkładany jest w Parlamencie po wydaniu, a postanowienia poprzedzającego artykułu mają odpowiednie zastosowanie, zaś jeżeli izba w okresie czterdziestu dni rozpoczynającym się w dniu, w którym złożono kopię aktu, postanowi o przedstawieniu Jego Królewskiej Mości adresu upraszającego o uchynienie aktu, po dniu przyjęcia takiej uchwały nie będą zgodnie z powyższym podejmowane żadne prace, a Jego Królewska Mość może rozporządzeniem królewskim uchynić akt, w taki jednakże sposób, aby taka uchwała ani uchynienie nie wyłączało ważności działań uprzednio podjętych na podstawie aktu ani wydania nowego aktu prawnego.

Akty prawne, których projekty mają być przedkładane w Parlamencie

6. – (1) W przypadku, gdy niniejsza ustawa lub ustawa przyjęta po wejściu w życie niniejszej ustawy przewiduje, że projekt aktu prawnego przedkładany jest w Parlamencie, ale ustawa nie zakazuje wydania aktu bez zgody Parlamentu, wówczas, w przypadku rozporządzenia królewskiego, projekt nie jest przedstawiany Jego Królewskiej Mości w Radzie, a w każdym innym przypadku akt prawny nie jest wydawany, przed upływem okresu czterdziestu dni rozpoczynającego się w dniu, w którym kopię projektu złożono każdej z izb Parlamentu, a jeżeli takie kopie złożono w różnych dniach, okres ten rozpoczyna się w późniejszym z tych dni, zaś jeżeli w ciągu tego okresu jedna z izb postanowi, że projektu nie należy przedstawiać Jego Królewskiej Mości lub że, zgodnie z okolicznościami, akt prawny nie powinien zostać wydany, nie będą po tym podejmowane żadne prace, co jednak nie wyłącza przedłożenia w Parlamencie nowego projektu.

Dodatkowe postanowienia dotyczące art. 4, 5 i 6

7. – (1) W obliczaniu okresu czterdziestu dni na potrzeby dwóch ostatnich z powyższych artykułów nie bierze się pod uwagę okresu rozwiązania Parlamentu, odroczenia sesji lub zawieszenia obrad obu izb na ponad cztery dni.

(2) W odniesieniu do aktu, w stosunku do którego dowolna ustawa, przyjęta przed lub po wejściu w życie

niniejszej ustawy, wymaga złożenia wyłącznie w Izbie Gmin, postanowienia trzech ostatnich z powyższych artykułów obowiązują, jakby odniesienia w nich do Parlamentu i izb Parlamentu zastąpiono odniesieniami do tej Izby.

(3) Postanowienia art. 4 i 5 niniejszej ustawy nie mają zastosowania do aktów prawnych stanowiących zarządzenia⁶, które podlegają specjalnej procedurze parlamentarnej, lub do innych aktów prawnych, w stosunku do których wymaga się przedłożenia w Parlamencie lub Izbie Gmin na dowolny okres przed ich wejściem w życie.

Przepisy

8. – (1) Minister do spraw Służby Cywilnej może na potrzeby niniejszej ustawy, za zgodą Lorda Kancelerza i spikera Izby Gmin, wydać w formie aktu prawnego przepisy na potrzeby niniejszej ustawy, które w szczególności mogą:

- (a) postanawiać o odrębnym traktowaniu aktów o charakterze publicznym i tych, które mają charakter miejscowy, osobisty lub prywatny;
- (b) uregulować kwestie numerowania, drukowania i ogłaszania aktów prawnych, łącznie z przepisami dotyczącymi wstrzymywania numerowania aktów, które nie obowiązują, póki nie zostaną zatwierdzone przez Parlament lub przez Izbę Gmin, do momentu takiego zatwierdzenia;
- (c) postanawiać, że pewne kategorie lub rodzaje aktów prawnych podlegają zwolnieniu, całkowitemu lub w zakresie określonym przez te przepisy lub na ich podstawie, od wymogu drukowania i sprzedaży przez Królewskiego Drukarza Ustaw Parlamentu lub z jego upoważnienia, lub zwolnienia z jednego z tych wymogów;
- (d) określić kategorie przypadków, w których wykonywanie uprawnień przez władzę prawodawczą jest lub nie jest wydawaniem przepisów, o którym mowa w ust. (2) art. 1 niniejszej ustawy, oraz postanowić o wyłączeniu z zakresu tego ustępu dowolnych takich kategorii;
- (e) postanawiać o rozstrzygnięciu przez osobę lub osoby mianowane przez Lorda Kancelerza i spikera Izby Gmin następujących kwestii:
 - (i) numerowania, drukowania lub ogłaszania aktów prawnych lub kategorii lub rodzajów takich aktów;

⁶ orders.

- (ii) czy lub w jakim zakresie akty prawne lub kategorie lub rodzaje takich aktów podlegają, na podstawie przepisów, zwolnieniu od wymogu wskazanego w lit. (c) niniejszego artykułu;
- (iii) czy akt prawny lub kategoria lub rodzaj takich aktów ma charakter aktu publicznego lub miejscowego, osobistego lub prywatnego;

- (iv) czy wykonywanie uprawnienia przyznanego przez ustawę przyjętą przed wejściem w życie niniejszej ustawy jest czy nie jest wykonywaniem uprawnienia do wydania przepisów.
- (2) Każdy akt prawny wydany na podstawie niniejszego artykułu podlega uchyleniu na podstawie uchwały izby Parlamentu.

Ustawa o Parlamentarnym Komisarzu z 1967 r. (Parliamentary Commissioner Act, 1967)

(1967, c. 13)

*Ustawa regulująca mianowanie i kompetencje
Parlamentarnego Komisarza do spraw kontroli
działań administracyjnych podejmowanych
w imieniu Korony oraz sprawy z tym związane
[22 marca 1967]*

Mianowanie i okres sprawowania urzędu

1. – (1) W celu prowadzenia kontroli zgodnie z poniższymi przepisami niniejszej ustawy mianuje się Komisarza, zwanego Parlamentarnym Komisarzem do spraw Administracji.

(2) Jej Królewska Mość urzędowym aktem publicznym od czasu do czasu mianuje Komisarza, a osoba w ten sposób mianowana [z uwzględnieniem ust. (3) i (3A) niniejszego artykułu] piastuje urząd bezterminowo pod warunkiem właściwego zachowania.

(3) Osoba mianowana na Komisarza może być zwolniona z urzędu przez Jej Królewską Mość na jej życzenie lub usunięta z urzędu przez Jej Królewską Mość w następstwie adresów obu izb Parlamentu; oraz winna zwolnić urząd po zakończeniu roku służby, w którym kończy sześćdziesiąt pięć lat.

(3A) Jej Królewska Mość może ogłosić opróżnienie urzędu Komisarza, jeżeli jest przekonana, że osoba mianowana na Komisarza z powodów zdrowotnych jest niezdolna:

- (a) do pełnienia swych obowiązków; oraz
- (b) do wystąpienia z życzeniem zwolnienia z urzędu.

Przepisy administracyjne

3. – (1) Komisarz może mianować wyznaczonych przez siebie urzędników za zgodą ministerstwa skarbu dotyczącą ich liczby i warunków służby.

(2) Kompetencja Komisarza określona w niniejszej ustawie może być wykonywana przez urzędnika Ko-

misarza upoważnionego w tym celu przez Komisarza, przez upoważnionego członka personelu Ombudsmána Administracji Walijskiej i Walijskiego Komisarza do spraw Służby Zdrowia lub upoważnionego urzędnika Angielskiego Komisarza do spraw Służby Zdrowia lub Szkockiego Komisarza do spraw Służby Zdrowia.

Mianowanie tymczasowego Komisarza

3A. – (1) W przypadku, gdy urząd Komisarza ulegnie opróżnieniu, Jej Królewska Mość może do czasu mianowania nowego Komisarza, mianować na podstawie niniejszego artykułu osobę do pełnienia obowiązków Komisarza w dowolnym czasie w okresie dwunastu miesięcy rozpoczynającym się w dniu, w którym doszło do opróżnienia.

(2) Osoba mianowana na podstawie niniejszego artykułu piastuje urząd zgodnie z wolą Jej Królewskiej Mości i, z uwzględnieniem tego, piastuje urząd:

- (a) do chwili mianowania nowego Komisarza lub do upływu okresu dwunastu miesięcy rozpoczynającego się w dniu, w którym doszło do opróżnienia, w zależności od tego, co zdarzy się jako pierwsze;
- (b) pod innymi względami, zgodnie z warunkami mianowania ustalonymi przez ministerstwo skarbu.

(3) Osoba mianowana na podstawie niniejszego artykułu, w trakcie piastowania urzędu traktowana jest jak Komisarz, z zastrzeżeniem art. 2 niniejszej ustawy.

(4) Wynagrodzenie, emerytura i inne świadczenia wypłacane na podstawie niniejszego artykułu pobierane są i wydawane z Funduszu Konsolidacyjnego.

Departamenty itp. podlegające kontroli

4. – (1) Z uwzględnieniem przepisów niniejszego artykułu oraz uwag zawartych w Załączniku nr 2⁷

⁷ Załącznik nr 2 zawiera wykaz rozlicznych departamentów rządowych i jednostek, takich jak Ministerstwo Spraw Za-

do niniejszej ustawy, ustawa ma zastosowanie do departamentów rządowych, osób prawnych i jednostek nieposiadających osobowości prawnej wymienionych w tym Załączniku; zaś odniesienia w niniejszej ustawie do organów władzy, do których zastosowanie ma ustawa, są odniesieniami do takich osób prawnych lub jednostek.

(2) Jej Królewska Mość może rozporządzeniem królewskim zmienić Załącznik nr 2 do niniejszej ustawy poprzez wprowadzenie zmian w pozycjach lub uwagach, usunięcie pozycji lub uwagi lub wstawienie dodatkowej pozycji lub uwagi.

(3) Rozporządzenie królewskie może wstawić pozycję wyłącznie, jeżeli:

- (a) odnosi się do:
 - (i) departamentu rządowego lub
 - (ii) osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej, której kompetencje są wykonywane w imieniu Korony; albo
- (b) odnosi się do osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej:
 - (i) którą utworzono na podstawie prerogatywy Jej Królewskiej Mości lub ustawą Parlamentu lub rozporządzeniem królewskim lub zarządzeniem wydanym na podstawie ustawy Parlamentu, lub którą utworzono w inny sposób przez ministra Korony lub departament rządowy;
 - (ii) której co najmniej połowa dochodów pochodzi bezpośrednio z pieniędzy przekazanych przez Parlament, podatku ustanowionego aktem prawnym, określonej w dowolny sposób opłaty ustanowionej w ten sposób lub z większej liczby takich źródeł; oraz
 - (iii) którą w całości lub części powołano na podstawie mianowania przez Jej Królewską Mość lub ministra Korony lub departament rządowy.

(3A) Nie wstawia się pozycji, jeżeli następstwem jej wstawienia byłoby umożliwienie Parlamentarnemu Komisarzowi badania działań, które mogą być badane przez Ombudsmána Administracji Walijskiej na podstawie Załącznika nr 9 do ustawy o ustroju Walii z 1998 r.

(3B) Nie wstawia się pozycji dotyczącej:

- (a) administracji szkockiej lub jej części;

granicznych, Departament Lorda Kanclerza, Mennica Państwowa, Komisja do spraw Muzeów i Galerii i in.

(b) szkockiej władzy publicznej o mieszanych lub niezastrzeżonych funkcjach w rozumieniu ustawy o Szkocji z 1998 r. lub

(c) Szkockiej Parlamentarnej Osoby Prawnej.

(4) Nie wstawia się pozycji dotyczącej osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej, której wyłączna lub główna działalność zawarta jest w wykazie działalności określonych w poniższym ust. (5).

(5) Działalności, których dotyczy powyższy ust. (4) to:

- (a) zapewnianie edukacji lub zapewnianie kształcenia w inny sposób niż na podstawie ustawy o kształceniu przemysłowym z 1982 r.;
- (b) rozwijanie programów nauczania, badanie lub potwierdzanie programów edukacyjnych;
- (c) kontrola dostępu do zawodów lub regulowanie postępowania członków grup zawodowych;
- (d) badanie skarg członków społeczeństwa dotyczących działań osób lub jednostek organizacyjnych albo nadzór lub kontrola nad takimi badaniami lub nad podjętymi po nich krokami.

(6) Nie wstawia się pozycji dotyczącej osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej działającej wyłącznie albo głównie komercyjnie, lub osoby prawnej prowadzącej w ramach własności państwowej działalność przemysłową lub przedsięwzięcie, lub część działalności przemysłowej, lub przedsięwzięcia.

(7) Akt prawny wydany na podstawie niniejszego artykułu podlega uchyleniu na podstawie uchwały jednej z izb Parlamentu.

(8) W ustawie niniejszej:

- (a) odniesienie do departamentu rządowego, do którego zastosowanie ma niniejsza ustawa, obejmuje odniesienie do ministrów lub urzędników takiego departamentu; oraz
- (b) odniesienie do organu władzy, do której zastosowanie ma niniejsza ustawa, obejmuje odniesienie do członków lub urzędników takiego organu władzy.

Sprawy podlegające kontroli

5. – (1) Z uwzględnieniem przepisów niniejszego artykułu, Komisarz może badać działania podjęte przez lub w imieniu departamentu rządowego, lub innej władzy, do której ma zastosowanie niniejsza ustawa, w ramach wykonywania kompetencji administracyjnych, w przypadku, gdy:

- (a) pisemna skarga zostaje należycie złożona posłowi do Izby Gmin przez członka społeczeństwa,

który twierdzi, że poniósł krzywdę w następstwie wadliwej administracji w związku z tak podjętym działaniem; oraz

(b) skarga przekazana zostaje Komisarzowi, za zgodą skarżącego, przez posła do tej Izby z żądaniem przeprowadzenia bezzwłocznej kontroli.

(2) Z wyjątkami ustalonymi poniżej, Komisarz nie prowadzi kontroli na podstawie niniejszej ustawy dotyczącej następujących spraw:

(a) działania, w stosunku do którego pokrzywdzony ma lub miał prawo do odwołania, poddania kontroli lub złożenia wniosku do trybunału ustanowionego przez akt prawny, lub na jego podstawie, lub na podstawie prerogatywy Jej Królewskiej Mości;

(b) działania, w stosunku do którego pokrzywdzony uzyskał zadośćuczynienie na drodze postępowania przed sądem;

Komisarz może jednak prowadzić kontrolę pomimo tego, że pokrzywdzony miał lub ma takie prawo, lub uzyskał takie zadośćuczynienie, jeżeli jest przekonany, że w konkretnych okolicznościach nie jest uzasadnione wymaganie od pokrzywdzonego wykorzystania tych środków.

(3) Nie wyłączając ust. (2) niniejszego artykułu, Komisarz nie prowadzi kontroli na podstawie niniejszej ustawy w stosunku do działań i spraw określonych w Załączniku nr 3⁸ do niniejszej ustawy.

(4) Jej Królewska Mość może rozporządzeniem królewskim zmienić rzeczony Załącznik nr 3 tak, aby wykluczyć z postanowień tego Załącznika działania i sprawy określone w rozporządzeniu; zaś akt prawny wydany na podstawie niniejszego ustępu podlega uchyleniu na podstawie uchwały jednej z izb Parlamentu.

(5) Rozstrzygając, czy wszcząć, kontynuować lub zaprzestać kontroli określonej w niniejszej ustawie, Komisarz, z uwzględnieniem powyższych przepisów niniejszej ustawy, działa według swego uznania; zaś ocena tego, czy skarga została należycie złożona zgodnie z niniejszą ustawą, dokonywana jest przez Komisarza.

(5A) W rozumieniu niniejszego artykułu, kompetencje administracyjne departamentu rządowego, do których zastosowanie ma niniejsza ustawa, obejmują

kompetencje wykonywane przez departament w imieniu ministrów szkockich na podstawie art. 93 ustawy o Szkocji z 1998 r.

(5B) Komisarz nie prowadzi kontroli na podstawie niniejszej ustawy w stosunku do działań dotyczących Szkocji i nieodnoszących się do spraw zastrzeżonych, które zostały podjęte przez lub w imieniu ponadgranicznej władzy publicznej w rozumieniu ustawy o Szkocji z 1998 r.

(6) W rozumieniu niniejszego artykułu, kompetencje administracyjne wykonywane przez osobę mianowaną przez Lorda Kanclerza na członka personelu administracyjnego sądu lub trybunału uznawane są za kompetencje administracyjne departamentu Lorda Kanclerza lub, w Irlandii Północnej, Służby Sądowniczej Irlandii Północnej.

(7) W rozumieniu niniejszego artykułu, kompetencje administracyjne wykonywane przez osobę mianowaną na członka personelu administracyjnego właściwego trybunału:

(a) przez departament rządowy lub organ władzy, do której zastosowanie ma niniejsza ustawa lub

(b) za zgodą takiego departamentu lub organu władzy (niezależnie od tego, czy dotyczą wynagrodzenia czy innych warunków służby),

uznawane są za kompetencje administracyjne tego departamentu lub organu władzy.

(8) W ustępie (7) niniejszego artykułu termin „właściwy trybunał” oznacza trybunał ustanowiony na podstawie Rozdziału I Części I ustawy o ubezpieczeniach społecznych z 1998 r.

(9) Jej Królewska Mość może rozporządzeniem królewskim zmienić rzeczony Załącznik nr 4⁹ przez zmianę lub usunięcie pozycji lub wstawienie dodatkowej pozycji; zaś akt prawny wydany na podstawie niniejszego ustępu podlega uchyleniu na podstawie uchwały jednej z izb Parlamentu.

Postanowienia dotyczące skarg

6. – (1) Skarga określona w niniejszej ustawie może być złożona przez osobę fizyczną lub grupę osób posiadającą osobowość prawną lub nie, niebędącą:

(a) organem władzy lokalnej lub innym organem władzy albo jednostką organizacyjną ustanowioną na potrzeby służby publicznej lub zarzą-

⁸ Chodzi tu m.in. o sprawy dotyczące relacji rządu Zjednoczonego Królestwa z rządami państw obcych i organizacjami międzynarodowymi.

⁹ Załącznik nr 4 zawiera wykaz trybunałów, np. Trybunał do Spraw Praw Autorskich, Trybunały Odwoławcze do Spraw Ubezpieczeń Społecznych i in.

du lokalnego, lub na potrzeby prowadzenia w ramach własności państwowej działalności przemysłowej, lub przedsięwzięcia, lub części działalności przemysłowej, lub przedsięwzięcia;

(b) innym organem władzy lub jednostką organizacyjną objętą zakresem poniższego ust. (1A).

(1A) Organ władzy lub jednostka organizacyjna objęta jest zakresem niniejszego ustępu, jeżeli:

(a) jej członkowie są mianowani przez:

- (i) Jej Królewską Mość;
- (ii) ministra Korony;
- (iii) departament rządowy;
- (iv) ministrów szkockich;
- (v) Pierwszego Ministra;
- (vi) Lorda Adwokata, lub

(b) jej dochody składają się w całości lub w głównie z:

- (i) pieniędzy przekazanych przez Parlament lub
- (ii) kwot wypłacanych ze Szkockiego Funduszu Konsolidacyjnego (bezpośrednio lub pośrednio).

(2) W przypadku, gdy osoba, która mogłaby złożyć skargę na podstawie powyższych przepisów niniejszej ustawy, zmarła lub z jakiegokolwiek powodu jest niezdolna do działania w swoim imieniu, skarga może być złożona przez jej osobistego przedstawiciela lub członka rodziny, lub inną osobę fizyczną odpowiednią do jej reprezentowania; poza tym jednak, jak wyżej wspomniano, skarga nie zostanie przyjęta do rozpoznania na podstawie niniejszej ustawy, jeśli nie zostanie złożona przez osobę pokrzywdzoną.

(3) Skarga nie zostanie przyjęta do rozpoznania na podstawie niniejszej ustawy, jeśli zostanie złożona posłowi do Izby Gmin później niż dwanaście miesięcy od dnia, w którym pokrzywdzony po raz pierwszy dowiedział się o sprawach opisanych w skardze; jednak Komisarz może prowadzić kontrolę zgodnie ze skargą złożoną po tym okresie, jeżeli uzna, że jest to zasadne ze względu na szczególne okoliczności.

(4) Z wyjątkiem postanowień poniższego ust. (5), skarga nie zostanie przyjęta do rozpoznania na podstawie niniejszej ustawy, jeżeli pokrzywdzony nie jest mieszkańcem Zjednoczonego Królestwa (lub, jeżeli zmarł, nie był takim mieszkańcem w chwili śmierci) lub skarga nie dotyczy działania podjętego w stosunku do niego, kiedy przebywał w Zjednoczonym Królestwie lub na obiekcie na określonym obszarze w rozumieniu ustawy o szelfie kontynentalnym z 1964 r., lub na statku zarejestrowanym w Zjednoczonym

Królestwie, lub samolocie tak zarejestrowanym lub w stosunku do praw lub zobowiązań, które należą lub powstały w Zjednoczonym Królestwie, lub na takim obiekcie, statku lub samolocie.

(5) Skarga może zostać przyjęta do rozpoznania na podstawie niniejszej ustawy w okolicznościach niemieszczących się w zakresie powyższego ust. (4) w przypadku, gdy:

(a) skarga dotyczy działania podjętego w kraju lub terytorium poza Zjednoczonym Królestwem przez urzędnika (niebędącego honorowym urzędnikiem konsularnym) w ramach wykonywania kompetencji konsularnych w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa; oraz

(b) pokrzywdzony jest obywatelem Zjednoczonego Królestwa i Kolonii, który, na podstawie art. 2 ustawy imigracyjnej z 1971 r., ma prawo zamieszkania w Zjednoczonym Królestwie.

Procedura kontrolna

7. – (1) W przypadku, gdy Komisarz zamierza zgodnie ze skargą przeprowadzić kontrolę na podstawie niniejszej ustawy, daje sposobność głównemu urzędnikowi określonego departamentu lub organowi władzy oraz innej osobie, która według skargi podjęła objęte skargą działanie lub zezwoliła na nie, do wypowiedzenia się na temat zarzutów zawartych w skardze.

(2) Każda taka kontrola prowadzona jest w tajemnicy, ale poza powyższym procedura kontrolna prowadzona będzie w sposób, jaki Komisarz uzna za właściwy stosownie do okoliczności sprawy; zaś nie wyłączając ogólnego zastosowania poprzedniego postanowienia, Komisarz może uzyskiwać informacje od osób, w sposób i za pomocą pytań, jakie uzna za odpowiednie, oraz może zdecydować, czy dana osoba może być reprezentowana w postępowaniu kontrolnym przez adwokata lub w inny sposób.

(3) Komisarz może, jeżeli uzna to za odpowiednie, zapłacić skarżącemu lub innej osobie, która bierze udział w procedurze kontrolnej określonej w niniejszej ustawie lub dostarcza informacje na jej potrzeby:

(a) kwoty w związku z wydatkami odpowiednio poniesionymi przez nich;

(b) diety tytułem odszkodowania za ich stracony czas, zgodnie ze stawkami i z uwzględnieniem warunków ustalonych przez ministerstwo skarbu.

(4) Prowadzenie kontroli określonej w niniejszej ustawie nie wpływa na działania podjęte przez dany

departament lub organ władzy ani na uprawnienie lub obowiązek tego departamentu lub organu władzy do podjęcia dalszych działań dotyczących sprawy podlegającej kontroli.

Dowody

8. – (1) Na potrzeby kontroli określonej w niniejszej ustawie Komisarz może żądać od ministra, urzędnika lub członka określonego departamentu, lub organu władzy, lub od innej osoby, która w jego opinii może dostarczyć informacje lub przedstawić dokumenty istotne dla kontroli, dostarczenia takich informacji lub przedstawienia takich dokumentów.

(2) Na potrzeby takiej kontroli Komisarz posiada takie same uprawnienia jak sąd w związku ze stawieniem się i przesłuchaniem świadków (łącznie z zaprzysięganiem lub uzyskiwaniem zapewnienia oraz przesłuchiowaniem świadków za granicą) oraz w związku z przedstawianiem dokumentów.

(3) Do ujawnienia informacji na potrzeby kontroli określonej w niniejszej ustawie nie ma zastosowania żadne zobowiązanie do zachowania tajemnicy lub inne ograniczenia dotyczące ujawnienia informacji uzyskanych lub dostarczonych przez osoby w służbie Jej Królewskiej Mości, niezależnie od tego, czy zostały nałożone przez akt prawny, czy przez zasadę prawną; zaś Korona w odniesieniu do takiej kontroli nie cieszy się żadnym przywilejem dotyczącym przedstawiania dokumentów lub składania zeznań, jaki ustanawia prawo w postępowaniach prawnych.

(4) Nie można żądać ani upoważnić nikogo na podstawie niniejszej ustawy do dostarczenia informacji lub odpowiedzi na pytanie dotyczące prac Gabinetu lub komisji Gabinetu, lub przedstawienia dokumentu odnoszącego się do takich prac; zaś na potrzeby niniejszego ustępu zaświadczenie wydane przez sekretarza Gabinetu za zgodą premiera, stwierdzające, że informacja, pytanie, dokument lub jego część odnosi się do takich prac, jest rozstrzygającym dowodem.

(5) Z uwzględnieniem ust. (3) niniejszego artykułu, nikt nie może zostać zmuszony na potrzeby kontroli określonej w niniejszej ustawie do złożenia zeznań lub przedstawienia dokumentu, jeżeli nie mógłby zostać do tego zmuszony w postępowaniu cywilnym przed sądem.

Utrudnianie lub obraza

9. – (1) Jeżeli ktokolwiek bez prawnego usprawiedliwienia utrudnia Komisarzowi lub urzędnikowi Komisarza wykonywanie jego kompetencji określonych

w niniejszej ustawie, lub jest winny takiego działania lub zaniechania dotyczącego kontroli określonej w niniejszej ustawie, które stanowiłoby obrazę sądu, gdyby kontrola ta była postępowaniem sądowym, Komisarz może złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa do sądu.

(2) W przypadku, gdy zostanie złożone zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa określone w niniejszym artykule, sąd może zbadać sprawę oraz, po wysłuchaniu świadków przedstawionych przeciwko oskarżonemu lub w jego interesie oraz po wysłuchaniu zeznań w interesie obrony, potraktować oskarżonego w sposób, w jaki mógłby zostać potraktowany, gdyby popełnił takie przestępstwo w stosunku do sądu.

(3) Artykuł niniejszy nie może być interpretowany jako odnoszący się do podejmowania działań wskazanych w ust. (4) art. 7 niniejszej ustawy.

Sprawozdania Komisarza

10. – (1) W przypadku, gdy Komisarz prowadzi kontrolę określoną w niniejszej ustawie lub podejmuje decyzję o nieprzeprowadzeniu takiej kontroli, przesyła posłowi do Izby Gmin, który wystąpił z żądaniem kontroli (lub, jeżeli nie jest on już posłem do tej Izby, posłowi do tej Izby, którego Komisarz uzna za właściwego) sprawozdanie z wyników kontroli lub, zgodnie z okolicznościami, oświadczenie o powodach nieprzeprowadzenia kontroli.

(2) W przypadku, gdy Komisarz prowadzi kontrolę określoną w niniejszej ustawie, przesyła sprawozdanie z wyników kontroli także głównemu urzędnikowi określonego departamentu lub organu władzy oraz innej osobie, której zarzuca się w skardze podjęcie lub zezwolenie na działanie objęte skargą.

(3) Jeżeli po przeprowadzeniu kontroli określonej w niniejszej ustawie, Komisarz uzna, że pokrzywdzony poniósł krzywdę w następstwie wadliwej administracji, a krzywda ta nie spotkała się lub nie spotka z zadośćuczynieniem, może on, jeśli uzna to za właściwe, przedłożyć izbom Parlamentu specjalne sprawozdanie na temat sprawy.

(4) Komisarz corocznie przedkłada izbom Parlamentu ogólne sprawozdanie z wykonywania kompetencji określonych w niniejszej ustawie oraz może od czasu do czasu przedkładać izbom Parlamentu inne sprawozdania dotyczące tych kompetencji, jakie uzna za odpowiednie.

(5) Na potrzeby przepisów dotyczących zniesławienia, każde wskazane dalej ogłoszenie objęte jest bezwzględny immunitetem, a mianowicie:

- (a) ogłoszenie dowolnej sprawy przez Komisarza w ramach sprawozdania przedkładanego izbom Parlamentu na potrzeby niniejszej ustawy;
- (b) ogłoszenie dowolnej sprawy przez posła do Izby Gmin w ramach kontaktowania się z Komisarzem lub jego urzędnikami na te potrzeby, lub przez Komisarza, lub jego urzędników w ramach kontaktowania się z takim posłem na te potrzeby;
- (c) ogłoszenie przez takiego posła skarżącemu sprawozdania lub oświadczenia przesłanego posłowi w związku ze skargą zgodnie z ust. (1) niniejszego artykułu;
- (d) ogłoszenie przez Komisarza osobie wskazanej w ust. (2) niniejszego artykułu sprawozdania zgodnie z tym ustępem.

Postanowienia dotyczące tajemnicy informacji

11. – (2) Informacje uzyskane przez Komisarza lub jego urzędników w trakcie albo na potrzeby kontroli określonej w niniejszej ustawie nie podlegają ujawnieniu, z wyjątkiem sytuacji:

- (a) gdy dzieje się to na potrzeby kontroli oraz sporządzania sprawozdań określonych w niniejszej ustawie;
- (b) gdy dzieje się to na potrzeby postępowań w sprawach przestępstw określonych w ustawach o tajemnicy służbowej z lat 1911–1989, których popełnienie zarzuca się w stosunku do informacji uzyskanych przez Komisarza lub jego urzędników na podstawie niniejszej ustawy, oraz postępowań w sprawie krzywoprzysięstwa, którego popełnienie zarzuca się w trakcie kontroli określonej w niniejszej ustawie, lub na potrzeby dochodzenia w celu podjęcia takich postępowań lub
- (c) na potrzeby postępowań określonych w art. 9 niniejszej ustawy;

zaś Komisarz i jego urzędnicy nie mogą być wzywani do złożenia zeznań w żadnych postępowaniach (poza wyżej wspomnianymi) na temat spraw, o których dowiedzieli się w trakcie postępowań określonych w niniejszej ustawie.

(2A) W przypadku, gdy Komisarz piastuje także urząd Ombudsmana Administracji Walijskiej lub Komisarza do spraw Służby Zdrowia, zaś osoba składa do niego w ramach jego urzędu Ombudsmana Administracji Walijskiej lub Komisarza do spraw Służby Zdrowia skargę, która częściowo dotyczy sprawy, w stosunku do której osoba ta uprzednio złożyła skar-

gę określoną w niniejszej ustawie lub później składa taką skargę, informacje uzyskane przez Komisarza lub jego urzędników w trakcie, lub na potrzeby badania skargi określonej w niniejszej ustawie mogą być ujawnione w celu wykonywania przez niego kompetencji w stosunku do tej innej skargi.

(3) Minister Korony może przekazać Komisarzowi pisemne zawiadomienie dotyczące dokumentu lub informacji określonej w zawiadomieniu, lub kategorii dokumentów lub informacji tak określonej, zawiadamiając, że zdaniem ministra ujawnienie takiego dokumentu lub informacji, lub takiej kategorii dokumentów, lub informacji szkodziłoby bezpieczeństwu państwa, lub w inny sposób byłoby niezgodne z interesem publicznym; a w przypadku, gdy zawiadomienie takie zostanie przekazane, niniejsza ustawa nie może być interpretowana jako upoważniająca albo wymagająca od Komisarza lub urzędników Komisarza przekazywania komukolwiek, lub na jakiegokolwiek potrzeby dokumentów, lub informacji określonych w zawiadomieniu, lub kategorii dokumentów, lub informacji tak określonych.

(4) Odniesienia w niniejszej ustawie do ministra Korony obejmują odniesienia do Komisarzy Urzędu Celnego i Akcyzy oraz Komisarzy Podatkowych.

Konsultacje pomiędzy Parlamentarnym Komisarzem

a Ombudsmanem Administracji Walijskiej lub Komisarzami do spraw Służby Zdrowia

11 A. – (1) W przypadku, gdy na dowolnym etapie kontroli określonej w niniejszej ustawie, Komisarz dojdzie do przekonania, że skarga odnosi się częściowo do sprawy podlegającej właściwości Ombudsmana Administracji Walijskiej lub Angielskiego, Walijskiego lub Szkockiego Komisarza do spraw Służby Zdrowia, Komisarz:

- (a) konsultuje się z nim na temat skargi, chyba że sam piastuje także ten urząd; oraz
- (b) jeśli uzna to za niezbędne, informuje składającego skargę określoną w niniejszej ustawie o krokach niezbędnych do złożenia skargi określonej w ustawie o ustroju Walii z 1998 r. lub w ustawie o Komisarzach do spraw Służby Zdrowia z 1993 r.

(2) W przypadku, gdy na podstawie powyższego ust. (1) Komisarz konsultuje się z Ombudsmanem Administracji Walijskiej lub Komisarzem do spraw Służby Zdrowia na temat skargi określonej w niniej-

szej ustawie, może konsultować się na temat każdej sprawy związanej ze skargą, łącznie z:

- (a) prowadzeniem kontroli w sprawie skargi; oraz
- (b) formą, treścią i ogłoszeniem sprawozdania z wyników takiej kontroli.

(3) Artykuł 11(2) niniejszej ustawy nie ma zastosowania do ujawnienia informacji przez Komisarza lub jego urzędników w trakcie konsultacji przeprowadzonych zgodnie z niniejszym artykułem.

Plan odszkodowań za utratę zdrowia poniesioną przez ofiary przestępstw

11B. – (1) Na potrzeby niniejszej ustawy, kompetencje administracyjne wykonywane przez zarządcę systemu odszkodowań za utratę zdrowia doznaną na skutek przestępstwa („kompetencje związane z systemem”) uznawane są za kompetencje administracyjne departamentu rządowego, do którego zastosowanie ma niniejsza ustawa.

(2) Na potrzeby niniejszego artykułu, zarządcami systemu są:

- (a) urzędnik odpowiedzialny za rozpatrywanie roszczeń mianowany na podstawie art. 3(4)(b) ustawy o odszkodowaniach za utratę zdrowia poniesioną na skutek przestępstwa z 1995 r.;
- (b) osoba mianowana na podstawie art. 5(3)(c) tej ustawy;
- (c) dyrektor systemu, określony w art. 1(4) tej ustawy, oraz osoby wyznaczone przez niego do wykonywania kompetencji w stosunku do systemu.

(3) Głównym urzędnikiem w stosunku do skargi złożonej w związku z działaniami podjętymi w związku z kompetencjami związanymi z systemem jest:

- (a) w przypadku działań podjętych przez urzędnika odpowiedzialnego za rozpatrywanie roszczeń, osoba od czasu do czasu wyznaczona przez sekretarza stanu¹⁰ na potrzeby niniejszego ustępu;
- (b) w przypadku działania podjętego przez osobę wyznaczoną na podstawie art. 5(3)(c) ustawy z 1995 r., przewodniczący wyznaczony przez sekretarza stanu na podstawie art. 5(3)(b) tej ustawy;

¹⁰ Chodzi o wskazanie, że daną czynność może podjąć członek rządu o charakterze szefa departamentu rządowego.

(c) w przypadku działania podjętego przez dyrektora systemu lub przez inne osoby wskazane w ust. (2)(c) niniejszego artykułu, dyrektor systemu.

(4) Prowadzenie kontroli określonej w niniejszej ustawie w związku z działaniem podjętym w związku z kompetencjami związanymi z systemem nie wpływa:

- (a) na tak podjęte działania;
- (b) na uprawnienie lub obowiązek osoby do podjęcia dalszych działań dotyczących sprawy podlegającej kontroli.

Wyjaśnienie wyrażeń ustawowych

12. – (1) W ustawie niniejszej poniższe wyrażenia mają znaczenie odpowiednio im niniejszym przypisane:

termin „działanie” obejmuje zaniechanie, zaś pozostałe wyrażenia związane z działaniem interpretowane są odpowiednio;

termin „Komisarz” oznacza Parlamentarnego Komisarza do spraw Administracji;

termin „sąd” oznacza, w odniesieniu do Anglii i Walii Wysoki Trybunał, w odniesieniu do Szkocji Najwyższy Sąd Cywilny, zaś w odniesieniu do Irlandii Północnej Wysoki Trybunał Irlandii Północnej;

termin „akt prawny” obejmuje akty prawne Parlamentu Irlandii Północnej oraz akty rządowe wydane na podstawie aktu prawnego;

termin „urzędnik” obejmuje pracownika;

termin „pokrzywdzony” oznacza osobę, która twierdzi, że poniosła lub rzekomo poniosła krzywdę wskazaną w art. 5(1)(a) niniejszej ustawy;

termin „trybunał” obejmuje osobę tworzącą trybunał składający się z jednej osoby.

(2) Odniesienia w niniejszej ustawie do aktu prawnego są odniesieniami do tego aktu w zakresie, w jakim został zmieniony lub rozszerzony innym aktem prawnym.

(3) Stwierdza się niniejszym, że niniejsza ustawa nie upoważnia ani nie wymaga od Komisarza kwestionowania słuszności decyzji podjętych bez dopuszczenia się wadliwej administracji przez departament rządowy lub inną władzę w ramach wykonywania prawa do podejmowania decyzji nadanych temu departamentowi lub władzy.

RZĄD

Ustawa o ministrach Korony z 1975 r. (*Ministers of the Crown Act, 1975*)

(1975, c. 26)

Uprawnienie do przekazywania kompetencji ministrów rozporządzeniami królewskimi

1. – (1) Jej Królewska Mość może rozporządzeniem królewskim:

- (a) postanowić o przekazaniu ministrowi Korony kompetencji uprzednio wykonywanych przez innego ministra Korony;
 - (b) postanowić o rozwiązaniu departamentu rządowego kierowanego przez ministra Korony i przekazaniu lub rozdzieleniu na rzecz innego ministra lub ministrów Korony, określonych w rozporządzeniu, kompetencji uprzednio wykonywanych przez ministra kierującego tym departamentem;
 - (c) polecić, aby kompetencje ministra Korony wykonywane były wspólnie z innym ministrem Korony albo polecić zaprzestania takiego ich wykonywania.
- (2) Rozporządzenie królewskie określone w niniejszym artykule może zawierać takie poboczne, wtórne i dodatkowe przepisy, jakie mogą być niezbędne lub wskazane w celu pełnego wykonania rozporządzenia, łącznie z przepisami:
- (a) dotyczącymi przekazania mienia, praw i zobowiązań, które posiadał, którymi dysponował lub które zaciągnął minister Korony w związku z kompetencjami przekazanymi lub rozdzielonymi;
 - (b) dotyczącymi prowadzenia i ukończenia przez ministra lub na podstawie upoważnienia ministra, któremu przekazano kompetencje, działań rozpoczętych przez ministra Korony lub na podstawie jego upoważnienia przed datą wejścia w życie rozporządzenia;
 - (c) dotyczącymi dostosowania aktów prawnych dotyczących kompetencji przekazanych, jakie mo-

gą być niezbędne w celu umożliwienia wykonywania ich przez ministra, któremu je przekazano, i jego urzędników;

- (d) dotyczącymi wprowadzenia w aktach prawnych regulujących liczbę stanowisk, w stosunku do których może być wypłacane wynagrodzenie, oraz w art. 2 i Załączniku nr 2 ustawy o wykluczeniu możliwości członkostwa w Izbie Gmin z 1975 r. (które regulują liczbę osób piastujących urzędy, które mogą zostać wybrane do Izby Gmin, zasiadać w niej i głosować), takich zmian, jakie mogą być wskazane z powodu przekazania kompetencji lub rozwiązania departamentu na podstawie rozporządzenia;
- (e) dotyczącymi zastąpienia przez ministra, któremu przekazano kompetencje, innego ministra, we wszelkich aktach, umowach lub postępowaniach prawnych wydanych lub rozpoczętych przed wejściem w życie rozporządzenia.

(3) Nie zostaną wprowadzone na podstawie lit. (d) powyższego ust. (2) zmiany w aktach prawnych wskazanych w tej literze w celu zwiększenia kwot wypłacanego wynagrodzenia lub zwiększenia liczby osób, którym mogą być wypłacane wynagrodzenia, na podstawie tych aktów prawnych, lub liczby osób uzyskujących zgodnie z powyższym uprawnienie do zasiadania i głosowania w Izbie Gmin.

(4) W przypadku, gdy w rozporządzeniu wydanym na podstawie niniejszego artykułu ustanowiony zostaje przepis dotyczący przekazania kompetencji, w związku z którymi minister może pozywać lub zostać pozwanym na podstawie aktu prawnego, rozporządzenie zawiera przepisy stwarzające możliwość, aby minister, któremu przekazano kompetencje, mógł pozywać i być pozwanym w taki sam sposób.

(5) Zaświadczenie wydane przez ministra Korony, stwierdzające, że mienie przyznane innemu ministrowi bezpośrednio przed wejściem w życie rozporzą-

dzenia określonego w niniejszym artykule zostało przekazane na podstawie rozporządzenia ministrowi wydającemu zaświadczenie, jest rozstrzygającym dowodem przekazania.

Zmiany w departamentach urzędu sekretarza stanu lub w ich kompetencjach

2. – (1) Jej Królewska Mość może w związku ze zmianą w departamentach urzędu sekretarza stanu lub zmianą kompetencji sekretarza stanu ustanowić w rozporządzeniu królewskim takie poboczne, wtórne i dodatkowe przepisy, jakie mogą być niezbędne lub wskazane w związku ze zmianą, łącznie z przepisami:

- (a) czyniącymi sekretarza stanu pojedynczą osobą prawną,
- (b) dotyczącymi przekazania mienia, praw lub zobowiązań na rzecz sekretarza stanu lub przez niego,
- (c) dotyczącymi dostosowania aktów prawnych dotyczących sekretarza stanu lub departamentu sekretarza stanu,
- (d) dotyczącymi zastąpienia przez jednego sekretarza stanu lub departament sekretarza stanu innego we wszelkich aktach, umowach lub postępowaniach prawnych wydanych lub rozpoczętych przed wejściem w życie rozporządzenia.

(2) Zaświadczenie wydane przez ministra Korony, stwierdzające, że mienie przyznane innemu ministrowi bezpośrednio przed wejściem w życie rozporządzenia określonego w niniejszym artykule zostało przekazane na podstawie rozporządzenia ministrowi wydającemu zaświadczenie, jest rozstrzygającym dowodem przekazania.

(3) Artykuł niniejszy ma zastosowanie wyłącznie do zmian po 27 czerwca 1974 r. oraz do utworzenia (w tym roku) Departamentów Energii, Przemysłu, Handlu, oraz Cen i Ochrony Konsumentów.

Przekazanie mienia itp. sekretarzowi stanu lub od niego

3. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie w przypadku, gdy akt prawny (łącznie z zarządzeniem wydanym na podstawie niniejszej ustawy) postanawia, że wymieniony sekretarz stanu i jego następcy stają się pojedynczą osobą prawną, a ma zastosowanie niezależnie od tego, czy urząd pojedynczej osoby prawnej jest w danym czasie obsadzony.

(2) Działania, podjęte przez innego sekretarza stanu lub w związku z nim na rzecz wymienionego sekretarza stanu jako pojedynczej osoby prawnej, obowiązują, jakby zostały dokonane przez wymienionego sekretarza stanu lub w związku z nim.

(3) Nie wyłączając poprzedzających postanowień niniejszego artykułu, dokument, umowa lub inny akt podlegający wykonaniu przez wymienionego sekretarza stanu jako pojedynczą osobę prawną lub w jego imieniu, jest ważny, jeżeli opatrzony jest pieczęcią osoby prawnej tego sekretarza stanu poświadczoną podpisem innego sekretarza stanu, lub sekretarza w departamencie sekretarza stanu, lub osoby upoważnionej do tego przez sekretarza stanu.

Zmiana tytułu ministrów

4. Jeżeli Jej Królewska Mość zechce w rozporządzeniu królewskim polecić zmianę tytułu ministra Korony, rozporządzenie może zawierać postanowienia wprowadzające nowy tytuł:

- (a) do aktów prawnych (łącznie z tymi, które wskazano w powyższym art. 1(2)(d)) dotyczących ministra;
- (b) do aktów, umów lub postępowania prawnych wydanych lub rozpoczętych przed wejściem w życie rozporządzenia¹.

¹ Warto wskazać, że poprzednie regulacje dotyczące ministrów Korony zawierały również rozstrzygnięcia o uposażeniu Lidera Opozycji JK.M. Obecnie kwestia ta regulowana jest przez ustawę *Ministerial and Other Salaries Act* z 1975 r.

WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Ustawa o sądach wyższych z 1981 r. (*Senior Courts Act, 1981*)¹

(1981, c. 54)

Ustawa łącząca i zmieniająca ustawę o Sądzie Najwyższym Orzecznictwa (ujednoczenie) z 1925 r. i inne akty prawne dotyczące Sądu Najwyższego w Anglii i Walii i wymiaru sprawiedliwości; uchylająca niektóre przestarzałe lub zbędne akty prawne dotyczące tych spraw; zmieniająca Część VIII ustawy o zdrowiu psychicznym z 1959 r., ustawę o sądach wojskowych (odwołania) z 1968 r., ustawę o arbitrażu z 1979 r. oraz prawo dotyczące sądów hrabstw; oraz dotycząca związanych celów [28 lipca 1981]

Nakazy sądowe zakazujące działalności

na stanowiskach, do których brak uprawnień
30. – (1) W przypadku, gdy osoba niemająca takich uprawnień działa na stanowisku, do którego ma zastosowanie niniejszy artykuł, Wysoki Sąd² może:

- (a) wydać nakaz sądowy zakazujący jej takiej działalności; oraz
- (b) jeżeli sprawa tego wymaga, ogłosić opróżnienie stanowiska.

(2) Artykuł niniejszy ma zastosowanie do wszelkich istotnych stanowisk publicznych o permanentnym charakterze, piastowanych w służbie Korony lub utworzonych przez przepis prawny, lub edykt królewski.

Wniosek o sądową kontrolę legalności

31. – (1) Wniosek do Wysokiego Sądu w sprawie wydania jednego lub więcej z poniższych nakazów, a mianowicie:

- (a) zarządzenia nakazującego, zakazującego lub unieważniającego,

(b) deklaracji lub nakazu sądowego określonego w ust. (2),

(c) nakazu określonego w art. 30, zakazującego nieuprawnionej osobie działalności na stanowisku, do którego ma zastosowanie ten artykuł,

składany jest zgodnie z zasadami obowiązującymi w sądzie w ramach procedury nazywanej wnioskiem o sądową kontrolę legalności.

(2) Deklaracja lub nakaz sądowy może być wydany na podstawie niniejszego ustępu w przypadku, gdy złożony został wniosek o sądową kontrolę legalności, w którym zwrócono się o wydanie nakazu, oraz gdy Wysoki Sąd uwzględniając:

(a) charakter sprawy, w stosunku do której może być wydany nakaz w formie zarządzenia nakazującego, zakazującego lub unieważniającego;

(b) charakter osób i jednostek organizacyjnych, przeciwko którym może być wydany nakaz w formie takich zarządzeń; oraz

(c) wszystkie okoliczności sprawy,

uzna, że uzasadnione i dogodne jest wydanie deklaracji lub nakazu sądowego, zgodnie z okolicznościami.

(3) Wniosek o sądową kontrolę legalności może być złożony tylko za przyzwoleniem³ Wysokiego Sądu uzyskanym zgodnie z zasadami obowiązującymi przed sądem; zaś sąd nie udziela przyzwolenia na złożenie wniosku, o ile nie uzna, że wnioskodawca ma dostateczny interes w sprawie, której dotyczy wniosek.

(4) W przypadku złożenia wniosku o sądową kontrolę legalności Wysoki Sąd może przyznać wnioskodawcy odszkodowanie, restytucję lub zwrot należnej kwoty, jeżeli:

- (a) wnioskodawca załączy roszczenie o takie zasądzenie powstałe na gruncie sprawy, z którą związany jest wniosek oraz

¹ Oryginalny tytuł: „Ustawa o Sądzie Najwyższym”, zmieniono ustawą o reformie konstytucyjnej z 2005 r.

² *High Court*.

³ *leave*.

(b) sąd uzna, że takie zasądzenie zostałyby wydane, jeżeli takie roszczenie złożono by w ramach powództwa wnioskodawcy wniesionego w czasie złożenia wniosku.

(5) Jeżeli w przypadku złożenia wniosku o sądową kontrolę legalności, w którym zwrócono się o wydanie zarządzenia unieważniającego, Wysoki Sąd unieważni decyzję, której dotyczy wniosek, Wysoki Sąd może przekazać sprawę do właściwego sądu, trybunału lub organu władzy, z zaleceniem ponownego rozpatrzenia jej oraz wydania decyzji zgodnej z ustaleniami Wysokiego Sądu.

(6) W przypadku, gdy Wysoki Sąd uzna, że wniosek o sądową kontrolę legalności złożono z nadmierną zwłoką, sąd może odmówić wydania:

(a) przyzwolenia na złożenie wniosku,

(b) nakazu, o który zwrócono się we wniosku, jeżeli uzna, że wydanie nakazu, o który się zwrócono, prawdopodobnie spowodowałoby znaczne trudności dla kogokolwiek lub znacznie naruszyłoby czyjekolwiek prawa, lub byłoby szkodliwe dla dobrej administracji.

(7) Ustęp (6) nie wyłącza zastosowania postanowień innego aktu prawnego lub zasady obowiązującej w sądzie, która ogranicza termin, w którym można złożyć wniosek o sądową kontrolę legalności.

Ustawa o trybunałach i postępowaniach z 1992 r. (*Tribunals and Inquiries Act, 1992*)

(1992, c. 53)

Ustawa łącząca ustawę o trybunałach i postępowaniach z 1971 r. i niektóre inne akty prawne dotyczące trybunałów i postępowañ [16 lipca 1992]

Za radą i zgodą lordów duchownych i świeckich oraz Izby Gmin, zebranych w obecnym Parlamencie, i z ich upoważnienia Jej Królewska Mość zarządza co następuje:

Rada Trybunałów i jej funkcje

Rada Trybunałów

1. – (1) Utrzymuje się nadal Radę zwaną Radą Trybunałów (w niniejszej ustawie nazywana „Radą”) w celu:

(a) kontroli ustroju i prac trybunałów określonych w Załączniku nr 1 (trybunały ustanowione na podstawie przepisów określonych w tym Załączniku lub na ich potrzeby) oraz, od czasu do czasu, składania sprawozdań na temat ich ustroju i prac;

(b) rozpatrywania i składania sprawozdań na temat takich konkretnych spraw, jakie mogą być przekazywane Radzie na podstawie niniejszej ustawy, dotyczących trybunałów innych niż zwykłe sądy, niezależnie od tego, czy określone zostały w Załączniku nr 1 lub dotyczących dowolnego takiego trybunału; oraz

(c) rozpatrywania i składania sprawozdań na temat takich spraw, jakie mogą być przekazywane Radzie na podstawie niniejszej ustawy, lub jakie Rada uzna za szczególnie ważne, w związku z procedurami administracyjnymi dotyczącymi, lub mogącymi dotyczyć, prowadzenia przez ministra lub w jego imieniu postępowań prawnych, lub w związku z dowolną taką procedurą.

(2) Artykuł niniejszy nie upoważnia Rady ani nie nakazuje jej zajmowania się sprawami, w stosunku do których Parlament Irlandii Północnej uprawniony jest do stanowienia prawa.

Skład Rady i Komisji Szkockiej

2. – (1) Z uwzględnieniem ust. (3), Rada składa się z nie więcej niż piętnastu i nie mniej niż dziesięciu członków mianowanych przez Lorda Kanclerza i ministrów szkockich, a jeden z tych członków mianowany zostaje przez te same podmioty na przewodniczącego Rady.

(2) Ustanawia się Komisję Szkocką Rady (w ustawie niniejszej nazywaną „Komisją Szkocką”) która, z uwzględnieniem ust. (3), składa się z:

(a) dwóch lub trzech członków Rady wyznaczonych przez ministrów szkockich, oraz

(b) trzech lub czterech osób, niebędących członkami Rady, mianowanych przez ministrów szkockich;

zaś ministrowie szkoccy mianują jednego z członków Komisji Szkockiej (będącego członkiem Rady) na przewodniczącego Komisji Szkockiej.

(3) Oprócz osób mianowanych lub wyznaczonych na podstawie ust. (1) i (2), Parlamentarny Komisarz do spraw Administracji jest z urzędu członkiem Rady i Komisji Szkockiej.

(4) Mianując członków Rady uwzględni się potrzebę reprezentacji interesów Walijczyków.

Sprawozdania Rady i Komisji Szkockiej oraz przekazywanie im spraw

4. – (1) Z uwzględnieniem postanowień niniejszego artykułu, sprawozdania Rady składane są Lordowi Kanclerzowi i ministrom szkockim, a sprawy przekazywane mogą być Radzie, zgodnie z okolicznościami, przez Lorda Kanclerza i ministrów szkockich.

(7) Rada składa Lordowi Kanclerzowi i ministrom szkockim coroczne sprawozdanie na temat jej postępowań oraz postępowań Komisji Szkockiej, zaś (a) Lord Kanclerz przedkłada sprawozdanie Parlamentowi, a (b) ministrowie szkoccy przedkładają sprawozdanie Parlamentowi Szkockiemu, z takimi ewentualnymi uwagami, jakie on lub oni uznają za odpowiednie.

Skład trybunałów i procedura dotycząca trybunałów i postępowań

Zalecenia Rady dotyczące mianowania członków trybunałów

5. – (1) Z uwzględnieniem art. 6, ale nie wyłączając ogólności zastosowania art. 1(1)(a), Rada może udzielać właściwemu ministrowi ogólnych zaleceń dotyczących mianowania członków trybunałów wskazanych w Załączniku nr 1 lub zespołów utworzonych na potrzeby takich trybunałów; zaś właściwy minister uwzględni zalecenia określone w niniejszym artykule (nie wyłączając przepisów regulujących takie mianowania).

(2) W artykule niniejszym termin „właściwy minister”, w związku z dowolnymi mianowaniami, oznacza ministra dokonującego mianowania lub, jeśli nie są one dokonywane przez ministra, ministra kierującego departamentem rządowym zajmującym się danym trybunałem.

Mianowanie przewodniczących niektórych trybunałów

6. – (1) Przewodniczący, lub osoba mianowana do pełnienia obowiązków przewodniczącego dowolnego trybunału, do którego zastosowanie ma niniejszy

ustęp, wybierany jest (nie wyłączając zastosowania przepisów dotyczących kwalifikacji) przez właściwy organ władzy z zespołu osób mianowanych przez Lorda Kanclerza.

(2) Członkowie zespołów utworzonych na podstawie niniejszego artykułu sprawują urząd i zwalniają go zgodnie z warunkami określonymi w aktach urzędowych, na podstawie których zostali mianowani, ale mogą zrezygnować z urzędu na podstawie pisemnego zawiadomienia złożonego Lordowi Kanclerzowi; zaś każdy z członków, który przestaje piastować urząd, ma prawo ubiegania się o ponowne mianowanie.

(3) Ustęp (1) ma zastosowanie do dowolnego trybunału określonego w pkt 7(b) lub 38(a) Załącznika nr 1.

(5) Osoba lub osoby tworzące trybunał określony w pkt 31 Załącznika nr 1 mianowani są przez Lorda Kanclerza, a w przypadku, gdy trybunał składa się z więcej niż jednej osoby, Lord Kanclerz wyznacza przewodniczącego.

(6) W artykule niniejszym termin „właściwy organ władzy” oznacza ministra, który, pomijając niniejszą ustawę, byłby upoważniony do mianowania lub wyboru przewodniczącego, osoby pełniącej obowiązki przewodniczącego, członków lub członka danego trybunału.

(7) Zespół może być utworzony na podstawie niniejszego artykułu na potrzeby jednego trybunału lub dwóch albo więcej trybunałów, niezależnie od ich charakteru.

(8) W odniesieniu do określonych w niniejszym artykule trybunałów działających w Szkocji, niniejszy artykuł obowiązuje z uwzględnieniem, że odniesienia do Lorda Kanclerza zastępowane są odniesieniami do Lorda Przewodniczącego Najwyższego Sądu Cywilnego⁴.

(9) W odniesieniu do określonych w niniejszym artykule trybunałów działających w Irlandii Północnej, niniejszy artykuł obowiązuje z uwzględnieniem, że odniesienia do Lorda Kanclerza zastępowane są odniesieniami do Lorda Głównego Sędziego Irlandii Północnej.

Zgoda wymagana na usunięcie członków niektórych trybunałów

7. – (1) Z uwzględnieniem ust. (2), uprawnienie ministra, innego niż Lord Kanclerz, do zwolnienia członka trybunału określonego w Załączniku nr 1 lub zespołu utworzonego na potrzeby takiego trybunału, wykonywane jest wyłącznie za zgodą:

⁴ *Court of Session.*

- (a) Lorda Kanclerza, Lorda Przewodniczącego Najwyższego Sądu Cywilnego i Lorda Głównego Sędziego Irlandii Północnej, jeżeli trybunał działa we wszystkich częściach Zjednoczonego Królestwa;
- (b) Lorda Kanclerza i Lorda Przewodniczącego Najwyższego Sądu Cywilnego, jeżeli trybunał działa we wszystkich częściach Wielkiej Brytanii;
- (c) Lorda Kanclerza i Lorda Głównego Sędziego Irlandii Północnej, jeżeli trybunał działa w Anglii, Walii i Irlandii Północnej;
- (d) Lorda Kanclerza, jeżeli trybunał nie działa poza Anglią i Walią;
- (e) Lorda Przewodniczącego Najwyższego Sądu Cywilnego, jeżeli trybunał działa wyłącznie w Szkocji;
- (f) Lorda Głównego Sędziego Irlandii Północnej, jeżeli trybunał działa wyłącznie w Irlandii Północnej.

Zasady proceduralne dotyczące trybunałów

8. – (1) Uprawnienie ministra, Lorda Przewodniczącego Najwyższego Sądu Cywilnego, Komisarzy Podatkowych lub Komisji do Spraw Odszkodowań Zagranicznych do wydawania, zatwierdzania, potwierdzania lub wyrażania zgody na przyjęcie zasad proceduralnych dla trybunałów określonych w Załączniku nr 1 wykonywane jest wyłącznie po konsultacji z Radą.

(2) Uprawnienie ministerstwa skarbu do wydawania:

- (a) przepisów na podstawie art. 48(3) ustawy o spółdzielniach budowlanych z 1986 r. (przepisy dotyczące odwołań do trybunału utworzonego na podstawie art. 47 tej ustawy), lub
- (b) przepisów na podstawie art. 30 ustawy o bankowości z 1987 r. (przepisy dotyczące odwołań na podstawie Części I tej ustawy),

wykonywane jest wyłącznie po konsultacji z Radą.

(3) Rada konsultuje się z Komisją Szkocką w związku z wykonywaniem jej kompetencji określonych w niniejszym artykule:

- (a) dotyczących trybunałów określonych w Części II Załącznika nr 1, lub
- (b) dotyczących przepisów na podstawie art. 30 ustawy o bankowości z 1987 r., które [na podstawie ust. (4) tego artykułu], wydawane są przez Lorda Adwokata.

(4) W artykule niniejszym termin „zasady proceduralne” obejmuje wszelkie przepisy dotyczące procedury stosowanej przez dany trybunał.

Procedura dotycząca postępowania prawnego⁵

9. – (1) Lord Kanclerz, po konsultacji z Radą, może wydać przepisy regulujące procedurę obowiązującą w ramach postępowania prawnego prowadzonego przez ministrów lub w ich imieniu; zaś w stosunku do różnych kategorii takich postępowania mogą być wydane różne postanowienia takich przepisów.

(2) Przepisy wydane przez Lorda Kanclerza na podstawie niniejszego artykułu obowiązują, w stosunku do postępowania prawnego, z uwzględnieniem postanowień aktów prawnych, na podstawie których prowadzone jest postępowanie, oraz wszelkich przepisów wydanych na podstawie takich aktów prawnych.

(3) Z uwzględnieniem ust. (2), przepisy wydawane na podstawie niniejszego artykułu mogą regulować procedurę w zakresie spraw przygotowawczych w stosunku do postępowania prawnego wskazanych w ust. (1), oraz w zakresie spraw następczych w stosunku do takich postępowania, jak i w zakresie prowadzenia czynności w ramach takich postępowania.

(4) Stosując niniejszy artykuł do postępowania prowadzonego w Szkocji:

- (a) odniesienia do Lorda Kanclerza zastępowane są odniesieniami do Lorda Adwokata, oraz
- (b) Rada, wykonując swoje kompetencje na podstawie niniejszego artykułu do przepisów wydawanych przez Lorda Adwokata, konsultuje się z Komisją Szkocką.

Sądowa kontrola trybunałów itp.

Uzasadnienia decyzji trybunałów i ministrów

10. – (1) Z uwzględnieniem postanowień niniejszego artykułu i art. 14, w przypadku, gdy:

- (a) trybunał określony w Załączniku nr 1 wydaje decyzję, lub
- (b) minister ogłasza o podjętej przez niego decyzji:
 - (i) po przeprowadzeniu przez niego lub w jego imieniu postępowania prawnego, lub
 - (ii) w przypadku, w którym zainteresowana osoba mogła (poprzez sprzeciw lub w inny sposób) zażądać przeprowadzenia postępowania prawnego,

obowiązkiem trybunału lub ministra jest przedstawienie w oświadczeniu, pisemnym lub ustnym, uzasadnienia decyzji, jeżeli, z chwilą wydania lub ogłoszenia

⁵ *statutory inquiries.*

szenia decyzji lub przed nią, wysunięte zostanie żądanie przedstawienia uzasadnienia.

(2) Ze względu na bezpieczeństwo państwowe można odmówić wydania oświadczenia określonego w ust. (1) lub ograniczyć uzasadnienie.

(3) Trybunał lub minister może odmówić przedstawienia oświadczenia określonego w ust. (1) osobie, która nie jest zasadniczo zainteresowana decyzją, jeżeli uzna, że przedstawienie go byłoby sprzeczne z interesem osoby głównie zainteresowanej.

(4) Ustęp (1) nie ma zastosowania do decyzji podjętej przez ministra po przeprowadzeniu przez niego lub w jego imieniu postępowania lub rozpatrywania, które jest postępowaniem prawnym wyłącznie na podstawie zarządzenia wydanego na podstawie art. 16(2), chyba że zarządzenie zawiera wytyczną, iż niniejszy artykuł ma być stosowany w stosunku do postępowania lub rozpatrywania, do którego ma zastosowanie zarządzenie.

(5) Ustęp (1) nie ma zastosowania:

- (a) do decyzji, których uzasadnianie, pomijając niniejszy artykuł, regulowane jest przez inne przepisy,
- (b) do decyzji ministra związanych z przygotowaniem, wydawaniem, zatwierdzaniem, potwierdzaniem lub wyrażaniem zgody na przepisy, zarządzenia lub plany o charakterze legislacyjnym, a nie wykonawczym, lub
- (c) decyzji Rady do spraw emerytur pracowniczych wskazanej w pkt 35(d) Załącznika nr 1.

(6) Oświadczenie zawierające uzasadnienie decyzji wskazanej w lit. (a) lub (b) ust. (1), przedstawione zgodnie z tym ustępem lub na podstawie innego przepisu, stanowi część decyzji i jest odpowiednio włączane do akt.

(7) Jeżeli po konsultacji z Radą, Lord Kanclerz i Lord Adwokat uznają za celowe, aby

- (a) decyzje konkretnego trybunału lub decyzje o określonym charakterze, lub
- (b) decyzje ministra o określonym charakterze,

wyłączyć z zakresu obowiązywania ust. (1) ze względu na to, że przedmiot takich decyzji lub okoliczności ich wydania powodują, że uzasadnienie jest niepotrzebne lub niepraktyczne, Lord Kanclerz i Lord Adwokat mogą zarządzeniem polecić, że ust. (1) nie ma zastosowania do takich decyzji.

(8) W przypadku, gdy zarządzenie dotyczące decyzji zostało wydane na podstawie ust. (7), Lord Kanclerz i Lord Adwokat mogą, kolejnym zarządzeniem wydanym po konsultacji z Radą, uchylić lub zmienić wcześniejsze zarządzenie tak, aby ust. (1) miał zastosowanie do takich decyzji.

Odwołania od niektórych trybunałów

11. – (1) Z uwzględnieniem ust. (2), jeżeli strona postępowania przed trybunałem określonym w pkt 8, 15(a) lub (d), 16, 18, 24, 26, 31, 33(b), 37, 44 lub 45 Załącznika nr 1 jest niezadowolona z powodu kwestii prawnej z decyzji trybunału może, zgodnie z zasadami obowiązującymi w sądzie, odwołać się od trybunału do Wysokiego Sądu⁶ lub zażądać od trybunału przedstawienia sprawy w celu uzyskania opinii Wysokiego Sądu.

(2) Ustęp (1) nie ma zastosowania do postępowań przed trybunałami pracowniczymi, które powstają na podstawie aktów prawnych wskazanych w art. 21(1) ustawy o trybunałach pracowniczych z 1996 r.

(3) Zasady obowiązujące w sądzie wydane w stosunku do wszystkich trybunałów wskazanych w ust. (1) lub do któregośkolwiek z nich, mogą przewidywać upoważnienie trybunału lub wymaganie od niego, w trakcie postępowania przed nim, przedstawienia kwestii prawnej powstałej w ramach postępowania w formie zagadnienia prawnego Wysokiemu Sądowi; zaś decyzja Wysokiego Sądu dotycząca zagadnienia przedstawionego na podstawie niniejszego ustępu uznawana będzie za orzeczenie sądu w rozumieniu art. 16 ustawy o Sądzie Najwyższym z 1981 r. (jurysdykcja Sądu Apelacyjnego do rozpatrywania i rozstrzygania odwołań od orzeczeń Wysokiego Sądu).

(4) W stosunku do postępowań przed Wysokim Sądem lub Sądem Apelacyjnym, wszczętych na podstawie niniejszego artykułu, uprawnienie do wydawania zasad obowiązujących w sądzie obejmuje uprawnienie do wydawania zasad określających uprawnienia Wysokiego Sądu lub Sądu Apelacyjnego w odniesieniu do:

- (a) wydawania decyzji, które mogłyby zostać wydane przez trybunał;
- (b) odsyłania sprawy z opinią lub wytyczną sądu dotyczącą ponownego rozpatrywania i rozstrzygnięcia przez trybunał;
- (c) udzielania wytycznych trybunałowi;

zaś w stosunku do odmiennych trybunałów mogą być wydawane odmienne postanowienia.

(5) Odwołanie do Sądu Apelacyjnego nie może być składane na podstawie niniejszego artykułu bez zezwolenia Wysokiego Sądu lub Sądu Apelacyjnego.

(6) Ustęp (1) ma zastosowanie do decyzji sekretarza stanu w sprawie odwołań określonych w art. 41 ustawy o kredycie konsumenckim z 1974 od posta-

⁶ *High Court.*

nowień Dyrektora Naczelnego do spraw uczciwej konkurencji, w taki sposób, w jaki ma zastosowanie do decyzji trybunałów wskazanych w tym ustępie, ale z zastąpieniem odniesień do strony postępowania przez odwołanie do osób, które mają prawo do odwołania do sekretarza stanu (niezależnie od tego, czy wykorzystają to prawo); zaś odniesienia w ust. (1) i (4) do trybunałów interpretowane są, w odniesieniu do takich odwołań, jako odniesienia do sekretarza stanu.

(10) W artykule niniejszym termin „decyzja” obejmuje wytyczne lub zarządzenia, a odniesienia do wydawania decyzji interpretowane są odpowiednio. [...]

Przepisy i zarządzenia

15. Uprawnienie Lorda Kanclerza i Lorda Adwokata lub któregośkolwiek z nich do wydawania przepisów i zarządzeń określonych w niniejszej ustawie wykonywane jest w formie aktów prawnych podlegających uchyleniu na podstawie uchwały jednej z izb Parlamentu.

Wyjaśnienie wyrażeń ustawowych

16. – (1) W ustawie niniejszej, poza sytuacjami, w których kontekst nakazuje inaczej, terminy „decyzja”, „zasady proceduralne” i „prace”, w odniesieniu do trybunałów, interpretowane są zgodnie z art. 14, termin „Rada” oznacza Radę Trybunałów, termin „minister” obejmuje radę, której przewodniczy minister,

termin „Komisja Szkocka” oznacza Komisję Szkocką Rady Trybunałów,

termin „postępowanie prawne” oznacza:

- (a) postępowanie lub rozpatrywanie prowadzone lub mające być prowadzone podczas wypełniania obowiązków nałożonych przez przepisy prawne, lub
- (b) postępowanie lub rozpatrywanie, lub kategorie postępowania lub rozpatrywania, określone na potrzeby niniejszego artykułu w zarządzeniu na podstawie ust. (2), oraz

termin „przepisy prawne” oznacza przepisy zawarte lub obowiązujące na podstawie dowolnego aktu prawnego.

(2) Lord Kanclerz i Lord Adwokat mogą zarządzeniem określić na potrzeby niniejszego artykułu postępowania lub rozpatrywania prowadzone lub mające być prowadzone zgodnie z uprawnieniem przyznanym przez przepisy prawne określone w zarządzeniu, lub kategorię takich postępowań lub rozpatrywań.

(3) Odniesienia w niniejszej ustawie do członków trybunałów obejmują odniesienia do osoby tworzącej trybunał składający się z jednej osoby.

[...]

Krótki tytuł, wejście w życie i odniesienie

19. – (1) Ustawa niniejsza może być przytaczana jako ustawa o trybunałach i postępowaniach z 1992 r.

(2) Ustawa niniejsza wchodzi w życie 1 października 1992 r.

(3) Ustawa niniejsza odnosi się do Irlandii Północnej.

Ustawa o reformie konstytucyjnej z 2005 r. (*Constitutional Reform Act, 2005*)

(2005, c. 4)

*Ustawa zmieniająca urząd Lorda Kanclerza i regulująca kompetencje tego urzędu; ustanawiająca Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa, znosząca jurysdykcję apelacyjną Izby Lordów; regulująca jurysdykcję Komisji Sądowniczej Królewskiej Tajnej Rady oraz kompetencje sądownicze przewodniczącego Rady; regulująca inne kwestie dotyczące sędziów, ich mianowania i spraw dyscyplinarnych; oraz służąca związanym celom
[24 marca 2005]*

Za radą i zgodą lordów duchownych i świeckich oraz Izby Gmin, zebranych w obecnym Parlamencie, i z ich upoważnienia Jej Królewska Mość zarządza co następuje:

Część I

Zasada rządów prawa

Zasada rządów prawa

1. Ustawa niniejsza nie wpływa niekorzystnie na:
 - (a) konstytucyjną zasadę rządów prawa, ani
 - (b) obecną pozycję Lorda Kanclerza w realizacji tej zasady.

Część II

Ustalenia dotyczące przekształceń urzędu Lorda Kanclerza

Kwalifikacje wymagane do objęcia urzędu Lorda Kanclerza

Doświadczenie jako kwalifikacja
do objęcia urzędu Lorda Kanclerza

2. – (1) Rekomendowana do mianowania na Lorda Kanclerza może być osoba, którą premier uzna za kwalifikowaną na podstawie doświadczenia.

(2) Premier może wziąć pod uwagę:

- (a) doświadczenie nabyte podczas sprawowania funkcji ministra Korony;
- (b) doświadczenie nabyte podczas sprawowania funkcji członka izby Parlamentu;
- (c) doświadczenie nabyte podczas sprawowania funkcji wykwalifikowanego prawnika;
- (d) doświadczenie nabyte podczas sprawowania funkcji wykładowcy prawa na uniwersytecie;
- (e) inne doświadczenie, jakie premier uzna za właściwe.

(3) W artykule niniejszym termin „wykwalifikowany prawnik” oznacza:

- (a) osobę mającą kwalifikacje do zajmowania stanowisk w sądach wyższych instancji w rozumieniu art. 71 ustawy o sądach i usługach prawniczych z 1990 r.;
- (b) adwokata w Szkocji lub prawnika uprawnionego do występowania przed Najwyższym Sądem Cywilnym oraz Najwyższym Sądem Karnym;
- (c) członka adwokatury Irlandii Północnej oraz prawnika uprawnionego do występowania przed Sądem Orzeczniczym Irlandii Północnej.

Trwała niezawisłość sędziowska

Gwarancje trwałej niezawisłości sędziowskiej

3. – (1) Lord Kanclerz, inni ministrowie Korony i wszyscy odpowiedzialni za sprawy związane z sędziami lub w inny sposób związane z wymiarem sprawiedliwości muszą stać na straży trwałej niezawisłości sędziowskiej.

(2) Ustęp (1) nie ustanawia żadnego obowiązku, którego ustanowienie zawiera się w zakresie uprawnień ustawodawczych Parlamentu Szkockiego.

(3) Nie podlega obowiązkowi ustanowionemu w ust. (1) osoba, która podlega obowiązkowi ustanowionemu w art. 1(1) ustawy o wymiarze sprawiedliwości (Irlandia Północna) z 2002 r.

(4) W celu stania na straży niezawisłości ustanowione zostają poniższe konkretne obowiązki.

(5) Lord Kanclerz i inni ministrowie Korony nie mogą podejmować starań o wpływanie na konkretne rozstrzygnięcia sędziowskie poprzez jakikolwiek szczególny kontakt z sędziami.

(6) Lord Kanclerz bierze pod uwagę:

- (a) potrzebę obrony niezawisłości;
- (b) potrzebę zapewnienia sędziom wsparcia niezbędnego do wykonywania ich kompetencji;
- (c) potrzebę właściwego reprezentowania interesu publicznego dotyczącego spraw związanych z sędziami lub w inny sposób związanych z wymiarem sprawiedliwości w decyzjach wpływających na te sprawy.

(7) W artykule niniejszym termin „sędziowie” obejmuje sędziów:

- (a) Sądu Najwyższego;
- (b) innego sądu ustanowionego na podstawie prawa dowolnej części Zjednoczonego Królestwa;
- (c) sądu międzynarodowego.

(8) W ust. (7) termin „sąd międzynarodowy” oznacza Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości lub inny sąd lub trybunał, który sprawuje władzę sądowniczą lub wykonuje kompetencje o charakterze sądowniczym, zgodnie z:

- (a) umową, której stroną jest Zjednoczone Królestwo lub rząd Jej Królewskiej Mości lub
- (b) rezolucją Rady Bezpieczeństwa lub Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Gwarancje trwałej niezawisłości sędziowskiej: Irlandia Północna

4. – (1) Artykuł 1 ustawy o wymiarze sprawiedliwości (Irlandia Północna) z 2002 r. (gwarancje trwałej niezawisłości sędziowskiej) uzyskuje brzmienie:

„Gwarancje trwałej niezawisłości sędziowskiej

1. – (1) Poniższe osoby muszą stać na straży trwałej niezawisłości sędziowskiej:

- (a) Pierwszy Minister,
- (b) zastępca Pierwszego Ministra,
- (c) ministrowie Irlandii Północnej, oraz
- (d) wszyscy odpowiedzialni za sprawy związane z sędziami lub w inny sposób związane z wymiarem sprawiedliwości w przypadku, gdy odpowiedzialność ta obowiązuje wyłącznie w Irlandii Północnej lub w odniesieniu do Irlandii Północnej.

(2) W celu stania na straży niezawisłości ustanowiony zostaje poniższy konkretny obowiązek.

(3) Pierwszy Minister, zastępca Pierwszego Ministra i ministrowie Irlandii Północnej nie mogą podejmować starań o wpływanie na konkretne rozstrzygnięcia sędziowskie poprzez jakikolwiek szczególnie kontakt z sędziami.

(4) W artykule niniejszym termin »sędziowie« obejmuje sędziów:

- (a) Sądu Najwyższego;
- (b) innego sądu ustanowionego na podstawie prawa dowolnej części Zjednoczonego Królestwa;
- (c) sądu międzynarodowego.

(5) W ust. (4) termin »sąd międzynarodowy« oznacza Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości lub inny sąd lub trybunał, który sprawuje władzę sądowniczą lub wykonuje kompetencje o charakterze sądowniczym, zgodnie z:

- (a) umową, której stroną jest Zjednoczone Królestwo lub rząd Jej Królewskiej Mości lub
- (b) rezolucją Rady Bezpieczeństwa lub Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych⁷.

Wystąpienia sędziów wyższych rangą

Wystąpienia do Parlamentu

5. – (1) Główny sędzia dowolnej części Zjednoczonego Królestwa może przedkładać Parlamentowi pisemne wystąpienia w sprawach uznawanych przez niego za ważne, a związanych z sędziami lub w inny sposób związanych z wymiarem sprawiedliwości w tej części Zjednoczonego Królestwa.

(2) W odniesieniu do Szkocji sprawy te nie obejmują spraw zawierających się w zakresie uprawnień ustawodawczych Parlamentu Szkockiego, chyba że są to sprawy, których dotyczy projekt ustawy Parlamentu.

(3) W odniesieniu do Irlandii Północnej sprawy te nie obejmują spraw przekazanych zawierających się w zakresie uprawnień ustawodawczych Zgromadzenia Irlandii Północnej, chyba że są to sprawy, których dotyczy projekt ustawy Parlamentu.

(4) W ustępie (3) odniesienie do spraw przekazanych ma znaczenie określone w art. 4(1) ustawy o Irlandii Północnej z 1998 r.

(5) W artykule niniejszym termin »główny sędzia« oznacza:

- (a) w odniesieniu do Anglii i Walii lub Irlandii Północnej, Lorda Głównego Sędziego tej części Zjednoczonego Królestwa;

(b) w odniesieniu do Szkocji, Lorda Przewodniczącego Najwyższego Sądu Cywilnego.

Wystąpienia do Zgromadzenia Irlandii Północnej

6. – (1) Lord Główny Sędzia Irlandii Północnej może przedkładać Zgromadzeniu Irlandii Północnej pisemne wystąpienia w sprawach uznawanych przez niego za ważne, a związanych z sędziami lub w inny sposób związanych z wymiarem sprawiedliwości w Irlandii Północnej.

(2) Te sprawy to:

- (a) sprawy wyłączone lub sprawy zastrzeżone, których dotyczy projekt ustawy Zgromadzenia Irlandii Północnej;
- (b) sprawy przekazane, zawierające się w zakresie uprawnień ustawodawczych Zgromadzenia Irlandii Północnej, chyba że są to sprawy, których dotyczy projekt ustawy Parlamentu.

(3) W ustępie (2) odniesienia do spraw wyłączonych, zastrzeżonych i przekazanych mają znaczenie określone w art. 4(1) ustawy o Irlandii Północnej z 1998 r.

Sędziowie i sądy w Anglii i Walii

Przewodniczący Sądów Anglii i Walii

7. – (1) Lord Główny Sędzia piastuje urząd Przewodniczącego Sądów Anglii i Walii i jest zwierzchnikiem sądownictwa Anglii i Walii.

(2) Jako Przewodniczący Sądów Anglii i Walii jest odpowiedzialny:

- (a) za przedstawianie poglądów sędziów w Anglii i Walii Parlamentowi, Lordowi Kanclerzowi i ministrom Korony;
- (b) za organizację opieki, szkoleń i doradztwa dla sędziów w Anglii i Walii w ramach środków udostępnianych przez Lorda Kanclerza;
- (c) za organizację rozmieszczania sędziów w Anglii i Walii oraz przydziału pracy w sądach.

(3) Przewodniczący Sądów Anglii i Walii jest przewodniczącym sądów wymienionych w ust. (4) i jest uprawniony do zasiadania w każdym z tych sądów.

(4) Sądy te to⁷:

- Sąd Apelacyjny,
- Wysoki Sąd,

⁷ *Court of Appeal, High Court, Crown Court, county courts, magistrates' courts.*

Sąd Korony,
sądy hrabstw,
sądy magistrackie.

(5) W art. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym z 1981 r. traci moc obowiązującą ust. (2) (Lord Kanclerz jako przewodniczący Sądu Najwyższego Anglii i Walii).

Zwierzchnik wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych⁸ i jego zastępca

8. – (1) Ustanawia się Zwierzchnika wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych.

(2) Zwierzchnikiem wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych jest:

- (a) Lord Główny Sędzia lub
- (b) inna osoba mianowana przez Lorda Głównego Sędziego.

(3) Lord Główny Sędzia może mianować zastępcę Zwierzchnika wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych.

(4) Lord Główny Sędzia nie może mianować osoby określonej w ust. (2)(b) lub (3), o ile nie zostaną spełnione poniższe warunki:

- (a) Lord Główny Sędzia skonsultuje się z Lordem Kanclerzem,
- (b) osoba mająca zostać mianowana jest zwykłym sędzią Sądu Apelacyjnego.

(5) Osoba mianowana na podstawie ust. (2)(b) lub (3) piastuje urząd, na który zostanie mianowana, zgodnie z warunkami mianowania.

Zwierzchnik wymiaru sprawiedliwości w sprawach rodzinnych⁹

9. – (1) Przewodniczący Wydziału Rodzinnego jest Zwierzchnikiem wymiaru sprawiedliwości w sprawach rodzinnych.

(2) Lord Główny Sędzia może wyznaczyć zastępcę Zwierzchnika wymiaru sprawiedliwości w sprawach rodzinnych.

(3) Lord Główny Sędzia nie może mianować osoby określonej w ust. (2), o ile nie zostaną spełnione poniższe warunki:

- (a) Lord Główny Sędzia skonsultuje się z Lordem Kanclerzem;
- (b) osoba mająca zostać mianowana jest zwykłym sędzią Sądu Apelacyjnego.

⁸ *Head of Criminal Justice.*

⁹ *Head of Family Justice.*

(4) Osoba mianowana jako zastępca Zwierzchnika wymiaru sprawiedliwości w sprawach rodzinnych piastuje urząd, na który zostanie mianowany, zgodnie z warunkami mianowania.

Przysięga Lorda Kanclerza

Przysięga Lorda Kanclerza

17. – (1) W ustawie o przysięgach z 1868 r. po art. 6 dodaje się art. 6A:

„Przysięga Lorda Kanclerza

6A. – (1) Przysięga określona w ust. (2) przedkłada-na jest Lordowi Kanclerzowi i składana przez niego po przysiędze urzędowej, niezwłocznie po przyjęciu urzędu.

(2) Przysięga brzmi:

«Ja, (...), przyrzekam, że sprawując urząd Lorda Wysokiego Kanclerza Wielkiej Brytanii będę przestrzegał zasady rządów prawa, bronił niezawisłości sędziów i wykonywał mój obowiązek zapewniania środków na rzecz sprawnego i skutecznego wspierania sądów, za co jestem odpowiedzialny.

Tak mi dopomóż Bóg».

(2) Artykuł dodany na podstawie ust. (1) nie ma zastosowania w przypadku przyjęcia urzędu przed wejściem w życie niniejszego artykułu.

Część III

Sąd Najwyższy¹⁰

Sąd Najwyższy

Sąd Najwyższy

23. – (1) Ustanawia się Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa.

(2) Sąd składa się z 12 sędziów mianowanych przez Jej Królewską Mość urzędowym aktem publicznym.

(3) Jej Królewska Mość może od czasu do czasu rozporządzeniem królewskim zmienić ust. (2) w celu zwiększenia lub dalszego zwiększenia liczby sędziów Sądu.

(4) Rekomendacja dotycząca wydania przez Jej Królewską Mość w Radzie rozporządzenia określonego w ust. (3) nie zostanie udzielona przed przedłożeniem projektu rozporządzenia izbom Parlamentu i zatwierdzeniem go uchwałą każdej z izb.

(5) Jej Królewska Mość może urzędowym aktem publicznym mianować jednego z sędziów na Prze-

¹⁰ *The Supreme Court.*

wodniczącego, a jednego na zastępcę Przewodniczącego Sądu.

(6) Z wyjątkiem Przewodniczącego i zastępcy Przewodniczącego sędziów tytułuje się „Sędziowie Sądu Najwyższego”.

(7) Sąd uważa się za należycie ukonstytuowany pomimo nieobsadzenia stanowisk sędziowskich lub urzędu Przewodniczącego lub zastępcy Przewodniczącego.

Pierwsi członkowie Sądu

24. Z dniem wejścia w życie art. 23:

- (a) osoby, które bezpośrednio przed tym wejściem w życie były Lordami Prawa, stają się członkami Sądu Najwyższego;
- (b) osoba, która bezpośrednio przed tym wejściem w życie była starszym Lordem Prawa, staje się Przewodniczącym Sądu,
- (c) osoba, która bezpośrednio przed tym wejściem w życie była drugim starszym Lordem Prawa staje się zastępcą Przewodniczącego Sądu.

Mianowanie sędziów

Kwalifikacje wymagane do mianowania

25. – (1) Kwalifikacje wymagane do mianowania na sędziego Sądu Najwyższego posiada osoba, która:

- (a) piastowała wysoki urząd sędziowski przez okres co najmniej 2 lat, lub
 - (b) była wykwalifikowanym prawnikiem przez okres co najmniej 15 lat.
- (2) Wykwalifikowanym prawnikiem w rozumieniu niniejszego artykułu jest osoba, która:
- (a) ma kwalifikacje do zajmowania stanowisk w sądach wyższych instancji w rozumieniu art. 71 ustawy o sądach i usługach prawniczych z 1990 r.,
 - (b) jest adwokatem w Szkocji lub prawnikiem uprawnionym do występowania przed Najwyższym Sądem Cywilnym oraz Najwyższym Sądem Karnym, lub
 - (c) jest członkiem adwokatury Irlandii Północnej lub prawnikiem uprawnionym do występowania przed Sądem Orzecznym Irlandii Północnej.

Wybór członków Sądu

26. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie do rekomendacji do mianowania na jeden z poniższych urzędów:

- (a) sędziego Sądu Najwyższego;
- (b) Przewodniczącego Sądu;
- (c) zastępcy Przewodniczącego Sądu.

(2) Rekomendacja udzielana jest wyłącznie przez premiera.

(3) Premier:

- (a) musi rekomendować osobę, której nazwisko jest mu przekazywane na podstawie art. 29;
- (b) nie może rekomendować innej osoby.

(4) Osoba, która nie jest sędzią Sądu, musi być rekomendowana do mianowania na sędziego, jeżeli jej nazwisko przekazywane jest premierowi w celu mianowania na Przewodniczącego lub zastępcę Przewodniczącego.

(5) Jeśli jeden z urzędów wskazanych w ust. (1) pozostaje nieobsadzony lub Lord Kanclerz uzna, że wkrótce będzie nieobsadzony, Lord Kanclerz zwołuje komisję wyborczą w celu wyboru osoby rekomendowanej.

(6) Załącznik nr 8 dotyczy komisji wyborczych.

(7) Ustęp (5) stosowany jest z uwzględnieniem Części 3 tego Załącznika.

(8) Artykuły 27–31 mają zastosowanie w przypadku, gdy zwołana została komisja wyborcza na podstawie niniejszego artykułu.

Procedura wyborcza

27. – (1) Komisja musi:

- (a) ustalić procedurę wyborczą, która ma zostać zastosowana;
- (b) zastosować tę procedurę wyborczą, oraz
- (c) zgodnie z nią dokonać wyboru.

(2) W ramach procedury wyborczej komisja konsultuje się z:

- (a) tymi sędziami wyższymi rangą, którzy nie są członkami komisji oraz nie pragną być uwzględniani w wyborze;
- (b) Lordem Kanclerzem;
- (c) Pierwszym Ministrem Szkocji;
- (d) Pierwszym Sekretarzem Zgromadzenia w Walii;
- (e) sekretarzem stanu do spraw Irlandii Północnej.

(3) Jeżeli na podstawie ust. (2)(a) nie dojdzie do konsultacji z żadnym sędzią sądów danej części Zjednoczonego Królestwa, komisja w ramach procedury wyborczej konsultuje się z najwyższym rangą sędzią sądów tej części, który nie jest członkiem komisji i nie pragnie być uwzględniany w wyborze.

(4) Ustępy (5)–(10) mają zastosowanie do wyboru określonego w niniejszym artykule lub art. 31.

- (5) Wybór musi być oparty o walory kandydata.
- (6) Wybrana może zostać wyłącznie osoba spełniająca wymogi określone w art. 25.
- (7) Nie może zostać wybrany członek komisji.
- (8) Dokonując wyboru komisja musi zapewnić, aby łącznie sędziowie dysponowali znajomością oraz doświadczeniem w praktykowaniu prawa każdej z części Zjednoczonego Królestwa.
- (9) Komisja musi uwzględniać wskazówki udzielane przez Lorda Kanclerza co do spraw, które mają być brane pod uwagę podczas dokonywania wyboru (z uwzględnieniem innych postanowień niniejszej ustawy).
- (10) Wybór dotyczy wyłącznie jednej osoby.

Sprawozdanie

28. – (1) Po zastosowaniu się do art. 27 komisja przedstawia sprawozdanie Lordowi Kanclerzowi.
- (2) Sprawozdanie:
- (a) określa, kto został wybrany;
 - (b) wskazuje sędziów wyższych rangą, z którymi skonsultowano się na podstawie art. 27(2)(a) oraz sędziego, z którym skonsultowano się na podstawie art. 27(3);
 - (c) zawiera inne informacje, których wymaga Lord Kanclerz.
- (3) Sprawozdanie przedstawiane jest w formie zatwierdzonej przez Lorda Kanclerza.
- (4) Po przekazaniu sprawozdania komisja przedstawia dalsze informacje, których zażąda Lord Kanclerz.
- (5) Po otrzymaniu sprawozdania, Lord Kanclerz konsultuje się z:
- (a) sędziami wyższymi rangą, z którymi skonsultowano się na podstawie art. 27(2)(a);
 - (b) sędzią, z którym skonsultowano się na podstawie art. 27(3);
 - (c) Pierwszym Ministrem Szkocji;
 - (d) Pierwszym Sekretarzem Zgromadzenia w Walii;
 - (e) sekretarzem stanu do spraw Irlandii Północnej.

Wybór przez Lorda Kanclerza

29. – (1) Artykuł niniejszy odnosi się do poniższych faz:
- Faza 1:* w przypadku, gdy dokonano wyboru osoby na podstawie art. 27;
- Faza 2:* w przypadku, gdy dokonano wyboru osoby po odrzuceniu lub ponownym rozpatrzeniu w fazie 1;
- Faza 3:* w przypadku, gdy dokonano wyboru osoby po odrzuceniu lub ponownym rozpatrzeniu w fazie 2.

- (2) W fazie 1 Lord Kanclerz musi:
 - (a) przekazać informację o wyborze lub
 - (b) odrzucić wybór albo
 - (c) zażądać od komisji ponownego rozpatrzenia wyboru.
- (3) W fazie 2 Lord Kanclerz musi:
 - (a) przekazać informację o wyborze lub
 - (b) odrzucić wybór, ale wyłącznie, jeżeli został dokonany po ponownym rozpatrzeniu w fazie 1 albo
 - (c) zażądać od komisji ponownego rozpatrzenia wyboru, ale wyłącznie jeżeli został dokonany po odrzuceniu w fazie 1.
- (4) W fazie 3 Lord Kanclerz musi przekazać informację o wyborze, chyba że zastosowanie ma ust. (5) i zgodnie z nim Lord Kanclerz dokonuje powiadomienia.
- (5) Jeżeli osoba, w przypadku wyboru której Lord Kanclerz zażądał ponownego rozpatrzenia w fazie 1 lub 2, nie została ponownie wybrana w następnej fazie, Lord Kanclerz może w fazie 3 przekazać jej nazwisko premierowi.
- (3) W Części niniejszej odniesienia do przekazywania informacji o wyborze przez Lorda Kanclerza są odniesieniami do przekazania przez niego premierowi nazwiska wybranej osoby.

Wykonywanie uprawnienia do odrzucenia lub żądania ponownego rozpatrzenia

30. – (1) Określone w art. 29 uprawnienie Lorda Kanclerza do odrzucenia wyboru w fazie 1 lub 2 może być wykorzystane wyłącznie z tego powodu, że, zdaniem Lorda Kanclerza, wybrana osoba nie nadaje się na dany urząd.
- (2) Określone w art. 29 uprawnienie Lorda Kanclerza do żądania ponownego rozpatrzenia przez komisję wyboru w fazie 1 lub 2 może być wykorzystane wyłącznie z tego powodu, że, zdaniem Lorda Kanclerza:
- (a) nie ma wystarczających przesłanek wskazujących na to, że ta osoba nadaje się na dany urząd;
 - (b) są przesłanki wskazujące na to, że ta osoba nie jest najlepszym kandydatem ze względu na swoje walory, lub
 - (c) nie ma wystarczających przesłanek wskazujących na to, że gdyby ta osoba została mianowana, łącznie sędziowie dysponowałiby znajomością oraz doświadczeniem w praktykowaniu prawa każdej z części Zjednoczonego Królestwa.
- (3) Lord Kanclerz podaje komisji na piśmie powody odrzucenia lub żądania ponownego rozpatrzenia wyboru.

Wybór po odrzuceniu lub żądaniu ponownego rozpatrzenia

31. – (1) Jeżeli Lord Kanclerz odrzuci lub zażąda ponownego rozpatrzenia wyboru w fazie 1 lub 2 na podstawie art. 29, komisja musi wybrać osobę zgodnie z niniejszym artykułem.

(2) Jeżeli Lord Kanclerz odrzuca wybór, komisja:

- (a) nie może wybrać osoby odrzuconej, oraz
- (b) w przypadku, gdy odrzucenie nastąpiło po ponownym rozpatrzeniu wyboru, nie może wybrać osoby, której wybór ponownie rozpatrywała (jeżeli była to inna osoba).

(3) Jeżeli Lord Kanclerz żąda ponownego rozpatrzenia wyboru, komisja:

- (a) może wybrać tę samą osobę lub inną osobę, ale
- (b) w przypadku, gdy to żądanie nastąpiło po odrzuceniu, nie może wybrać osoby odrzuconej.

(4) Komisja informuje Lorda Kanclerza o osobie wybranej po odrzuceniu lub po złożeniu żądania ponownego rozpatrzenia.

Warunki mianowania

Przysięga wierności oraz przysięga sędziowska

32. – (1) Osoba mianowana na Przewodniczącego Sądu musi, niezwłocznie po przyjęciu urzędu, złożyć wymagane przysięgi w obecności:

- (a) zastępcy Przewodniczącego, lub
- (b) starszego zwykłego sędziego, jeżeli nie ma zastępcy Przewodniczącego.

(2) Osoba mianowana na zastępcę Przewodniczącego Sądu Najwyższego musi, niezwłocznie po przyjęciu urzędu, złożyć wymagane przysięgi w obecności:

- (a) Przewodniczącego, lub
- (b) starszego zwykłego sędziego, jeżeli nie ma Przewodniczącego.

(3) Osoba mianowana na sędziego Sądu Najwyższego musi, niezwłocznie po przyjęciu urzędu, złożyć wymagane przysięgi w obecności:

- (a) Przewodniczącego, lub
- (b) zastępcy Przewodniczącego, jeżeli nie ma Przewodniczącego, lub
- (c) starszego zwykłego sędziego, jeżeli nie ma Przewodniczącego ani zastępcy Przewodniczącego.

(4) Ustępy (1) i (2) mają zastosowanie niezależnie od tego, czy osoba mianowana na Przewodniczącego lub zastępcę Przewodniczącego uprzednio złożyła wymagane przysięgi zgodnie z niniejszym artykułem po przyjęciu innego urzędu.

(5) Ustęp (3) nie ma zastosowania w przypadku, gdy osoba zostaje mianowana na sędziego Sądu w związku z mianowaniem jej na urząd Przewodniczącego lub zastępcy Przewodniczącego.

(6) W artykule niniejszym termin „wymagane przysięgi” oznacza:

- (a) przysięgę wierności, oraz
- (b) przysięgę sędziowską,

określone w ustawie o przysięgach z 1868 r.

Urzędowanie

33. Sędzia Sądu Najwyższego piastuje ten urząd bezterminowo pod warunkiem właściwego zachowania, ale może być usunięty z niego w następstwie adresów obu izb Parlamentu.

Pobory i dodatki

34. – (1) Sędzia Sądu Najwyższego jest uprawniony do otrzymywania poborów.

(2) Kwota poborów wyznaczana jest przez Lorda Kanclerza w porozumieniu z ministerstwem skarbu.

(3) Do chwili odmiennego wyznaczenia na podstawie ust. (2), kwota ta równa jest pensji Lorda Prawa bezpośrednio przed wejściem w życie art. 23.

(4) Wyznaczenie określone w ust. (2) może zwiększyć, ale nie zmniejszyć tę kwotę.

(5) Pobory wypłacane na podstawie niniejszego artykułu są pobierane i wypłacane z Funduszu Skonsolidowanego Zjednoczonego Królestwa.

(6) Dodatki wyznaczone przez Lorda Kanclerza w porozumieniu z ministerstwem skarbu mogą być wypłacane sędziemu Sądu z pieniędzy przekazanych przez Parlament.

Rezygnacja i emerytura

35. – (1) Sędzia Sądu Najwyższego może w każdej chwili zrezygnować z tego urzędu składając Lordowi Kanclerzowi pisemne powiadomienie.

(2) Przewodniczący i zastępca Przewodniczącego Sądu może w każdej chwili zrezygnować z tego urzędu (niezależnie od tego, czy rezygnuje z urzędu sędziego) składając Lordowi Kanclerzowi pisemne powiadomienie.

(3) W art. 26(4)(a) oraz Załączniku nr 5 do ustawy o emeryturach sędziowskich z 1993 r. (emerytura) słowa „Lord Prawa” zastępuje się słowami „Sędzia Sądu Najwyższego”.

Rezygnacja z powodów zdrowotnych

36. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie, jeżeli Lord Kanclerz jest przekonany na podstawie zaświadczenia lekarskiego, że osoba piastująca urząd sędziego Sądu Najwyższego:

- (a) z powodu stanu zdrowia jest trwale niezdolna do pełnienia swoich obowiązków, oraz
- (b) jest niezdolna do rezygnacji z urzędu.

(2) Lord Kanclerz może podpisanym przez siebie aktem urzędowym ogłosić opróżnienie urzędu tej osoby.

(3) Ogłoszenie w akcie urzędowym określone w ust. (2) ma taki skutek dla wszystkich potrzeb, jak gdyby ta osoba zrezygnowała z urzędu w dniu określonym w akcie.

(4) Ogłoszenie takie nie wywołuje jednak skutków, jeśli nie zostało dokonane:

- (a) za zgodą Przewodniczącego oraz zastępcy Przewodniczącego Sądu, w przypadku zwykłego sędziego;
- (b) za zgodą zastępcy Przewodniczącego oraz starszego zwykłego sędziego, w przypadku Przewodniczącego;
- (c) za zgodą Przewodniczącego i starszego zwykłego sędziego, w przypadku zastępcy Przewodniczącego.

Właściwość, stosunek do innych sądów itp.

Właściwość

40. – (1) Sąd Najwyższy jest sądem wyższej instancji w postępowaniu pisemnym.

(2) Odwołanie do Sądu przysługuje od zarządzeń lub orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Anglii i Walii w postępowaniu cywilnym.

(3) Odwołanie do Sądu przysługuje od zarządzeń lub orzeczeń sądu w Szkocji, jeżeli od tego sądu przysługiwało odwołanie do Izby Lordów w chwili wejścia w życie niniejszego artykułu lub bezpośrednio przed nim.

(4) Załącznik nr 9:

- (a) przekazuje Sądowi właściwość Izby Lordów w innych sprawach,
- (b) przekazuje właściwość Komisji Sądowniczej Królewskiej Tajnej Rady w sprawach wynikających z dewolucji, oraz
- (c) wprowadza inne zmiany odnoszące się do właściwości.

(5) Sąd jest uprawniony do rozstrzygnięcia każdej kwestii niezbędnej w celu rozstrzygnięcia odwoła-

nia do Sądu złożonego na podstawie dowolnego aktu prawnego.

(6) Odwołanie określone w ust. (2) przysługuje wyłącznie za przyzwoleniem Sądu Apelacyjnego lub Sądu Najwyższego; ale z uwzględnieniem postanowień innych aktów prawnych ograniczających takie odwołanie.

Stosunek do innych sądów itp.

41. – (1) Część niniejsza nie wpływa na różnice pomiędzy odrębnymi systemami prawnymi części Zjednoczonego Królestwa.

(2) Orzeczenie Sądu w sprawie odwołania od sądu z części Zjednoczonego Królestwa, poza orzeczeniem w sprawie dewolucyjnej, traktowane jest jako orzeczenie sądu tej części Zjednoczonego Królestwa.

(3) Orzeczenie Sądu Najwyższego w sprawie dewolucyjnej:

- (a) nie wiąże tego Sądu podczas wydawania takiego orzeczenia;
- (b) poza tym wiąże we wszystkich postępowaniach prawnych.

(4) W artykule niniejszym termin „sprawa dewolucyjna” oznacza:

- (a) wniosek złożony do Sądu Najwyższego na podstawie art. 33 ustawy o Szkocji z 1998 r. lub art. 11 ustawy o Irlandii Północnej z 1998 r.;
- (b) kwestię dewolucyjną zdefiniowaną w Załączniku nr 8 do ustawy o ustroju Walii z 1998 r., Załączniku nr 6 do ustawy o Szkocji z 1998 r. lub Załączniku nr 10 do ustawy o Irlandii Północnej z 1998 r.

Skład orzekający

Skład

42. – (1) Sąd Najwyższy jest należycie ukonstytuowany we wszelkich postępowaniach wyłącznie po spełnieniu wszystkich poniższych warunków:

- (a) Sąd składa się z nieparzystej liczby sędziów;
- (b) Sąd składa się z co najmniej trzech sędziów;
- (c) ponad połowa z tych sędziów to sędziowie stali.

(2) Litery (a) i (b) ust. (1) stosuje się z uwzględnieniem wszelkich wytycznych, zgodnie z którymi w określonych postępowaniach Sąd ma składać się z określonej liczby sędziów, która jest nieparzysta i większa od trzech.

(3) Literę (b) ust. (1) stosuje się z uwzględnieniem wszelkich wytycznych, zgodnie z którymi w określo-

nych postępowaniach Sąd ma składać się z określonej liczby sędziów, która jest większa od trzech.

(4) Artykuł niniejszy stosuje się z uwzględnieniem art. 43.

(5) W artykule niniejszym:

- (a) termin „wytyczne” oznacza wytyczne udzielane przez Przewodniczącego Sądu;
- (b) termin „określony” w odniesieniu do wytycznych, oznacza określony w tych wytycznych;
- (c) odniesienia do sędziów stałych to odniesienia do tych sędziów Sądu, którzy nie są sędziami tymczasowymi określonymi w art. 38.

(6) Artykuł niniejszy i art. 43 mają zastosowanie do składu Sądu w postępowaniach od momentu wyznaczenia sędziów do prowadzenia postępowania.

Zmiany w składzie

43. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie, jeżeli w dowolnym postępowaniu Sąd przestaje być należycie ukonstytuowany, zgodnie z art. 42 lub zgodnie ze wskazaniem określonym w niniejszym artykule, ponieważ jeden lub więcej z członków Sądu nie jest zdolny do dalszego udziału w postępowaniu.

(2) Przewodniczący składu może wskazać, że Sąd pozostaje należycie ukonstytuowany w danym postępowaniu.

(3) Przewodniczący składu może dokonać wskazania określonego w niniejszym artykule wyłącznie, jeżeli:

- (a) strony wyrażą zgodę;
- (b) Sąd nadal składa się z co najmniej trzech sędziów (niezależnie od tego, czy liczba sędziów jest parzysta czy nieparzysta);
- (c) co najmniej połowa tych sędziów to sędziowie stali.

(4) Ustępy (2) i (3) stosuje się z uwzględnieniem wytycznych Przewodniczącego Sądu.

(5) Jeżeli w dowolnym postępowaniu Sąd jest należycie ukonstytuowany zgodnie z niniejszym artykułem i składa się z parzystej liczby sędziów, a sędziowie ci są po równo podzieleni w swoich przeciwstawnych opiniach, sprawa podlega ponownemu rozpatrzeniu przez Sąd, który konstituowany jest zgodnie z art. 42.

(6) W artykule niniejszym:

- (a) termin „przewodniczący składu” oznacza sędziego przewodniczącego postępowaniu;
- (b) odniesienia do stałych sędziów mają takie znaczenie, jak w art. 42.

Praktyka i procedura

Wydawanie zasad

45. – (1) Przewodniczący Sądu Najwyższego może wydawać zasady regulujące praktykę i procedurę, która ma być przestrzegana w Sądzie (zwane „zasadami obowiązującymi w Sądzie Najwyższym”).

(2) Uprawnienie do wydawania zasad obowiązujących w Sądzie Najwyższym obejmuje uprawnienie do wydania odmiennych postanowień dla odmiennych przypadków, łącznie z odmiennymi postanowieniami:

- (a) dla odmiennych rodzajów postępowań lub
- (b) dla odmiennej właściwości Sądu Najwyższego.

(3) Przewodniczący wykonuje uprawnienie do wydawania zasad obowiązujących w Sądzie Najwyższym mając na uwadze zapewnienie, aby:

- (a) Sąd był dostępny, sprawiedliwy i efektywny,
- (b) zasady były zarówno proste, jak i prosto wyrażone.

(4) Przed wydaniem zasad obowiązujących w Sądzie Najwyższym, Przewodniczący konsultuje się ze wszystkimi niższymi podmiotami:

- (a) Lordem Kanclerzem;
- (b) jednostkami organizacyjnymi wymienionymi w ust. (5);
- (c) takimi innymi jednostkami organizacyjnymi reprezentującymi osoby, które prawdopodobnie zostaną objęte tymi zasadami, jakie Przewodniczący uzna za właściwe.

(5) Jednostki organizacyjne wskazane w ust. (4)(b) to: Rada Generalna Adwokatury Anglii i Walii; Zrzeszenie Prawnicze Anglii i Walii; Kolegium Adwokatów Szkockich; Zrzeszenie Prawnicze Szkocji; Rada Generalna Adwokatury Irlandii Północnej; Zrzeszenie Prawnicze Irlandii Północnej.

Sprawy dodatkowe

Zmiana nazwy Sądów Najwyższych Anglii i Walii i Irlandii Północnej

59. – (1) Sąd Najwyższy Anglii i Walii przemianowany zostaje na Główne Sądy Anglii i Walii.

(2) Najwyższy Sąd Orzecznicy Irlandii Północnej przemianowany zostaje na Sąd Orzecznicy Irlandii Północnej.

(3) Komisja Sądu Najwyższego Irlandii Północnej do spraw zasad postępowania przemianowana zostaje

na Komisję Sądu Orzeczniczego Irlandii Północnej do spraw zasad postępowania.

(4) Odniesienia w aktach prawnych, aktach urzędowych lub innych dokumentach do sądu lub komisji przemianowanej w niniejszym artykule, w zakresie niezbędnym dla dalszego ich obowiązywania, rozumiane są jako odniesienia do Głównych Sądów, Sądu Orzeczniczego lub Komisji Sądu Orzeczniczego Irlandii Północnej do spraw zasad postępowania (zgodnie z okolicznościami).

(5) Załącznik nr 11 (wprowadzający zmiany związane z przemianowaniem) uzyskuje moc obowiązującą.

(6) Jeśli nie postanowiono inaczej, zmiany wprowadzane przez jeden akt prawny (A) (niezależnie od tego, czy obowiązuje) do drugiego aktu prawnego (B):

- (a) nie są ujmowane w odniesieniach w tym Załączniku do aktu prawnego A;
- (b) są ujmowane w odniesieniach w tym Załączniku do aktu prawnego B.

Objaśnienie wyrażeń ustawowych w Części III 60. – (1) W Części niniejszej:

termin „część Zjednoczonego Królestwa” oznacza

Anglię i Walię, Szkocję lub Irlandię Północną;

termin „sędziowie wyżsi rangą” oznacza:

- (a) sędziów Sądu Najwyższego;
- (b) Lorda Głównego Sędziego Anglii i Walii;
- (c) Mistrza Rejestru¹¹;
- (d) Lorda Przewodniczącego Najwyższego Sądu Cywilnego;
- (e) Lorda Głównego Sędziego Irlandii Północnej;
- (f) Wiceprzewodniczącego Sądu;
- (g) Przewodniczącego Wydziału Ławy Królewskiej;
- (h) Przewodniczącego Wydziału Rodzinnego;
- (i) Kanclerza Wysokiego Sądu;

termin „Sąd Najwyższy” oznacza Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa.

(2) W Części niniejszej:

termin „wysoki urząd sędziowski” oznacza urząd sędziego w poniższych sądach:

- (i) Sądzie Najwyższym;
- (ii) Sądzie Apelacyjnym Anglii i Walii;
- (iii) Wysokim Sądzie Anglii i Walii;
- (iv) Najwyższym Sądzie Cywilnym;
- (v) Sądzie Apelacyjnym Irlandii Północnej;
- (vi) Wysokim Sądzie Irlandii Północnej;

¹¹ *Master of the Roll.*

lub urząd Lorda Prawa;

(b) osoba mianowana na urząd Lorda Kanclerza po 12 czerwca 2003 r., która piastuje lub piastowała urząd, do którego odnosi się litera (a) („urząd kwalifikujący”) uważana jest za osobę piastującą wysoki urząd sędziowski wyłącznie, jeżeli:

- (i) przestała ona piastować urząd Lorda Kanclerza na podstawie tego mianowania, oraz
- (ii) piastuje lub piastowała urząd kwalifikujący w inny sposób niż na podstawie tego mianowania na Lorda Kanclerza.

(3) W Części niniejszej:

(a) termin „zwykły sędzia” oznacza sędziego Sądu Najwyższego, który nie jest Przewodniczącym ani zastępcą Przewodniczącego Sądu;

(b) starszym zwykłym sędzią jest w danej chwili ten spośród zwykłych sędziów, który najdłużej pełni służbę sędziego Sądu (niezależnie od tego, czy w jednym czy w większej liczbie okresów oraz niezależnie od tego, czy z uwzględnieniem jednego lub większej liczby uprzednich okresów, w których był Przewodniczącym lub zastępcą Przewodniczącego).

(4) Pełnienie służby jako Lord Prawa zalicza się do pełnienia służby jako sędzia Sądu na potrzeby ust. (3)(b).

(5) W Części niniejszej odniesienia do Lorda Kanclerza przekazującego informację o wyborze rozumiane są zgodnie z art. 29(6).

Część IV

Mianowanie sędziów i sprawy dyscyplinarne

Rozdział 1

Komisja i Ombudsman

Komisja do spraw mianowania sędziów

61. – (1) Ustanawia się osobę prawną zwaną Komisją do spraw mianowania sędziów.

(2) Załącznik nr 12 dotyczy Komisji.

Ombudsman do spraw mianowania sędziów i spraw dyscyplinarnych

62. – (1) Ustanawia się Ombudsmana do spraw mianowania sędziów i spraw dyscyplinarnych.

(2) Załącznik nr 13 dotyczy Ombudsmana.

Rozdział 2 **Mianowanie**

Przepisy ogólne

Walory i dobra reputacja

63. – (1) Ustępy (2) i (3) mają zastosowanie do wyboru dokonywanego na podstawie niniejszej Części przez Komisję lub zespół wyborczy („ciało wyborcze”).

(2) Wybór musi być oparty wyłącznie o walory kandydata.

(3) Osoba może być wybrana, jeżeli ciało wyborcze jest przekonane o jej dobrej reputacji.

Poparcie dla różnorodności

64. – (1) Komisja, wykonując swoje kompetencje określone w niniejszej Części, musi uwzględniać potrzebę popierania różnorodności w grupie osób objętych wyborem w celu mianowania.

(2) Artykuł niniejszy stosowany jest z uwzględnieniem art. 63.

Wskazówki dotyczące procedur

65. – (1) Lord Kanclerz może wydać wskazówki dotyczące procedur w ramach wykonywania przez Komisję lub zespół wyborczy ich kompetencji dotyczących:

(a) ustalania osób pragnących zostać uwzględnionymi w wyborze, o którym mowa w niniejszej Części, oraz

(b) oceny takich osób na potrzeby wyboru.

(2) Wskazówki mogą między innymi dotyczyć konsultacji i innych kroków podejmowanych w celu ustalania takich procedur.

(3) Cele, dla których mogą być wydane wskazówki, obejmują poparcie dla różnorodności w grupie osób objętych wyborem.

(4) Komisja i zespół wyborczy muszą uwzględniać wskazówki w kwestiach, do których się odnoszą.

Wskazówki: sprawy dodatkowe

66. – (1) Przed wydaniem wskazówek Lord Kanclerz musi:

(a) skonsultować się z Lordem Głównym Sędzią;

(b) następnie przedłożyć projekt proponowanych wskazówek każdej z izb Parlamentu.

(2) Jeżeli projekt zostanie zatwierdzony uchwałą każdej z izb w okresie 40 dni, Lord Kanclerz musi wydać wskazówki zgodnie z projektem.

(3) W innym przypadku Lord Kanclerz nie podejmuje dalszych kroków dotyczących proponowanych wskazówek.

(4) Ustęp (3) nie zakazuje przedłożenia nowego projektu proponowanych wskazówek każdej z izb Parlamentu po konsultacji z Lordem Głównym Sędzią.

(5) Wskazówki wchodzi w życie w dniu wyznaczonym przez Lorda Kanclerza w zarządzeniu.

(6) Lord Kanclerz może:

(a) od czasu do czasu poprawić całość lub część wskazówek i ponownie je wydać;

(b) po konsultacji z Lordem Głównym Sędzią, zarządzeniem uchylić wskazówki.

(7) W artykule niniejszym:

termin „okres 40 dni” w odniesieniu do projektu proponowanych wskazówek oznacza:

(a) że jeśli projekt przedkładany jest jednej z izb w dniu późniejszym niż przedkładany jest drugiej z izb, to okres 40 dni rozpoczyna się w dniu późniejszym, oraz

(b) w innym przypadku, okres 40 dni rozpoczyna się w dniu przedłożenia projektu każdej z izb, natomiast nie bierze się pod uwagę okresu rozwiązania Parlamentu, odroczenia sesji lub zawieszenia obrad obu izb na ponad cztery dni;

termin „wskazówki” oznacza wskazówki wydane przez Lorda Kanclerza na podstawie art. 65 i obejmuje wskazówki poprawione i ponownie wydane.

Lord Główny Sędzia i Zwierzchnicy Wydziałów¹²

Wybór Lorda Głównego Sędziego i Zwierzchników Wydziałów

67. – (1) Artykuły 68–75 mają zastosowanie do rekomendacji do mianowania na jeden z poniższych urzędów:

(a) Lorda Głównego Sędziego;

(b) Mistrza Rejestru;

(c) Przewodniczącego Wydziału Ławy Królewskiej;

(d) Przewodniczącego Wydziału Rodzinnego;

(e) Kanclerza Wysokiego Sądu.

(2) Rekomendacja taka musi być udzielona zgodnie z tymi artykułami oraz art. 96.

¹² *Lord Chief Justice and Heads of Division.*

Obowiązek obsadzenia nieobsadzonego urzędu

68. – (1) Lord Kanclerz musi udzielić rekomendacji w celu obsadzenia nieobsadzonego urzędu Lorda Głównego Sędziego.

(2) Lord Kanclerz musi udzielić rekomendacji w celu obsadzenia innego urzędu wymienionego w art. 67(1).

(3) Ustęp (2) nie ma zastosowania do nieobsadzonego urzędu, gdy Lord Główny Sędzia wyraża zgodę na jego nieobsadzenie.

Propozycja dokonania wyboru

69. – (1) Lord Kanclerz może wystąpić do Komisji z propozycją wyboru osoby w celu rekomendacji, do której ma zastosowanie niniejszy artykuł.

(2) Przed wystąpieniem z propozycją Lord Kanclerz konsultuje się z Lordem Głównym Sędzią.

(3) Ustęp (2) nie ma zastosowania w przypadku, gdy urząd Lorda Głównego Sędziego jest nieobsadzony lub w przypadku, gdy Lord Główny Sędzia jest niezdolny do sprawowania urzędu w rozumieniu art. 16 (kompetencje w trakcie nieobsadzenia lub niezdolności).

(4) Artykuły 70–75 mają zastosowanie w przypadku, gdy Lord Kanclerz wystąpi z propozycją określoną w niniejszym artykule.

(5) Artykuły te stosowane są z uwzględnieniem art. 95 (wycofanie i zmiana propozycji).

Procedura wyborcza

70. – (1) Po otrzymaniu propozycji Komisja wyznacza zespół wyborczy.

(2) Zespół musi:

(a) ustalić procedurę wyborczą, która ma zostać zastosowana;

(b) zastosować tę procedurę wyborczą oraz

(c) zgodnie z nią dokonać wyboru.

(3) Na potrzeby każdej rekomendacji, której dotyczy propozycja, wybierana jest wyłącznie jedna osoba.

(4) Ustęp (3) ma zastosowanie do wyboru określonego w niniejszym artykule oraz do wyboru określonego w art. 75.

(5) Jeżeli jest to wykonalne, zespół konsultuje się w sprawie wykonywania jego kompetencji określonych w niniejszym artykule z aktualnym piastunem urzędu, w stosunku do którego dokonywany jest wybór.

(6) Zespół wyborczy jest podkomisją Komisji.

Zespół wyborczy

71. – (1) Zespół wyborczy składa się z czterech osób.

(2) Pierwszym członkiem jest najwyższy rangą sędzia Sądu Najwyższego Anglii i Walii, który nie został wykluczony, lub osoba przez niego wskazana.

(3) Drugim członkiem jest Lord Główny Sędzia lub osoba przez niego wskazana, chyba że zastosowanie ma ust. (7).

(4) Trzecim członkiem jest przewodniczący Komisji lub osoba przez niego wskazana, chyba że zastosowanie ma ust. (9).

(5) Czwartym członkiem jest członek niezawodowy Komisji wyznaczony przez trzeciego członka.

(6) Ustęp (7) ma zastosowanie, jeżeli:

(a) Lord Główny Sędzia jest wykluczony, lub

(b) nie ma Lorda Głównego Sędziego.

(7) W tych przypadkach najwyższy rangą sędzia Sądu Najwyższego Anglii i Walii, który nie jest wykluczony, wyznacza drugiego członka (ale nie osobę wykluczoną).

(8) Ustęp (9) ma zastosowanie, jeżeli:

(a) nie ma przewodniczącego Komisji, lub

(b) przewodniczący Komisji jest nieosiągalny i nie nominował nikogo na podstawie ust. (4).

(9) W tych przypadkach trzecim członkiem jest członek niezawodowy Komisji wybrany przez członków niezawodowych Komisji poza przewodniczącym.

(10) Osobami wskazanymi, o których mowa w ust. (2) lub (3), lub osobą wskazaną na podstawie ust. (7) mogą być wyłącznie poniższe osoby:

(a) sędzia Sądu Najwyższego Anglii i Walii,

(b) Zwierzchnik Wydziału, lub

(c) Lord Sędzia Apelacyjny.

(11) Do osób wskazanych, o których mowa w niniejszym artykule, mają zastosowanie poniższe postanowienia:

(a) nie może być wskazana osoba wykluczona;

(b) nie może być wyznaczona do zespołu osoba, która została wskazana przez więcej niż jedną osobę;

(c) osoba wyznaczona do zespołu na innej podstawie niż jako osoba wskazana, nie może zostać wskazana.

(12) Pierwszy członek jest przewodniczącym zespołu.

(13) W każdym głosowaniu zespołu jego przewodniczący ma dodatkowy, rozstrzygający głos w przypadku równego rozkładu głosów.

(14) Wykluczona w rozumieniu niniejszego artykułu jest osoba, która:

(a) jest aktualnym piastunem urzędu, w stosunku do którego dokonywany jest wybór,

(b) pragnie być uwzględniana w wyborze.

(15) W artykule niniejszym termin „sędzia Sądu Najwyższego Anglii i Walii” oznacza sędziego Sądu Najwyższego, który piastował wysoki urząd sędziowski w Anglii i Walii przed mianowaniem do Sądu.

Sprawozdanie

72. – (1) Po zastosowaniu się do art. 70(2) zespół wyborczy przedstawia sprawozdanie Lordowi Kanclerzowi.

(2) Sprawozdanie:

(a) określa, kto został wybrany;

(b) zawiera inne informacje, których wymaga Lord Kanclerz.

(3) Sprawozdanie przedstawiane jest w formie zatwierdzonej przez Lorda Kanclerza.

(4) Po przekazaniu sprawozdania zespół przedstawia dalsze informacje, których zażąda Lord Kanclerz.

Wybór przez Lorda Kanclerza

73. – (1) Artykuł niniejszy odnosi się do poniższych faz:

Faza 1: w przypadku, gdy dokonano wyboru osoby na podstawie art. 70,

Faza 2: w przypadku, gdy dokonano wyboru osoby po odrzuceniu lub ponownym rozpatrzeniu w fazie 1,

Faza 3: w przypadku, gdy dokonano wyboru osoby po odrzuceniu lub ponownym rozpatrzeniu w fazie 2.

(2) W fazie 1 Lord Kanclerz musi:

(a) zaakceptować wybór lub

(b) odrzucić wybór albo

(c) zażądać od zespołu wyborczego ponownego rozpatrzenia wyboru.

(3) W fazie 2 Lord Kanclerz musi:

(a) zaakceptować wybór lub

(b) odrzucić wybór, ale wyłącznie, jeżeli został dokonany po ponownym rozpatrzeniu w fazie 1 albo

(c) zażądać od komisji ponownego rozpatrzenia wyboru, ale wyłącznie, jeżeli został dokonany po odrzuceniu w fazie 1.

(4) W fazie 3 Lord Kanclerz musi zaakceptować wybór, chyba że zastosowanie ma ust. (5) i Lord Kanclerz zaakceptuje wybór dokonany zgodnie z nim.

(5) Jeżeli osoba, w przypadku której Lord Kanclerz zażądał ponownego rozpatrzenia w fazie 1 lub 2, nie

została ponownie wybrana w następnej fazie, Lord Kanclerz może w fazie 3 zaakceptować wybór dokonany w tej wcześniejszej fazie.

Wykonywanie uprawnienia do odrzucenia lub żądania ponownego rozpatrzenia

74. – (1) Określone w art. 73 uprawnienie Lorda Kanclerza do odrzucenia wyboru w fazie 1 lub 2 może być wykorzystane wyłącznie z tego powodu, że, zdaniem Lorda Kanclerza, wybrana osoba nie nadaje się na dany urząd.

(2) Określone w art. 73 uprawnienie Lorda Kanclerza do żądania ponownego rozpatrzenia przez zespół wyborczy wyboru w fazie 1 lub 2 może być wykorzystane wyłącznie z tego powodu, że, zdaniem Lorda Kanclerza:

(a) nie ma wystarczających przesłanek wskazujących na to, że ta osoba nadaje się na dany urząd;

(b) są przesłanki wskazujące na to, że ta osoba nie jest najlepszym kandydatem ze względu na swoje walory.

(3) Lord Kanclerz podaje zespołowi wyborczemu na piśmie powody odrzucenia lub żądania ponownego rozpatrzenia wyboru.

Wybór po odrzuceniu lub żądaniu ponownego rozpatrzenia

75. – (1) Jeżeli Lord Kanclerz odrzuci lub zażąda ponownego rozpatrzenia wyboru w fazie 1 lub 2 na podstawie art. 73, zespół wyborczy dokonuje wyboru zgodnie z niniejszym artykułem.

(2) Jeżeli Lord Kanclerz odrzuci wybór, zespół wyborczy:

(a) nie może wybrać osoby odrzuconej, oraz

(b) w przypadku, gdy odrzucenie nastąpiło po ponownym rozpatrzeniu wyboru, nie może wybrać osoby, której wybór ponownie rozpatrywał (jeżeli była to inna osoba).

(3) Jeżeli Lord Kanclerz zażąda ponownego rozpatrzenia wyboru, zespół wyborczy:

(a) może wybrać tę samą osobę lub inną osobę, ale

(b) w przypadku, gdy to żądanie nastąpiło po odrzuceniu, nie może wybrać osoby odrzuconej.

(4) Zespół wyborczy informuje Lorda Kanclerza o osobie wybranej po odrzuceniu lub żądaniu ponownego rozpatrzenia.

(5) Ustępy (2) i (3) nie stanowią przeszkody dla wyboru danej osoby w związku z kolejną propozycją określona w art. 69.

Lordowie Sędziowie Apelacyjni

Wybór Lordów Sędziów Apelacyjnych

76. – (1) Artykuły 77–84 mają zastosowanie do rekomendacji do mianowania na urząd Lorda Sędziego Apelacyjnego.

(2) Rekomendacja taka musi być udzielona zgodnie z tymi artykułami oraz art. 96.

Obowiązek obsadzenia nieobsadzonego urzędu

77. – (1) Lord Kanclerz musi udzielić rekomendacji w celu obsadzenia nieobsadzonego urzędu Lorda Sędziego Apelacyjnego.

(2) Ustęp (1) nie ma zastosowania do nieobsadzonego urzędu, gdy Lord Główny Sędzia wyraża zgodę na jego nieobsadzenie.

Propozycja dokonania wyboru

78. – (1) Lord Kanclerz może wystąpić do Komisji z propozycją wyboru osoby w celu rekomendacji do mianowania na urząd Lorda Sędziego Apelacyjnego.

(2) Przed wystąpieniem z propozycją Lord Kanclerz konsultuje się z Lordem Głównym Sędzią.

(3) Propozycja może dotyczyć więcej niż jednej rekomendacji.

(4) Artykuły 79–84 mają zastosowanie w przypadku, gdy Lord Kanclerz wystąpi z propozycją określoną w niniejszym artykule.

(5) Artykuły te stosowane są z uwzględnieniem art. 95 (wycofanie i zmiana propozycji).

Procedura wyborcza

79. – (1) Po otrzymaniu propozycji Komisja wyznacza zespół wyborczy.

(2) Zespół musi:

(a) ustalić procedurę wyborczą, która ma zostać zastosowana;

(b) zastosować tę procedurę wyborczą, oraz

(c) zgodnie z nią dokonać wyboru.

(3) Na potrzeby każdej rekomendacji, której dotyczy propozycja, wybierana jest wyłącznie jedna osoba.

(4) Ustęp (3) ma zastosowanie do wyboru określonego w niniejszym artykule oraz do wyboru określonego w art. 84.

(5) Zespół wyborczy jest podkomisją Komisji.

Zespół wyborczy

80. – (1) Zespół wyborczy składa się z czterech osób.

(2) Pierwszym członkiem jest Lord Główny Sędzia lub osoba przez niego wskazana.

(3) Drugim członkiem jest Zwierzchnik Wydziału¹³ lub Lord Sędzia Apelacyjny wyznaczony przez Lorda Głównego Sędziego.

(4) Trzecim członkiem jest przewodniczący Komisji lub osoba przez niego wskazana, chyba że zastosowanie ma ust. (7).

(5) Czwartym członkiem jest członek niezawodowy Komisji wyznaczony przez trzeciego członka.

(6) Ustęp (7) ma zastosowanie, jeżeli:

(a) nie ma przewodniczącego Komisji, lub

(b) przewodniczący Komisji jest nieosiągalny i nie wskazał nikogo na podstawie ust. (4).

(7) W tych przypadkach trzecim członkiem jest członek niezawodowy Komisji wybrany przez członków niezawodowych Komisji poza przewodniczącym.

(8) Osobą wskazaną przez Lorda Głównego Sędziego musi być Zwierzchnik Wydziału lub Lord Sędzia Apelacyjny.

(9) Nie może być wyznaczona do zespołu osoba, która pragnie być uwzględniana w wyborze.

(10) Nie może być wyznaczona do zespołu osoba wskazana przez więcej niż jedną osobę.

(11) Osoba wyznaczona do zespołu na innej podstawie niż jako osoba wskazana, nie może zostać osobą wskazaną.

(12) Pierwszy członek jest przewodniczącym zespołu.

(13) W każdym głosowaniu zespołu jego przewodniczący ma dodatkowy, rozstrzygający głos w przypadku równego rozkładu głosów.

Sprawozdanie

81. – (1) Po zastosowaniu się do art. 79(2) zespół wyborczy przedstawia sprawozdanie Lordowi Kanclerzowi.

(2) Sprawozdanie:

(a) określa, kto został wybrany;

(b) zawiera inne informacje, których wymaga Lord Kanclerz.

(3) Sprawozdanie przedstawiane jest w formie ustalonej przez Lorda Kanclerza.

(4) Po przekazaniu sprawozdania zespół przedstawia dalsze informacje, których zażąda Lord Kanclerz.

¹³ *Head of Division.*

Wybór przez Lorda Kanclerza

82. – (1) Artykuł niniejszy odnosi się do poniższych faz:

Faza 1: w przypadku, gdy dokonano wyboru osoby na podstawie art. 79;

Faza 2: w przypadku, gdy dokonano wyboru osoby po odrzuceniu lub ponownym rozpatrzeniu w fazie 1;

Faza 3: w przypadku, gdy dokonano wyboru osoby po odrzuceniu lub ponownym rozpatrzeniu w fazie 2.

(2) W fazie 1 Lord Kanclerz musi:

- (a) zaakceptować wybór lub
- (b) odrzucić wybór albo
- (c) zażądać od zespołu wyborczego ponownego rozpatrzenia wyboru.

(3) W fazie 2 Lord Kanclerz musi:

- (a) zaakceptować wybór lub
- (b) odrzucić wybór, ale wyłącznie, jeżeli został dokonany po ponownym rozpatrzeniu w fazie 1 albo
- (c) zażądać od komisji ponownego rozpatrzenia wyboru, ale wyłącznie, jeżeli został dokonany po odrzuceniu w fazie 1.

(4) W fazie 3 Lord Kanclerz musi zaakceptować wybór, chyba że zastosowanie ma ust. (5) i Lord Kanclerz zaakceptuje wybór dokonany zgodnie z nim.

(5) Jeżeli osoba, w przypadku której Lord Kanclerz zażądał ponownego rozpatrzenia w fazie 1 lub 2, nie została ponownie wybrana w następnej fazie, Lord Kanclerz może w fazie 3 zaakceptować wybór dokonany w fazie wcześniejszej.

Wykonywanie uprawnienia do odrzucenia lub żądania ponownego rozpatrzenia

83. – (1) Określone w art. 82 uprawnienia Lorda Kanclerza do odrzucenia wyboru w fazie 1 lub 2 może być wykorzystane wyłącznie z tego powodu, że, zdaniem Lorda Kanclerza, wybrana osoba nie nadaje się na dany urząd.

(2) Określone w art. 82 uprawnienie Lorda Kanclerza do żądania ponownego rozpatrzenia przez zespół wyborczy wyboru w fazie 1 lub 2 może być wykorzystane wyłącznie z tego powodu, że, zdaniem Lorda Kanclerza:

- (a) nie ma wystarczających przesłanek wskazujących na to, że ta osoba nadaje się na dany urząd;
- (b) są przesłanki wskazujące na to, że ta osoba nie jest najlepszym kandydatem ze względu na swoje walory.

(3) Lord Kanclerz podaje zespołowi wyborczemu na piśmie powody odrzucenia lub żądania ponownego rozpatrzenia wyboru.

Wybór po odrzuceniu

lub żądaniu ponownego rozpatrzenia

84. – (1) Jeżeli Lord Kanclerz odrzuci lub zażąda ponownego rozpatrzenia wyboru w fazie 1 lub 2 na podstawie art. 82, zespół wyborczy dokonuje wyboru zgodnie z niniejszym artykułem.

(2) Jeżeli Lord Kanclerz odrzuca wybór, zespół wyborczy:

- (a) nie może wybrać osoby odrzuconej, oraz
- (b) w przypadku, gdy odrzucenie nastąpiło po ponownym rozpatrzeniu wyboru, nie może wybrać osoby, której wybór ponownie rozpatrywał (jeżeli była to inna osoba).

(3) Jeżeli Lord Kanclerz zażąda ponownego rozpatrzenia wyboru, zespół wyborczy:

- (a) może wybrać tę samą osobę lub inną osobę, ale
- (b) w przypadku, gdy to żądanie nastąpiło po odrzuceniu, nie może wybrać osoby odrzuconej.

(4) Zespół wyborczy informuje Lorda Kanclerza o osobie wybranej po odrzuceniu lub żądaniu ponownego rozpatrzenia.

(5) Ustępy (2) i (3) nie stanowią przeszkody dla wyboru danej osoby w związku z kolejną propozycją, o której mowa w art. 78.

Dodatkowe przepisy dotyczące wyboru

Wycofanie i zmiana propozycji

95. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie do propozycji, o której mowa w art. 69, 78 lub 87.

(2) Lord Kanclerz może wycofać lub zmienić propozycję wyłącznie w poniższy sposób:

- (a) jeżeli propozycja dotyczy rekomendacji lub mianowania w celu obsadzenia nieobsadzonego urzędu, może on wycofać lub zmienić ją za zgodą Lorda Głównego Sędziego;
- (b) jeżeli propozycja dotyczy rekomendacji lub mianowania w innym celu niż obsadzenie nieobsadzonego urzędu, może on wycofać lub zmienić ją po konsultacji z Lordem Głównym Sędzią;
- (c) może on wycofać propozycję dotyczącą wszelkich rekomendacji lub mianowań, jeżeli, po konsultacji z Lordem Głównym Sędzią, uzna on, że procedura wyborcza ustalona przez Komisję lub zespół wyborczy nie jest zadowalająca lub nie została zadowalająco zastosowana.

(3) Jeżeli propozycja została w części wycofana lub zmieniona, Komisja lub zespół wyborczy, jeśli uzna

to za właściwe z powodu wycofania lub zmiany, może zmienić wybór dokonany na podstawie tej propozycji, poza wyborem uprzednio zaakceptowanym.

(4) Lord Kanclerz nie może wycofać propozycji, o której mowa w ust. (2)(c), jeżeli wykorzystał którekolwiek ze swoich uprawnień określonych w art. 73(2), 82(2) lub 90(2) w odniesieniu do wyboru dokonanego zgodnie z tą propozycją.

(5) Wycofanie lub zmiana propozycji następuje w drodze pisemnego zawiadomienia Komisji.

(6) Zawiadomienie określa, czy chodzi o wycofanie czy zmianę określoną w ust. (2)(a), (b) lub (c).

(7) W przypadku wycofania określonego w ust. (2)(c), zawiadomienie określa powód, dla którego Lord Kanclerz uznaje procedurę wyborczą ustaloną przez Komisję lub zespół wyborczy za niezadowalającą lub niezadowalająco zastosowaną.

(8) Jeżeli propozycję wycofano lub w zakresie, w jakim ją wycofano:

- (a) poprzedzające postanowienia niniejszej Części przestają obowiązywać w stosunku do niej, oraz
- (b) nie bierze się pod uwagę wyboru dokonanego na jej podstawie.

(9) Wycofanie propozycji w dowolnym zakresie nie wpływa na uprawnienie Lorda Kanclerza do wystąpienia z kolejną propozycją na tych samych lub innych warunkach.

Skutki zaakceptowania wyboru

96. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie w przypadku, gdy Lord Kanclerz akceptuje wybór określony w niniejszym rozdziale.

(2) Z uwzględnieniem poniższych postanowień niniejszego artykułu, Lord Kanclerz:

- (a) musi dokonać mianowania lub udzielić rekomendacji, w stosunku do której dokonano wyboru, oraz
 - (b) musi mianować lub rekomendować osobę wybraną.
- (3) Przed mianowaniem lub rekomendowaniem Lord Kanclerz może polecić Komisji poczynienie ustaleń:
- (a) dotyczących oceny stanu zdrowia wybranej osoby, w zakresie jaki Lord Kanclerz uzna za właściwy, oraz
 - (b) dotyczących złożenia Lordowi Kanclerzowi sprawozdania z tej oceny.
- (4) Ustęp (5) ma zastosowanie w poniższych okolicznościach:

- (a) Lord Kanclerz zawiadamia Komisję, że na podstawie sprawozdania określonego w ust. (3)(b) i po konsultacji z Lordem Głównym Sędzią nie jest przekonany, że stan zdrowia wybranej osoby jest zadowalający na potrzeby mianowania lub rekomendacji;
 - (b) wybrana osoba odmawia zgody na mianowanie lub rekomendowanie albo w wyznaczonym jej terminie nie wyraża na to zgody;
 - (c) wybrana osoba z innych powodów jest nieosiągalna w rozsądnym czasie w celu mianowania lub rekomendowania.
- (5) W przypadku, gdy ustęp niniejszy ma zastosowanie:
- (a) nie bierze się pod uwagę zaakceptowanego wyboru i uprzedniego wyboru w celu tego samego mianowania lub rekomendacji;
 - (b) nadal zachowuje moc propozycja, na podstawie której dokonano wyboru;
 - (c) dalszy wybór na podstawie tej propozycji może być dokonany zgodnie z tą samą lub inną procedurą wyborczą.

Szkocja i Irlandia Północna

97. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie do konsultacji, której przeprowadzania wymagają poniższe przepisy:

- (a) art. 87(2);
- (b) art. 88(3);
- (c) art. 94(3);
- (d) art. 95(2)(a), (b) lub (c),
- (e) art. 96(4)(a).

(2) Jeżeli zobowiązany do konsultacji uzna, że dotyczy ona mianowania (lub rekomendacji do mianowania) osoby, która wykonuje kompetencje całkowicie lub głównie w Szkocji, odniesienia w tych przepisach do Lorda Głównego Sędziego rozumiane są jako odniesienia do Lorda Przewodniczącego Najwyższego Sądu Cywilnego.

(3) Jeżeli zobowiązany do konsultacji uzna, że konsultacja dotyczy mianowania (lub rekomendacji do mianowania) osoby, która wykonuje kompetencje całkowicie lub głównie w Irlandii Północnej, odniesienia w tych przepisach do Lorda Głównego Sędziego rozumiane są jako odniesienia do Lorda Głównego Sędziego Irlandii Północnej.

Pomoc w związku z innymi mianowaniami

Pomoc w związku z innymi mianowaniami

98. – (1) Komisja dostarcza Lordowi Kanclerzowi wszelkiej pomocy, jakiej zażąda, na podstawie niniejszego artykułu.

(2) Lord Kanclerz może zażądać pomocy w celu dokonania przez niego lub innego ministra Korony mianowania lub udzielenia rekomendacji do mianowania, innego niż to, do którego zastosowanie ma art. 26 lub postanowienie niniejszej Części.

(3) Lord Kanclerz może zażądać pomocy określonej w niniejszym artykule wyłącznie, jeżeli uzna to za właściwe z powodu innych kompetencji Komisji określonych w niniejszej Części oraz charakteru danego mianowania.

(4) Nieograniczając zakresu pomocy, której można żądać, pomoc ta może obejmować:

- (a) ustalenie procedury wyborczej;
- (b) zastosowanie procedury wyborczej;
- (c) wybór osoby;
- (d) wybór ostatecznej listy kandydatów;
- (e) porady w tych sprawach.

(5) Przed wystąpieniem z żądaniem Lord Kanclerz konsultuje się z:

- (a) Lordem Głównym Sędzią, oraz
- (b) Komisją.

(6) W artykule niniejszym termin „mianowanie” obejmuje przyznanie jakichkolwiek funkcji publicznych.

(7) W Części niniejszej odniesienia do wyboru określonego w niniejszej Części obejmują odniesienia do wyboru przez Komisję zgodnie z żądaniem określonym w niniejszym artykule (a odniesienia do osoby wybranej na podstawie niniejszej Części rozumiane są odpowiednio).

Skargi i wnioski

Skargi: objaśnienie wyrażeń ustawowych

99. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie na potrzeby niniejszej Części.

(2) Skarga dotycząca Komisji to skarga złożona przez uprawnionego skarżącego na wadliwą administrację w działalności Komisji lub jej podkomisji.

(3) Skarga dotycząca departamentu to skarga złożona przez uprawnionego skarżącego na wadliwą administrację w działalności Lorda Kanclerza lub jego departamentu w związku z:

- (a) wyborem określonym w niniejszej Części;

(b) rekomendacją lub mianowaniem na urzędy wymienione w Załączniku nr 14.

(4) Uprawnionym skarżącym jest skarżący, który twierdzi, że jako osoba ubiegająca się o wybór lub jako osoba wybrana na podstawie niniejszej Części został poszkodowany w następstwie wadliwej administracji.

Skargi do Komisji lub Lorda Kanclerza

100. – (1) Komisja dokonuje ustaleń w kwestii badania składanych jej skarg dotyczących Komisji.

(2) Lord Kanclerz dokonuje ustaleń w kwestii badania składanych mu skarg dotyczących departamentu.

(3) Ustalenia określone w niniejszym artykule nie muszą być stosowane do skarg złożonych później niż 28 dni po wystąpieniu przyczyny skargi.

Skargi do Ombudsmana

101. – (1) Ustępy (2) i (3) mają zastosowanie do skargi, którą skarżący:

- (a) złożył Komisji lub Lordowi Kanclerzowi zgodnie z ustaleniami określonymi w art. 100, oraz
- (b) złożył Ombudsmanowi nie później niż 28 dni po powiadomieniu o rozstrzygnięciu skargi przez Komisję lub Lorda Kanclerza.

(2) Jeżeli Ombudsman uzna, że badanie skargi nie jest niezbędne, powiadamia o tym skarżącego.

(3) W innym przypadku musi zbadać skargę.

(4) Ombudsman może zbadać skargę, którą skarżący:

- (a) złożył Komisji lub Lordowi Kanclerzowi zgodnie z art. 100, oraz

(b) złożył w dowolnym czasie Ombudsmanowi.

(5) Ombudsman może zbadać przekazaną mu skargę, zaś żadna taka skarga nie może być złożona na podstawie rozporządzenia o mianowaniu sędziów po wejściu w życie niniejszego artykułu.

(6) Rozporządzenie o mianowaniu sędziów to rozporządzenie królewskie o mianowaniu sędziów z 2001 r., które określa kompetencje Komisarzy Jej Królewskiej Mości do spraw mianowania sędziów.

(7) Przekazana skarga to skarga spoczywająca u tych Komisarzy (niezależnie od tego, czy została im złożona), dotycząca zastosowania procedur mianowania przed wejściem w życie niniejszego artykułu, ale nie jest to skarga, której badania Komisarze odmówili lub której badanie zakończyli.

(8) Skarga do Ombudsmana określona w niniejszym artykule wymaga formy ustalonej przez niego.

Sprawozdania i zalecenia

102. – (1) Ombudsman przedstawia sprawozdanie na temat każdej skargi, którą badał na podstawie art. 101.

(2) Sprawozdanie określa:

- (a) ustalenia Ombudsmana;
- (b) czy uważa on, że skarga wymaga poparcia w całości lub w części;
- (c) jeżeli tak uważa, podjęcie jakiego działania zaleca Komisji lub Lordowi Kanclerzowi w następstwie skargi.

(3) Zalecenia udzielane na podstawie ust. (2)(c) obejmują zalecenia dotyczące zapłaty zadośćuczynienia.

(4) Takie zalecenie odnosi się do straty, jaką zdaniem Ombudsmana poniósł skarżący w następstwie wadliwej administracji, nie zaś w następstwie braku mianowania na urząd, z którym związana była skarga.

Procedura dotycząca sprawozdania

103. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie do sprawozdania określonego w ust. 102.

(2) Ombudsman przedstawia projekt sprawozdania:

- (a) Lordowi Kanclerzowi, oraz
- (b) Komisji, jeżeli skarga miała postać skargi dotyczącej Komisji.

(3) Finalizując sprawozdanie Ombudsman:

- (a) uwzględnić propozycje zmian projektu sprawozdania złożone przez Lorda Kanclerza lub Komisję;
- (b) włącza do sprawozdania informację o niewykorzystanych propozycjach.

(4) Sprawozdanie podpisywane jest przez Ombudsmana.

(5) Jeżeli skarga miała postać skargi dotyczącej Komisji, Ombudsman przesyła sprawozdanie w dwóch egzemplarzach Lordowi Kanclerzowi i Komisji.

(6) W pozostałych przypadkach Ombudsman przesyła sprawozdanie Lordowi Kanclerzowi.

(7) Ombudsman przesyła kopię sprawozdania skarżącemu, ale kopia ta nie zawiera informacji:

- (a) dotyczących zidentyfikowanych lub mogących zostać zidentyfikowanymi osób fizycznych innych niż skarżący, oraz
- (b) których ujawnienie skarżącemu przez Ombudsmana byłoby (poza niniejszym ustępem) niezgodne z art. 139.

Wnioski Lorda Kanclerza

104. – (1) Jeżeli Kanclerz składa Ombudsmanowi wniosek dotyczący sprawy związanej z procedurami Komisji lub podkomisji Komisji, Ombudsman bada ją.

(2) Sprawa ta może dotyczyć takich procedur ogólnie lub w odniesieniu do konkretnego przypadku.

(3) Ombudsman składa Lordowi Kanclerzowi sprawozdanie na temat badania określonego w niniejszym artykule.

(4) Sprawozdanie określa:

- (a) ustalenia Ombudsmana;
- (b) podjęcie jakiego działania przez kogokolwiek zaleca on w związku ze sprawą.

(5) Sprawozdanie podpisywane jest przez Ombudsmana.

Informacje

105. Komisja i Lord Kanclerz dostarczają Ombudsmanowi takich informacji, jakich może w uzasadniony sposób wymagać w związku ze sprawą badaną przez niego na podstawie art. 101 lub 104.

Rozdział 3

Sprawy dyscyplinarne

Uprawnienia dyscyplinarne

Uprawnienia dyscyplinarne

108. – (1) Uprawnienie Lorda Kanclerza do usunięcia osoby z jednego z urzędów wymienionych w Załączniku nr 14¹⁴ wykonywane jest wyłącznie po zastosowaniu się Lorda Kanclerza do wymaganych procedur (a także innych wymogów, których spełnienia wymaga to uprawnienie).

(2) Lord Główny Sędzia może wykonywać poniższe uprawnienia wyłącznie w porozumieniu z Lordem Kanclerzem i wyłącznie po zastosowaniu się do wymaganych procedur.

(3) Lord Główny Sędzia może osobie piastującej urząd sędziowski udzielić formalnej porady, formalnego ostrzeżenia lub reprimendy w celach dyscyplinarnych (ale artykuł niniejszy nie ogranicza tego, co może uczynić nieformalnie lub w innych celach albo w przypadku, gdy porada lub ostrzeżenie nie jest adresowane do osoby piastującej poszczególny urząd).

(4) Może on zawiesić osobę piastującą urząd sędziowski w czynnościach na okres, w trakcie którego:

- (a) toczy się przeciwko tej osobie postępowanie karne;
- (b) osoba ta odbywa karę wymierzoną w postępowaniu karnym;

¹⁴ Załącznik nr 14 zawiera wykaz rozlicznych urzędów obejmujący m.in. sędziów i członków trybunałów.

- (c) osoba ta została skazana za przestępstwo i toczy się przeciwko niej postępowanie określone w procedurach związanych z zachowaniem wypełniającym znamiona przestępstwa.
- (5) Może on zawiesić osobę piastującą urząd sędziowski w czynnościach na dowolny okres, jeżeli:
- osoba ta została skazana za przestępstwo karne,
 - ustalono w ramach wymaganych procedur, że osoby tej nie należy usuwać z urzędu, oraz
- (c) Lord Główny Sędzia uzna, w porozumieniu z Lordem Kanclerzem, że zawieszenie jest niezbędne dla utrzymania zaufania wobec sędziów.
- (6) Może on zawiesić w czynnościach osobę piastującą urząd sędziego wyższego rangą na okres, w którym toczy się przeciwko niej postępowanie związane z adresem.
- (7) Może on zawiesić w czynnościach osobę piastującą urząd wymieniony w Załączniku nr 14 na okres, w którym:
- przeciwko tej osobie prowadzone jest śledztwo w sprawie przestępstwa, lub
 - przeciwko tej osobie toczy się postępowanie określone w procedurach.
- (8) W czasie zawieszenia w czynnościach określonego w niniejszym artykule osoba nie może pełnić funkcji związanych z jej urzędem (ale nie wpływa to na jej inne prawa jako osoby piastującej urząd).

Uprawnienia dyscyplinarne:

objaśnienie wyrażeń ustawowych

109. – (1) Artykuł niniejszy obowiązuje na potrzeby art. 108.
- (2) Przeciwko osobie toczy się postępowanie karne, jeżeli w dowolnej części Zjednoczonego Królestwa wszczęto przeciwko niej postępowanie w związku z popełnieniem przestępstwa i nie zakończono go, zaś czas wszczęcia postępowania i zakończenia go na potrzeby niniejszego ustępu określają inne przepisy.
- (3) Przeciwko osobie toczy się postępowanie związane z adresem od chwili, w której powiadomiono o złożeniu w każdej z izb Parlamentu wniosku o adres dotyczący usunięcia tej osoby z urzędu, do wystąpienia pierwszego z poniższych zdarzeń:
- wycofania powiadomienia;
 - zmiany wniosku w taki sposób, że przestaje mieć on charakter wniosku o adres dotyczący usunięcia tej osoby z urzędu;
 - wycofania, wygaśnięcia lub odrzucenia wniosku;

- (d) w przypadku, gdy adres jest przedstawiany przez każdą z izb, każda z izb otrzymuje odpowiedź Jej Królewskiej Mości na adres.
- (4) Termin „urząd sędziowski” oznacza:
- urząd sędziego wyższego rangą, lub
 - urząd wymieniony w Załączniku nr 14;
- zaś termin „osoba piastująca urząd sędziowski” oznacza osobę, która piastuje urząd sędziowski.
- (5) Termin „sędzia wyższy rangą” oznacza:
- Mistrza Rejestru;
 - Przewodniczącego Wydziału Ławy Królewskiej;
 - Przewodniczącego Wydziału Rodzinnego;
 - Kanclerza Wysokiego Sądu;
 - Lorda Sędziego Apelacyjnego;
 - niższego rangą sędziego Wysokiego Sądu.
- (6) Termin „kara” obejmuje dowolne kary poza grzywną (zaś termin „odbywać” rozumiany jest odpowiednio).
- (7) Czas wszczęcia i zakończenia przeciwko osobie postępowania określonego w procedurach na potrzeby art. 108(4) lub (7) określają inne przepisy.
- (8) Termin „przeciwko osobie prowadzone jest śledztwo w sprawie przestępstwa” ma znaczenie określone w innych przepisach.

Podania o przeprowadzenie kontroli i wnioski

Podania do Ombudsmana

110. – (1) Artykuł niniejszy ma zastosowanie, jeżeli zainteresowana strona składa podanie do Ombudsmana o przeprowadzenie kontroli wykonywania przez kogokolwiek kompetencji dyscyplinarnych, podnosząc:
- niedochowanie wymaganych procedur, lub
 - inne przejawy wadliwej administracji.
- (2) Ombudsman musi przeprowadzić kontrolę, jeżeli spełnione są trzy poniższe warunki.
- (3) Pierwszym warunkiem jest uznanie przez Ombudsmana, że kontrola jest niezbędna.
- (4) Drugim warunkiem jest:
- złożenie podania w dozwolonym okresie,
 - złożenie podania w takim dłuższym okresie, jaki Ombudsman uzna za właściwy w danych okolicznościach, lub
 - złożenie podania z uwagi na stwierdzoną nadmierną zwłokę, zaś Ombudsman uzna, że podanie złożono w uzasadnionym czasie.
- (5) Trzecim warunkiem jest złożenie podania w formie ustalonej przez Ombudsmana.

(6) Ombudsman nie może jednak kontrolować słuszności decyzji podjętej przez inną osobę.

(7) Jeżeli dowolny z warunków określonych w ust. (3)–(5) nie jest spełniony lub zarzut w podaniu dotyczy wyłącznie słuszności decyzji, Ombudsman:

- (a) nie może prowadzić kontroli oraz
- (b) musi stosownie poinformować składającego podanie.

(8) W artykule niniejszym oraz w art. 111–113 termin „kompetencje dyscyplinarne” oznacza:

- (a) kompetencje Lorda Kanclerza objęte zakresem art. 108(1);
- (b) kompetencje przyznane Lordowi Głównemu Sędziemu na podstawie art. 108(3)–(7);
- (c) kompetencje wykonywane na podstawie wymaganych procedur w związku z kompetencjami objętymi zakresem lit. (a) lub (b).

(9) W odniesieniu do określonego w niniejszym artykule podania o przeprowadzenie kontroli wykonywania kompetencji dyscyplinarnych:

termin „zainteresowana strona” oznacza:

- (a) osobę piastującą urząd sędziowski, w związku z zachowaniem której wykonywana jest ta kompetencja, lub
- (b) osobę, która złożyła skargę na to zachowanie zgodnie z wymaganymi procedurami;

termin „dozwolony okres” oznacza okres 28 dni rozpoczynający się najpóźniejszym wystąpieniem:

- (a) niedochowania procedur lub innego przejawu wadliwej administracji zarzucanego przez składającego podanie;
- (b) powiadomienia składającego podanie o zakończeniu badania, w przypadku, gdy to niedochowanie procedur lub wadliwa administracja zdarzyła się w trakcie tego badania;
- (c) powiadomienia składającego podanie o ustaleniu, w przypadku, gdy to niedochowanie procedur lub wadliwa administracja zdarzyła się w trakcie dokonywania tego ustalenia.

(10) Odniesienia w niniejszym artykule i art. 111 do wykonywania kompetencji obejmują odniesienia do decyzji co do wykonania lub niewykonania kompetencji.

Kontrola prowadzona przez Ombudsmana

111. – (1) W przypadku, gdy na Ombudsmanie ciąży obowiązek przeprowadzenia kontroli na podstawie podania określonego w art. 110, postanawia on:

(a) w oparciu o dokonane przez siebie ustalenia co do podstawy podania, w jakim stopniu zarzut ten jest dowiedziony;

(b) jakie (jeśli jakiegokolwiek) działania podjąć na podstawie ust. (2)–(7).

(2) Jeżeli postanawia on, że zarzut ten jest w dowolnym stopniu dowiedziony, może przedstawić zalecenia Lordowi Kanclerzowi i Lordowi Głównemu Sędziemu.

(3) Zalecenie określone w ust. (2) może dotyczyć zapłaty zadośćuczynienia.

(4) Takie zalecenie odnosi się do straty, jaką zdaniem Ombudsmana poniósł składający podanie w następstwie niedochowania procedur lub wadliwej administracji, z którymi związane było podanie.

(5) Jeżeli Ombudsman postanowi, że ustalenie dokonane w ramach poddawanego kontroli wykonywania kompetencji jest nierzetelne z powodu niedochowania procedur lub wadliwej administracji, może on uchylić to ustalenie.

(6) Jeżeli ustalenie zostaje uchylone na podstawie ust. (5):

- (a) wymagane procedury mają zastosowanie, z uwzględnieniem wymaganych zmian, jak gdyby nie dokonano ustalenia, oraz
- (b) na potrzeby tych procedur, badanie lub kontrola prowadząca do tego ustalenia nie jest brana pod uwagę.

(7) Ustęp (6) stosowany jest z uwzględnieniem udzielanych na podstawie niniejszego ustępu wytycznych dotyczących:

- (a) uwzględniania w określonym zakresie uprzedniego badania lub kontroli, lub
- (b) podjęcia, lub ponownego podjęcia badania lub kontroli, które tworzą część wymaganych procedur.

(8) Artykuł niniejszy stosuje się z uwzględnieniem art. 112.

Sprawozdanie na temat kontroli

112. – (1) W artykule niniejszym odniesienia do reakcji Ombudsmana na podanie, to odniesienia do ustaleń i postanowień, o których mowa w art. 111(1).

(2) Przed podjęciem decyzji co do sposobu reakcji na podanie Ombudsman przedstawia projekt sprawozdania na temat kontroli przeprowadzonej na podstawie podania.

(3) Projekt sprawozdania określa proponowaną przez Ombudsmana reakcję.

(4) Ombudsman przedstawia projekt sprawozdania Lordowi Kanclerzowi i Lordowi Głównemu Sędziemu.

(5) Jeżeli Lord Kanclerz lub Lord Główny Sędzia przedstawia propozycję zmiany reakcji Ombudsmana na podania, Ombudsman rozpatruje zasadność takiej zmiany.

(6) Ombudsman przedstawia ostateczne sprawozdanie określające:

- (a) reakcję Ombudsmana na podanie, łącznie z ewentualnymi zmianami wynikającymi z propozycji określonych w ust. (5);
- (b) propozycje określone w ust. (5), które nie zostały wykorzystane.

(7) Ombudsman przesyła kopię ostatecznego sprawozdania Lordowi Kanclerzowi i Lordowi Głównemu Sędziemu.

(8) Ombudsman przesyła również kopię ostatecznego sprawozdania składającemu podanie, ale kopia ta nie zawiera informacji:

- (a) dotyczących zidentyfikowanych lub mogących zostać zidentyfikowanymi osób fizycznych innych niż składający podanie, oraz
- (b) których ujawnienie składającemu podanie przez Ombudsmana byłoby (poza niniejszym ustępem) niezgodne z art. 139.

(9) Każda kopia podpisywana jest przez Ombudsmana.

(10) Wprowadzenie w życie reakcji Ombudsmana na podanie wymaga zastosowania się przez niego do ust. (2)–(9).

Wnioski do Ombudsmana

związane ze sprawami dyscyplinarnymi

113. – (1) Ombudsman bada sprawę będącą przedmiotem wniosku Lorda Kanclerza lub Lorda Głównego Sędziego związaną z wykonywaniem jednej lub więcej kompetencji dyscyplinarnych.

(2) Sprawa będąca przedmiotem wniosku określonego w ust. (1) może być związana z konkretnym wykonywaniem kompetencji dyscyplinarnej lub określoną kategorią wykonywania kompetencji dyscyplinarnej.

Sprawozdania na temat wniosków

114. – (1) W przypadku, gdy Ombudsman przeprowadza badanie określone w art. 113, przedstawia projekt odpowiedniego sprawozdania.

(2) Jeżeli badanie związane jest ze sprawą, która jest przedmiotem kontroli prowadzonej na podstawie

podania określonego w art. 110, ust. (1) ma zastosowanie wyłącznie wówczas, gdy Ombudsman przesłał kopię ostatecznego sprawozdania na temat kontroli Lordowi Kanclerzowi, Lordowi Głównemu Sędziemu i składającemu podanie.

(3) Projekt sprawozdania określa propozycje Ombudsmana co do:

- (a) ustaleń, których dokonał;
- (b) zaleceń, których udzieli, co do działania, które ma zostać podjęte przez kogokolwiek w związku z badaną sprawą.

(4) Odniesienia w niniejszym artykule do reakcji Ombudsmana na badanie, to odniesienia do tych ustaleń i zaleceń.

(5) Ombudsman przedstawia projekt sprawozdania Lordowi Kanclerzowi i Lordowi Głównemu Sędziemu.

(6) Jeżeli Lord Kanclerz lub Lord Główny Sędzia przedstawia propozycję zmiany reakcji Ombudsmana na badanie, Ombudsman rozpatruje zasadność takiej zmiany.

(7) Ombudsman przedstawia ostateczne sprawozdanie określające:

- (a) reakcję Ombudsmana na badanie, łącznie z ewentualnymi zmianami wynikającymi z propozycji określonych w ust. (6);
- (b) propozycje określone w ust. (6), które nie zostały wykorzystane.

(8) Ombudsman przesyła kopię ostatecznego sprawozdania Lordowi Kanclerzowi i Lordowi Głównemu Sędziemu.

(9) Każda kopia podpisywana jest przez Ombudsmana.

Sprawy ogólne

Przepisy dotyczące procedur

115. Lord Główny Sędzia może, w porozumieniu z Lordem Kanclerzem, wydać przepisy określające procedury, których należy przestrzegać w ramach:

- (a) badania i ustalania zarzutów stawianych przez kogokolwiek co do niewłaściwego zachowania osób piastujących urzędy sędziowskie;
- (b) kontroli i badań (łącznie ze składaniem podań i wniosków) określonych w art. 110–112.

Treść przepisów

116. – (1) Przepisy określone w art. 115(a) mogą zawierać postanowienia dotyczące:

- (a) okoliczności, w których badanie musi lub może być przeprowadzone (po złożeniu skargi lub w innym przypadku);
 - (b) kroków, które powinien podjąć skarżący przed rozpoczęciem badania skargi;
 - (c) prowadzenia badania, łącznie z krokami, które mają być podejmowane przez osobę piastującą urząd, wobec której prowadzone jest badanie, lub przez skarżącego lub przez inną osobę;
 - (d) terminów, w których podjęte mają być dowolne kroki, oraz procedury służące wydłużeniu terminów;
 - (e) osób mających prowadzić badanie lub jego część;
 - (f) spraw, które mają zostać ustalone przez Lorda Głównego Sędziego, Lorda Kanclerza, osobę piastującą urząd, wobec której prowadzone jest badanie, lub inne osoby;
 - (g) wymogów dotyczących akt badań;
 - (h) wymogów dotyczących poufności wymiany informacji lub postępowań;
 - (i) wymogów dotyczących ogłoszenia komukolwiek informacji lub jej postanowień.
- (2) Przepisy te:
- (a) mogą wymagać, aby decyzje dotyczące wykonania kompetencji określonych w art. 108 lub kompetencji wskazanych w ust. (1) tego artykułu, podejmowane były zgodnie z ustaleniami dokonanymi zgodnie z wymaganymi procedurami;
 - (b) mogą wymagać, aby podjęte zostały wymagane kroki przez Lorda Głównego Sędziego lub Lorda Kanclerza w ramach wykonywania tych kompetencji lub przed ich wykonaniem.
- (3) W przypadku, gdy przepisy określone w art. 115(a) nakładają wymóg na osobę piastującą urząd, wobec której prowadzone jest badanie, lub na skarżącego, osoba naruszająca ten wymóg nie podlega odpowiedzialności, poza podleganiem takiej karze proceduralnej, jeśli jakiegokolwiek (co może obejmować zawieszenie rozpatrywania skargi lub jej oddalenie):
- (a) jaka może być wymagana przez przepisy, lub
 - (b) jaka może być ustalona przez Lorda Głównego Sędziego i Lorda Kanclerza lub jednego z nich, zgodnie z postanowieniami tych przepisów.
- (4) Przepisy określone w art. 115 mogą:
- (a) przewidywać, że określone wymogi nie muszą być stosowane, jeżeli Lord Główny Sędzia i Lord Kanclerz wyrażą na to zgodę;
 - (b) ustanawiać odmienne postanowienia dla odmiennych celów.

(5) Artykuł niniejszy nie ogranicza ogólnego zastosowania art. 115.

Zasady proceduralne

117. – (1) Przepisy określone w art. 115 mogą przewidywać, że postanowienia określonego charakteru, które mogą być zawarte w tych przepisach, mogą zamiast tego zostać ustanowione w zasadach wydanych przez Lorda Głównego Sędziego w porozumieniu z Lordem Kanclerzem.

(2) Postanowienia, które mogą być ustanowione w zasadach, nie obejmują jednak:

- (a) postanowienia objętego zakresem art. 116(2);
- (b) postanowienia ustanowionego na potrzeby art. 108(7) lub (8) lub 116(3).

(3) Zasady ogłaszane są w sposób ustalony przez Lorda Głównego Sędziego w porozumieniu z Lordem Kanclerzem.

Rozszerzenie postanowień dyscyplinarnych na inne urzędy

118. – (1) Rozdział niniejszy ma zastosowanie w stosunku do urzędu określonego przez Lorda Kanclerza na podstawie niniejszego artykułu, jak gdyby miał zastosowanie do urzędu wymienionego w Załączniku nr 14.

(2) Lord Kanclerz może zarządzeniem określić niewymieniony w Załączniku nr 14 urząd, którego piastuna może usunąć z urzędu.

(3) Zarządzenie takie może być wydane wyłącznie w porozumieniu z Lordem Głównym Sędzią.

Przekazanie kompetencji

119. – (1) Lord Główny Sędzia może przekazać osobie piastującej urząd sędziowski (zgodnie z definicją w art. 109(4)) wykonywanie jego kompetencji określonych w odpowiednich artykułach.

(2) Odpowiednie artykuły to:

- (a) art. 108(3)–(7);
- (b) art. 111(2);
- (c) art. 112;
- (d) art. 116(3)(b).

Szkocja i Irlandia Północna

Szkocja

120. – (1) W art. 108, w związku z osobą piastującą urząd sędziowski, która wykonuje kompetencje całkowicie lub głównie w Szkocji, odniesienia do Lorda

Głównego Sędziego rozumiane są jako odniesienia do Lorda Przewodniczącego Najwyższego Sądu Cywilnego.

(2) Przepisy określone w art. 115 oraz zasady określone w art. 117 nie mają zastosowania do osoby piastującej urząd sędziowski, która wykonuje kompetencje całkowicie lub głównie w Szkocji, chyba że zostały one wydane w porozumieniu z Lordem Przewodniczącym Najwyższego Sądu Cywilnego.

(3) W art. 116(1)(f), (3)(b) i (4)(a) odniesienia do Lorda Głównego Sędziego obejmują odniesienia do Lorda Przewodniczącego Najwyższego Sądu Cywilnego.

(4) W art. 118(3), w przypadku, gdy kategoria urzędów wyznaczona zarządzeniem ogranicza się do (lub obejmuje) urzędów, których piastuni wykonują kompetencje całkowicie lub głównie w Szkocji, odniesienia do Lorda Głównego Sędziego rozumiane są jako odniesienia do Lorda Przewodniczącego Najwyższego Sądu Cywilnego (lub jako odniesienia obejmujące go).

(5) Lord Główny Sędzia może postanowić w tych przepisach, że art. 110–113 mają zastosowanie w odniesieniu do osób piastujących urzędy sędziowskie, które wykonują kompetencje całkowicie lub głównie w Szkocji:

(a) jak gdyby odniesienie w art. 110(8)(b) do Lorda Głównego Sędziego było odniesieniem do Lorda Przewodniczącego Najwyższego Sądu Cywilnego, oraz

(b) z innymi zmianami określonymi w przepisach.

(6) Przepisy określone w ust. (5) mogą być wydane wyłącznie w porozumieniu z Lordem Kanclerzem i Lordem Przewodniczącym Najwyższego Sądu Cywilnego.

(7) Lord Przewodniczący Najwyższego Sądu Cywilnego może przekazać sędziemu Najwyższego Sądu Cywilnego, który jest członkiem Pierwszego lub Drugiego Wydziału Izby Wewnętrznej, wykonywanie jego kompetencji określonych w odpowiednich artykułach.

(8) Odpowiednie artykuły to:

(a) art. 108(3)–(7);

(b) art. 111(2);

(c) art. 112;

(d) art. 116(3)(b).

Irlandia Północna

121. – (1) W art. 108, w związku z osobą piastującą urząd sędziowski, która wykonuje kompetencje całkowicie lub głównie w Irlandii Północnej, odniesienia do Lorda Głównego Sędziego rozumiane są jako odniesienia do Lorda Głównego Sędziego Irlandii Północnej.

(2) Przepisy określone w art. 115 oraz zasady określone w art. 117 nie mają zastosowania do osoby piastującej urząd sędziowski, która wykonuje kompetencje całkowicie lub głównie w Irlandii Północnej, chyba że zostały one wydane w porozumieniu z Lordem Głównym Sędzią Irlandii Północnej.

(3) W art. 116(1)(f), 3(b) i (4)(a) odniesienia do Lorda Głównego Sędziego obejmują odniesienia do Lorda Głównego Sędziego Irlandii Północnej.

(4) W art. 118(3), w przypadku, gdy kategoria urzędów wyznaczona zarządzeniem ogranicza się do (lub obejmuje) urzędów, których piastuni wykonują kompetencje całkowicie lub głównie w Irlandii Północnej, odniesienia do Lorda Głównego Sędziego rozumiane są jako odniesienia do Lorda Głównego Sędziego Irlandii Północnej (lub jako odniesienia obejmujące go).

(5) Lord Główny Sędzia może postanowić w tych przepisach, że art. 110–113 mają zastosowanie w odniesieniu do osób piastujących urzędy sędziowskie, które wykonują kompetencje całkowicie lub głównie w Szkocji:

(a) jak gdyby odniesienie w art. 110(8)(b) do Lorda Głównego Sędziego było odniesieniem do Lorda Głównego Sędziego Irlandii Północnej, oraz

(b) z innymi zmianami określonymi w przepisach.

(6) Przepisy określone w ust. (5) mogą być wydane wyłącznie w porozumieniu z Lordem Kanclerzem i Lordem Głównym Sędzią Irlandii Północnej.

(7) Lord Główny Sędzia Irlandii Północnej może powierzyć wykonywanie jego kompetencji określonych w odpowiednich artykułach:

(a) osobie piastującej jeden z urzędów wymienionych w Załączniku nr 1 do ustawy o wymiarze sprawiedliwości (Irlandia Północna) z 2002 r.;

(b) Lordowi Sędziemu Apelacyjnemu (zgodnie z definicją w art. 88 tej ustawy).

(8) Odpowiednie artykuły to:

(a) art. 108(3)–(7);

(b) art. 111(2);

(c) art. 112;

(d) art. 116(3)(b).

Rozdział 4
Objaśnienie wyrażeń ustawowych
w Części IV

Objaśnienie wyrażeń ustawowych
w Części IV

122. W Części niniejszej:
- termin „członkowie niezawodowi” Komisji ma znaczenie określone w pkt 4 Załącznika nr 12;
 - termin „Komisja” oznacza Komisję do spraw mianowania sędziów;
 - termin „Lord Główny Sędzia” oznacza Lorda Głównego Sędziego Anglii i Walii, chyba że określono to inaczej;
 - termin „Lord Sędzia Apelacyjny” oznacza Lorda Sędziego Apelacyjnego w Anglii i Walii;
 - termin „mianować” obejmuje nominować i wyznaczyć (zaś termin „mianowanie” rozumiany jest odpowiednio);
 - termin „nieobsadzenie” w odniesieniu do urzędu, do którego ma zastosowanie art. 68, 77 lub 86, oznacza nieobsadzenie wywołane przez osobę piastującą ten urząd, opuszczającą go w dowolnym czasie po wejściu w życie tego artykułu.
 - termin „Ombudsman” oznacza Ombudsmana do spraw mianowania sędziów i spraw dyscyplinarnych;
 - termin „urząd” obejmuje stanowisko dowolnego charakteru;
 - termin „wymagany” oznacza wymagane przez przepisy określone w art. 115 lub, z uwzględnieniem art. 117(2), przez zasady określone w art. 117;
 - termin „Wysoki Sąd” oznacza Wysoki Sąd w Anglii i Walii;
 - termin „wysoki urząd sędziowski” ma znaczenie określone w art. 60;
 - termin „Zwierzchnik Wydziału” oznacza:
 - (a) Mistrza Rejestru;
 - (b) Przewodniczącego Wydziału Ławy Królewskiej;
 - (c) Przewodniczącego Wydziału Rodzinnego;
 - (d) Kanclerza Wysokiego Sądu.

Część VI

Inne postanowienia dotyczące sędziów

Utrata zdolności do sprawowania
mandatu parlamentarnego

137. – (1) W Części 1 Załącznika nr 1 do ustawy o wykluczeniu zdolności do zasiadania w Izbie Gmin

z 1975 r. (urzędy sędziowskie powodujące utratę zdolności do sprawowania mandatu) na początku wstawia się: „Sędzia Sądu Najwyższego”.

(2) W Części 1 Załącznika nr 1 do ustawy o wykluczeniu zdolności do zasiadania w Zgromadzeniu Irlandii Północnej z 1975 r. (urzędy sędziowskie powodujące utratę zdolności do sprawowania mandatu) na początku wstawia się: „Sędzia Sądu Najwyższego”.

(3) Członek Izby Lordów w czasie, gdy piastuje urząd sędziowski powodujący utratę zdolności do sprawowania mandatu, traci zdolność do zasiadania i głosowania w:

- (a) Izbie Lordów,
- (b) komisji tej Izby, lub
- (c) połączonej komisji obu Izb.

(4) W ust. (3) termin „urząd sędziowski powodujący utratę zdolności do sprawowania mandatu” oznacza urząd sędziowski określony w:

- (a) Części 1 Załącznika nr 1 do ustawy o wykluczeniu zdolności do zasiadania w Izbie Gmin z 1975 r., lub
- (b) Części 1 Załącznika nr 1 do ustawy o wykluczeniu zdolności do zasiadania w Zgromadzeniu Irlandii Północnej z 1975 r.

(5) Członek Izby Lordów, który na podstawie ust. (3) traci zdolność do sprawowania mandatu, nie traci z tego powodu możliwości otrzymywania nakazu stawiennictwa w tej Izbie, ale nakaz taki traktowany jest z uwzględnieniem tego ustępu.

Część VII
Sprawy ogólne

Odniesienie

147. – (1) Artykuły 7, 8 i 9 odnoszą się wyłącznie do Anglii i Walii.

(2) Artykuł 6 i Część 5 odnoszą się wyłącznie do Irlandii Północnej.

(3) Zmiany i uchylene dokonane na podstawie niniejszej ustawy mają taki sam zakres odniesienia, jak postanowienia, których dotyczą.

(4) Z uwzględnieniem ust. (1)–(3), niniejsza ustawa odnosi się do Irlandii Północnej.

Wejście w życie

148. – (1) Ustawa niniejsza, z wyłączeniem poniższych przepisów, wchodzi w życie zgodnie z zarządzeniem wydanym przez Lorda Kanclerza.

(2) Przepisy wyłączone z ust. (1) to:

- (a) art. 4;
- (b) art. 18–22;
- (c) art. 140–144;
- (d) art. 147;
- (e) artykuł niniejszy;
- (f) art. 149;
- (g) Załącznik nr 6 i 7.

(3) Artykuł 4 wchodzi w życie zgodnie z zarządzeniem wydanym przez sekretarza stanu.

(4) Zarządzenie, na podstawie którego wchodzi w życie art. 23(1), nie może zostać wydane, o ile Lord Kanclerz nie uzna, że Sądowi Najwyższemu zapew-

niona została siedziba zgodnie z zatwierdzonymi przez niego pisemnymi planami.

(5) Lord Kanclerz może zatwierdzić plany wyłącznie, jeżeli po konsultacji z Lordami Prawa piastującymi urząd w czasie zatwierdzania, będzie przekonany, że zgodna z planami siedziba będzie właściwa dla Sądu.

(6) Zarządzenie określone w niniejszym artykule może ustanawiać odmienne postanowienia dla odmiennych celów.

Krótki tytuł

149. Ustawa niniejsza może być przytaczana jako ustawa o reformie konstytucyjnej z 2005 r.

BRYTYJSKA WSPÓLNOTA NARODÓW

Statut westminsterski z 1931 r. (*Statute of Westminster, 1931*)

(22 & 23 Geo. 5, c. 4)

Ustawa realizująca niektóre uchwały przyjęte przez konferencje imperialne w 1926 i 1930 r.

Preambuła

Zważywszy na to, że delegaci rządów Jego Królewskiej Mości w Zjednoczonym Królestwie, Dominium Kanady, Związku Australijskim, Dominium Nowej Zelandii, Unii Południowej Afryki, Wolnym Państwie Irlandzkim i Nowej Fundlandii, na konferencjach imperialnych zorganizowanych w Westminsterze w roku pańskim tysiąc dziewięćset dwudziestym szóstym i tysiąc dziewięćset trzydziestym zgodzili się na deklaracje i uchwały przedstawione w sprawozdaniach z rzeczonych konferencji.

Zważywszy ponadto na to, że właściwe i stosowne jest określenie w preambule do niniejszej ustawy, iż jako że Korona jest symbolem wolnego związku członków Brytyjskiej Wspólnoty Narodów, a są one zjednoczone wspólną lojalnością wobec Korony, byłoby zgodne z uznaną konstytucyjną pozycją wszystkich członków Wspólnoty w stosunku do pozostałych przyjęcie, że każda zmiana prawa dotyczącego następstwa tronu lub królewskich tytułów wymaga od tej chwili zgody zarówno parlamentów dominiów, jak i Parlamentu Zjednoczonego Królestwa.

Zważywszy ponadto na to, że zgodne z uznaną konstytucyjną pozycją jest przyjęcie, że żadne prawo ustanowione przez Parlament Zjednoczonego Królestwa nie obejmuje od tej chwili rzeczonych dominiów i nie stanowi części prawa tych dominiów, bez wniosku i zgody tych dominiów.

Zważywszy ponadto na to, że niezbędne dla ratyfikacji, potwierdzenia i wprowadzenia niektórych z rzeczonych deklaracji i uchwał rzeczonych konferencji, jest ustanowienie w należytej formie prawa w ramach władzy Parlamentu Zjednoczonego Królestwa.

Zważywszy ponadto na to, że Dominium Kanady, Związek Australijski, Dominium Nowej Zelandii, Unia Południowej Afryki, Wolne Państwo Irlandzkie i Nowa Fundlandia oddzielnie wystąpiły z wnioskiem i wyraziły zgodę na przedłożenie Parlamentowi Zjednoczonego Królestwa projektu ustawy zawierającego postanowienia dotyczące wyżej wymienionych spraw, zawartych następnie w tej ustawie.

Zatem za radą i zgodą lordów duchownych i świeckich oraz Izby Gmin, zebranych w obecnym Parlamencie, i z ich upoważnienia Jego Królewska Mość zarządza co następuje:

Definicja „dominium” w niniejszej ustawie

1. W ustawie niniejszej wyrażenie „dominium” oznacza każde z następujących dominiów, to jest Dominium Kanady, Związek Australijski, Dominium Nowej Zelandii, Wolne Państwo Irlandzkie i Nową Fundlandię.

Ważność praw ustanowionych przez parlament dominium

2. – (1) Ustawa o ważności praw kolonialnych z 1865 r. nie ma zastosowania do praw ustanowionych przez parlament dominium po wejściu w życie niniejszej ustawy.

(2) Żadne prawo i żadne przepisy prawne ustanowione po wejściu w życie niniejszej ustawy przez parlament dominium nie zostaną uznane za nieważne lub za nieobowiązujące na tej podstawie, że są niezgodne z prawem Anglii lub z przepisami istniejących, lub przyszłych ustaw Parlamentu Zjednoczonego Królestwa, lub zarządzeń, lub przepisów wydanych na podstawie takich ustaw, zaś uprawnienia parlamentu dominium obejmują uprawnienie do uchylania lub zmieniania takich ustaw, zarządzeń lub przepisów¹

¹ *Act, order, rule or regulation.*

w zakresie, w jakim stanowią one część prawa dominium.

**Uprawnienie parlamentu dominium
do ustanawiania prawa eksterytorialnego**

3. Niniejszym ogłasza się i postanawia, że parlament dominium ma pełne uprawnienie do ustanawiania prawa obowiązującego także poza jego terytorium.

**Parlament Zjednoczonego Królestwa
nie ustanawia prawa dla dominium
bez jego zgody**

4. Żadna ustawa Parlamentu Zjednoczonego Królestwa przyjęta po wejściu w życie niniejszej ustawy nie obejmuje swoim zakresem ani nie może być uznana za obejmującą swoim zakresem dominium, stanowiąc część prawa tego dominium, chyba że wyraźnie ogłoszono w tej ustawie, że dominium wystąpiło z wnioskiem o jej przyjęcie i wyraziło na to zgodę.